

Regeringens proposition 2001/02:190

Prop. 2001/02:190

Riksrevisionen

Prop.
2001/02:190

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 13 juni 2002

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Riksdagen har beslutat att en ny myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten, benämnd Riksrevisionen, skall inrättas den 1 juli 2003. Den nya myndigheten skall ledas av tre riksrevisorer som väljs av riksdagen. Vid myndigheten skall också finnas en styrelse, som utses av riksdagen.

Mot bakgrund av detta föreslås i propositionen ändringar i riksdagsordningen, en lag med instruktion för Riksrevisionen samt en lag om revision av statlig verksamhet m.m. Vidare föreslås ett antal följdändringar i andra lagar.

I ändringarna i riksdagsordningen behandlas frågor om val av riksrevisorer, valbarhets- och behörighetskrav för dessa, riksrevisorernas mandatperioder och hur den riksrevisor som skall svara för den administrativa ledningen av myndigheten skall utses. Vidare behandlas frågor om val av styrelse och dess sammansättning.

I instruktionen behandlas frågor om ansvarsfördelning mellan riksrevisorerna samt den administrativa ledningen av myndigheten. Vidare behandlas frågor om styrelsens uppgifter och beslutförhet.

I lagen om revision av statlig verksamhet m.m. behandlas frågor om granskningens omfattning och inriktning samt om rapporteringen till regeringen och riksdagen. Lagen innehåller även bestämmelser om samverkans- och uppgiftsskyldighet, om vite samt om Riksrevisionens förhållande till de granskade myndigheternas interna revision.

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut	6
2	Lagtext	7
2.1	Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen.....	7
2.2	Förslag till lag om revision av statlig verksamhet m.m.	13
2.3	Förslag till lag med instruktion för Riksrevisionen.....	16
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	20
2.5	Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	22
2.6	Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	23
2.7	Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårds- lagen (1982:763)	26
2.8	Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän	27
2.9	Förslag till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	28
2.10	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvodet m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.....	30
2.11	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.....	32
2.12	Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning.....	33
2.13	Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)	34
2.14	Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten	36
2.15	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	37
2.16	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten.....	38
2.17	Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkrings- området	39
2.18	Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen	40
2.19	Förslag till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	43
2.20	Förslag till lag om upphävande av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.	44
3	Ärendet och dess beredning	45
4	Bakgrund.....	46
4.1	Riksdagens riktlinjer	46

4.2	Det vilande grundlagsförslaget.....	48
4.3	Organisationsfrågor	49
5	En lag för den statliga revisionen	49
5.1	Utgångspunkter	49
5.2	Innebörden av en oberoende statlig revision under riksdagen	54
5.3	Gränsdragningen mellan Riksrevisionens och konstitutionsutskottets granskningsområden.....	58
5.4	Granskningens omfattning och inriktning.....	62
5.4.1	Granskningen av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen	62
5.4.2	Granskningen av riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen	69
5.4.3	Granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond	71
5.4.4	Granskningen av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.....	73
5.4.5	Granskningen av statliga bolag och stiftelser	75
5.4.6	Granskningen av användningen av statsbidrag.....	82
5.4.7	Granskningen av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen ...	83
5.4.8	Granskning enligt annan lag.....	85
5.5	Uppgiftsskyldighet m.m.	86
5.6	Vite	91
5.7	Sekretess.....	92
5.8	Internrevision.....	97
5.9	Rapporteringen till regeringen och riksdagen	102
5.9.1	Granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen	102
5.9.2	Revisionsberättelserna över den årliga revisionen	103
5.9.3	Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten	106
5.9.4	Den årliga rapporten.....	107
6	Riksrevisionen	108
6.1	Riksrevisorerna.....	108
6.1.1	Val av riksrevisorer	108
6.1.2	Valbarhets- och behörighetskrav	109
6.1.3	Riksrevisorernas mandatperiod m.m.....	112
6.1.4	Det första valet	113
6.1.5	Skiljande av riksrevisor från uppdraget m.m.....	114
6.1.6	Den administrativa ledningen och arbetsfördelningen mellan riksrevisorerna...	116
6.1.7	Riksrevisorernas beslutanderätt i granskningsärenden.....	121

6.1.8	Riksrevisorernas förslagsrätt hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens m.m.	122
6.1.9	Det vetenskapliga rådet.....	123
6.2	Riksrevisionens styrelse	123
6.2.1	Val av styrelse m.m.....	123
6.2.2	Antal ledamöter i styrelsen.....	124
6.2.3	Styrelsens uppgifter.....	127
6.2.4	Styrelsens förslagsrätt hos riksdagen i frågor som rör styrelsens kompetens m.m. ..	131
6.2.5	Beslutförhet i styrelsen.....	132
7	Övriga frågor.....	133
7.1	Normgivningen för den statliga redovisningen.....	133
7.2	Regeringens ansvar för sina myndigheter	136
7.3	Uppföljningen av Riksrevisionens iakttagelser.....	137
7.3.1	Regeringens redovisning för riksdagen.....	137
7.3.2	Riksrevisionens uppföljning av den egna granskningsverksamheten.....	139
7.4	Riksrevisionens medverkan i internationellt arbete	139
7.4.1	Samverkan med andra nationella revisorsorgan och biståndsverksamhet m.m.	139
7.4.2	Revision av EU-bidrag till mottagare i Sverige.....	142
7.4.3	Förhållandet mellan Riksrevisionen och regeringen i frågor som rör EU	143
7.5	Revisionen av Riksrevisionen	145
7.6	Finansiering av Riksrevisionens årliga revision.....	146
7.7	Frågor där regeringen inte lämnar förslag.....	148
8	Ikraftträdande.....	149
9	Kostnader	149
10	Författningskommentar.....	149
10.1	Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen.....	149
10.2	Förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.	153
10.3	Förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen.....	161
10.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.....	166
10.5	Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)	166
10.6	Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)	167
10.7	Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)	169
10.8	Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän.....	169
10.9	Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank	169

10.10	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ	170
10.11	Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.....	170
10.12	Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning	171
10.13	Förslaget till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)	171
10.14	Förslaget till ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten	172
10.15	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor	172
10.16	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiépensionsmyndigheten	172
10.17	Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet.....	173
10.18	Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen.....	173
10.19	Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453)	174
10.20	Förslaget till lag om upphävande av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.	174
Bilaga 1	Det vilande förslaget om ändring i regeringsformen	175
Bilaga 2	Sammanfattning av betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97).....	177
Bilaga 3	Lagförslag i betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97).....	180
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97).....	218
Bilaga 5	Sammanfattning av promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet (N2002/1665/A).....	219
Bilaga 6	Lagförslag i promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet.....	221
Bilaga 7	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet	222
Bilaga 8	Lagrådsremissens lagförslag.....	223
Bilaga 9	Lagrådets yttrande.....	231
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 juni 2002	234

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i riksdagsordningen,
2. lag om revision av statlig verksamhet m.m.,
3. lag med instruktion för Riksrevisionen,
4. lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring,
5. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
6. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
7. lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763),
8. lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän,
9. lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank,
10. lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ,
11. lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter,
12. lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning,
13. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220),
14. lag om ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten,
15. lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor,
16. lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiépensionsmyndigheten,
17. lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet,
18. lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen,
19. lag om ändring i socialtjänstlagen (2001:453).
20. lag om upphävande av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen¹

dels att nuvarande 8 kap. 12 och 13 §§ samt tilläggsbestämmelserna 8.12.1, 8.12.2 och 8.13.1 skall betecknas 8 kap. 14 och 15 §§ respektive 8.14.1, 8.14.2 och 8.15.1,

dels att 3 kap. 8 §, 8 kap. 11 §, 9 kap. 4 § och 9 kap. 8 § samt tilläggsbestämmelserna 3.8.4, 4.6.1, 4.6.2 och 7.2.2 skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas två nya paragrafer, 8 kap. 12 och 13 §§, samt två tilläggsbestämmelser, 8.11.1 och 8.13.1, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap. 8 §²

Annat organ som helt eller delvis utses av riksdagen får väcka förslag hos riksdagen i fråga som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Riksdagen kan föreskriva att ett sådant organ även i annat fall får väcka förslag hos riksdagen.

Om redogörelse till riksdagen från riksdagsorgan är särskilt föreskrivet.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller även direktionen i Riksbanken.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller även direktionen i Riksbanken. *Vad som sägs i första stycket gäller också var och en av riksrevisorerna i Riksrevisionen.*

3.8.4³

Om förslagsrätt för fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer i annan fråga än som avses i 8 § första stycket föreskrives särskilt.

Om förslagsrätt för fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och *styrelsen i Riksrevisionen* i annan fråga än som avses i 8 § första stycket föreskrivs särskilt.

¹ Riksdagsordningen omtryckt 1998:1450.

² Senaste lydelse 1998:1403.

³ Senaste lydelse 1998:1403.

4 kap.**4.6.1⁴**

Konstitutionsutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 4 §, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, ärenden om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, övriga ärenden om riksdagen, Riksdagens ombudsman och riksdagens myndigheter utom Riksbanken och *Riksdagens revisorer*, ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1. Rikets styrelse tillhör konstitutionsutskottets beredning.

4.6.2⁵

Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket, bereda ärenden om penning-, kredit-, valuta- och statskuldspolitiken, kredit- och fondväsendet, det affärsmässiga försäkringsväsendet samt *Riksdagens revisorer*. Det skall vidare bereda ärenden av allmän betydelse för den kommunala ekonomin samt ärenden om statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, om statens egendom och upphandling i allmänhet och förvaltningsekonomiska ärenden i övrigt som icke rör enbart visst

Konstitutionsutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 4 §, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, ärenden om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, *ärenden om Riksrevisionen såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget, åtal mot riksrevisor och åtal mot ledamot av myndighetens styrelse*, övriga ärenden om riksdagen, Riksdagens ombudsman och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken och *Riksrevisionen*, ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket, bereda ärenden om penning-, kredit-, valuta- och statskuldspolitiken, kredit- och fondväsendet, det affärsmässiga försäkringsväsendet *samt ärenden om Riksrevisionen som inte tillhör konstitutionsutskottets beredning*. Det skall vidare bereda ärenden av allmän betydelse för den kommunala ekonomin samt ärenden om statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, om statens egendom och upphandling i allmänhet och förvaltningsekono-

⁴ Senaste lydelse 1996:158.

⁵ Senaste lydelse 1996:158.

ämnesområde. Utskottet skall även bereda budgettekniska ärenden, granska beräkningen av statens inkomster samt sammanställa statsbudgeten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statskuldräntor m.m. samt 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna tillhör finansutskottets beredning.

7 kap.

7.2.2⁶

Valberedningen bereder alla val som förrättas av kammaren utom val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän, samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i tilläggsbestämmelse 8.10.2 och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i tilläggsbestämmelse 8.4.1.

Valberedningen bereder alla val som förrättas av kammaren utom val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän, *riksrevisorer* samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i tilläggsbestämmelse 8.10.2, *i fråga om riksrevisorer i tilläggsbestämmelse 8.11.1* och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i tilläggsbestämmelse 8.4.1.

8 kap.

11 §

Riksdagens revisorer skall vara tolv. De väljes för riksdagens valperiod.

Riksdagen väljer bland revisorerna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordföranden och varje vice ordförande väljes för sig.

Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas förfarandet i 1 § andra stycket. Val av riksrevisor gäller från tiden för valet eller den senare tidpunkt riksdagen bestämmer till dess nytt val har genomförts under sjunde året därefter. En riksrevisor kan inte väljas om.

En av riksrevisorerna skall svara för myndighetens administrativa ledning. Riksdagen bestämmer vem av riksrevisorerna som skall ha denna uppgift.

En riksrevisor får inte vara i

⁶ Senaste lydelse 1999:403.

konkurs, underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. En riksrevisor får inte heller inneha anställning eller uppdrag som kan påverka riksrevisorernas självständiga ställning.

8.11.1

Val av riksrevisor bereds av konstitutionsutskottet.

12 §

Riksdagen får skilja en riksrevisor från uppdraget på begäran av konstitutionsutskottet.

Om en riksrevisor avgår i förtid, skall riksdagen snarast välja efterträdare för en ny sjuårsperiod.

13 §

Riksrevisionens styrelse skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst elva, som väljs för riksdagens valperiod.

Varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats. Därutöver fördelas platserna i styrelsen proportionellt mellan samma partigrupper.

Riksdagen väljer bland ledamöterna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordförande och varje vice ordförande väljs var för sig.

8.13.1

Antalet ledamöter i Riksrevisionens styrelse fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen.

9 kap.4 §⁷

Riksdagsförvaltningen skall, såvitt gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,

2. göra upp förslag till anslag på statsbudgeten

2. göra upp förslag till anslag på statsbudgeten, *dock inte för Riksrevisionen,*

3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,

4. meddela föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

I fråga om förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen skall riksdagsförvaltningen yttra sig innan Riksrevisionen beslutar om förslaget.

8 §⁸

Åtal mot här angiven befattningshavare för brott, begånget i utövningen av hans uppdrag eller tjänst får beslutas,

1. åtal mot fullmäktige i Riksbanken, ledamot av Riksbankens direktion *eller någon av Riksdagens revisorer* endast av finansutskottet,

2. åtal mot ledamot av riksdagsstyrelsen, av riksdagens valprövningsnämnd *eller av riksdagens besvärsnämnd eller mot Riksdagens ombudsman eller kammarsekreteraren* endast av konstitutionsutskottet.

Vad som sägs i första stycket om åtal mot ledamot av Riksbankens direktion skall inte tillämpas i fråga om brott begånget i utövningen av Riksbankens beslutanderätt enligt lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering.

Åtal mot här angiven befattningshavare för brott, begånget i utövningen av hans uppdrag eller tjänst får beslutas,

1. åtal mot fullmäktige i Riksbanken eller ledamot av Riksbankens direktion endast av finansutskottet,

2. åtal mot ledamot av riksdagsstyrelsen, av riksdagens valprövningsnämnd, av riksdagens besvärsnämnd *eller av Riksrevisionens styrelse eller mot riksrevisor, Riksdagens ombudsman eller kammarsekreteraren* endast av konstitutionsutskottet.

⁷ Senaste lydelse 2000:418.

⁸ Senaste lydelse 2000:418.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003. Om val av riksrevisorer och ledamöter i Riksrevisionens styrelse äger rum dessförinnan, skall dock de nya bestämmelserna tillämpas redan i fråga om de valen.

2. Första gången riksdagen väljer riksrevisorer skall, i stället för vad som sägs i 8 kap. 11 §, en av riksrevisorerna väljas för sju år, en för fem år och en för tre år.

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna lag innehåller bestämmelser om Riksrevisionens granskning enligt 12 kap. 7 § regeringsformen.

Bestämmelser om Riksrevisionens granskning finns även i andra lagar.

I 10 kap. 8 § aktiebolagslagen (1975:1385) och 4 kap. 1 § stiftelselagen (1994:1220) finns bestämmelser om att Riksrevisionen får förordna revisorer i sådana aktiebolag och stiftelser som avses i 2 § 4 och 5.

Granskningens omfattning

2 § Riksrevisionen får i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 4 § granska

1. den verksamhet som bedrivs av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen,

2. den verksamhet som bedrivs av riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen,

3. den verksamhet som bedrivs av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning,

4. den verksamhet som bedrivs av staten i form av aktiebolag, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

5. den verksamhet som bedrivs av staten i form av stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om stiftelsen är bildad av eller tillsammans med staten eller förvaltas av en statlig myndighet,

6. hur de statsmedel används som tagits emot som stöd till en viss verksamhet, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter eller villkor har meddelats om hur medlen får användas, och

7. handläggningen av arbetslöshetsersättningen hos arbetslöshetskassorna.

3 § Riksrevisionen skall i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 5 § granska årsredovisningen för

1. staten,

2. Regeringskansliet och, med undantag för AP-fonderna, de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen,

3. riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, och

4. Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Om delårsrapport lämnas skall den granskas med undantag för prognoser.

Granskningens inriktning

4 § Den granskning som avses i 2 § skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt men får också avse de statliga insatserna i allmänhet. Granskingen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser (effektivitetsrevision).

Resultatet av granskingen skall, om den inte avsett endast förberedande åtgärder, redovisas i en granskningsrapport.

5 § Den granskning som avses i 3 § skall ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt – med undantag för granskingen av redovisningen för staten, Regeringskansliet samt Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning – om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut (årlig revision).

Granskingen skall efter varje räkenskapsår avslutas med en revisionsberättelse. Granskingen av en delårsrapport skall avslutas med ett revisorsintyg.

Revisionsberättelsen för Riksbanken skall innehålla ett uttalande om balansräkningen och resultaträkningen bör fastställas och om fullmäktige och direktionen i Riksbanken bör beviljas ansvarsfrihet.

Samverkans- och uppgiftsskyldighet

6 § Statliga myndigheter skall på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskingen. Andra som får granskas enligt denna lag har en motsvarande skyldighet beträffande den del av den egna verksamheten som granskas.

Vite

7 § Riksrevisionen får vid vite förelägga den som avses i 2 § 6 att fullgöra sin skyldighet enligt 6 §. Detta gäller dock inte kommuner och landsting.

Anlitande av biträde

8 § Riksrevisionen får vid granskning inte anlita biträde av den som på grund av ett sådant förhållande som anges i 11 § förvaltningslagen (1986:223) skulle vara förhindrad att genomföra granskingen. Riksrevisionen får dock, i den utsträckning det är förenligt med god revisionssed, samverka med anställda vid en granskad myndighet med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta den interna revisionen.

9 § Granskningsrapporter över effektivitetsrevisionen enligt 2 § 1 och 3–7 skall lämnas till regeringen.

10 § Revisionsberättelser och revisorsintyg över den årliga revisionen enligt 3 § första stycket 2 och 4 skall lämnas till regeringen.

Revisionsberättelser över den årliga revisionen av Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond skall lämnas till riksdagen.

En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter det att årsredovisning har lämnats. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter det att delårsrapport har lämnats.

11 § Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall lämnas till regeringen och riksdagen. Berättelsen skall lämnas senast en månad efter den dag då årsredovisningen lämnats till riksdagen.

12 § De viktigaste iakttagelserna vid effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall samlas i en årlig rapport. Den årliga rapporten skall lämnas till regeringen och riksdagen.

13 § Bestämmelser om förslag och redogörelser till riksdagen finns i 12 kap. 7 § regeringsformen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003. Genom lagen upphävs

1. lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.,

2. lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser, och

3. lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet.

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Riksrevisionen är enligt 12 kap. 7 § regeringsformen en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten.

I lagen (0000:00) om revision av statlig verksamhet m.m. finns bestämmelser om Riksrevisionens granskning. Bestämmelser om Riksrevisionens granskning finns även i andra lagar.

2 § Riksrevisionen leds av tre riksrevisorer. En av riksrevisorerna svarar för den administrativa ledningen av myndigheten.

Vid Riksrevisionen finns också en styrelse.

I 8 kap. 11 och 13 §§ riksdagsordningen finns bestämmelser om val av riksrevisorer och styrelse.

3 § Vid Riksrevisionen finns ett vetenskapligt råd.

Riksrevisorerna

4 § Riksrevisorerna beslutar gemensamt om fördelningen av granskningsområden mellan sig. De beslutar vidare gemensamt om verksamhetens inriktning och organisation samt om arbetsordning.

Riksrevisorerna beslutar inom sina respektive granskningsområden vad de skall granska. De skall dessförinnan samråda med varandra.

Riksrevisorernas beslut skall redovisas i en granskningsplan.

5 § Riksrevisorerna beslutar var för sig i sina granskningsärenden. En riksrevisor får uppdra åt en tjänsteman vid Riksrevisionen att i riksrevisorns ställe avgöra granskningsärenden.

Av 12 § lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. framgår att de viktigaste granskningsärendena skall samlas i en årlig rapport. Den rapporten beslutar riksrevisorerna gemensamt.

6 § Riksrevisorerna skall för styrelsen redovisa arbetet i de viktigaste granskningarna och hur granskningsplanen följs.

7 § Genom arbetsordning eller särskilda beslut får riksrevisorerna föreskriva att administrativa ärenden som inte behöver beslutas av dem gemensamt får avgöras av den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av myndigheten eller av någon annan tjänsteman vid myndigheten.

8 § Ett ärende som riksrevisorerna skall avgöra gemensamt får avgöras av endast två riksrevisorer, om det finns särskilda skäl för det. Ett sådant ärende får avgöras av endast en riksrevisor, om det är så brådskande att ett beslut inte utan väsentlig olägenhet kan avvaktas.

9 § Vid sammanträde med riksrevisorerna förs ordet av den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av Riksrevisionen. Om han eller hon inte är närvarande vid sammanträdet, förs ordet i första hand av den som har varit riksrevisor längst tid och i andra hand av den som är äldst.

Som riksrevisorernas mening gäller den som två enar sig om eller, vid lika röstetal, ordförandens mening.

Endast den som är riksrevisor har rätt att få avvikande mening antecknad.

10 § Av 3 kap. 8 § första och tredje styckena riksdagsordningen framgår att riksrevisorerna gemensamt eller var för sig får väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens, organisation, personal och verksamhetsformer.

En riksrevisor får väcka förslag enligt första stycket först efter samråd med övriga riksrevisorer.

Styrelsen

11 § Styrelsen följer granskningsverksamheten.

12 § Styrelsen beslutar om

1. förslag och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas beslut i granskningsärenden avseende effektivitetsrevisionen och den årliga rapporten samt revisionsberättelserna över årsredovisningen för staten, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond,
2. yttranden till riksrevisorerna över granskningsplan, och
3. årsredovisning och förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen.

Innan styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten skall den inhämta riksdagsförvaltningens yttrande över förslaget.

13 § Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

Anmälningsskyldighet

14 § En riksrevisor skall skriftligen anmäla följande förhållanden till riksdagen

1. innehav av aktier i ett aktiebolag som avses i 2 § 4 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m.,
2. avtal av ekonomisk karaktär med tidigare arbetsgivare, såsom avtal om löne- eller pensionsförmån som utges under tid som omfattas av uppdraget i Riksrevisionen,
3. avlönad anställning som inte är av endast tillfällig karaktär,
4. inkomstbringande självständig verksamhet som bedrivs vid sidan av uppdraget som riksrevisor,
5. uppdrag hos en kommun eller ett landsting, om uppdraget inte är av endast tillfällig karaktär, och

6. annan anställning, uppdrag eller annat ägande som kan antas påverka uppdragets utförande. Prop. 2001/02:190

Personalansvarsnämnd

15 § Vid Riksrevisionen skall det finnas en personalansvarsnämnd med den riksrevisor som har det administrativa ledningsansvaret som ordförande. Nämnden skall därutöver bestå av, förutom personalföreträdarna, de ledamöter som myndigheten utser. Följande frågor skall prövas av personalansvarsnämnden:

1. skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden, dock inte i fråga om provanställning,
2. disciplinansvar,
3. åtalsanmälan, och
4. avstängning.

16 § Personalansvarsnämnden är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

Ersättningar

17 § Föreskrifter om arvoden till ledamöterna och suppleanterna i styrelsen finns i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Under resor och förrättningar som ledamöterna och suppleanterna gör för sitt uppdrag har de rätt till ersättning enligt 4 och 5 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och tillämpningsföreskrifterna till denna. Vid bedömningen av rätten till ersättning skall ledamöternas och suppleanternas bostad på hemorten anses som tjänsteställe.

Övriga bestämmelser

18 § Riksrevisionen svarar för att intern revision sker av myndigheten.

19 § Varje år senast den 22 februari skall Riksrevisionen till riksdagen avge årsredovisning för det senaste budgetåret.

Riksdagens finansutskott svarar för att revision sker av Riksrevisionen.

20 § Riksrevisionen skall planera för sin verksamhet under kris- och krigsförhållanden.

21 § Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang.

22 § Riksrevisionen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster. Riksrevisionen bestämmer avgifternas storlek och får disponera avgiftsinkomsterna.

Prop. 2001/02:190

Överklagande

23 § Bestämmelser om överklagande av Riksrevisionens beslut finns i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003. Genom lagen upphävs lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Prop. 2001/02:190

Häriigenom föreskrivs att 18 kap. 24, 25, 27 och 28 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.

24 §²

Riksrevisionsverket skall granska de allmänna försäkringskassorna. *Riksrevisionsverket* får när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar och granska kassans böcker, räkenskaper och andra handlingar.

Styrelsen och direktören skall lämna de upplysningar och den hjälp som *Riksrevisionsverket* begär.

Riksrevisionen skall granska de allmänna försäkringskassorna. *Riksrevisionen* får när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar och granska kassans böcker, räkenskaper och andra handlingar.

Styrelsen och direktören skall lämna de upplysningar och den hjälp som *Riksrevisionen* begär.

25 §

Riksrevisionsverket skall i enlighet med god revisionsred granska den allmänna försäkringskassans årsredovisning och räkenskaper samt styrelsens förvaltning. *Verkets granskning* skall göras i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. *Verket* skall även granska om styrelsens och direktörens förvaltning står i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionsverket skall i överensstämmelse med god revisionsred översiktligt granska försäkringskassans delårsrapport.

Riksrevisionen skall i enlighet med god revisionsred granska den allmänna försäkringskassans årsredovisning och räkenskaper samt styrelsens förvaltning. *Granskningen* skall göras i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. *Riksrevisionen* skall även granska om styrelsens och direktörens förvaltning står i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen skall i överensstämmelse med god revisionsred översiktligt granska försäkringskassans delårsrapport.

27 §³

Revisorerna utför gemensamt med *Riksrevisionsverket* granskningen av den allmänna försäkringskassan. Det som sägs i 24 och

Revisorerna utför gemensamt med *Riksrevisionen* granskningen av den allmänna försäkringskassan. Det som sägs i 24 och

¹ Lagen omtryckt 1982:120.

² Senaste lydelse 1998:87.

³ Senaste lydelse 1998:87.

25 §§ skall även tillämpas på revisorerna.

25 §§ skall även tillämpas på Prop. 2001/02:190 revisorerna.

28 §⁴

Riksrevisionsverket och revisorerna skall lämna en gemensam revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen senast en månad efter det att den allmänna försäkringskassan har lämnat årsredovisningen.

Riksrevisionsverket och revisorerna skall lämna ett gemensamt revisorsintyg över granskningen av delårsrapporten senast tre veckor efter det att försäkringskassan har lämnat rapporten.

Revisionsberättelsen respektive revisorsintyget skall undertecknas av dem som utfört granskningen. Berättelsen respektive intyget skall lämnas till Riksförsäkringsverket. En bestyrkt kopia av revisionshandlingarna skall samtidigt sändas till det landstingsfullmäktige eller kommunfullmäktige som enligt 35 § har utsett revisorerna.

Regeringen får utfärda närmare föreskrifter om försäkringskassornas revision.

Riksrevisionen och revisorerna skall lämna en gemensam revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen senast en månad efter det att den allmänna försäkringskassan har lämnat årsredovisningen.

Riksrevisionen och revisorerna skall lämna ett gemensamt revisorsintyg över granskningen av delårsrapporten senast tre veckor efter det att försäkringskassan har lämnat rapporten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

⁴ Senaste lydelse 1998:87.

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 8 och 42 §§ aktiebolagslagen (1975:1385)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

8 §²

En revisor väljs av bolagsstämman.

Om bolaget skall ha flera revisorer, får det i bolagsordningen föreskrivas att en eller flera av dem, dock inte alla, skall utses på annat sätt än genom val på bolagsstämma.

I ett bolag som avses i 2 § 4 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. får Riksrevisionen förordna en eller flera revisorer att delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer.

I 9, 24 och 25 §§ finns bestämmelser om att länsstyrelsen i vissa fall skall förordna revisor.

42 §³

Revisorn är skyldig att lämna medrevisor, lekmannarevisor, särskild granskare som avses i 11 kap. 21 §, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorn i ett aktiebolag i vilket staten äger samtliga aktier är skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till Riksrevisionen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Lagen omtryckt 1993:150.

² Senaste lydelse 1998:760.

³ Senaste lydelse 1999:622.

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹ dels att 9 kap. 4 § och 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 8 kap. 28 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

28 §

Sekretess gäller i Riksrevisionsens verksamhet avseende granskning av hur enskild mottagare använt statsbidrag för uppgift om

1. enskilds affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs,

2. andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för myndighetens granskning.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst tjugo år.

9 kap.

4 §²

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik samt, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan därmed jämförbar undersökning, som utförs av myndighet, för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde,

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av Riksrevisionen eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, av någon annan myndighet. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhål-

¹ Lagen omtryckt 1992:1474.

² Senaste lydelse 2001:101.

får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

lande är direkt hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilda personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §³

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

³ Senaste lydelse 2001:1134.

3. denna lag enligt

Prop. 2001/02:190

8 kap. 23 § första stycket 2

8 kap. 28 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.7 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §²

Varje landsting skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt skall landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Landstingets ansvar omfattar dock inte sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 § första och tredje styckena.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Riksrevisionsverket får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionsverket* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionen* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Lagen omtryckt 1992:567.

² Senaste lydelse 1997:1306.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §¹

Enligt 8 kap. 10 § riksdagsordningen är chefsjustitieombudsmannen administrativ chef och bestämmer inriktningen i stort av verksamheten. Han skall i arbetsordning meddela bestämmelser om organisationen av verksamheten och fördelningen av ärendena mellan ombudsmännen.

Chefsjustitieombudsmannen svarar för att intern revision av myndigheten sker.

Chefsjustitieombudsmannen svarar för att intern revision av myndigheten sker. *Internrevisionen skall avse självständig granskning av myndighetens interna styrning och kontroll och hur myndigheten fullgör sina ekonomiska redovisningsskyldigheter. Revisionen skall bedrivas i enlighet med god sed för internrevision.*

Riksdagens ombudsmän fastställer revisionsplan för sin verksamhet efter samråd med Rikskommittén.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Senaste lydelse 1999:204.

Härigenom föreslås i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank¹

dels att 9 kap. 2 § samt 10 kap. 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 kap. 2 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §²

Vid huvudkontoret skall det finnas en revisionsenhet samt de övriga enheter som Riksbanken beslutar.

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige, *om inte annat följer av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.*

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige.

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den arbetsordning som avses i 4 §.

2 a §

Verksamhet vid revisionsenheten skall avse självständig granskning av Riksbankens interna styrning och kontroll och hur Riksbanken fullgör sina ekonomiska redovisningsskyldigheter. Revisionen skall bedrivas i enlighet med god sed för internrevision.

Riksbanken fastställer revisionsplan för sin verksamhet efter samråd med Riksrevisionen.

10 kap.

2 §

Riksbankens räkenskapsår är kalenderår.

Varje år före utgången av december månad skall direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Direktionen skall lämna budgeten till riksdagens finansutskott, *Riksdagens revisorer* och fullmäktige

Varje år före utgången av december månad skall direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Direktionen skall lämna budgeten till riksdagens finansutskott, *Riksrevisionen* och fullmäktige för

¹ Lagen omtryckt 1999:19.

² Senaste lydelse 1999:206.

3 §

Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, *Riksdagens revisorer* och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och *Riksdagens revisorer* lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, *Riksrevisionen* och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och *Riksrevisionen* lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall betalas enligt följande:

3. Riksdagens revisorer

<i>Ordförande:</i>	<i>17,5</i>
<i>Vice ordförande:</i>	<i>14</i>
<i>Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande eller vice ordförande eller tjänsteman vid kansliet:</i>	<i>12,5</i>
<i>Annan revisor:</i>	<i>10,5</i>
<i>Suppleant:</i>	<i>4</i>
<i>Suppleant som företräder en parti-grupp utan ordinarie revisor:</i>	<i>10,5</i>

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall betalas enligt följande:

3. Styrelsen i Riksrevisionen

Ordförande
Vice Ordförande
Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande
Suppleant

¹ Senaste lydelse 2000:548.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §²

För inrikes resor som företas för fullgörande av uppdrag som uppräknas i 1 eller 2 § lämnas resekostnadsersättningar och traktamente

– för riksdagsledamöter enligt regler i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter efter samordning med den resekostnads- och traktamentsersättning som i övrigt lämnas från riksdagsförvaltningen,

– för *Riksdagens revisorer och suppleanter som inte är riksdagsledamöter enligt bestämmelser i lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer,*

– för *ledamöter och suppleanter i styrelsen i Riksrevisionen enligt bestämmelser i lagen (0000:000) med instruktion för Riksrevisionen,*

– för fullmäktige och suppleanter för fullmäktige i Riksbanken som inte är riksdagsledamöter enligt de bestämmelser om sådana förmåner som enligt kollektivavtalet gäller för anställda inom Riksbanken,

– för övriga uppdragstagare enligt samma bestämmelser som för arbetstagare vid riksdagsförvaltningen.

För utrikes resor gäller bestämmelserna i utlandsreseförordningen (1991:1754).

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

² Senaste lydelse 2000:548.

2.11 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

Prop. 2001/02:190

Häriigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller överklagande av beslut av

- a) riksdagsförvaltningen
- b) Riksbanken
- c) Riksdagens ombudsmän
- d) *Riksdagens revisorer*

d) *Riksrevisionen*

3 §²

Ett beslut om tjänstetillsättning får inte överklagas om det avser någon av följande tjänster

hos riksdagen – förvaltningschef, biträdande kammarsekreterare, chef för utskottskansli, chef för EU-nämndens kansli och chef för riksdagens internationella kansli,

hos Riksbanken – ledamöter av direktionen och chef för revisionsenhet,

hos Riksdagens ombudsmän – chef för ombudsmännens kansli,

hos Riksdagens revisorer – chef för revisorernas kansli.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om beslut som fattats av Riksdagens revisorer före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2000:428.

² Senaste lydelse 2000:428.

2.12 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:260) om offentlig anställning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Lagen gäller inte

1. statsråden,

2 riksdagens ombudsmän,

3. arbetstagare som är lokalanställda av svenska staten utomlands och som inte är svenska medborgare,

4. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete eller skyddat arbete.

För justitiekanslern, justitieråden och regeringsråden gäller bara 4 § om bedömningsgrunder vid anställning, 7–7d §§ om bisysslor, 23–29 §§ om arbetskonflikter, 38 § om interimistiskt beslut och 42 § andra stycket om vissa undantag från lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet.

3. riksrevisorerna,

4. arbetstagare som är lokalanställda av svenska staten utomlands och som inte är svenska medborgare,

5. arbetstagare som har anvisats beredskapsarbete eller skyddat arbete.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

¹ Senaste lydelse 2001:1016.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 1 och 15 §§ stiftelselagen (1994:1220) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 §¹

En stiftelse skall ha minst en revisor.

Om inte annat föreskrivs i stiftelseförordnandet, utses och entledigas revisorn i en stiftelse med egen förvaltning av styrelsen.

Om inte annat föreskrivs i stiftelseförordnandet, utses och entledigas revisorn i en stiftelse med anknuten förvaltning av

1. förvaltarens högsta beslutande organ,
2. regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om förvaltaren är en statlig myndighet, eller
3. samtliga bolagsmän i förening, om förvaltaren är ett handelsbolag.

I en stiftelse som avses i 2 § 5 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. får Riksrevisionen förordna en eller flera revisorer att delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer.

15 §²

Revisorerna får inte lämna upplysningar till utomstående om sådana stiftelsens angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för stiftelsen.

Revisorerna är skyldiga att

1. till medrevisor, ny revisor, tillsynsmyndigheten och, om stiftelsen har försatts i konkurs, konkursförvaltaren lämna behövliga upplysningar om stiftelsens angelägenheter, samt
2. på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelsen i andra stycket 1 om upplysningsskyldighet till tillsynsmyndigheten gäller inte när det är fråga om sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket. Detsamma gäller upplysningar i sådana hänseenden där stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt 9 kap. 10 a §.

Revisorerna i en stiftelse som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorerna i en stiftelse som avses i 2 § 5 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet

¹ Senaste lydelse 1996:1147.

² Senaste lydelse 2001:305.

m.m. är skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till Riksrevisionen. Prop. 2001/02:190

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.14 Förslag till lag om ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1059) om statsbudgeten
dels att nuvarande 47 § skall betecknas 48 §,
dels att rubriken närmast före 47 § skall sättas närmast före 48 §,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 47 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Regeringen skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder regeringen vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.15 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:239) om
arbetslöshetskassor

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att det i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor skall införas en ny paragraf, 81 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

81 a §

Bestämmelser om Riksrevisionens granskning av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen finns i lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.16 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:710) med
vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

dels att 9 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 9 § skall utgå,

vid utgången av juni månad 2003.

2.17 Förslag till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

För varje räkenskapsår skall Kammarkollegiet i samråd med Riksförsäkringsverket upprätta en årsredovisning över kapitalförvaltningen för de fonder som omfattas av denna lag. Den skall innefatta förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning. *Riksrevisionsverket* skall granska årsredovisningen för förvaltningen av de fonder som omfattas av denna lag.

För varje räkenskapsår skall Kammarkollegiet i samråd med Riksförsäkringsverket upprätta en årsredovisning över kapitalförvaltningen för de fonder som omfattas av denna lag. Den skall innefatta förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning. *Riksrevisionen* skall granska årsredovisningen för förvaltningen av de fonder som omfattas av denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.18 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 15 och 20 §§ lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Riksdagsförvaltningen skall om annat inte är särskilt föreskrivet

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m.,

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m., *dock inte för Riksrevisionen,*

2. meddela för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess organ,

3. handlägga frågor dels om arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter och till Sveriges företrädare i Europaparlamentet, dels om pensioner och andra förmåner till ledamöterna och deras efterlevande samt till företrädarna och deras efterlevande,

4. svara för frågor om löner och ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande,

5. svara för frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbets tvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen.

5. svara för frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbets tvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen,

6. yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten.

Riksdagsförvaltningen skall bereda riksdagens myndigheter tillfälle att framföra sina synpunkter på förhandlingsfrågor som direkt berör respektive myndighet.

Riksdagsförvaltningen får till envar av riksdagens myndigheter överlämna handläggningen av en avtalsfråga som är av betydelse för myndigheten.

8 §

Riksdagsförvaltningen svarar för att intern revision sker av förvaltningen.

Riksdagsförvaltningen svarar för att intern revision sker av förvaltningen. *Internrevisionen skall avse självständig granskning av riksdagsförvaltningens interna styrning och kontroll och hur*

förvaltningen fullgör sina ekonomiska redovisningsskyldigheter. Revisionen skall bedrivas i enlighet med god sed för internrevision.

Riksdagsförvaltningen fastställer revisionsplan för sin verksamhet efter samråd med Riksrevisionen.

15 §

Styrelsen skall pröva om förvaltningens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet för verksamheten. Styrelsen beslutar om

1. förslag och framställningar till riksdagen,
2. målen för förvaltningens verksamhet,
3. förvaltningens årsredovisning, delårsrapport och förslag till budget för riksdagen,
4. åtgärder med anledning av *Riksdagens revisorers* rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
4. åtgärder med anledning av *Riksrevisionens* rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
5. åtgärder med anledning av internrevisionens redovisning samt revisionsplan,
6. föreskrifter som enligt denna lag eller andra författningar får meddelas av riksdagsförvaltningen,
7. riksdagsförvaltningens arbetsordning,
8. slutande av kollektivavtal med arbetstagarnas huvudorganisationer, avbrytande av annan förhandling än förhandling i tvist om avtal, lockout eller annan stridsåtgärd samt andra förhandlingsfrågor som är av principiell natur eller har större ekonomisk betydelse eller är gemensamma för riksdagen och dess myndigheter,
9. anställning på chefsnivå direkt under riksdagsdirektören samt av kanslichef i utskott och EU-nämnden,
10. frågor som avses i 4 §,
11. frågor som hänskjuts till styrelsen från rådet för ledamotsnära frågor,
12. frågor som är av större vikt eller principiell betydelse eller som riksdagsdirektören hänskjuter till styrelsen.

20 §

Om *Riksdagens revisorers* revisionsberättelse över förvaltningens årsredovisning innehåller någon anmärkning, skall förvaltningen, inom en månad efter berättelsens överlämnande, till riksdagen redovisa de åtgärder förvaltningen har vidtagit eller avser att vidta med

Om *Riksrevisionens* revisionsberättelse över förvaltningens årsredovisning innehåller någon anmärkning, skall förvaltningen, inom en månad efter berättelsens överlämnande, till riksdagen redovisa de åtgärder förvaltningen har vidtagit eller avser att vidta med

anledning av anmärkningen.

anledning av anmärkningen.

Prop. 2001/02:190

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

6 §

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Riksrevisionsverket får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionsverket* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionen* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2.20 Förslag till lag om upphävande av lagen (1988:46)
om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens
myndigheter m.m.

Prop. 2001/02:190

Härigenom föreskrivs att lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall upphöra att gälla vid utgången av juni månad 2003.

En enig riksdag beslutade i december 2000 att en sammanhållen revisionsmyndighet, Riksrevisionen, med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen skall bildas under riksdagen under det första halvåret 2003. Riksdagen har också beslutat riktlinjer för en förändrad revision under riksdagen. I riktlinjerna anges vad ändringarna i riksdagsordningen, en ny revisionslag och en ny lag med instruktion för Riksrevisionen i huvuddrag bör innehålla (förs. 1999/2000:RS1, bet. 2000/01:KU8, rskr. 2000/01:116–119).

Regeringen tillkallade i januari 2001 en särskild utredare med uppgift att lämna förslag till författningsregler om Riksrevisionen och dess verksamhet i riksdagsordningen, i en ny revisionslag samt i en lag med instruktion för myndigheten (dir. 2001:3). Utredaren har i november 2001 redovisat sitt uppdrag i betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97). Utredaren har informerat Riksdagskommittén om sina överväganden och beaktat de synpunkter kommittén framfört.

I december 2001 beslutade regeringen propositionen Riksrevisionen – ändringar i regeringsformen (prop. 2001/02:73). I propositionen lämnas förslag till de ändringar i regeringsformen som reformen kräver. Med anledning av propositionen har riksdagen antagit, som vilande, förslag till ny lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen (bet. 2001/02:KU25, rskr. 2001/02:328). Den nya lydelsen, i fortsättningen benämnd det vilande grundlagsförslaget, redovisas i *bilaga 1*.

Inom Regeringskansliet (Näringsdepartementet) har i februari 2002 utarbetats en promemoria – Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet – med förslag bl.a. om att Riksrevisionen skall få granska arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen (dnr N2002/1665/A).

Regeringen lägger i denna proposition fram de lagförslag som behandlas i betänkandet Regler för Riksrevisionen och i promemorian Revisionen av arbetslöshetsersättningen och aktivitetsstödet. Betänkandet och promemorian har remissbehandlats.

En sammanfattning av betänkandet lämnas i *bilaga 2*. Utredningens lagförslag finns intagna i *bilaga 3*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Finansdepartementet (dnr Fi2001/4496).

En sammanfattning av promemorian lämnas i *bilaga 5*. Promemorians lagförslag är intaget i *bilaga 6*. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 7*. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig i Näringsdepartementet (dnr N2002/1665/A).

Samråd har ägt rum med riksdagsstyrelsens beredningsdelegation för frågor om Riksrevisionen beträffande de förslag som lämnas i denna proposition.

Regeringen beslutade den 25 april 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8*. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9*.

Regeringen har på samtliga punkter följt Lagrådets förslag. Regeringen behandlar Lagrådets synpunkter i avsnitten 5.4.1, 5.4.5, 5.8, 5.9.1 och 5.9.2 samt i författningskommentaren. Därutöver har regeringen gjort vissa andra ändringar, huvudsakligen av redaktionell natur.

Europeiska Centralbanken

Medlemsstaternas myndigheter skall höra Europeiska Centralbanken (ECB) om varje förslag till rättsregler inom dess behörighetsområde enligt EG-fördraget och särskilt i fråga om bl.a. Nationella centralbanken (artikel 105 [4] EG fördraget och artikel 2.1 rådets beslut 98/415/EG av den 29 juni 1998 om nationella myndigheters samråd med Europeiska centralbanken rörande förslag till rättsregler [EGT nr L189, 03/07/1998 s. 42-43, Celex nr 31998D0415]). Regeringen avser att bereda ECB tillfälle att yttra sig över förslagen i enlighet med artikel 105 (4) i EG-fördraget. Regeringen kommer att överlämna ett yttrande från ECB till riksdagen.

Behandlingen av remissyttrandena

Riksdagen har genom sina beslutade riktlinjer för en förändrad revision under riksdagen i vissa delar redan tagit ställning till innehållet i det regelverk som skall gälla för Riksrevisionen och dess verksamhet (se avsnitt 4.1). Riksdagens beslut föregicks av en remissbehandling av Riksdagskommitténs förslag till en förändrad revision under riksdagen.

I de delar remissinstanserna har invändningar mot riksdagens riktlinjer redovisas inte dessa i förevarande proposition. Inte heller redovisas invändningar som gäller frågor som redan har behandlats i propositionen Riksrevisionen – ändringar i regeringsformen och som riksdagen nu har tagit ställning till (se avsnitt 4.2 och bilaga 1).

4 Bakgrund

4.1 Riksdagens riktlinjer

I december 1998 beslutade talmanskonferensen att tillsätta en parlamentarisk kommitté, Riksdagskommittén, för att göra en allmän översyn av riksdagens kontrollmakt på det ekonomiska området.

Kommittén gjorde bl.a. följande ställningstaganden (förs. 1999/2000:RS1).

– En sammanhållen revisionsmyndighet under riksdagen med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevision bör bildas den 1 januari 2003.

– Bestämmelser om revisionsmyndigheten och dess verksamhet bör regleras i regeringsformen, i riksdagsordningen och i en lag med instruktion för myndigheten samt i en särskild revisionslag.

– Revisionsverksamheten bör ledas av en riksrevisor, som väljs av riksdagen.

Riksrevisorn skall tillsättas och avskiljas från ämbetet av riksdagen i enlighet med bestämmelser i regeringsformen och riksdagsordningen. Bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen skall säkerställa riksrevisorns integritet.

Kommittén föreslog att riksdagen bl.a. skulle godkänna de av kommittén förordade riktlinjerna för en förändrad revision under riksdagen.

Riksdagsstyrelsen, som behandlade Riksdagskommitténs förslag, föreslog att riksdagen skulle godkänna kommitténs förslag.

Konstitutionsutskottet remissbehandlade Riksdagskommitténs förslag. Ett enigt utskott ansåg därefter att det fortsatta utredningsarbetet borde bygga på bl.a. följande riktlinjer (bet. 2000/01:KU8).

– En sammanhållen revisionsmyndighet under riksdagen, benämnd Riksrevisionen, med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen skall bildas under första halvåret 2003. Myndigheten skall rapportera både till riksdagen och regeringen.

– Bestämmelser om den nya revisionsmyndigheten och dess verksamhet skall finnas i regeringsformen, riksdagsordningen, i en lag med instruktion för myndigheten och i en särskild revisionslag. Bestämmelserna i regeringsformen och riksdagsordningen skall säkerställa myndighetsledningens integritet. Revisionslagen bör utformas med utgångspunkt i Riksdagskommitténs förslag.

– Riksrevisionen skall ledas av tre ämbetsmän, valda av riksdagen.

– De tre ledande ämbetsmännen skall av riksdagen kunna skiljas från tjänsten endast om det framstår som uppenbart att de är olämpliga att fortsätta sin tjänstgöring.

– De tre ledande ämbetsmännen skall var för sig besluta om granskningsplan samt om innehållet och slutsatserna i revisionsrapporterna från både redovisningsrevisionen och effektivitetsrevisionen. Rapporterna skall ges offentlig spridning omedelbart efter under-tecknandet.

– Riksdagen skall välja styrelse för Riksrevisionen. Styrelsens uppgifter skall vara att avge skrivelser och förslag till riksdagen med anledning av granskningsrapporterna och besluta om budgetframställan och årsredovisning för myndigheten. Valbara skall vara riksdagsledamöter och f.d. riksdagsledamöter.

– Styrelsen skall löpande följa granskningsarbetet genom att myndighetens ledning redovisar hur väl granskningsplanerna följs och föredrar läget i de principiellt viktigaste granskningarna. Styrelsen deltar inte i själva revisionsprocessen och påverkar inte heller inriktningen på granskningsarbetet. Styrelsen deltar inte heller i utformningen av granskningsrapporterna.

– Inom ramen för det fortsatta utredningsarbetet borde vidare, enligt utskottet, övervägas bl.a. frågor som gäller regeringens behov av egna granskningsresurser, behovet av en kvalificerad beslutsordning för att

skilja de ledande ämbetsmännen från anställningen, den närmare sammansättningen av revisionsmyndighetens styrelse samt ansvaret för revisionerna av riksdagens organ.

Konstitutionsutskottet hemställde mot den nu angivna bakgrunden att riksdagen skulle

- godkänna de av Riksdagskommittén förordade riktlinjerna för en förändrad revision under riksdagen med de ändringar konstitutionsutskottet förordade,

- begära att regeringen lägger fram förslag till riksdagen om de grundlagsändringar och den övriga lagstiftning som krävs för att den föreslagna reformen av den statliga revisionens organisation och ledning skall kunna genomföras under det första halvåret 2003,

- begära att regeringen tillsätter en organisationskommitté med uppgift att vidta de förberedande åtgärder som krävs för att en ny statlig revisionsmyndighet skall kunna bildas under första halvåret 2003 i enlighet med vad utskottet anfört, samt

- uppdra åt riksdagsstyrelsen att efter utredning återkomma till riksdagen med förslag som i enlighet med vad utskottet anfört tillgodoser riksdagens eget behov av revisionsliknande insatser.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr. 2000/01:116–119).

4.2 Det vilande grundlagsförslaget

Ändringarna i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) innebär följande.

- Riksrevisionen skall vara en myndighet under riksdagen med uppgift att i enlighet med föreskrifter som meddelas i lag svara för granskning av den verksamhet som bedrivs av staten. Enligt vad som föreskrivs i lag kan Riksrevisionens granskning avse också annan än statlig verksamhet.

- Riksrevisionen leds av tre riksrevisorerna, som väljs av riksdagen.

- Vid myndigheten finns också en styrelse, som utses av riksdagen.

- Riksrevisorerna beslutar självständigt, med beaktande av de bestämmelser som finns i lag, vad som skall granskas. De beslutar självständigt och var för sig hur granskningen skall bedrivas och om slutsatserna av sin granskning.

- Styrelsens uppgift är att följa granskningsverksamheten, lämna de förslag och redogörelser till riksdagen som riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser ger anledning till samt att besluta om förslag till anslag på statsbudgeten och om årsredovisning för myndigheten.

- Riksdagen får skilja en riksrevisor från uppdraget endast om riksrevisorn inte längre uppfyller de krav som gäller för uppdraget eller om riksrevisorn har gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

- Ändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2003. Riksdagen får före ikraftträdandet välja riksrevisorerna och utse styrelse för Riksrevisionen. Riksrevisorerna och styrelsen får, i den utsträckning riksdagsstyrelsen bestämmer, före ikraftträdandet vidta de åtgärder som behövs för att Riksrevisionens verksamhet skall kunna påbörjas vid ikraftträdandet.

Regeringen tillkallade i maj 2001 en särskild utredare med uppgift att utreda de organisatoriska frågorna kring bildandet av Riksrevisionen (dir. 2001:31). I uppgiften ingick att dels lämna förslag till riktlinjer för den nya myndighetens organisation, dels vidta nödvändiga förberedelser inför bildandet.

Utredaren har i mars 2002 i delbetänkandet Riksrevisionen – organisation och resurser (SOU 2002:17) lämnat förslag om tidpunkten för inrättandet av Riksrevisionen och om dess lokalisering samt om lednings- och arbetsformer, kompetens, organisation och bemanning, budgetunderlag för perioden 2003–2005 liksom kostnadsberäkningar.

I ett yttrande från Riksdagens ombudsmän över betänkandet ifrågasattes omfattningen av regeringens uppdrag till den särskilda utredaren. Riksdagsstyrelsen beslutade därefter att kontakt skulle tas med regeringen om att föra över det fortsatta utredningsarbetet till riksdagen. I och med riksdagsstyrelsens beslut hade förutsättningarna för regeringens särskilda utredare väsentligen förändrats varför utredningen lades ned (dir. 2002:52).

Riksdagsstyrelsen har nu det samlade ansvaret för de förberedande åtgärder som krävs för att Riksrevisionens verksamhet skall kunna påbörjas den 1 juli 2003. Riksdagsstyrelsen har tillsatt en delegation för beredningen av frågor som avser Riksrevisionen och som skall behandlas av riksdagsstyrelsen. Vidare har riksdagsstyrelsen beslutat tillkalla en kommitté för det avslutande förberedelsearbetet inför bildandet av Riksrevisionen.

På förslag av beredningsdelegationen förordade riksdagsstyrelsen i beslut den 29 maj 2002 vissa principer vad gäller finansieringen av Riksrevisionens årliga revision av myndigheternas redovisning och förvaltning (se avsnitt 7.6). I samma beslut uttalade styrelsen även vissa principer vad gäller Sveriges bidrag till revisionell kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländer genom Riksrevisionen (se avsnitt 7.4.1).

5 En lag för den statliga revisionen

5.1 Utgångspunkter

Regeringens förslag: De övergripande bestämmelserna om den statliga revisionen skall samlas i en särskild revisionslag – lag om revision av statlig verksamhet m.m.

Lagen skall innehålla bestämmelser om granskningens omfattning och inriktning samt om rapporteringen till riksdagen och regeringen. Lagen skall även innehålla bestämmelser om uppgiftsskyldighet m.m., om vite samt om Riksrevisionens förhållande till de granskade myndigheternas interna revision.

Riksdagens riktlinjer: Bestämmelser om Riksrevisionen och dess verksamhet skall finnas i regeringsformen, i riksdagsordningen, i en särskild revisionslag och i en lag med instruktion för myndigheten. I revisionslagen skall de övergripande bestämmelserna om den statliga revisionen samlas. Av revisionslagen skall framgå att Riksrevisionen svarar för den statliga revisionen (den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen). I lagen skall uttalas att Riksrevisionen reviderar regering och förvaltning och att myndigheten skall bedriva revision oberoende i förhållande till såväl regering som riksdag och revisionsobjekt. Det skall i lagen sägas att revisionsmyndigheten företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Lagen skall slå fast att Riksrevisionen reviderar den statliga verksamheten. Granskningen skall också omfatta sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag eller stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten (jfr nuvarande 2 § lagen [1987:518] med instruktion för Riksdagens revisorer). Beslutsregler om tillägg eller undantag från denna grundregel skall finnas i lagen. I lagen skall också föreskrivas att Riksrevisionen, förutom myndigheterna under riksdagen och regeringen samt riksdagsförvaltningen, reviderar Regeringskansliet som myndighet. På motsvarande sätt som skedde när lagen (1996:1059) om statsbudgeten infördes, bör en genomgång göras av de regelverk som reglerar den statliga revisionen i syfte att se vilka bestämmelser som är lämpliga att inordna i den nya lagen. Utgångspunkten är att inte någon statlig verksamhet skall vara undandragen en oberoende revision.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 144 och 145).

Remissinstanserna: *Riksrevisionsverket* anser att utredningens förslag borde ha haft som utgångspunkt riksdagsbeslutet och det nytänkande det ger uttryck för och inte den existerande regleringen. Verket anser att utredningens hållning är minimalistisk. Det har handlat om att göra så små förändringar som möjligt i förhållande till regelverket för Riksdagens revisorer, som enligt Riksrevisionsverket, uppenbarligen utgjort den starkaste förebilden. *Statskontoret* konstaterar att den korta utredningstiden i praktiken inneburit att de regler som i dag styr verksamheten för Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket måste ligga till grund för den nya lagstiftningen, även om det hade varit önskvärt att utnyttja tillfället till att pröva frågorna mer innovativt. Övriga remissinstanser framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: I lagen om statsbudgeten finns grundläggande bestämmelser om bokförings- och redovisningsskyldighet samt om revisionsplikt för verksamhet som sköts av regeringen, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Lagen gäller inte myndigheter under riksdagen och inte heller verksamhet som staten bedriver i form av bolag eller stiftelse. Enligt 44 § är regeringen redovisningsskyldig inför riksdagen för statens medel och de övriga tillgångar som enligt 9 kap. 8 § regeringsformen står till regeringens

disposition. Redovisningsskyldigheten omfattar även den verksamhet som bedrivs av staten samt statens skulder och övriga ekonomiska förpliktelser. Enligt 45 § skall bokföringen i staten ske på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed och redovisningen skall ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens medel och övriga tillgångar. Närmare föreskrifter om redovisningen skall meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Enligt 46 § skall verksamheten granskas genom revision. I vilken organisatorisk form revisionen skall ske – av en myndighet under riksdagen eller under regeringen – eller vilken inriktning den skall ha – granskning av myndigheternas redovisning och förvaltning (årlig revision) eller granskning av verksamheten från effektivitetssynpunkt (effektivitetsrevision) – anges inte i lagen om statsbudgeten (prop. 1995/96:220 s. 71 och 116).

Regeringen har meddelat närmare föreskrifter om bokförings- och redovisningsskyldighetens omfattning för de myndigheter som lyder omedelbart under regeringen i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Till båda förordningarna finns tillämpningsföreskrifter och allmänna råd meddelade av Ekonomistyrningsverket. För Regeringskansliet gäller dock bestämmelserna om bokförings- och redovisningsskyldighet i förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet.

Enligt 2 § 2 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen får riksdagsförvaltningen meddela för riksdagen och dess myndigheter, utom Riksbanken, gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess organ. Genom 36 § riksdagsförvaltningens föreskrifter om arbetsordning för riksdagsförvaltningen (RFS 2001:2) har de förordningar, föreskrifter och allmänna råd som gäller för myndigheter under regeringen gjorts tillämpliga – med några undantag – även för riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen har vidare utfärdat föreskrifter som innebär att förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, förordningen om myndigheters bokföring och förordningen (1994:1261) om statliga myndigheters redovisningssystem i allt väsentligt gäller för riksdagens myndigheter (RFS 2001:9, RFS 2001:10, RFS 2001:11).

Bestämmelser om Riksdagens revisorers granskning finns i 12 kap. 7 § regeringsformen, lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m., lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer, lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. samt i lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet.

Bestämmelser om Riksrevisionsverkets granskning finns i lagen (1962:381) om allmän försäkring, hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser, lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet, socialtjänstlagen (2001:453), förordningen (1993:958) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga

aktiebolag och stiftelser, förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. och förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att det skall finnas en särskild revisionslag för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen. Utgångspunkten för regleringen skall vara att all statlig verksamhet skall underkastas en oberoende revision. Men även annan verksamhet skall kunna underkastas en statlig revision. Exempel på sådan annan verksamhet är statsunderstödd verksamhet och statlig verksamhet som bedrivs i form av bolag eller stiftelse. Regeringen föreslår därför en samlad reglering av den statliga årliga revisionen av myndigheternas redovisning och förvaltning (årlig revision) och granskningen av den statliga verksamheten m.m. från effektivitetssynpunkt (effektivitetsrevision) i enlighet med de riktlinjer riksdagen beslutat. Lagen bör benämnas *lag om revision av statlig verksamhet m.m.* Lagen skall gälla inte endast för den statliga verksamheten utan även för annan verksamhet. Lagen bör också innehålla bestämmelser om granskningens omfattning och inriktning samt om rapporteringen till riksdagen och regeringen. Lagen bör vidare innehålla bestämmelser om uppgiftsskyldighet m.m. och om vite för den som kan bli föremål för granskning samt om revisionens förhållande till den granskades interna revision.

Den föreslagna lagregleringen bygger i huvudsak på de förslag utredningen lagt fram. Sedan utredningen lämnat sitt förslag har dock riksdagen beslutat de grundlagsändringar som bedömts nödvändiga i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Ändringarna i regeringsformen avser att ge de tre tjänstemän som skall leda Riksrevisionen – riksrevisorerna – den självständiga ställning som de konstitutionellt bör ha i den granskande verksamheten. Enligt förslaget beslutar riksrevisorerna självständigt, med beaktande av de bestämmelser som finns i lag, vad som skall granskas. De beslutar självständigt och var för sig hur granskningen skall bedrivas och om slutsatserna av sin granskning. Av förslaget framgår vidare att Riksrevisionen skall granska den verksamhet som bedrivs av staten och att vad detta innebär på ett mer tekniskt plan får konkretiseras genom bestämmelser på lägre konstitutionell nivå. Enligt vad som föreskrivs i lag kan Riksrevisionens granskning avse också annan än statlig verksamhet. I det vilande grundlagsförslaget finns även bestämmelser om styrelsen i Riksrevisionen. För att garantera riksrevisorernas självständiga ställning i förhållande till styrelsen har en i stort sett uttömmande uppräkningslista av styrelsens uppgifter tagits in i regeringsformen för att där klargöra de exakta gränserna för styrelsens ansvarsområde (se bilaga 1).

För att Riksrevisionens självständiga ställning i förhållande till dem som granskas och långtgående självständighet i förhållande till uppdragsgivaren, riksdagen, skall kunna garanteras räcker det emellertid inte enbart med det föreslagna konstitutionella skyddet. Därtill krävs arrangemang som säkerställer tillräckliga resurser och anställningstrygghet för myndighetens ledning. Dessa frågor, som avser ändringar i riksdagsordningen, behandlas i avsnitten 6.1.5 och 6.2.3.

Av riksdagens riktlinjer följer vidare att Riksrevisionen skall rapportera både till riksdagen och regeringen. Riksdagens riktlinjer innehåller dock inte något ställningstagande till om även rapporteringen skall regleras i en lag om den statliga revisionen. Eftersom avrapporteringen i allmänhet uppfattas som en viktig del av revisionsprocessen har regeringen valt att i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. ta in bestämmelser som reglerar till vem granskningsrapporterna skall lämnas. Alternativt skulle denna fråga kunna regleras i lagen med instruktion för Riksrevisionen. I instruktionen regleras dock frågor om riksrevisorernas och styrelsens uppgifter, deras inbördes förhållande och andra interna myndighetsfrågor.

Av den bakgrundsredovisning som lämnats om regleringen av myndigheternas redovisningsskyldighet framgår att det är regeringen som beslutar i vilken omfattning denna skyldighet skall gälla för Regeringskansliet och för de myndigheter som lyder omedelbart under regeringen. Det förhållande att det är regeringen som ytterst bestämmer vilka myndigheter som skall upprätta en årsredovisning påverkar givetvis förutsättningarna för och omfattningen av den årliga revisionen av myndigheternas redovisning och förvaltning. Denna fråga behandlas i avsnitt 7.1.

En annan fråga som gäller revisionens omfattning är den om Riksrevisionens rätt att granska statligt finansierad verksamhet som bedrivs i kommunal regi ur effektivitetssynpunkt. Såväl Riksdagens revisorer som Riksrevisionsverket har tidigare haft rätt att granska all statligt finansierad verksamhet, oavsett vilken huvudman som stått för verksamheten. Sedan statsbidragen till kommunerna i huvudsak övergått från att vara specialdestinerade bidrag till att bli generella ändrades emellertid de rättsliga förutsättningarna för denna granskning. Syftet med reformen var dock inte att försämra möjligheterna att granska den statligt reglerade verksamheten som bedrivs av kommunerna. Denna fråga behandlas i avsnitt 5.4.6.

En ytterligare fråga beträffande den årliga revisionen av myndigheternas redovisning och förvaltning som förtjänar särskild uppmärksamhet är gränsdragningen mellan myndigheter och andra offentlighetsorgan. Som exempel kan nämnas att vissa fondstyrelser inte anses vara myndigheter och därmed inte kan bli föremål för sådan revision. Arvfondsutredningen har i sitt betänkande Allmänna arvsfonden och Arvfondsdelegationen (SOU 2002:19), efter förebild av hur revisionen av de allmänna försäkringskassorna är reglerad i lagen om allmän försäkring, föreslagit att revisionsplikten skrivs in i lagen (1994:243) om Allmänna arvsfonden. Huruvida en sådan specialreglering bör ske i varje särskilt fall eller om en annan lösning är att föredra behandlas i avsnitt 5.4.1. I det sammanhanget behandlas även frågan om granskningen av de delegationer och råd av olika slag som finns inom Regeringskansliet och som har till uppgift att bereda ärenden inför regeringens beslut eller i vissa fall själva fatta beslut.

Enligt regeringens uppfattning bör de nuvarande bestämmelserna om Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets granskningsuppgifter i huvudsak tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Vissa granskningsuppgifter bör dock även fortsättningsvis vara reglerade i

särskild lag, se vidare avsnitt 5.4.8. Vissa av de uppgifter som Riksrevisionsverket har i dag bör dock inte utföras av en revisionsmyndighet under riksdagen. Det rör sig om uppgifter som kan komma i konflikt med det av riksdagen uppställda kravet på att myndigheten skall vara självständig i förhållande till regeringen och granskningsobjekten. En sådan uppgift är granskningen av underlaget till årsredovisningen för staten. Hit hör också uppgifterna att lämna råd och annat stöd till granskningsobjekten i den mån uppgifterna inte har ett naturligt samband med granskningen. Andra uppgifter avser regeringens eget behov av kontroll och styrning av sina myndigheter.

Vad gäller vissa av Riksrevisionsverkets nuvarande uppgifter krävs särskilda överväganden om huruvida de skall övertas av Riksrevisionen. Till dessa frågor hör Riksrevisionens roll och uppgifter i internationella sammanhang, inom EU-samarbetet och dess möjligheter att biträda Europeiska revisionsrätten vid rättens granskningar i Sverige. Dessa frågor behandlas i avsnitt 7.4.

Det bör betonas att regeringen – när inte annat framgår av sammanhanget – i denna proposition använder termen ”revision” i en vidare betydelse än den som är vedertagen i t.ex. bolagsrätten, dvs. i princip den granskning av bolagets redovisning och förvaltning som skall göras av en revisor. I stället avser regeringen här med termen revision även en vidare granskning som brukar betecknas som effektivitetsrevision och som görs i syfte att främja effektiviteten i den statliga verksamheten. Regeringen återkommer i avsnitt 5.4 till inriktningen av granskningen, som alltså innefattar såväl revision i inskränkt betydelse (”årlig revision”) som effektivitetsrevision.

5.2 Innebörden av en oberoende statlig revision under riksdagen

Regeringens förslag: I en inledande bestämmelse i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. skall anges att lagen innehåller närmare bestämmelser om den granskning som Riksrevisionen skall utföra enligt 12 kap. 7 § regeringsformen.

Regeringens bedömning: Någon ytterligare reglering om Riksrevisionens självständiga ställning behöver inte tas in i lagen.

Riksdagens riktlinjer: Det skall framgå av revisionslagen att Riksrevisionen ansvarar för den statliga revisionen och att den är en myndighet under riksdagen. Vidare skall det i lagen uttalas att Riksrevisionen skall bedriva revision oberoende i förhållande till såväl regering som riksdag och revisionsobjekt.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag (betänkandet s. 212). Utredningen har även – i enlighet med vad som framgick av riksdagens riktlinjer – föreslagit en särskild bestämmelse i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. som slår fast att Riksrevisionen skall bedriva revisionen oberoende i förhållande till såväl riksdagen och regeringen som till dem som revideras.

Remissinstanserna: *Riksdagens ombudsmän* anser att utredningens förslag till reglering av oberoendet fått en mindre lyckad utformning eftersom riksrevisorernas relation till riksdagen, oaktat deras långtgående självständighet även i förhållande till riksdagen, rimligen kommer att vara annorlunda än relationen till granskningsobjekten. Enligt Riksdagens ombudsmän är det vidare av synnerlig vikt att ingen oklarhet tillåts råda om att det är riksrevisorerna personligen som genom författningsföreskrifter garanteras denna självständighet, inte institutionen Riksrevisionen som sådan, vilken ju inkluderar den parlamentariskt sammansatta styrelsen. *Riksdagens revisorer* anser att riksdagens särställning i förhållande till Riksrevisionen bör komma till uttryck i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Det kan ske genom att ordet oberoende byts ut mot ordet självständig. *Revisorsnämnden* anser att samma höga krav på oberoende som gäller för godkända och auktoriserade revisorer enligt revisorslagen (2001:883) bör ställas på riksrevisorerna. I övrigt har utredningens förslag inte mött någon invändning. *FAR* har framhållit att det är väsentligt att säkerställa att de godkända och auktoriserade revisorer som kommer att verka inom Riksrevisionen inte kan träffas av någon intern yrkeskodex eller några etiska riktlinjer som avviker från dem som redan i dag finns för revisorsprofessionen.

Bakgrund: Inom ramen för det arbete som bedrivs av det internationella samarbetsorganet för nationella revisionsorgan – International Organization of Supreme Audit Institutions (INTOSAI) – har en särskild deklARATION antagits om vilka principer som bör gälla för de nationella revisionsorganens ställning och uppgifter. I deklARATIONEN, som vanligtvis benämns Lima-deklARATIONEN, behandlas frågan om den statliga revisionens oberoende med avseende på myndighetens, ledningens och de anställdas oberoende (Part II, Section 5–7). Av deklARATIONEN följer att revisionsmyndigheterna skall vara oberoende i förhållande till revisionsobjekten och vara skyddade mot yttre påverkan, för att de skall kunna utföra sina uppgifter med iakttagande av kraven på objektivitet och effektivitet. Något krav på ett absolut oberoende ställs inte i deklARATIONEN. Enligt deklARATIONEN är det inte möjligt eftersom myndigheterna själva är en del av staten. Myndigheterna skall dock tillförsäkras det funktionella och organisatoriska oberoende som är nödvändigt för att de skall kunna fullfölja sina uppdrag. Föreskrifter om inrättandet av myndigheterna och föreskrifter som säkerställer det uppställda kravet på oberoende skall enligt deklARATIONEN finnas i konstitutionen. Utfyllande regler får föreskrivas i vanlig lag.

I deklARATIONEN uttalas vidare att myndigheternas oberoende är avhängigt av hur oberoende de personer är som beslutar på myndigheternas vägnar. Det gäller oavsett om besluten fattas i ett kollegium eller av en chef. Dessa personers oberoende ställning skall säkerställas i konstitutionen. Det gäller i synnerhet regler för att kunna skilja de som beslutar på myndigheternas vägnar från tjänsten. Sådana regler får enligt deklARATIONEN inte utformas så att de försvagar dessa personers oberoende ställning. För övriga personer verksamma i myndigheterna, dvs. de personer som utför revision men som inte beslutar på myndighetens vägnar, gäller att de i sin yrkesutövning inte får låta sig påverkas av

revisionsobjekten eller stå i beroendeförhållande till dessa. Dessa personers oberoende ställning behöver dock inte säkerställas i konstitutionen.

Av deklARATIONEN följer också att revisionsmyndigheterna skall vara försedda med de finansiella resurser de behöver för att de skall kunna fullfölja sina uppgifter. Om det behövs skall myndigheterna kunna ansöka direkt till det statliga organ som beslutar om statsbudgeten. Myndigheterna skall ha rätt att använda de medel som i statbudgeten särskilt anslagits för deras verksamhet på det sätt som de själva anser mest lämpligt.

Även den nyligen antagna revisorslagen och de krav på oberoende som där ställs upp för godkända revisorer och auktoriserade revisorer är av intresse. Den internationella utvecklingen av revisorsprofessionen kännetecknas av en strävan mot harmonisering av reglerna mellan statlig och privat sektor. Detta gäller båda de världsomspännande organisationerna för revision inom statlig och privat sektor, INTOSAI och IFAC (International Federation of Accountants). Vidare gäller att godkända revisorer och auktoriserade revisorer som svarar för den lagstadgade revisionen i den privata sektorn sedan länge är verksamma också i den statliga revisionen. Till revisorns skyldigheter hör enligt 19 § revisorslagen att iaktta god revisorssed liksom att övervaka att även andra som biträder i revisionen utan att vara godkända eller auktoriserade revisorer iakttar gällande normer. God revisorssed syftar främst på normer – såväl i författningsbestämmelser som i praxis utvecklade normer – för revisorernas yrkesmässiga uppträdande (etiska normer), medan god revisionssed avser motsvarande normer för hur revisionsuppdrag skall utföras (yrkesmetoderna). Det brukar anses att god revisorssed omfattar även god revisionssed. En revisor är vidare enligt 20 § skyldig att i revisionsverksamheten utföra sina uppdrag med opartiskhet och självständighet samt vara objektiv i sina ställningstaganden. I det uppställda kravet på opartiskhet, självständighet och objektivitet ligger enligt förarbetena till lagen att revisorn vid utförandet av revisionsuppdraget skall ta hänsyn till samtliga omständigheter som är av betydelse för uppdraget men inte till några andra omständigheter. Detta krav som brukar benämnas krav på faktiskt oberoende motsvarar i huvudsak vad som i IFAC:s Code of Ethics for Professional Accountants betecknas som "independence in fact". Att närmare konkretisera de tre begreppen opartiskhet, självständighet och objektivitet har inte ansetts möjligt, men rent allmänt har uttalats i förarbetena till revisorslagen att revisorn måste försäkra sig om att han eller hon kan genomföra sitt uppdrag utan sidoblickar på förhållanden som är ovidkommande för uppdraget. I detta ligger också att revisorn måste stå så fri gentemot revisionsklienten och andra intressenter att hans eller hennes handlingsutrymme är helt obeskuret. Detta krav brukar benämnas som "synbart" oberoende. Det uppställda kravet motsvarar "independence in appearance" enligt den nämnda Code of Ethics. Enligt 21 § revisorslagen är en revisor skyldig att för varje revisionsuppdrag pröva om det finns omständigheter – faktiska eller synbara – som kan rubba förtroendet för hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. Om det finns någon sådan omständighet, skall revisorn avböja eller avsäga sig uppdraget, såvida det

inte i det enskilda fallet har vidtagits åtgärder som medför att det inte finns anledning att ifrågasätta hans eller hennes opartiskhet eller självständighet. Bestämmelsen i 21 § gäller inte bara förtroendeskadliga omständigheter som rör revisorn själv utan också sådana omständigheter som kan hänföras till andra personer verksamma vid samma revisionsbyrå eller på andra företag som ingår i samma revisionsgrupp som revisorn (prop. 2000/01:146 s. 101).

Skälen för regeringens förslag och bedömning: Riksdagen har, som redan nämnts, beslutat de ändringar i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) som krävs för den nu aktuella reformen. De föreslagna ändringarna innebär bl.a. att frågan om riksrevisorernas självständiga ställning i förhållande till dem som skall granskas och deras självständighet gentemot uppdragsgivaren, riksdagen, har fått en i stort sett uttömmande reglering. Mot denna bakgrund behövs därför inte, som utredningen i enlighet med riksdagsbeslutet har föreslagit, några särskilda bestämmelser i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. som slår fast att revisionen skall bedrivas oberoende i förhållande till såväl regering som riksdag och revisionsobjekt. Det är tillräckligt att en hänvisning till 12 kap. 7 § regeringsformen tas in i lagen (se 1 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Syftet med reformen är även att skapa garantier för opartiskhet och objektivitet i granskningen (jfr Lima-deklarationen). Det finns därför skäl att närmare överväga om ytterligare bestämmelser som tar sikte på oberoendet kan behövas i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Det konstitutionella skyddet i regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) jämte de ändringar i riksdagsordningen som regeringen föreslår i denna proposition (avsnitt 6) ger, enligt regeringens mening, Riksrevisionens ledning en tillräckligt självständig ställning för att granskningsresultaten ur den aspekten skall uppfattas som tillförlitliga och trovärdiga.

Den statliga revisionens uppgift är inte enbart att inom ramen för den årliga revisionen tillhandahålla en granskning av ekonomisk information som myndigheterna lämnar i bl.a. årsredovisningar, utan också att inom ramen för effektivitetsrevisionen leverera kunskapsunderlag för politiska beslut. Detta sker genom redovisning av hur en verksamhet faktiskt bedrivs och vilka resultat eller effekter den ger i förhållande till de mål och de krav som statsmakterna ställer upp för verksamheten i fråga. Det är mot denna bakgrund av största vikt att den statliga revisionen utförs på ett korrekt sätt. I likhet med vad som gäller den privata sektorn blir opartiskhet och objektivitet, vid sidan av yrkeskompetensen, den statliga revisionens huvudsakliga medel för att garantera revisionens kvalitet. Att förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet skall iaktta saklighet och opartiskhet (faktiskt oberoende) följer redan av 1 kap. 9 § regeringsformen. Kompletterande bestämmelser om jäv för handläggare och om förbud mot förtroendeskadliga bisysslor för statligt anställda (synbart oberoende) finns i 11 § förvaltningslagen (1986:223) och 7 § lagen (1994:260) om offentlig anställning (se även 8 kap. 11 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen, avsnitt 6.1.2). Dessa regler torde i allt väsentligt överensstämma med vad som annars följer av god revisorssed för godkända och auktoriserade revisorer, utan

att någon särskild reglering om detta behöver tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Godkända och auktoriserade revisorer verksamma inom Riksrevisionen torde därmed inte behöva riskera att komma i konflikt med någon på myndigheten gällande yrkeskodex eller några antagna etiska riktlinjer som strider mot dem som i dag gäller enligt god revisorssed. Vad som nu sagts om krav på opartiskhet och objektivitet i revisionen behöver därför, enligt regeringens mening, inte uttryckligen anges i lagen.

5.3 Gränsdragningen mellan Riksrevisionens och konstitutionsutskottets granskningsområden

Regeringens bedömning: Det finns inget skäl att genom en lagreglering förhindra att Riksrevisionens granskningsområde i någon mån kommer att vara detsamma som konstitutionsutskottets.

Riksdagens riktlinjer: I revisionslagen skall uttalas att Riksrevisionen reviderar regeringen och Regeringskansliet som myndighet. Enligt riksdagen väcker detta ställningstagande frågan om gränsdragningen mellan Riksrevisionens verksamhet och konstitutionsutskottets grundlagsreglerade granskningsuppgifter. Enligt lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer undantas i dag från revisorernas granskning den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet. Riksdagen utgår från att frågan om huruvida och på vilket sätt undantagsbestämmelsen i fråga skall överföras till en ny lag blir föremål för analys i det kommande utredningsarbetet.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 150–155).

Remissinstanserna: *Statskontoret* tillstyrker utredningens bedömning. Övriga remissinstanser framför inte några invändningar mot utredningens bedömning.

Bakgrund: Enligt 12 kap. 1 § regeringsformen granskar konstitutionsutskottet statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Enligt gällande lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen granskar Riksdagens revisorer den statliga verksamheten. Enligt 2 § fjärde stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer är den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet uttryckligen undantagen från revisorernas granskning.

Nu redovisade bestämmelser om konstitutionsutskottets och Riksdagens revisorers grundlagsreglerade granskningsområden kom till i samband med den partiella grundlagsreformen åren 1968 och 1969 (prop. 1968:27) och 1974 års regeringsform (prop. 1973:90). Det undantag från revisorernas granskningsområde som gäller regeringens administrativa praxis infördes 1974, då en ny lag med instruktion för revisorerna antogs på förslag av konstitutionsutskottet (KU 1974:65) i syfte att anpassa regleringen till de nya konstitutionella förutsättningarna som skulle komma att gälla enligt den nya regeringsformen.

Genom lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet utvidgades revisorernas granskningsområde till att omfatta även Regeringskansliet som myndighet. Enligt lagens 2 § skall revisorerna granska Regeringskansliets årsredovisning och underliggande redovisning i syfte att bedöma om räkenskaperna är rättvisande. Granskningen skall ske i enlighet med god revisionssed samt med iakttagande av de särskilda bestämmelser som kan gälla för verksamheten (bet. 1996/97:KU22).

I sin översyn av riksdagens kontrollmakt på det ekonomiska området diskuterade Riksdagskommittén gränstytorna mellan den konstitutionella och den revisionella kontrollen (förs. 1999/2000:RS1 s. 15). Enligt kommittén utmynnade detta närmast i frågan vilket utrymme som kan finnas för Riksdagens revisorer att i sin granskningsverksamhet närma sig frågor för vilka statsråden svarar. Kommittén erinrade om att Riksdagens revisorer numera enligt lagen om revision av Regeringskansliet skall utföra extern revision av Regeringskansliet, samtidigt som revisorernas granskning inte får omfatta det som i 12 kap. 1 § regeringsformen avses med statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning och som i lagen med instruktion för Riksdagens revisorer, enligt kommittén, kan sägas ha uttytts som den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet. Här kunde enligt kommittén uppstå gränsdragningsproblem på ett sätt som hittills inte varit fallet.

Enligt Riksdagskommitténs bedömning hade dock uppgiftsfördelningen mellan konstitutionsutskottet och Riksdagens revisorer på det hela taget inte givit anledning till någon mera besvärande osäkerhet i fråga om gränserna. I vissa avseenden hade dock gränsdragningsproblem aktualiserats mellan å ena sidan konstitutionsutskottets granskning av beredningen av ärenden i Regeringskansliet och å andra sidan Riksdagens revisorers granskning av regeringens styrning av förvaltningen och Regeringskansliets årsredovisning. Även förhållandet mellan revisionen och riksdagens ordinarie utskottsarbete hade, enligt kommittén, från tid till annan uppmärksammats som en slags revirstrid.

Skälen för regeringens bedömning: Det är viktigt att riksdagens kontrollfunktion kan utövas enligt bestämda, i grundlagen fastlagda former. En funktionsuppdelning mellan konstitutionsutskottet och Riksrevisionen är betydelsefull för att granskningsinriktningen inte skall vara osäker och för att minimera riskerna för oklarheter i ansvarsfördelningen. Fördelningen av granskningsuppgifter mellan konstitutionsutskottet och Riksdagens revisorer vad gäller regeringen och Regeringskansliet innebär i dag att utskottets granskning sker utifrån juridiska och administrativa utgångspunkter, medan revisorerna har en ekonomiskt inriktad granskningsuppgift (prop. 1973:90 s. 414 f. och Författningsutredningens betänkande SOU 1963:17 s. 154 f.).

Konstitutionsutskottets uppgifter enligt regeringsformen är – såvitt nu är av intresse – att granska regeringsärendenas handläggning. I denna granskning anses utskottet enligt förarbetsuttalanden även ha rätt att anlägga förvaltningsekonomiska synpunkter. Regeringen har inte uppfattat riksdagens riktlinjer så att det inom dessa ryms förslag om ändring av utskottets granskningsområde, vilket för övrigt skulle kräva en grundlagsändring. För det fall det skall finnas en reglering som medför att områdena i framtiden över huvud taget inte skall kunna

överlappa varandra skulle i så fall från Riksrevisionens område undantas regeringsärendenas handläggning. Så har dock regeringen inte tolkat riksdagens riktlinjer för frågan om gränsdragningen mellan konstitutionsutskottets och den nya Riksrevisionens granskningsområden. Tvärtom har det framhållits att syftet med reformen är att åstadkomma en god och heltäckande statlig revision av hela beslutskedjan i den verkställande makten. I detta ryms en revision även av regeringen.

Uttrycket ”den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet” och som uttryckligen i instruktionen för Riksdagens revisorer undantagits från revisorernas granskning är inte helt klart. Av förarbetena till regeringsformen – främst Författningsutredningens uttalande (SOU 1963:17 s. 154 f.) att konstitutionsutskottets granskning skulle inriktas på regeringsärendenas handläggning innebärande att granskning och redovisning av administrativ praxis borde utgöra det normala ledet i utskottets granskning men också Grundlagutredningens uttalande om att regeringens administrativa praxis borde granskas endast av konstitutionsutskottet och därför hållas utanför revisorernas granskningsområde (SOU 1972:15 s. 204 och 210) – framgår, enligt regeringens mening, att avsikten varit att Riksdagens revisorer inte skulle ägna sig åt regeringsärendenas handläggning i den betydelse uttrycket har enligt regeringsformen, utan att detta område skulle vara förbehållet utskottets granskning. Konstitutionsutskottets granskning i denna del skall, som redan nämnts, i första hand ske från juridiska och administrativa utgångspunkter. Men inom ramen för denna kontroll kan även förvaltningsekonomiska synpunkter anläggas varför någon lucka i kontrollen inte borde uppstå om regeringens administrativa praxis hålls utanför revisorernas granskningsområde. Även Riksdagskommittén har uttalat att avsikten synbarligen var att avgränsa revisorernas uppgifter så att någon konkurrens med konstitutionsutskottets granskning inte skulle uppstå (förs. 1999/2000:RS1 s. 16). Av regeringsformen framgår också att konstitutionsutskottet därutöver skall granska statsrådets tjänsteutövning. I detta begrepp torde rymmas såväl ett statsråds handläggning av ett enskilda regeringsärende som hans eller hennes handhavande av annat än regeringsärenden.

Förarbetena till instruktionen för Riksdagens revisorer (bet. KU 1974:65) ger ingen förklaring till varför man i syfte att anpassa instruktionen till de nya konstitutionella förutsättningarna valde att använda uttrycket ”den administrativa praxis som tillämpas vid regeringsarbetet” framför regeringsformens begrepp ”regeringsärendenas handläggning”.

Frågan om innebörden av begreppet ”regeringens administrativa praxis” berördes på nytt av konstitutionsutskottet (bet. 1996/97:KU22) i samband med att Riksdagens revisorers granskningsområde utvidgades till att avse även revision av Regeringskansliet. Någon närmare analys av vad som kunde anses ligga inom ramen för begreppet gjordes dock inte. Utskottet konstaterade att ett ställningstagande till Regeringskansliets årsredovisning och underliggande redovisning i vart fall inte kunde anses oförenligt med Riksdagens revisorers instruktion. Att revisorerna tog ställning till årsredovisning och underliggande redovisning ansågs vara

en naturlig ordning medan ett motsvarande ansvar inte kunde anses höra till konstitutionsutskottets uppgifter.

Riksrevisionen kommer att vara en helt annan organisation än den som Riksdagens revisorer är i dag. Riksrevisionen kommer att vara en tjänstemannalett myndighet. Det innebär att den nuvarande ordningen med två av parlamentariker ledda riksdagsorgan som svarar för den konstitutionella respektive den revisionella kontrollen upphör. Detta förhållande innebär för gränsdragningsfrågan väsentligt nya förutsättningar.

Konstitutionsutskottets granskning är inriktad på en administrativ och juridisk kontroll av om regeringen har följt gällande regler och vedertagen praxis. Med gällande regler m.m. avses i första hand förfarande- och kompetensregler i regeringsformen och riksdagsordningen men även materiella bestämmelser som regeringen tillämpar vid beslut i förvaltningsärenden. Den första gruppen regler avser t.ex. regler om normgivningskompetens och propositionsavlämnande. Den andra gruppen avser regler vid beslut i förvaltningsärenden. Utskottets granskning i sistnämnda avseende innebär inte någon överprövning i sak av ett enskilt ärende utan i stället är det fråga om att ta upp någon eller några kategorier av regeringsärenden till en mera ingående systematisk granskning och eventuellt lämna synpunkter på regeringens tillämpning av gällande regler och vedertagen praxis. Konstitutionsutskottets granskning är således i huvudsak inriktad på vad som är ett formellt korrekt handlande och på rättsfrågor när det gäller regeringsärendenas handläggning, även om lämplighetsfrågor också kan förekomma i granskningen. Konstitutionsutskottet tar också upp enstaka ärenden till granskning. I dessa fall torde granskningen närmast falla inom ramen för "statsrådets tjänsteutövning". Som har redovisats anses konstitutionsutskottet enligt förarbetsuttalanden också ha rätt att anlägga förvaltningsekonomiska synpunkter i granskningen, vilket innebär att utskottet i sitt arbete även kan beakta resultatet av den revisionella granskningen.

Den revisionella granskningen av den statliga verksamheten har sin tyngdpunkt i bedömningar av vad som får anses vara en effektiv användning av statens medel (effektivitetsrevision). Men den innefattar också, när det gäller granskningen av myndigheternas finansiella rapportering (årlig revision), en kontroll inte bara av om redovisningen och underlaget är tillförlitliga och räkenskaperna rättvisande utan också om redovisningen och ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. Revisionen av Regeringskansliet är dock, som redan nämnts, enligt lagen om revision av Regeringskansliet begränsad till en bedömning av om räkenskaperna är rättvisande. Denna uppgift kommer i fortsättningen att ligga på Riksrevisionen. Frågan om revisionen av Regeringskansliet skall kunna omfatta också en kontroll av ledningens förvaltning behandlas i avsnitt 5.4.1.

När det gäller granskningen av den statliga verksamheten inom ramen för effektivitetsrevisionen måste den även kunna innefatta en granskning av hur regeringen genomför riksdagens beslut genom sina myndigheter. Här kan det, enligt regeringens bedömning, bli fråga om att granska vissa moment i handläggningen av regeringsärenden. Detta får också anses godtagbart så länge sambandet med granskningen av hela verkställig-

hetskedjan av riksdagens beslut är tydligt. Däremot torde det kunna förutsättas att den nya revisionsmyndigheten inte kommer att granska statsrådets tjänsteutövning.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det är ofrånkomligt att konstitutionsutskottets respektive Riksrevisionens områden i någon mån kan komma att överlappa varandra. Regeringen ser dock inte någon anledning eller möjlighet att undvika detta genom att införa bestämmelser som reglerar gränsdragningen i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Det kan ju också konstateras, att trots att en sådan reglering finns i dag för Riksdagens revisorer har gränsdragningsproblem uppkommit. Det är viktigt att notera att granskningarna framdeles tydligare än i dag utgår från olika förutsättningar. Den ena har en juridisk och administrativ inriktning, medan den andra är av effektivitets- och redovisningsrevisionell karaktär. Den ena görs av ett politiskt sammansatt riksdagsorgan, den andra av en tjänstemannalett myndighet under riksdagen. Att ett och samma område eller problem mot den nu angivna bakgrunden belyses av både konstitutionsutskottet och Riksrevisionen behöver således, enligt regeringens bedömning, inte ses som ett problem. Det bör inte heller finnas någonting som hindrar att ett informationsutbyte sker mellan utskottet och Riksrevisionen.

5.4 Granskningens omfattning och inriktning

5.4.1 Granskningen av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen

Regeringens förslag: Riksrevisionen får inom ramen för effektivitetsrevisionen granska den verksamhet som regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen bedriver. Granskningen skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt, men får också avse de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Riksrevisionen skall inom ramen för den årliga revisionen – med undantag för AP-fonderna – granska årsredovisningen för staten, Regeringskansliet och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. Om delårsrapport lämnas skall den granskas med undantag för prognoser. Granskningen skall ske i enlighet med god revisionsredovisning och ha till syfte att bedöma om årsredovisningen och underliggande redovisning är tillförlitliga och räkenskaperna rättvisande. Med undantag för granskningen av årsredovisningen för staten och för Regeringskansliet skall en bedömning också ske om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksdagens riktlinjer: I lagen skall uttalas att Riksrevisionen reviderar regering och förvaltning. Vidare skall i lagen slås fast att Riksrevisionen reviderar den statliga verksamheten. Uppgiften innefattar även en granskning av årsredovisningen för staten. I lagen skall också föreskrivas att Riksrevisionen, förutom myndigheterna under regeringen, även reviderar Regeringskansliet som myndighet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 151). Utredningen har dock inte föreslagit att AP-fonderna undantas från Riksrevisionens årliga revision.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Svea hovrätt* föreslår, med bl.a. 11 kap. regeringsformen och 1 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten som förebild, att granskningskretsen för effektivitetsrevisionen skall anges vara regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. *Statskontoret* anser att den föreslagna begränsningen för den årliga revisionen av ledningen av Regeringskansliet är alltför inskränkande och tolkar den så att Riksrevisionen t.ex. inte får granska om Regeringskansliet har följt lagen (1992:1528) om offentlig upphandling. *Riksrevisionsverket* anser inte att Regeringskansliet vid den årliga revisionen skall undantas från granskningen av om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut. *AP-fonderna* har i ett gemensamt yttrande anfört att den årliga revisionen av fonderna som hittills bör skötas av de av regeringen utsedda auktoriserade revisorerna och inte av Riksrevisionen. Fonderna föreslår mot denna bakgrund att Riksrevisionens årliga revision inte skall omfatta fonderna.

Bakgrund: Riksdagens revisorer har enligt lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer till uppgift att på riksdagens vägnar granska den statliga verksamheten. Granskningen skall enligt instruktionen främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget men får också avse en bedömning av de statliga insatserna i allmänhet. Huvudintresset skall knytas till de resultat i stort som har uppnåtts inom olika verksamhetsområden. Revisorerna skall framför allt beakta frågor som är av mera väsentlig betydelse för den statsfinansiella och samhällsekonomiska utvecklingen eller som berör grunderna för det administrativa arbetets organisation och funktioner. Revisorerna har rätt att uttala sig om behovet och angelägenheterna av olika statliga åtaganden. Revisorerna skall påtala förhållanden som de anser otillfredsställande samt verka för att en god hushållning iakttas med statens medel och att statens tillgångar utnyttjas efter rationella grunder. De skall därvid fästa uppmärksamheten på möjligheter att öka statens inkomster, att spara på statens utgifter och att effektivisera den statliga förvaltningen. Syftet med granskningen skall vara att främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser.

Riksdagens revisorer skall också utföra årlig revision av Regeringskansliet. Enligt den särskilda lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet skall revisorerna i enlighet med god revisionssed granska årsredovisningen och underliggande redovisning i syfte att bedöma om räkenskaperna är rättvisande. Någon granskning av

ledningens förvaltning, vilket i det här fallet är regeringschefen, ingår inte i granskningsuppgiften.

Riksrevisionsverket skall enligt förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket granska statlig verksamhet och statliga åtaganden från effektivitetssynpunkt. Verket skall vidare i enlighet med god revisionssed granska myndigheternas årsredovisning och underliggande redovisning i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt granska om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut. Verket skall i anslutning till granskningen av myndigheternas årsredovisning i förekommande fall också granska deras sammanställda redovisning. Verket skall även granska myndigheternas delårsrapporter med undantag för prognoser. Verket skall därutöver granska underlag till årsredovisning för staten för de myndigheter som regeringen särskilt beslutar om samt granska Ekonomistyrningsverkets underlag till årsredovisning för staten.

Någon revision av årsredovisningen för staten sker inte enligt nuvarande ordning.

Skälen för regeringens förslag

Den statliga verksamheten och myndigheterna

I den nu gällande lydelsen av 12 kap. 7 § regeringsformen anges Riksdagens revisorers primära granskningsområde med uttrycket ”den statliga verksamheten”. De ändringar i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) som riksdagen antagit innebär inte någon ändring beträffande Riksrevisionens granskning i förhållande till vad som hittills gällt för Riksdagens revisorers granskning (se bilaga 1).

Vid tillkomsten av regeringsformen diskuterades (prop. 1973:90 s. 435) huruvida Riksdagens revisorers primära granskningsområde skulle anges med uttrycket ”den statliga verksamheten” eller ”de statliga myndigheternas förvaltning”. Det förra uttrycket valdes eftersom det senare ansågs leda tankarna till en vertikalt inriktad förvaltningsrevision av varje myndighet för sig. En sådan inriktning av granskningen stred vidare mot kravet att revisorerna vid sin granskning skulle lägga tyngdpunkten på frågor av mer generell och principiell innebörd inom ramen för en helhetssyn på statsverksamheten. Uttrycket ansågs också från andra synpunkter mindre väl valt, t.ex. att det ingick i revisorernas uppgifter att pröva behovet och angelägenheten av vissa statliga åtaganden, att redovisa utfallet av olika reformer och att på rationella grunder pröva statsbudgetens inkomstsida och därmed också formerna för statsverksamhetens finansiering. I lagen med instruktion för Riksdagens revisorer anges också i linje med grundlagsbestämmelsen att revisorerna på riksdagens vägnar skall granska den statliga verksamheten med den nu redovisade inriktningen (effektivitetsrevision). I förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket görs en motsvarande avgränsning av granskningsområdet för verkets effektivitetsrevision till den statliga verksamheten. Den statliga effektivitetsrevisionen har således, till skillnad från den årliga revisionen, primärt inte varit inriktad på en revision av varje myndighet för sig.

Av riksdagens riktlinjer följer emellertid att det i regleringen av den statliga revisionen uttryckligen skall anges att Riksrevisionen reviderar regeringen, myndigheter under regeringen och Regeringskansliet. Regeringen föreslår därför att en sådan bestämmelse tas in i lagen. Regeringen har dock inte tolkat riktlinjerna som ett avsteg från de principer för den revisionella granskning av statsverksamheten som kommit till uttryck i de tidigare nämnda förarbetena till regeringsformen. När det gäller frågan om hur granskningskretsen för effektivitetsrevisionen skall anges i lagen bör, såsom Svea hovrätt föreslagit, 11 kap. regeringsformen och 1 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten utgöra förebild. Granskningskretsen skall således vara regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen (se 2 § 1 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Det finns som *Lagrådet* påpekat, anledning att framhålla att en revision av domstolarna måste genomföras med beaktande av deras självständighet i förhållande till övriga statsorgan (jfr 11 kap. 2 § regeringsformen) och att den därför inte alltid blir helt jämförbar med motsvarande revision av förvaltningsmyndigheter. Stor återhållsamhet måste sålunda iakttas när det gäller att framföra synpunkter på det sätt på vilket en domstol organiseras och utför sin dömande verksamhet.

När det gäller inriktningen av Riksrevisionens granskning bör de bestämmelser som i dag gäller enligt lagen med instruktion för Riksdagens revisorer för revisorernas effektivitetsrevision och enligt förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket för verkets årliga revision, i huvudsak gälla även för Riksrevisionens granskning. Med den för Riksrevisionen valda organisatoriska modellen är det Riksrevisionens styrelse som har till uppgift att fritt pröva – och i så fall vilka – politiska beslut som kan behöva fattas med anledning av revisionsberättelserna och granskningsrapporterna. En sådan prövning kan innefatta förslag till förändringar av regelverk, verksamhetsinriktning, organisation, fördelning av resurser m.m. I styrelsens uppgifter ingår inte att göra några revisionella uttalanden. Regeringen har i förslaget till reglering av granskningens inriktning beaktat dessa förhållanden. Av god revisors- och revisionssed följer att revisorer skall lämna råd och förslag till förbättringar med avseende på den granskandes redovisning och förvaltning. I vilken utsträckning detta kan ske får bedömas mot bakgrund av de risker för riksrevisorernas opartiskhet och självständighet som kan följa av en sådan revisorsroll. Denna bedömning svarar riksrevisorerna själva för (se 4 och 5 §§ förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Den årliga revisionen innefattar som regel inte bara en granskning av om en myndighets årsredovisning och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande utan också en granskning av myndighetsledningens förvaltning. För revisionen av Regeringskansliet gäller dock, enligt lagen om revision av Regeringskansliet, att denna är begränsad till frågan om räkenskaperna är rättvisande. Huruvida denna revision framdeles skall avse även ledningens förvaltning behandlas nedan.

Det finns idag, som Statskontoret påpekat, ett antal offentlighetsrättsliga organ, t.ex. vissa fondstyrelser, där det är oklart om de är myndigheter

eller inte. Det innebär, för det fall de inte anses som myndigheter, att de inte heller med de regler för Riksrevisionens granskning som nu föreslås kan bli föremål för Riksrevisionens årliga revision. En möjlighet är då att i varje sådant fall särskilt reglera förutsättningarna för Riksrevisionens granskning eller att införa generella regler. Enligt regeringens bedömning måste en kartläggning först ske av vilka organ som kan komma i fråga för en årlig revision innan någon sådan generell reglering kan bli aktuell.

Det finns också, som Statskontoret påpekat, inom Regeringskansliet delegationer och råd av olika slag vars myndighetsstatus är oklar. I de fall regeringen har beslutat att de skall upprätta årsredovisning bör de kunna granskas av Riksrevisionen som ett fristående objekt vid den årliga revisionen. Om de inte upprättar årsredovisning skall de i stället granskas av Riksrevisionen som en del av Regeringskansliet.

Avgränsningen av den årliga revisionen till årsredovisningen

Enligt lagen om statsbudgeten skall regeringen se till att en årsredovisning för staten lämnas till riksdagen. Av riksdagens riktlinjer följer att Riksrevisionen skall granska denna årsredovisning. Detta bör därför framgå av regleringen av den statliga revisionen (se 3 § 1 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Utredningen har även i övrigt föreslagit att den årliga revisionen skall avgränsas till de myndigheter som är skyldiga att upprätta årsredovisning. Det innebär, som också Statskontoret påpekat, att det med den ordning som i dag gäller enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ytterst blir regeringen som kommer att bestämma vilka myndigheter under regeringen som Riksrevisionen skall revidera i den årliga revisionen. En sådan ordning kan med riksdagen som huvudman för den statliga revisionen uppfattas som principiellt tveksam. En annan omständighet som också bör beaktas i detta sammanhang är att många nämndmyndigheter, delegationer, råd m.fl. inte upprättar årsredovisning. Vanligen är det någon annan myndighet som i sin årsredovisning tar upp dessa små myndigheters räkenskaper och som också formellt får svara för att deras räkenskaper är rättvisande, vilket kan medföra en del praktiska problem när det gäller ansvarsutkrävandet. Statskontoret har föreslagit att båda frågorna skall regleras i lagen om statsbudgeten. Det finns dock inte ett tillräckligt utredningsunderlag för att nu föreslå sådana regler. Dessa och andra närliggande frågor måste i sådant fall utredas i särskild ordning. Det skall i detta sammanhang också framhållas att frågan om regeringens styrning av vilka myndigheter som skall lämna årsredovisning hänger nära samman med frågan om ansvaret för normgivningen för den statliga redovisningen. Frågan om normgivningen behandlas i avsnitt 7.1.

Regeringen föreslår således att den årliga revisionen avgränsas till de myndigheter som upprättar årsredovisning.

AP-fondernas verksamhet regleras i lagen (2000:192) om allmänna pensionsfonder samt i lagen (2000:193) om Sjätte AP-fonden. Varje AP-fond utgör en myndighet och fondmedlen är statliga tillgångar som avsatts till särskild förvaltning enligt 9 kap. 8 § regeringsformen (prop. 1999/2000:46 s. 134, bet. 1999/2000:FiU19, rskr. 1999/2000:181). Innebörden av detta är bl.a. att AP-fonderna styrs av lag och att styrelserna ansvarar för den löpande verksamheten. Det innebär i sin tur att AP-fonderna – till skillnad från andra myndigheter under regeringen – inte har en instruktion utfärdad av regeringen, inte omfattas av verkförrordningen (1995:1322) och inte ingår i den statliga redovisningsorganisationen. Det senare innebär att de inte har behörighet att rapportera i statsredovisningssystemet, inte har tillgång till statsverkets checkräkning, inte omfattas av det statliga ekonomiadministrativa regelverket och inte heller, enligt vad som hittills gällt, blivit föremål för årlig revision av Riksrevisionsverket. Att inordna AP-fonderna i Riksrevisionens årliga revision innebär ett större avsteg från hittills gällande ordning än för andra myndigheter under regeringen.

Regeringen fastställer AP-fondernas resultat- och balansräkningar samt svarar därutöver för den utvärdering av AP-fondernas förvaltning av fondmedlen som lagen föreskriver. Regeringens sammanställning av AP-fondernas årsredovisningar och regeringens utvärdering överlämnas till riksdagen i form av en årlig skrivelse, som därefter blir föremål för riksdagens övervägande.

Enligt nu gällande regler om revision utser regeringen två revisorer för varje AP-fond som granskar förvaltningen av fondmedlen. Den revisionsrapport som tas fram av revisorerna ligger sedan till grund för regeringens ställningstagande att fastställa AP-fondernas resultat- och balansräkningar. En revisor skall vara gemensam för fonderna och samordna revisionen av fondernas förvaltning. Båda revisorerna i Första-Fjärde samt Sjunde AP-fonderna skall vara auktoriserade. Minst en av revisorerna i Sjätte AP-fonden skall vara auktoriserad. För Sjunde AP-fonden gäller dessutom att Finansinspektionen förordnar ytterligare en auktoriserad revisor med stöd av lagen (1990:1114) om värdepappersfonder.

Frågor om Riksrevisionens granskning av AP-fonderna har inte särskilt övervägts av utredningen utan är närmast en konsekvens av utredningens förslag till reglering av den statliga revisionen för myndigheterna under regeringen. Eftersom regleringen av AP-fonderna skiljer sig från vad som gäller för andra myndigheter under regeringen bör inte regelverket ändras utan att detta varit föremål för närmare överväganden av en föregående utredning. Detta gäller i synnerhet som frågan nyligen prövats (prop. 1999/2000:46 s. 132 och 133). Då fastslogs att bestämmelserna om redovisning av AP-fonderna, på samma sätt som dittills gällt, skulle vara uttömmande i den meningen att andra regler om statlig redovisning, så som den då gällande förordningen (1996:882) om myndigheters årsredovisning och den då gällande bokföringsförordningen (1979:1212), inte skulle tillämpas beträffande AP-fonderna. Mot bakgrund av tidigare ställningstaganden bör Riksrevisionens gransk-

ning av förvaltningsmyndigheter under regeringen tills vidare inte omfatta årlig revision av AP-fonderna. En bestämmelse om detta bör tas in i en reglering av den statliga revisionen (se 3 § första stycket 2 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Den årliga revisionen av Regeringskansliet och ledningens förvaltning

Frågan om revisionen av Regeringskansliet som myndighet har regeringen behandlat i samband med frågan om gränsdragningen mellan Riksrevisionens och konstitutionsutskottets granskningsområden (se avsnitt 5.3). För Regeringskansliets ekonomiadministration gäller, enligt 45 § förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet, de ekonomiadministrativa bestämmelser som gäller för myndigheter under regeringen, om regeringen inte beslutar något annat. Regeringskansliet skall dock inte lämna resultatredovisning enligt förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Den nuvarande ordningen innebär enligt lagen om revision av Regeringskansliet att Riksdagens revisorer, i enlighet med god revisionssed, granskar Regeringskansliets årsredovisning och underliggande redovisning i syfte att bedöma om räkenskaperna är rättvisande. Granskningen skall ske i enlighet med god revisionsmed samt med iakttagande av de särskilda bestämmelser som kan gälla för verksamheten. Någon prövning eller bedömning av ledningens förvaltning, vilket i det här fallet är regeringschefen enligt 5 § förordningen med instruktion för Regeringskansliet, ingår således inte i denna granskning. Utredningen har föreslagit att dessa bestämmelser för den årliga revisionen av Regeringskansliet tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Både Statskontoret och Riksrevisionsverket invänder mot utredningens förslag om att ledningens förvaltning undantas från granskningen inom ramen för den årliga revisionen av Regeringskansliet. Enligt Statskontoret innebär undantaget att Riksrevisionen t.ex. inte skulle få granska om Regeringskansliet har följt lagen om offentlig upphandling. Enligt Riksrevisionsverket innebär undantaget att uppdagade brister i t.ex. regelefterlevnad, internkontroll och kvalitetssäkring inte kan komma till uttryck i revisionsberättelsen. Emellertid är dessa granskningsuppgifter rörande ledningens förvaltning närbesläktade med konstitutionsutskottets granskning av statsrådets tjänsteutövning och regeringsärendenas handläggning. Det torde också vara det huvudsakliga skälet till varför Riksdagens revisorers årliga revision av Regeringskansliet har begränsats till ett ställningstagande till årsredovisningen och underliggande redovisning (bet. 1996/97:KU22). Det torde dock, som har utvecklats i avsnittet 5.3 om gränsdragningen mellan Riksrevisionens och konstitutionsutskottets granskningsområden, finnas möjligheter att inom ramen för Riksrevisionens effektivitetsrevision ta upp de frågor till granskning som Statskontoret och Riksrevisionsverket nämner. Mot denna bakgrund bör, på samma sätt som hittills gällt och som utredningen också har föreslagit, ledningens förvaltning undantas från den årliga revisionen av Regeringskansliet.

Regeringens förslag: Riksrevisionen får inom ramen för effektivitetsrevisionen granska den verksamhet som riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen bedriver. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Riksrevisionen skall inom ramen för den årliga revisionen granska årsredovisningen för riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän och Riksbanken. Om delårsrapport lämnas skall den granskas med undantag för prognoser. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Revisionsberättelsen för Riksbanken skall innehålla ett uttalande om balansräkning och resultaträkning bör fastställas och om fullmäktige och direktionen i Riksbanken bör beviljas ansvarsfrihet.

Riksdagens riktlinjer: I revisionslagen skall föreskrivas att Riksrevisionen reviderar riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen. Det bör också klargöras om Riksrevisionen skall fullgöra samtliga uppgifter som i dag fullgörs av Riksdagens revisorer, t.ex. revision av Riksbanken.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 156 – 162).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: Riksdagens revisorer har, enligt nu gällande lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen och 2–4 §§ lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer till uppgift att från effektivitetssynpunkt granska den statliga verksamheten, vilket avser även den verksamhet som bedrivs av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter.

Revisorerna svarar också enligt sin instruktion (2 § tredje stycket) för den årliga revisionen av riksdagens förvaltning, Riksdagens ombudsmän och Riksbanken. Den årliga revisionen skall ske i enlighet med god revisionssed i syfte att bedöma om redovisningen och underlaget är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt om redovisningen och ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. Närmare bestämmelser för den årliga revisionen av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter finns i lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. Enligt bestämmelserna i den sistnämnda lagen skall Riksdagens revisorer för varje avslutat räkenskapsår granska Riksbankens tillstånd, styrelse och förvaltning samt verksamheten vid riksdagens förvaltning och Riksdagens ombudsmän. Revisorerna skall senast den 15 mars avge berättelse till riksdagen över revisionen av Riksbanken. Berättelsen skall belysa omfattningen och inriktningen av revisorernas granskning och utmynna i ett uttalande huruvida revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige och direktionen i Riksbanken. I berättelsen skall revisorerna också ta ställning till Riksbankens resultat- och balansräkningar.

Skälen för regeringens förslag

Av riksdagens riktlinjer följer att Riksrevisionen skall revidera riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen. Enligt lagen med instruktion för Riksdagens revisorer och lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. har Riksdagens revisorer i dag dessa uppgifter. Enligt de båda lagarna utför Riksdagens revisorer dels effektivitetsrevision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m., dels årlig revision av riksdagens förvaltning och Riksdagens ombudsmän. Dessa granskningsuppgifter bör också Riksrevisionen ha. Bestämmelser om det bör därför tas in i en reglering av den statliga revisionen (se 2 § 2 och 3 § första stycket 3 och andra stycket förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall ha. Granskningen av riksdagsförvaltningen och myndigheter under riksdagen skall ha samma inriktning (se 4 och 5 §§ förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Revisionen av Riksbanken

Enligt lagen med instruktion för Riksdagens revisorer och den särskilda lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. svarar Riksdagens revisorer för den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen av Riksbanken. För revisionen gäller som framgått särskilda regler. Enligt dessa regler skall Riksdagens revisorer avge en berättelse till riksdagen över revisionen av Riksbanken som utmynnar i ett uttalande om revisorerna anser att ansvarsfrihet bör beviljas fullmäktige och direktionen i Riksbanken och om Riksbankens resultat- och balansräkningar bör fastställas, medan motsvarande bestämmelser om avlämnande av revisionsberättelser och deras innehåll inte finns beträffande revisionen av riksdagsförvaltningen och övriga riksdagsmyndigheter. Denna skillnad torde i huvudsak bero på att riksdagen skall ta ställning till dels frågan om ansvarsfrihet för riksbanksfullmäktige för dess verksamhet och direktionen för dess förvaltning av Riksbanken, dels frågan om fastställande av Riksbankens resultaträkning och balansräkning.

Regeringen ser inga skäl till att ändra på dessa förhållanden. Den inriktning som revisionen haft under Riksdagens revisorer anser regeringen bör gälla även för Riksrevisionen. De aktuella bestämmelserna om revisionen av Riksbanken bör därför gälla också för Riksrevisionen (se 3 § första stycket 3 och 5 § första och tredje styckena förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Att revisorerna i sin berättelse skall belysa omfattning och inriktningen av granskningen följer av vanliga regler för revisionsprocessen. En särskild lagregel om detta behövs därför inte.

I det här sammanhanget skall också beaktas det s.k. instruktionsförbudet i 9 kap. 12 § regeringsformen för ledamöterna i Riksbankens

direktion att söka eller ta emot instruktioner som rör frågor om penningpolitiken. Det nu redovisade förbudet har gällt för Riksdagens revisorers granskning av Riksbanken och kommer givetvis att gälla också för Riksrevisionen.

Vid ett eventuellt svenskt deltagande i den europeiska valutaunionen skall emellertid bestämmelserna i stadgan för Europeiska centralbanksystemet tillämpas för Riksbanken. Enligt artikel 27 skall de nationella centralbankernas räkenskaper granskas av oavhängiga externa revisorer som det Europeiska centralbankssystemets råd har rekommenderat och godkänt. Vad som närmare avses med uttrycket ”oavhängiga externa revisorer” framgår inte av stadgan. Den organisatoriska utformningen av den nya Riksrevisionen som en oberoende revisionsmyndighet under riksdagen, torde innebära att det uppställda kravet i stadgan får anses uppfyllt. Vid ett eventuellt svenskt deltagande i den europeiska valutaunionen kan denna fråga behöva övervägas ytterligare.

5.4.3 Granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond

Regeringens förslag: Riksrevisionen får inom ramen för effektivitetsrevision granska den verksamhet som Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond bedriver. Riksrevisionen skall inom ramen för den årliga revisionen granska årsredovisningen för stiftelsen. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 159 och 160).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, som bildades 1962, förvaltar medel som från början avsatts och därefter överlämnas till stiftelsen från överskotten från Riksbankens rörelse. Tillskott till stiftelsens medel kan också ske genom donationer från enskilda. Stiftelsen har till ändamål att främja och understödja till Sverige anknuten vetenskaplig forskning.

Stiftelsens verksamhet sköts av en styrelse bestående av tolv ledamöter. Ledamöterna väljs av riksdagen. Riksdagen beslutar stiftelsens stadgar (RFS 1988:1). I stadgarna regleras närmare vilka villkor som gäller för förvaltningen och placeringen av stiftelsens medel. Styrelsen skall senast den 15 februari varje år till riksdagen och Riksdagens revisorer lämna berättelse angående stiftelsens verksamhet och förvaltning under året som gått. Verksamhetsberättelsen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och redogörelse för anslagsbeviljade projekt.

För revisionen av stiftelsen svarar Riksdagens revisorer.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens revisorer får enligt 3 och 4 §§ lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer granska

verksamheten vid Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond från effektivitetssynpunkt. Revisorerna skall också enligt sin instruktion utföra årlig revision av stiftelsen. Revisionen skall ske i enlighet med god revisions sed i syfte att bedöma om redovisningen och underlaget är tillförlitliga och räkenskaperna rättvisande samt om redovisningen och ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter. Dessa granskningsuppgifter bör också Riksrevisionen ha (se 2 § 5 och 3 § första stycket 3 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall ha. Granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond skall ha samma inriktning (se 4 och 5 §§ förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall revisorerna i sin revisionsberättelse belysa granskningens omfattning och inriktning. Detta följer emellertid, som regeringen redan nämnt i avsnitt 5.4.2, av vanliga regler för revisionsprocessen varför en särskild lagregel om detta inte behövs i en reglering av den statliga revisionen.

Bestämmelserna om revisorernas granskning av stiftelsen fick sin nuvarande utformning i samband med införandet av lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. I den tidigare gällande lagen (1968:8) om revision av riksdagsförvaltningen fanns en bestämmelse om att revisorerna skulle uttala sig i ansvarsfrågan. I lagstiftningsärendet (FiU 1987/88:4 s. 5) konstaterades emellertid att en stiftelse formellt sett är en självständig förmögenhet utan ägare och att det därför inte finns någon som med rättslig verkan kan bevilja styrelseledamöterna ansvarsfrihet. I och med att fondens ställning som stiftelse då markerades genom att den fick en från Riksbanken avskild egen förvaltning, fanns därför inte längre någon anledning för revisorerna att uttala sig i ansvarsfrågan och inte heller för riksdagen att ta ställning i denna fråga.

Sedan den 1 januari 1996 gäller en ny stiftelselag (1994:1220). Av förarbetena (prop. 1993/94:9 s. 164) framgår att den nya lagen har till syfte att säkerställa och trygga en stiftelses möjligheter – trots avsaknaden av ägare eller medlemmar – att verka för det ändamål som stiftaren har angett i stiftelseförordnandet. Någon bestämmelse om att revisorerna skall uttala sig i frågan om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna eller förvaltaren har inte tagits in i lagen till följd av att stiftelsens juridiska konstruktion inte medger någon som naturligen kan anförtros uppgiften att besluta i denna fråga. Det kan dock tänkas att revisorerna skall uttala sig i frågan enligt stiftelseförordnandet och då är de skyldiga att följa denna föreskrift.

När det gäller frågan om huruvida revisorerna skall uttala sig om ansvarsfrihet för styrelseledamöterna i stiftelsen kan regeringen emellertid inte se att det finns behov av någon ändring av det tidigare ställningstagandet. Den nuvarande inriktningen på granskningen av Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond bör således gälla även i fortsättningen.

Regeringens förslag: Riksrevisionen skall granska Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning. Granskningen skall, med de begränsningar som följer av att någon resultatredovisning inte behöver lämnas, kunna ske både som årlig revision och effektivitetsrevision. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1. I granskningen ingår dock inte att bedöma om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om Riksrevisionen skall ansvara för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag (betänkandet s. 162). Utredningen har inte föreslagit någon begränsning av granskningens omfattning och inriktning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: Enligt 2 § första stycket första meningen jämförd med 3 och 4 §§ lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer har revisorerna i uppgift att granska den statliga verksamheten ur effektivitetssynpunkt. Enligt 2 § tredje stycket skall revisorerna också utföra årlig revision av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Hovstaterna är den officiella beteckningen på den organisation (i dagligt tal kallad hovet) som har till uppgift att bistå statschefen och det Kungliga Huset i deras officiella plikter. En viktig uppgift för hovstaterna är också att vårda och för allmänheten visa det kulturarv som är förbundet med den svenska monarkin. Hovet står utanför den statliga förvaltningsorganisationen (prop. 1973:90 s. 232 och 233). Chef för de Kungl. Hovstaterna är riksmarskalken. Riksmarskalksämbetet är riksmarskalkens stabsorgan.

Anslaget Kungliga hov- och slottsstaten avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor. Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten som Ståthållarämbetet har till uppgift att förvalta inom ramen för den kungliga dispositionsrätten. Kungliga Djurgården med tillhörande byggnader förvaltas dock som en självförsörjande ekonomisk enhet av Kungliga Djurgårdens Förvaltning för Ståthållarämbetet. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens kostnader för underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konsthantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket (prop. 2001/2002:1 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse).

För att de Kungl. Hovstaternas medelsbehov skall kunna bedömas har regeringen ett behov av att få en redogörelse för hur tilldelade medel har

använts. Enligt en överenskommelse som träffades 1996 mellan regeringen och Riksmarskalksämberet skall ämbetet varje år till riksdagen och regeringen lämna en berättelse över den samlade verksamheten inom de Kungl. Hovstaterna. Berättelsen skall enligt överenskommelsen koncentreras till en redovisning av hur tilldelade medel har använts för verksamheten inom Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren (den del av anslaget som betecknas Kungliga slottsstaten) medan övrig verksamhet skall behandlas mycket översiktligt (den del av anslaget som betecknas Kungliga hovstaten). Ett klarläggande av granskningsmandatet ansågs nödvändigt, bl.a. mot bakgrund av den anslagsförändring som skedde för de Kungl. Hovstaterna från och med budgetåret 1995/96 och att de Kungl. Hovstaterna omorganiserades den 1 januari 1995. Konstitutionsutskottet, som i samband därmed uttalade att regeringen fortsättningsvis bör redovisa hur tilldelade medel har använts, såg med tillfredsställelse på att en överenskommelse nåtts (bet. 1996/97:KU1).

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens revisorer utför för närvarande årlig revision av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning. Med Kungl. Hovstaternas nuvarande organisation innebär det att revisorerna granskar årsredovisningen för Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren (bet. 1998/99:KU1 och 1998/99:KU16). Denna granskningsuppgift bör Riksrevisionen fortsättningsvis svara för (se 3 § första stycket 4 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag tillämpas, med undantag för föreskrifterna om resultatredovisning, på Ståthållarämbetets och Husgerådskammarens redovisning. Detta undantag begränsar självfallet granskningen. Förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring tillämpas inte.

Hovet står utanför den statliga förvaltningsorganisationen (prop. 1973:90 s. 223 och 233). Det innebär emellertid inte att den verksamhet som hovet bedriver inte skulle vara statlig. Verksamheten är ju statlig på så sätt att den går ut på att bistå och stödja statschefen i hans eller hennes representativa och ceremoniella uppgifter. Den innefattar också att förvalta statsegendom. Viss oklarhet råder när det gäller möjligheterna att granska verksamheten vid Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren från effektivitetssynpunkt. Regeringen anser att effektivitetsrevision skall kunna genomföras med de begränsningar som följer av 1996 års överenskommelse (se 2 § 3 förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Med nuvarande organisation av hovet innebär det således – på samma sätt som gäller för den årliga revisionen – att det är verksamheterna vid Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren som kan bli föremål för en sådan effektivitetsgranskning. Föreskriften om resultatredovisning i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag gäller dock inte för Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren, varför möjligheterna att utföra effektivitetsrevision i motsvarande mån begränsas. Regeringen anser emellertid, trots de begränsningar som finns, att Riksrevisionen fortsättningsvis skall ha möjligheter att kunna genomföra även effektivitetsrevision av den verksamhet som bedrivs av Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Något uttalande om huru-

vida ledningen vid sin förvaltning följt tillämpliga föreskrifter och beslut skall dock inte göras. Prop. 2001/02:190

Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall ha. Granskningen av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning skall – med de begränsningar som ovan föreslagits – ha samma inriktning (se 4 och 5 §§ lagen om revision av statlig verksamhet m.m.).

5.4.5 Granskningen av statliga bolag och stiftelser

Regeringens förslag: Riksrevisionen skall ha rätt att inom ramen för effektivitetsrevision granska sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Riksrevisionen skall vidare ha rätt att inom ramen för effektivitetsrevisionen granska sådan verksamhet som staten bedriver i form av stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om stiftelsen är bildad av eller tillsammans med staten eller förvaltas av en statlig myndighet.

Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Riksrevisionen skall också få förordna en eller flera revisorer att delta i revisionen tillsammans med övriga revisorer i nu nämnda bolag och stiftelser.

Riksdagens riktlinjer: Av revisionslagen skall framgå att Riksrevisionens granskning skall omfatta också sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag eller stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Frågan om vilken inriktning denna granskning skall ha har inte närmare berörts i riktlinjerna.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 164–173). Utredningen har dock föreslagit en annan avgränsning av kretsen stiftelser som omfattas av granskningen.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Statskontoret* ifrågasätter dock om det ligger något värde i att Riksrevisionen ges rätt att tillsätta ytterligare en revisor utöver de som bolagsstämman utser. Kontoret har vidare framhållit att rättsläget för offentlighetsprincipens tillämpning vid revision av bolag och stiftelser bör klaras ut liksom frågan om statens skadeståndsskyldighet på grund av utsedda revisorers försumlighet. *Riksrevisionsverket* förordar att Riksrevisionen som myndighet skall kunna utses till revisor i statliga aktiebolag och stiftelser. *Kammarkollegiet* och *Riksrevisionsverket* föreslår, med

begreppsbildningen i stiftelselagen (1994:1220) som förebild, att stiftelsekretsen skall anges vara stiftelser som bildats av eller tillsammans med staten eller som förvaltas av en statlig myndighet.

Bakgrund: Både Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket får granska sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag eller stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Detta regleras i 2 § första stycket lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer respektive 1 § första stycket lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser. Riksrevisionsverket får dessutom granska verksamhet som bedrivs av Stiftelsen Chalmers Tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping och deras dotterbolag (1 § andra stycket sistnämnda lag). I förordningen (1993:958) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser har närmare angetts vilka aktiebolag, stiftelser och deras dotterbolag vars verksamhet verket får granska. Genom förordningen har kretsen tänkbara granskningsobjekt för verket begränsats till i första hand företag som svarar för väsentliga samhällsfunktioner eller myndighetsutövande eller andra myndighetsliknande uppgifter. Begränsningen har gjorts med hänsyn till skillnaderna i syften, inriktning och utformning av revisionsverksamheten hos Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer (prop. 1986/87:99 s. 48). I förordningen anges de bolag och stiftelser som har en i allmän författning eller genom särskilda regeringsbeslut reglerad verksamhet, företrädesvis i monopolställning, och företag som för sin verksamhet huvudsakligen är beroende av fortlöpande tillförsel av statliga medel.

För både Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser gäller vidare att denna skall vara effektivitetsinriktad (3 och 4 §§ lagen med instruktion för Riksdagens revisorer och prop. 1986/87:99 s. 45–48).

Nu redovisade regler ger varken Riksdagens revisorer eller Riksrevisionsverket något mandat att revidera statliga aktiebolag och stiftelser enligt aktiebolagslagens (1975:1385) och stiftelselagens bestämmelser om revision. Enligt 4 § 2 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket skall dock verket utse revisorer i bolag och stiftelser i enlighet med vad som anges i bolagsordningar, stiftelseförordnanden, stadgar eller särskilda beslut, varvid revisorerna får vara anställda vid verket. Detta har skett i omkring 150 aktiebolag och stiftelser. För närvarande finns 13 auktoriserade revisorer anställda vid verket. Revisorer utses bland dessa eller från privata revisionsbyråer. Enligt 23 § stiftelseförordningen (1995:1280) gäller dessutom att Riksrevisionsverket endast får utse en av sina anställda att utföra uppdraget som revisor i en stiftelse som förvaltas av en statlig myndighet om det av särskild anledning är lämpligt att ta till vara dennes erfarenhet och kompetens i fråga om revision av statlig verksamhet.

Skälen för regeringens förslag

Riksdagens intresse av att få insyn i och kontroll av statliga aktiebolag har sedan slutet av 1980-talet understrukits vid flera tillfällen (se t.ex. prop. 1986/97:99, bet. 1986/87:KU29, rskr. 1986/87:226). Vid dessa tillfällen har också särskilt framhållits vikten av att statens insyn och kontroll i statliga verksamheter inte skall påverkas negativt av valet mellan bolag och myndighet som verksamhetsform. Ett sådant synsätt på revision av statlig verksamhet ger också den av INTOSAI antagna s.k. Lima-deklarationen uttryck för (se Part VII, Section 23).

Riksdagens revisorers granskningsmandat är i stort sett utan begränsning när det gäller statlig verksamhet i aktiebolag och stiftelser. All sådan verksamhet omfattas av revisorernas granskning om den är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten. Det innebär att det i praktiken inte gör någon skillnad ur granskningssynpunkt om en statlig verksamhet skulle övergå från att bedrivas i myndighetsform till bolags- eller stiftelseform. Riksrevisionsverkets granskningsmandat har emellertid, som ovan nämnts, när det gäller kretsen tänkbara granskningsobjekt begränsats. Begränsningen har gjorts med hänsyn till skillnaderna i syften, inriktning och utformning av revisionsverksamheten hos de båda myndigheterna. En sammanhållen statlig revision under riksdagen innebär emellertid att någon sådan begränsning av granskningsmandatet inte kan motiveras. Riksrevisionens granskningsmandat bör därför vara lika omfattande när det gäller kretsen granskningsobjekt som Riksdagens revisorers mandat är i dag. En bestämmelse med den innebörden bör således för sådan verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag eller stiftelse tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 2 § 4 och 5 förslaget till denna lag).

Det finns emellertid ingen allmän eller entydig definition av vad som skall avses med statliga bolag eller med statlig verksamhet som bedrivs i form av aktiebolag. I den överförda bestämmelsen har angetts vilka huvudsakliga kriterier som bör vara uppfyllda för att en granskning skall få ske av sådana bolag som bedriver statsanknuten verksamhet. I de fall gränsdragningsproblem uppkommer bör dessa enligt förarbetena till denna bestämmelse (prop. 1986/87:99 s. 45–47) kunna lösas genom överenskommelser från fall till fall med hänsyn till det bestämmande inflytande som staten förutsätts ha i de aktuella bolagen. I tveksamma fall förutsattes att revisorerna skulle agera med tillbörlig aktsamhet. Vad som nu sagts bör således gälla även för Riksrevisionen.

När det gäller frågan hur granskningskretsen för statliga stiftelser skall anges i lagen bör dock, som Kammarkollegiet och Riksrevisionsverket föreslagit, 9 kap. 10 § stiftelselagen utgöra förebild. Granskningskretsen skall således vara sådana stiftelser som har bildats av eller tillsammans med staten eller som förvaltas av en statlig myndighet. Någon särskild bestämmelse för att Riksrevisionen skall kunna granska den verksamhet som bedrivs av Stiftelsen Chalmers Tekniska högskola och Stiftelsen Högskolan i Jönköping och deras dotterbolag behövs inte med denna

Effektivitetsrevision

Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets granskning av de statliga bolagens och stiftelsernas verksamhet är effektivitetsinriktad. För Riksdagens revisorer följer detta av 3 och 4 §§ revisorernas instruktion som gäller generellt för all effektivitetsrevision, oavsett verksamhet. Den närmare inriktningen av revisorernas granskning av bolagen och stiftelserna bör enligt förarbetsuttalanden främst avse de förhållanden som hänger samman med deras samhällseliga uppgifter och särskilda verksamhetsbetingelser, såsom monopolställning, beroende av statlig finansiering m.m. medan den rena affärsverksamheten granskas av bolagens eller stiftelsernas revisorer (prop. 1986/87:99 s. 47). Vilken inriktning Riksrevisionsverkets granskning skall ha har inte angetts i den särskilda lagen om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser. Av förarbetsuttalanden till lagen framgår dock att inriktningen i stort sett bör vara densamma som gäller för verkets effektivitetsgranskning av statliga myndigheter och deras verksamhet. Vad som nu sagts innebär att Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets granskning av statlig verksamhet i bolag och stiftelser i princip getts samma inriktning. Detta bör gälla även för Riksrevisionens granskning av statliga bolag och stiftelser och bör framgå av lagen. Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen skall ha. Granskningen av statliga bolag och stiftelser skall ha samma inriktning (se 4 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Riksrevisionens medverkan i årlig revision

Utgångspunkten för Riksdagens revisorers granskning av statliga bolag och stiftelser är som nyss nämnts att redovisning och förvaltning granskas av bolagens och stiftelsernas revisorer och inte av Riksdagens revisorer. Detta gäller också för Riksrevisionsverkets granskning av bolagen och stiftelserna, med den skillnaden att verket också får utse revisorer i dessa bolag och stiftelser.

Genom att Riksrevisionsverket har kvalificerade revisorer anställda kan dessa väljas eller utses till revisorer i de statliga bolagen och stiftelserna. Detta gör det möjligt för staten som ägare eller på annan grund med stöd av bestämmelser i bolagsordningen att utse "egna" revisorer i statliga bolag. För statliga bolag kan det obligatoriska revisorsvalet av bolagsstämman för övrigt ske genom att en regeringstjänsteman med fullmakt av regeringen som representant för ägaren väljer en kvalificerad revisor antingen från någon privat revisionsbyrå eller från Riksrevisionsverket. Ett liknande förfarande med delegation från regeringen tillämpas också när revisor skall utses i statliga stiftelser.

Den nu beskrivna ordningen såvitt gäller Riksrevisionsverkets möjligheter att utse revisorer i statliga aktiebolag och stiftelser kommer inte att kunna tillämpas för Riksrevisionen. Kravet på att Riksrevisionen skall vara självständig i förhållande till regeringen går inte att förena med en ordning där det ligger i regeringens makt att avgöra i vilken utsträckning Riksrevisionen skall kunna medverka i revisionen av statliga bolag och stiftelser. Om Riksrevisionen skall ha en sådan rätt måste denna regleras i lag.

I aktiebolag där staten direkt äger aktier är det visserligen i första hand regeringens uppgift att utöva statens funktioner som ägare. Regeringen kan dock inte se något hinder mot att även en myndighet under riksdagen skall kunna utse revisorer i sådana bolag. Att undanta denna möjlighet för den nya myndigheten skulle i förhållande till den ordning som tillämpas i dag innebära en försvagning av den statliga revisionen. Riksrevisionens mandat bör i detta avseende vara lika omfattande som Riksrevisionsverkets. Vad som nu sagts bör också gälla för statliga stiftelser.

Riksrevisionsverket har föreslagit att Riksrevisionen som myndighet utses till revisor i statliga aktiebolag och stiftelser. Riksrevisionsverket som myndighet kan i dag inte utses till revisor på grund av bestämmelser i aktiebolagslagen och stiftelselagen. Enligt dessa bestämmelser kan endast den som är auktoriserad eller godkänd revisor (kvalificerad revisor) vara revisor i ett aktiebolag eller en stiftelse.

Frågan om en revisionsmyndighet skall kunna utses till revisor i statliga bolag och stiftelser har tidigare övervägts beträffande Riksrevisionsverket (prop. 1992/93:150 bilaga 1 s. 63 och 64). En sådan ändring av aktiebolagslagen bedömdes då inte som nödvändig eftersom lagen redan medgav att det i bolagsordningen infördes föreskrifter om att revisorer kunde utses vid sidan av bolagsstämman. Lösningen blev i stället att regeringen vid ombildning av statliga myndigheter och affärsverk till bolag eller stiftelser, liksom för redan bildade bolag och stiftelser, skulle se till att det togs in en bestämmelse i bolagsordningen respektive stiftelseurkunden om att Riksrevisionsverket skulle utse revisor.

Frågan har också behandlats av utredningen (betänkandet s. 168 och 169) mot bakgrund av att en sådan ordning har uppgetts kunna på ett friare sätt – än vad reglerna om revisorns tystnadsplikt enligt aktiebolagslagen och stiftelselagen medger i dag – medföra att de uppgifter revisorn får om bolaget eller stiftelsen vid den årliga revisionen skulle kunna användas även vid Riksrevisionens effektivitetsrevision av bolagen och stiftelserna. Enligt utredningens bedömning går emellertid en sådan ordning inte att förena med aktiebolagslagens regelsystem, eftersom en myndighet som sådan rimligen inte kan uppträda i en privaträttslig miljö på det sätt aktiebolagslagens regler om revisorns uppgifter förutsätter. Under alla förhållanden skulle det enligt utredningen innebära att den formella regleringen av revisionen skulle komma att skilja sig åt mellan de bolag där staten har ett bestämmande inflytande och andra bolag, vilket i vart fall såvitt avser de bolag där staten inte är ensam ägare framstår som omotiverat. Regeringen delar denna bedömning.

Regeringen föreslår således att den nuvarande ordningen i princip behålls, vilket innebär att Riksrevisionen får en rätt att utse revisorer i de aktuella bolagen och stiftelserna, för att granska dels bolagens årsredovisning och bokföring samt styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning i enlighet med aktiebolagslagens bestämmelser om revision, dels stiftelsernas räkenskaper eller bokföring och årsbokslut eller sammanställning samt styrelsens eller förvaltarens förvaltning i enlighet med stiftelselagens bestämmelser om revision.

En sådan ordning kan dock, när det gäller aktiebolag, i fortsättningen inte regleras i bolagsordningen eftersom denna i praktiken beslutas av regeringen. Den måste framgå av lag. En av Riksrevisionen förordnad revisor fyller liksom andra revisorer, som enligt bolagsordningen utses av någon annan än bolagsstämman, samma funktion som en av stämman utsedd revisor och har samma rättigheter och skyldigheter som en sådan. Motsvarande gäller stiftelser. Det innebär bl.a. att revisorn har en självständig ställning i förhållande till Riksrevisionen, oavsett om han eller hon utför revisionen på uppdrag av Riksrevisionen eller är anställd vid Riksrevisionen.

De problem Riksrevisionsverket pekat på vad gäller dagens ordning bör kunna lösas genom att en uppgiftsskyldighet införs för bolagen och stiftelserna samt för revisorerna i dessa bolag och stiftelser. Denna fråga behandlas i avsnitt 5.5.

I dag gäller, enligt 23 § stiftelseförordningen, den begränsningen att Riksrevisionsverket endast får utse en av sina anställda att utföra uppdraget som revisor i en stiftelse som förvaltas av en statlig myndighet, om det av särskild anledning är lämpligt att ta till vara dennes erfarenhet och kompetens i fråga om revision av statlig verksamhet. Regeringen ser inte någon anledning att ha en motsvarande begränsning såvitt avser Riksrevisionen. Det får ankomma på myndigheten själv att avgöra när den ena eller andra lösningen är att föredra.

Lagrådet har föreslagit att Riksrevisionens rätt att utse revisorer regleras i aktiebolagslagen och stiftelselagen och inte som utredningen föreslagit i en reglering av den statliga revisionen och att samma regler skall gälla för den av Riksrevisionen utsedde revisorn som för andra revisorer. Regeringen delar den uppfattningen (se 10 kap. 8 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen och 4 kap. 1 § fjärde stycket förslaget till lag om ändring i stiftelselagen). En hänvisning om att Riksrevisionen får förordna revisorer i de nu nämnda bolagen och stiftelserna bör även tas in i den föreslagna lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 1 § tredje stycket den föreslagna lagen). Detta innebär ingen begränsning i regeringens möjligheter att även fortsättningsvis utse revisorer i dessa bolag och stiftelser.

Utredningen har föreslagit att det skall framgå av lagen att de av Riksrevisionen förordnade revisorerna får vara anställda av Riksrevisionen. En motsvarande bestämmelse finns i förordningen (1988:418) med instruktion för Riksrevisionsverket. Enligt 12 § första stycket revisorslagen (2001:883) får dock den som är auktoriserad revisor eller godkänd revisor inte vara anställd hos annan än revisionsföretag. Av andra stycket följer att revisorsnämnden får medge dispens från denna regel. Sådana dispenser har också meddelats för

auktoriserade revisorer och godkända revisorer för anställning vid Riksrevisionsverket. *Lagrådet* har emellertid anfört att det inte framgår av lagtexten om den föreslagna bestämmelsen om att revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen innebär att det i det aktuella fallen inte längre skall krävas dispens av Revisorsnämnden. Om en sådan dispens ändå skall erfordras bör den föreslagna bestämmelsen om att revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen kunna utgå. Om en bestämmelse av detta slag däremot bibehålls, behövs preciseringar om förhållandet till 12 § revisorslagen, eftersom det är oklart vad Revisorsnämndens dispenprövning skall gå ut på om det finns en lagbestämmelse om att en viss anställning är tillåten. Utredningens utgångspunkt för sitt förslag torde dock ha varit att auktoriserade revisorer och godkända revisorer skall kunna ta anställning vid Riksrevisionen utan dispens. Regeringen ser dock inte nu några skäl för att frångå den nuvarande ordningen enligt revisorslagen med en dispensprövning för varje anställning hos annan än revisionsföretag. Någon bestämmelse i lag om att revisorerna får vara anställda i Riksrevisionen bör således inte tas in i den föreslagna lagen om revision av statlig verksamhet m.m. Frågan om revisors anställning hos annan än revisionsföretag får som hittills skett när det gäller revisorer anställda i Riksrevisionsverket prövas av Revisorsnämnden enligt den särskilda dispensregeln i revisorslagen.

Vad gäller frågan om statens skadeståndsskyldighet på grund av utsedda revisorers försumlighet finns det skäl att erinra om att den av Riksrevisionen utsedde revisorn kommer att utföra revision under samma förutsättningar som övriga revisorer. Det blir därmed ingen skillnad om den utsedde revisorn kommer från en privat revisionsbyrå eller har anställning i Riksrevisionen. Vidare bör också erinras om den särskilda försäkringsplikt som gäller för kvalificerade revisorer enligt 27 § revisorslagen. Försäkringsplikten innebär att de skall teckna försäkring eller hos Revisorsnämnden ställa säkerhet för den ersättningsskyldighet som revisorn kan ådra sig i sin revisionsverksamhet. För auktoriserade och godkända revisorer i Riksrevisionsverket tillämpas i dag en försäkringsordning som innebär att Kammarkollegiet övertar försäkringsstagarens risker i ekonomiskt avseende och svarar för skadereglering. En motsvarande ordning bör kunna tillämpas även för de auktoriserade och godkända revisorer som kommer att vara anställda i Riksrevisionen.

Regeringens förslag: Riksrevisionen får inom ramen för effektivitetsrevision granska hur statsmedel som tagits emot som stöd till en viss verksamhet används, om redovisningsskyldighet för medlen gäller mot staten eller särskilda föreskrifter eller villkor har meddelats om hur medlen får användas. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om granskning av statsbidragsgivningen har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 214). Utredningens förslag omfattar dock inte någon granskningsrätt för Riksrevisionen på grund av villkor i förvaltningsbeslut.

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Statskontoret* tar dock upp frågan om Riksrevisionens rätt att granska statliga bidrag till organisationer, företag och kommuner mot bakgrund av att det är regeringen eller utbetalande myndighet som ytterst avgör om ett visst bidrag skall kunna granskas. *Riksrevisionsverket* anför att Riksrevisionen bör få svara för den årliga revisionen av organ som lämnar årsredovisning eller annan återrapportering till regeringen.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagens revisorer får enligt 2 § andra stycket lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer granska hur statsmedel används som tagits emot som bistånd till en viss verksamhet, i den mån redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om medlens användning. Enligt 3 och 4 §§ instruktionen skall granskningen främst ske från effektivitetssynpunkt. Detta utesluter givetvis inte att även redovisningen av medlen kan bli föremål för denna granskning. En motsvarande granskning av effektiviteten i statsbidragsgivningen och hur statsbidragen används av mottagarna skall också Riksrevisionsverket göra enligt 2 § 2 förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket.

Riksrevisionen bör, enligt regeringens mening, ha samma granskningssuppgifter som Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket har i dag när det gäller statsbidragsgivningen. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 2 § 6 förslaget till den lagen). Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen skall ha. Granskningen av användningen av statsbidrag skall ha samma inriktning (se 4 § förslaget till sistnämnda lagen). Som de nuvarande bestämmelserna för Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets granskning av effektiviteten i statsbidragsgivningen har utformats omfattas dock inte användningen av medel som följer av villkor i förvaltningsbeslut. Enligt regeringens mening bör även sådana beslut om hur medlen får användas kunna utgöra grund för Riksrevisionens granskning. Detta bör framgå av bestämmelsen i fråga.

Rätten att från effektivitetssynpunkt granska hur mottagarna använder statliga bidrag förutsätter enligt nuvarande regler att en särskild redovis-

ningskyldighet gäller för mottagaren eller att det finns föreskrifter för hur bidraget får användas. Som Statskontoret påpekat är det således regeringen eller utbetalande myndighet som genom sina föreskrifter ytterst avgör om ett visst bidrag skall kunna granskas. Denna fråga har ett nära samband med den principiella frågan om ansvaret för normgivningen på det statliga redovisningsområdet och en självständig statlig revision. Denna och närliggande frågor behandlas i avsnitt 7.1.

Vad sedan gäller möjligheten att, som Riksrevisionsverket förordat, sträcka ut revisionen till att omfatta även årlig revision av sådana organ som har tagit emot statliga bidrag med redovisningsskyldighet m.m., har denna fråga inte närmare behandlats av utredningen. Utformningen av en sådan bestämmelse är, som Riksrevisionsverket också har framhållit, inte helt okomplicerad mot bakgrund av att regeringen inte får lägga uppdrag på Riksrevisionen. För det fall behov finns av en sådan utvidgning bör, mot bakgrund av vad som nu sagts, frågan utredas i särskild ordning. En närliggande fråga gäller granskningen av nationella politikområden som hanteras på kommunal nivå, t.ex. skola samt hälso- och sjukvård. Regleringen av den statliga revisionen av dessa områden kan också, mot bakgrund av att statsbidragen till kommunerna i huvudsak övergått från att vara specialdestinerade bidrag till att vara generella, behöva utredas i särskild ordning.

5.4.7 Granskningen av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen

Regeringens förslag: Riksrevisionen får inom ramen för effektivitetsrevision granska arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen. Granskningen skall ha den inriktning som anges i avsnitt 5.4.1.

Promemorians förslag: Överensstämmer delvis med regeringens. I promemorian föreslogs även att Riksrevisionen får rätt att hos en arbetslöshetskassa genomföra effektivitetsrevision av aktivitetsstödet för det fall handläggningen av detta stöd flyttas över till arbetslöshetskassorna.

Remissinstanserna: *Arbetslöshetskassornas Samorganisation (SO)*, *Landsorganisationen i Sverige (LO)*, *Tjänstemännens Centralorganisation* och *Sveriges Akademikers Centralorganisation* avstyrker förslaget. Den huvudsakliga invändning som framförs är att behovet av granskning blir tillgodosett genom den nya tillsynsmyndighet som kommer att inrättas för arbetslöshetsförsäkringen. Övriga remissinstanser framför inte några invändningar mot promemorians förslag.

Bakgrund: Arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor. Arbetslöshetskassorna har ställning som privata organ åt vilka förvaltningsuppgift överlämnats med stöd av 11 kap. 6 § regeringsformen. Rätten till arbetslöshetsersättning regleras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring. I lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor finns bestämmelser om kassornas verksamhet.

I 78–81 §§ lagen om arbetslöshetskassor finns bestämmelser om årlig revision av arbetslöshetskassorna. Av bestämmelserna framgår bl.a. att en arbetslöshetskassa skall ha minst två revisorer, varav minst en skall vara auktoriserad eller godkänd revisor. Vidare framgår att revisorerna skall, i den omfattning som följer av god revisionsred, granska arbetslöshetskassans årsredovisning och räkenskaper samt styrelsens och kassaföreståndarens förvaltning.

Arbetsmarknadsstyrelsen (AMS) har i egenskap av tillsynsmyndighet till uppgift att granska arbetslöshetskassornas verksamhet. Tillsynen omfattar de fyra huvudmomenten regelgivning, registrering och godkännande, verksamhetskontroll samt verksamhetsanalys. Verksamhetskontrollen innefattar kontroll och uppföljning av exempelvis handläggning av enskilda ärenden, administrativa rutiner och personalutbildning. I propositionen Tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen (prop. 2001/02:151) föreslås att det inrättas en fristående tillsynsmyndighet som skall överta AMS uppgifter. Någon ändring av tillsynens innehåll och inriktning föreslås inte. Riksdagen har beslutat i enlighet med förslagen i propositionen (bet. 20001/02:AU7, rskr. 2001/02:243).

Skälen för regeringens förslag: Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) skall Riksrevisionen granska den verksamhet som bedrivs av staten. Enligt samma lagrum kan, enligt vad som föreskrivs i lag, Riksrevisionens granskning avse också annan än statlig verksamhet (se bilaga 1).

Utgångspunkten för regeringens förslag är att effektivitetsrevision av statliga transfereringar bör kunna komma till stånd oberoende av om medlen betalas ut av en statlig myndighet eller av en organisation med privaträttslig ställning. Arbetslöshetsförsäkringen är en del av det offentliga trygghetssystemet. Årligen betalas cirka 25 miljarder kronor ut i arbetslöshetsersättning över statsbudgeten, varav drygt 90 procent finansieras med statliga medel. Utbetalning sker årligen till närmare 700 000 personer. Mot denna bakgrund har staten ett starkt intresse av att kunna granska hur dessa medel hanteras av arbetslöshetskassorna.

De fackliga organisationerna och SO har avstyrkt förslaget mot bakgrund av den förstärkta tillsyn som i framtiden kommer att utövas av den nya tillsynsmyndigheten. Att även ge Riksrevisionen rätt att inom ramen för en effektivitetsrevision granska arbetslöshetskassorna medför enligt bl.a. LO att granskningen skulle bli mer svårhanterlig och enligt SO förorsaka gränsdragningsproblem och otydlighet beträffande ansvarsfördelning. Enligt SO utförs de facto redan i dag en effektivitetsrevision genom den tillsyn som AMS bedriver. Såsom AMS påpekar kommer dock förutsättningarna för tillsynsverksamheten inte att påverkas av att Riksrevisionen får granska arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsförsäkringen. Tillsynsmyndigheten utför inte revision. Visserligen kan tillsynsmyndigheten och Riksrevisionen komma att granska samma områden, men granskningarna sker från olika utgångspunkter. Tillsynen tar sikte på att bl.a. säkerställa en rättssäker handläggning. Revisionen tar sikte på de ekonomiska aspekterna av verksamheten, dvs. om den bedrivs effektivt. Den ena granskningen utesluter således inte den andra utan de kompletterar i stället varandra. En ordning med såväl tillsyn som revision tillämpas för övrigt på många

andra verksamhetsområden. Exempel från en närliggande verksamhet är Riksförsäkringsverkets tillsyn av de allmänna försäkringskassorna. Det förhållande att arbetslöshetskassorna står under tillsyn utgör således inte något skäl att undanta verksamheten från effektivitetsrevision.

Mot bakgrund av vad som nu anförts anser regeringen att Riksrevisionen bör få möjlighet att genomföra effektivitetsrevision av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen. Det är lämpligt att en särskild bestämmelse om detta tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 2 § 7 förslaget till denna lag). Regeringen har i avsnitt 5.4.1 föreslagit vilken inriktning effektivitetsrevisionen skall ha. Granskningen av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen skall ha samma inriktning (se 4 § förslaget till sistnämnda lag). Såsom Svea hovrätt påpekar bör även en hänvisning till den lagen tas in i lagen om arbetslöshetskassor (se 81 a § förslaget till lag om ändring i lagen om arbetslöshetskassor).

Vissa remissinstanser, t.ex. Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket, föreslår att Riksrevisionen även bör få rätt att utföra årlig revision av arbetslöshetskassornas verksamhet. Både revisorerna och verket har framhållit att en årlig revision är särskilt angelägen mot bakgrund av att det i betänkandet Utbetalning av aktivitetsstödet (SOU 2001:81) har föreslagits att administrationen av aktivitetsstödet flyttas över från de allmänna försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet. Regeringen anser att frågan om årlig revision av arbetslöshetskassornas verksamhet bör behandlas i den fortsatta beredningen av administrationen av aktivitetsstödet.

Regeringen återkommer i avsnitt 5.7 till frågor om sekretess vid revision av arbetslöshetskassorna.

5.4.8 Granskning enligt annan lag

Regeringens förslag: Bestämmelser om Riksrevisionens granskning skall finnas även i andra lagar.

Riksdagens riktlinjer: En genomgång skall göras av de regelverk som reglerar den statliga revisionen i syfte att se vilka bestämmelser som är lämpliga att inordna i den nya lagen. Riksdagen har inte uttalat sig särskilt i fråga om granskning som i dag regleras i särlagstiftning.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 217).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: I dag regleras Riksrevisionsverkets granskning i en rad olika författningar. De generella bestämmelserna om granskningen finns i förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket. Riksrevisionsverkets granskning av de allmänna försäkringskassorna regleras emellertid i 18 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring. Verket granskar även olika slags samverkansprojekt enligt 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), lagen (1994:566) om lokal försöksverksamhet med finansiell samordning mellan

socialförsäkring, hälso- och sjukvård och socialtjänst (upphör att gälla vid utgången av år 2002) och 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453). Riksrevisionsverket granskar vidare kapitalförvaltningen för de fonder som omfattas av lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet. Dessutom har Riksrevisionsverket vissa ytterligare granskningsuppgifter enligt bestämmelser i skilda förordningar.

Enligt regeringens bedömning är det inte lämpligt att till lagen om revision i statlig verksamhet m.m. föra över regler om granskning som finns i ovan nämnda lagar. Utgångspunkten är givetvis att även den granskning som regleras i särlagstiftning bör övertas av Riksrevisionen. Detta föranleder följdändringar i ovan nämnda lagar. Vidare bör en informationsregel införas i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. om att det finns bestämmelser om Riksrevisionens granskning även i andra lagar (se 1 § andra stycket förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

5.5 Uppgiftsskyldighet m.m.

Regeringens förslag: Statliga myndigheter skall på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen.

För andra än statliga myndigheter gäller en motsvarande skyldighet beträffande den del av den egna verksamheten som granskas.

Revisorn i ett aktiebolag där staten äger samtliga aktier skall på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till Riksrevisionen.

Revisorn i en stiftelse som får granskas av Riksrevisionen skall på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till Riksrevisionen.

Regeringens bedömning: Vad som har framkommit under ärendets beredning ger inte nu anledning till slutsatsen att det behövs några särskilda regler för Riksrevisionens behandling av personuppgifter.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens. Utredningen har dock föreslagit att revisorerna i samtliga aktiebolag som Riksrevisionen får granska genom effektivitetsrevision skall vara skyldiga att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till Riksrevisionen.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Revisorsnämnden* anser dock att uppgiftsskyldigheten för bolagsledning och revisorer endast bör förekomma när staten äger samtliga aktier i bolaget. *Riksrevisionsverket* anser att den föreslagna upplysningsplikten för revisorer i bolag och stiftelser är ett minimikrav för att Riksrevisionen skall kunna genomföra effektivitetsrevision av den statliga verksamheten i dessa bolag och stiftelser. Riksrevisionsverket anser vidare att Riksrevisionen skall ha samma rätt att inhämta information från kommuner och landsting som de myndigheter som är tillsynsmyndigheter har beträffande verksamhet som bedrivs av kommuner och landsting. Riksrevisionsverket har även påtalat

behovet av en särskild registerlag för Riksrevisionen. *Datainspektionen* instämmer i utredningens påpekande att frågan om en särreglering i förhållande till personuppgiftslagen (1998:204) vad gäller Riksrevisionens verksamhet hade varit förtjänt av närmare analys. Eftersom några sådana regler för närvarande inte finns för den nuvarande revisionsverksamheten anser dock inspektionen att detta inte är en nödvändig förutsättning för förslagets genomförande.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

För att Riksrevisionens granskning skall kunna bedrivas effektivt är det viktigt att Riksrevisionen ges så goda praktiska förutsättningar som möjligt för att genomföra sin granskning. Riksrevisionen måste därför ha rätt att få tillgång till det granskningsunderlag den behöver. Det måste således föreligga en skyldighet för i första hand dem som granskas att ge Riksrevisionen sådant underlag. En sådan skyldighet finns i dag gentemot Riksdagens revisorer i 2 och 3 §§ lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m. (se även gällande lydelse av 12 kap. 7 § andra stycket regeringsformen) och gentemot Riksrevisionsverket i lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser och i 8 § förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket.

Skyldigheten att hjälpa Riksrevisionen och lämna upplysningar och handlingar till myndigheten bör givetvis gälla för den som granskningen avser. I likhet med vad som gäller gentemot Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket i dag bör samverkans- och uppgiftsskyldigheten för statliga myndigheter gälla oavsett om uppgifterna avser granskning av den myndighet som lämnar uppgifterna eller inte. För andra än statliga myndigheter bör denna skyldighet endast gälla beträffande den del av den egna verksamheten som granskas. Samverkans- och uppgiftsskyldigheten bör införas i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 6 § förslaget till denna lag). Frågor om sekretess behandlas i avsnitt 5.7.

Riksrevisionsverket har föreslagit att uppgiftsskyldigheten för kommuner och landsting utvidgas i det avseendet att Riksrevisionen får samma rätt att inhämta information från kommuner och landsting beträffande en viss verksamhet som tillsynsmyndigheter har. Verket har som exempel nämnt regleringen bl.a. i lagen (2000:625) om arbetsmarknadspolitiska program. Frågan om en sådan utvidgning av uppgiftsskyldigheten som Riksrevisionsverket föreslår är dock alltför omfattande för att regeringen, utan föregående utredning, skall kunna ta ställning till den i detta lagstiftningsärende.

I 3 § andra stycket lagen om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m.m. finns ett undantag från uppgiftsskyldigheten för utländsk institution eller sammanslutning som har tagit emot bistånd för internationellt ändamål. Eftersom bestämmelsen inte längre fyller någon funktion bör den inte överföras till lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Behovet av en formell uppgiftsskyldighet gäller givetvis oberoende av om granskningen avser ett enskilt organ eller en myndighet. När det

Uppgiftsskyldigheten för aktiebolag

Revisorsnämnden har föreslagit att uppgiftsskyldigheten för ledningen i aktiebolag endast bör gälla om staten äger samtliga aktier i bolaget. En sådan ordning skulle dock innebära en inskränkning i förhållande till vad som gäller i dag vid Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag (se 2 § lagen om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser).

Det skäl som främst talar mot att ålägga granskade aktiebolag en generell uppgiftsskyldighet gentemot Riksrevisionen är att det skulle kunna påverka bolagens förutsättningar att konkurrera under samma kommersiella villkor som andra bolag.

Effektivitetsrevisionen kommer, i likhet med vad som gällt för Riksdagens revisorer, att vara inriktad på statsfinansiella och förvaltningsekonomiska förhållanden samt inte minst på samhällspolitiskt motiverade statliga insatser i allmänhet och deras samlade effekter i stort (se 4 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Revisionen skall givetvis, på motsvarande sätt som Riksrevisionsverkets, även syfta till att upprätthålla en fortlöpande revisionell kontroll över all statlig och statsunderstödd verksamhet som är väsentlig ur ekonomisk synpunkt (jfr Ds C 1986:5 s. 175 och prop. 1986/87:99 s. 46–49). Den sedvanliga årliga revisionen av bolagens redovisning och förvaltning får emellertid anses ske på ett tillfredsställande sätt genom den revision som skall ske enligt aktiebolagslagen (1975:1385).

Genom ställningstagandet att den statliga revisionen skall omfatta även den verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag har lagstiftaren gjort bedömningen att den granskning som sker vid statlig revision inte riskerar att skada bolagens affärsverksamhet. Uppgifter om bolagens affärs- eller driftförhållanden som förs över till Riksrevisionen får ett långtgående sekretesskydd där genom reglerna i 6 kap. 1 § och 8 kap. 10 § sekretesslagen.

Ett annat skäl, som Revisorsnämnden har anfört mot att införa en formell uppgiftsskyldighet för bolagsledningen är att det skulle kunna strida mot den aktiebolagsrättsliga likhetsprincipen. Denna allmänna princip kommer primärt till uttryck i 3 kap. 1 § aktiebolagslagen. I bestämmelsen föreskrivs att det med varje aktie skall följa samma rättigheter och skyldigheter, om inte annat följer av lagen eller har angetts i bolagsordningen.

Principerna och reglerna om aktieägares lika rätt och bolagsledningens vårdnadsplikt avser endast bolagsorganens handlande och inte åtgärder av lagstiftaren. Avvikelse från principerna och reglerna kan därför medges i lag (jfr prop. 1973:93 s. 137).

Möjligheterna för den statliga revisionen att få insyn i och information om den granskade verksamheten bör inte vara beroende av i vilken form verksamheten bedrivs. En allt större del av den statliga verksamheten har kommit att bedrivas i form av bolag. De nuvarande sekretessreglerna ger omfattande möjligheter att skydda uppgifter rörande granskade bolags

affärsverksamhet. Regeringen anser därför att en uppgiftsskyldighet motsvarande den som i dag gäller för aktiebolag som får granskas av Riksrevisionsverket bör gälla för aktiebolag som får granskas av Riksrevisionen. Vid denna bedömning är det givetvis av betydelse att uppgifterna skall lämnas till en revisionsmyndighet och inte till staten i egenskap av aktieägare.

Det sagda innebär att bolagsledningen i aktiebolag som får granskas av Riksrevisionen skall vara skyldig att lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen av bolaget (se 6 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Uppgiftsskyldigheten för stiftelser

Även för stiftelser kan det finnas ett behov av att skydda verksamheten från insyn. Mot bakgrund av vad som har anförts beträffande aktiebolag anser regeringen emellertid att även en stiftelse bör vara skyldig att lämna den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen av stiftelsen (se 6 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Revisorernas uppgiftsskyldighet gentemot Riksrevisionen

Frågan är om det därutöver, som utredningen föreslagit, bör införas en uppgiftsskyldighet för revisorer i statliga bolag och stiftelser gentemot Riksrevisionen. Revisorsnämnden är av den meningen att en sådan uppgiftsskyldighet endast bör gälla för revisorer i aktiebolag i vilka staten äger samtliga aktier i bolaget.

För revisorer gäller, som utredningen närmare beskrivit (betänkandet s. 85–89) en lagreglerad tystnadsplikt. Enligt 10 kap. 37 § aktiebolagslagen får revisorn i ett aktiebolag således inte till aktieägare eller utomstående obehörigen lämna upplysningar om sådana bolagets angelägenheter som han eller hon får kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till skada för bolaget. En motsvarande tystnadsplikt finns för revisorer i stiftelser enligt 4 kap. 15 § stiftelselagen (1994:1220). En allmän bestämmelse om tystnadsplikt för revisorer finns även i 26 § revisorslagen (2001:883).

En uppgiftsskyldighet för revisorer föreligger dock redan i dag i förhållande till t.ex. konkursförvaltare, förundersökningsledare, Finansinspektionen och de förtroendevalda revisorerna i kommuner eller landsting (se betänkandet s. 98–102). Uppgiftsskyldigheten medför att revisorer kan lämna ut uppgift utan hinder av tystnadsplikten (jfr prop. 1995/96:173 s. 114).

En möjlighet för Riksrevisionen att, som ett komplement till bolagsledningens uppgiftsskyldighet, få del av relevanta uppgifter även från revisorer i de bolag och stiftelser som Riksrevisionen får granska skulle givetvis innebära att granskningen ytterligare kunde effektiviseras. Med hänsyn till revisorns roll som aktiebolagets förtroendemann skulle en sådan uppgiftsskyldighet emellertid kunna förorsaka att ledningens och minoritetsägarnas förtroende för revisorn skadas.

Det förhållandet att tystnadsplikten genombrutits för revisorer i bolag där kommun eller landsting har ett bestämmande inflytande kan inte tas till intäkt för att det är lämpligt att genombryta tystnadsplikten för revisorer i motsvarande statliga bolag. De statliga bolagen bedriver många slags verksamheter. I det avseendet skiljer sig dessa bolag från de kommunalägda och landstingsägda bolagen eftersom sistnämnda slag av bolag endast bedriver kommunal verksamhet. En annan viktig skillnad är att reglerna om handlingsoffentlighet och sekretess inte är tillämpliga för flertalet statliga bolag. Dessa regler gäller däremot i de kommunalägda och landstingsägda bolag där revisorerna är uppgiftsskyldiga gentemot kommunen respektive landstinget.

En lämplig avvägning mellan intresset av offentlig insyn i de aktiebolag som är föremål för statlig revision och behovet av att upprätthålla ledningens och ägarnas förtroende för bolagets revisor kan, enligt regeringens mening, uppnås om uppgiftsskyldigheten för revisorer begränsas till att gälla aktiebolag i vilka staten äger samtliga aktier.

För stiftelser finns inte samma hinder mot en generell lagstiftning. En uppgiftsskyldighet bör därför åvila i revisorer i samtliga stiftelser som Riksrevisionen får granska.

Uppgiftsskyldigheten bör gälla generellt för samtliga revisorer i det helägda aktiebolaget respektive stiftelsen. En sådan lösning överensstämmer med den uppgiftsskyldighet som gäller gentemot exempelvis Finansinspektionen enligt 3 kap. 8 a § och 9 kap. 17 § bankrörelselagen (1987:617) och de förtroendevalda revisorerna i kommuner och landsting enligt 10 kap. 42 § tredje stycket aktiebolagslagen respektive 4 kap. 15 § fjärde stycket stiftelselagen. Uppgiftsskyldigheten kan vidare antingen utformas så att den generellt gäller de uppgifter som Riksrevisionen behöver i sin verksamhet eller också så att den gäller vissa i lag specificerade uppgifter. I likhet med utredningen gör regeringen bedömningen att revisorn bör vara skyldig att lämna samtliga uppgifter som behövs för Riksrevisionens granskning. Härigenom undviks osäkerhet om vad uppgiftsskyldigheten omfattar. Uppgiftsskyldigheten bör tas in i aktiebolagslagen och stiftelselagen (se förslaget till 10 kap. 42 § fjärde stycket aktiebolagslagen och 4 kap. 15 § femte stycket stiftelselagen).

Behandling av personuppgifter

Skyldigheten att tillhandahålla uppgifter omfattar alla uppgifter oavsett vilket medium som bär uppgifterna. Det innebär således att uppgiftsskyldigheten omfattar uppgiftslämnande på medium för automatiserad behandling. I dag gäller en särskild reglering för Riksrevisionsverkets granskning av redovisningssystem. Därvid gäller för myndigheter under regeringen som är bokföringsskyldiga enligt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring att de är skyldiga att tillgodose av Riksrevisionsverket specificerade krav på tillgång till data i redovisningssystem (se 4 § förordningen [1994:1261] om statliga myndigheters redovisningssystem). Med redovisningssystem avses enligt 2 § sistnämnda förordning ett system baserat på automatisk databehandling för bokföring enligt förordningen om myndigheters bokföring.

Några sådana särregler behövs inte med den föreslagna bestämmelsen i 6 § lagen om revision av statlig verksamhet m.m. om samverkans- och uppgiftsskyldighet för den som granskas.

Vad som har framkommit under ärendets beredning ger inte nu anledning till slutsatsen att det behövs några särskilda regler för Riksrevisionens behandling av personuppgifter.

5.6 Vite

Regeringens förslag: Riksrevisionen får vid vite förelägga den som har tagit emot statsmedel som stöd till viss verksamhet att fullgöra sin skyldighet att på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen. Detta gäller dock inte kommuner och landsting.

Utredningens förslag: Utredningens förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Statskontoret* och *Riksrevisionsverket* ifrågasätter dock undantaget för kommuner och landsting. Enligt *Statskontoret* får det visserligen förutsättas att kommuner och landsting lämnar begärda uppgifter, men om det i något fall inte skulle ske, bör det finnas en sanktionsmöjlighet.

Skälen för regeringens förslag: I dag har Riksdagens revisorer en möjlighet att, med stöd av 3 § lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla riksdagens revisorer vissa handlingar m.m., vid vite förelägga den som tagit emot statsmedel som bistånd till viss verksamhet att tillhandahålla Riksdagens revisorer de handlingar, uppgifter och yttranden som behövs för granskningen av verksamheten. Undantag gäller dock för kommuner. Regeringen delar utredningens bedömning att Riksrevisionen bör ha motsvarande möjligheter att vid vite förelägga den som tagit emot statsmedel att fullgöra sin samverkans- och uppgiftsskyldighet enligt 6 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m. En sådan möjlighet bör därför tas in i lagen (se 7 § förslaget till denna lag).

Det har inte framkommit något behov av att utvidga tillämpningsområdet för bestämmelsen om vitesförelägganden till att avse även kommuner och landsting. Något sådant förslag läggs därför inte fram här. I enlighet med den nuvarande regleringen bör kommuner därför även fortsättningsvis vara undantagna från bestämmelsen om vitesföreläggande. För tydlighetens skull bör anges att undantaget även avser landsting.

Regeringens förslag: Riksrevisionen skall ha samma möjligheter som Riksrevisionsverket har i dag att sekretessbelägga uppgifter i vissa undersökningar av hänsyn till den enskildes ekonomiska eller personliga förhållanden. Bestämmelser som finns i förordning skall därför tas in i lag.

Regeringens bedömning: Någon ytterligare sekretess utöver den som i dag gäller vid revision bör inte införas.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om behovet av en särskild sekretessreglering har inte berörts.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 193 och 194). Utredningen har dock föreslagit en något annorlunda utformning av bestämmelsen om sekretess vid granskning av enskilda som mottagit statsmedel (8 kap. 28 § sekretesslagen, betänkandet s. 37).

Promemorians bedömning: Promemorians bedömning överensstämmer med regeringens (s. 15 och 16).

Remissinstanserna (utredningen): De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Svea hovrätt* anser att den av utredningen föreslagna sekretessregleringen på ett viktigt sätt manifesterar riksrevisorernas oberoende ställning i förhållande till styrelsen genom att resultatet av riksrevisorernas arbete kommer att vara offentligt innan styrelsen tagit ställning till frågan om förslag eller redogörelse skall lämnas till riksdagen eller inte. *Riksrevisionsverket* föreslår att det införs en särskild sekretessbestämmelse som innebär att sekretess gäller under pågående granskning, om det är nödvändigt för att säkerställa att revisionsprocessen inte skadas eller revisionens syfte motverkas.

Remissinstanserna (promemorian): *Riksdagens ombudsmän* ifrågasätter om alla de handlingar som Riksrevisionen behöver ha tillgång till i sin granskning av arbetslöshetskassorna omfattas av den handlingsoffentlighet och sekretess som gäller för kassorna från och med den 1 juli 2002.

Bakgrund: Reglerna om allmänhetens rätt att ta del av allmänna handlingar kommer att gälla i Riksrevisionens verksamhet. Begränsningar i rätten att ta del av allmänna handlingar finns i sekretesslagen (1980:100). De sekretessbestämmelser som i dag är tillämpliga i det allmännas revisions verksamhet är i första hand följande.

Enligt 4 kap. 1 § sekretesslagen gäller sekretess för uppgift angående planläggning eller annan förberedelse för bl.a. revision som myndighet har att företa, om det kan antas att syftet med granskningsverksamheten motverkas om uppgiften röjs. Enligt 6 kap. 1 § sekretesslagen gäller sekretess hos en myndighet bl.a. för uppgift om affärs- eller driftförhållanden hos bolag, förening eller stiftelse som driver affärsverksamhet vari det allmänna genom myndigheten bedriver revision. Enligt 8 kap. 6 § sekretesslagen gäller sekretess i den utsträckning regeringen föreskriver det i statliga myndigheters verksamhet som består i bl.a. tillsyn för uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden.

Regeringen har med stöd av bestämmelsen meddelat föreskrifter i 2 § *sekretessförordningen* (1980:657) och bilagan till förordningen. Enligt punkt 19 i bilagan till sekretessförordningen gäller sådan sekretess i tillsyn som utövas av Riksrevisionsverket och som avser hur statsbidrag används av enskilda mottagare. Sekretess enligt 8 kap. 10 § *sekretesslagen* gäller hos myndighet bl.a. för uppgift om affärs- eller driftförhållanden för enskild som har trätt i affärsförbindelse med bolag, förening eller stiftelse som driver affärsverksamhet och vari det allmänna genom myndigheten bedriver revision. Enligt 9 kap. 4 *sekretesslagen* gäller sekretess i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik samt, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan därmed jämförbar undersökning, som utförs av myndighet, för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Regeringen har meddelat sådana föreskrifter i 3 § *sekretessförordningen*. Riksrevisionsverket har erhållit sådan sekretess för två kartläggningar, en av omfattningen av fusk med förmåner och bidrag av social karaktär och en av datorrelaterade brott och datormissbruk.

Bestämmelserna i 13 kap. sekretesslagen reglerar överföring av sekretess i vissa fall från en viss verksamhet till en annan, s.k. sekundär sekretess. Enligt 13 kap. 1 § *sekretesslagen* gäller att om en myndighet i verksamhet, som avser tillsyn eller revision, från en annan myndighet erhåller en uppgift som är sekretessbelagd där, gäller sekretessen också hos den mottagande myndigheten. Sekretess gäller för såväl uppgifter som inhämtas från den kontrollerade myndigheten som för uppgifter som inom ramen för uppdraget inhämtas från någon annan myndighet än den som är föremål för tillsyn eller revision.

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Som framgår ovan, och som närmare beskrivs av utredningen (betänkandet s. 92–98), finns ett mycket stort antal sekretessbestämmelser som är tillämpliga i det allmännas revisionsverksamhet. Det förhållandet att Riksrevisionen blir en myndighet under riksdagen medför i sig inte att behovet av sekretess ökar eller minskar i förhållande till vad som gäller i dag. Riksrevisionen kan dock inte för sina revisioner vara beroende av att regeringen föreskriver behövliga sekretessbestämmelser. Bestämmelser som täcker in de möjligheter till sekretess som i dag finns med stöd av sekretessförordningen bör därför tas in i sekretesslagen (se förslag till 8 kap. 28 § och förslag till ändring i 9 kap. 4 § sekretesslagen). Frågan är om det utöver detta finns behov av ytterligare sekretessbestämmelser.

Behovet av ytterligare sekretess

Riksrevisionsverket anser att det finns behov av en särskild bestämmelse som reglerar sekretess under pågående granskning. Syftet med sekretessen skall, enligt verket, vara att säkerställa att revisionsprocessen inte skadas eller att revisionens syfte motverkas. Verket har upplyst att en sådan bestämmelse har införts för den norska Riksrevisionen.

Enligt Riksrevisionsverket finns det behov av att sekretessbelägga bl.a. uppgifter rörande granskningens inriktning, vidtagna åtgärder, uppställda hypoteser och företagna analyser i granskningsärendet. Verket har under hand upplyst att det t.ex. finns behov av att hemlighålla vilka handlingar och upplysningar som inhämtats från den granskade och andra. Förutsättningarna för att bedriva revision undanröjs om revisionsmyndigheten under pågående granskning måste lämna ut uppgifter till en granskad myndighet om t.ex. misstanke att en befattningshavare sysslar med oegentligheter eller att beslutsunderlag saknas. Enligt Riksrevisionsverket finns det dessutom behov av att kunna sekretessbelägga uppgifter från intervjuer av tjänstemän anställda hos den som granskas. Det har inträffat att en granskad myndighet begärt att hos Riksrevisionsverket få ta del av intervjuanteckningar under pågående granskning. Enligt verket äventyras möjligheterna att i framtiden få information genom intervjuer om sådana uppgifter lämnas ut.

Utgångspunkten bör, enligt regeringens uppfattning, vara att Riksrevisionens granskningsverksamhet – i likhet med vad som gäller för exempelvis den tillsyn som bedrivs av Riksdagens ombudsmän – skall präglas av en stor öppenhet (jfr prop. 1979:80 del A s. 297, bet. 1979/80:KU37, rskr. 1979/89:179). Det krävs därför starka skäl för att insynen i Riksrevisionens granskning skall begränsas i förhållande till vad som gäller i dag för Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer.

Det finns självfallet inte något behov av att hos Riksrevisionen sekretesskydda uppgifter som inte omfattas av sekretess i den granskade verksamheten, t.ex. uppgifter ur myndigheternas redovisning. Genom reglerna om överföring av sekretess blir vidare inhämtade uppgifter om en myndighets verksamhet sekretesskyddade även hos Riksrevisionen, i den mån dessa uppgifter omfattas av sekretess hos den granskade myndigheten. Vid revision gäller sekretess för uppgifter i bearbetningar eller sammanställningar som Riksrevisionen företar och som rör det allmännas affärsverksamhet eller enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden enligt vad som närmare angetts ovan (se 6 kap. 1 §, 8 kap. 6 och 10 §§ och 9 kap. 4 § sekretesslagen).

Handlingar som utarbetats rörande granskningens inriktning, vidtagna åtgärder, uppställda hypoteser och företagna analyser i granskningsärendet och handlingar som utarbetats med anledning av intervjuer med anställda blir allmänna och eventuellt offentliga först när granskningsrapporten upprättats (se vidare avsnitt 5.9.1 och författningskommentaren till 9 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Utkast eller koncept till beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling eller minnesanteckningar blir inte allmänna handlingar om de inte har expedierats eller omhändertats för arkivering.

Enskilda har endast rätt att ta del av offentliga uppgifter i allmänna handlingar. Myndigheter och därmed jämställda organ har däremot rätt att, med stöd av 15 kap. 5 § sekretesslagen, ta del av uppgift hos en annan myndighet oavsett om uppgiften förekommer i en allmän handling eller inte, om hinder inte föreligger på grund av sekretess eller av hänsyn till arbetets behöriga gång. Den nämnda bestämmelsen kan ses som en precisering av den allmänna samarbetskyldighet som gäller mellan myndigheter enligt 6 § förvaltningslagen (1986:223), (jfr Sekretesslagen, En kommentar, Regner m.fl. s. 15:5). Sistnämnda bestämmelse lagfäster

den sedan gammalt vedertagna principen att myndigheterna skall biträda och hjälpa varandra i möjligaste mån. Tidigare kom principen till uttryck i 1809 års regeringsform genom en bestämmelse om att myndigheterna skulle "räcka varandra handen" (47 §). Bestämmelsen i 15 kap. 5 § sekretesslagen har således tillkommit för att effektivisera myndigheternas arbete. Tanken har inte varit att den skall åberopas av en myndighet i syfte att sabotera en annan myndighets arbete. Det måste därför förutsättas att granskade myndigheter inte åberopar 15 kap. 5 § sekretesslagen för att få del av uppgifter som rör en av Riksrevisionen pågående granskning av myndigheten.

Riksrevisionsverket har när det gäller behovet av sekretess under pågående granskning gjort en jämförelse med sekretessregleringen för skatteförvaltningen. Hos skattemyndigheterna gäller sekretess enligt 4 kap. 2 § sekretesslagen för pågående granskningar som skattemyndigheterna genomför för kontroll beträffande skatt eller avgift till staten. Bestämmelsen är tillämplig även hos kronofogdemyndigheterna. Sekretessen i den nämnda bestämmelsen riktar sig primärt mot den som utredningen avser. Ett motsvarande sekretesskydd har nyligen införts i 4 kap. 4 § sekretesslagen beträffande utredningar hos Konkurrensverket av vissa överträdelse enligt konkurrenslagstiftningen (SFS 2002:111). Även den bestämmelsen riktar sig primärt mot den som granskningen avser även om sekretesskyddet är avsett att gälla även mot tredje man.

I såväl skattemyndigheternas och kronofogdemyndigheternas som Konkurrensverkets utredningar är sekretessen nödvändig för att säkerställa en effektiv handläggning. Tanken bakom sekretessen i nämnda bestämmelser är att förhindra att den som granskningen avser saboterar utredningen eller omintetgör resultaten av den genom att begära att få tillgång till uppgifter under pågående granskning. Ett offentliggörande skulle i dessa utredningar kunna medföra att sanktioner inte kan åläggas den enskilde (jfr Ds Ju 1977:11 del 2 s 314, prop. 1979/80:2 del A s. 138 och 139, bet. 1979/80:KU37, rskr. 1979/89:179 och prop. 2001/02:69 s. 13, bet. 2001/02:NU11, rskr. 2001/02:171).

Riksrevisionsverket har under hand upplyst att syftet med sekretess under pågående granskning hos Riksrevisionen skulle vara att förhindra dels att den som granskas får insyn i hur granskningen bedrivs, dels att allmänheten får sådan insyn.

Riksrevisionens utredningar skiljer sig emellertid från skattemyndigheternas, kronofogdemyndigheternas och Konkurrensverkets utredningar i det väsentliga avseendet att Riksrevisionens utredningar inte kan leda till något ingripande mot den som granskas. I Riksdagens ombudsmäns tillsynsverksamhet har verksamheten skyddats från insyn endast när ombudsman i egenskap av åklagare bedriver förundersökning. I den övriga tillsynsverksamheten finns en sekretessreglering som till sitt innehåll motsvarar den som gäller för revisionsmyndigheterna i dag (11 kap. 4 § sekretesslagen). En sekretessbestämmelse som syftar till att förhindra insyn i hur granskningen bedrivs skulle således utgöra en nyhet inte bara på det revisionella området utan också när det gäller tillsyn över myndigheter.

Mot bakgrund av det anförda anser regeringen att det inte finns tillräckliga skäl att införa en bestämmelse om sekretess under pågående

Granskningen av arbetslöshetskassorna

Som närmare utvecklats i avsnitt 5.4.7 föreslås att Riksrevisionens effektivitetsrevision även skall omfatta arbetslöshetskassornas hantering av arbetslöshetsersättningen. Riksdagens ombudsmän har i sitt remissyttrande ifrågasatt om alla de handlingar som Riksrevisionen behöver ha tillgång till i sin granskning av arbetslöshetskassorna omfattas av den handlingsoffentlighet och sekretess som gäller hos arbetslöshetskassorna från och med den 1 juli 2002.

Arbetslöshetskassornas skyldighet att lämna ut uppgifter gäller endast vid handläggningen av arbetslöshetsersättning. Enligt 6 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m. skall den som granskas på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen (se avsnitt 5.5). Bestämmelsen innehåller en sådan uppgiftsskyldighet som innebär att arbetslöshetskassorna är skyldiga att, utan hinder av sekretess, lämna ut uppgifter rörande handläggningen av arbetslöshetsersättning. Arbetslöshetskassorna kommer inte att bli skyldiga att lämna ut andra uppgifter än de som rör handläggningen av arbetslöshetsersättningen. Till exempel kommer medlemskapsärenden inte att omfattas av uppgiftsskyldigheten. De uppgifter som rör ärenden om arbetslöshetsersättning som arbetslöshetskassorna blir skyldiga att lämna ut till Riksrevisionen omfattas av sekretess enligt 7 kap. 10 § andra stycket sekretesslagen från och med den 1 juli 2002 (SFS 2001:1149). Denna sekretess överförs till Riksrevisionen med stöd av den nämnda bestämmelsen i 13 kap. 1 § sekretesslagen. Om en arbetslöshetskassa lämnar ut andra uppgifter blir dessa uppgifter offentliga när de kommer in till Riksrevisionen. Det är arbetslöshetskassan som avgör vilka uppgifter – utöver de som omfattas av uppgiftsskyldigheten – som den vill lämna ut till Riksrevisionen. Mot denna bakgrund anser regeringen det inte nödvändigt att införa någon ytterligare sekretessbestämmelse till följd av att Riksrevisionens granskning utvidgas till att omfatta även arbetslöshetskassorna.

Sekretess för uppgifter hos statliga aktiebolag och stiftelser

Bestämmelserna i 6 kap. 1 § och 8 kap. 10 § sekretesslagen infördes i samband med att granskningsområdet för Riksrevisionsverket och Riksdagens revisorer utvidgades till att omfatta statliga aktiebolag och stiftelser och en uppgiftsskyldighet infördes för dessa bolag och stiftelser gentemot Riksrevisionsverket (SFS 1987:520). Då det kommer att vara fråga om samma typ av uppgifter som revisorerna i bolagen och stiftelserna skall vara skyldiga att lämna ut till Riksrevisionen gör regeringen bedömningen att det inte behövs någon ändring av sekretessregleringen med anledning av den föreslagna uppgiftsskyldigheten för revisorer i statliga aktiebolag och stiftelser (se avsnitt 5.5).

Uppgifter rörande aktiebolagens och stiftelsernas angelägenheter blir offentliga om de tas in i granskningsrapporter, revisionsberättelser eller den årliga rapporten eftersom någon sekretess inte gäller för dessa beslut.

Sekretess för uppgifter hos styrelsen

Som närmare utvecklas i avsnitt 6.2.3 föreslår regeringen att riksrevisorerna skall löpande för styrelsen redovisa hur väl granskningsplanerna följs och föredra arbetet i de viktigaste granskningarna (se 6 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Styrelsen skall dock inte delta i själva granskningsprocessen. Det torde därför inte bli aktuellt att lämna sekretessbelagda uppgifter vid föredragningarna inför styrelsen. I den mån styrelseledamöterna ändå tar del av sekretessbelagda uppgifter har även de att iaktta sekretesslagens regler. Det undantag från sekretessen som gäller för uppgifter som riksdagsledamot erhållit under utövandet av sitt uppdrag (se 11 kap. 2 § sekretesslagen) är nämligen inte tillämpligt här eftersom uppdraget som styrelseledamot avser Riksrevisionens verksamhet och inte utgör en del av uppdraget som riksdagsledamot (jfr prop. 1973:90 s. 266 f. och prop. 1979/80:2 del A s. 294 och 295, jfr även prop. 1986/87:99 s. 50 och 51). Det överensstämmer med vad som gäller i dag för Riksdagens revisorer.

5.8 Internrevision

Regeringens förslag: Myndigheternas internrevision skall avse en självständig granskning av myndigheternas interna styrning och kontroll och hur myndigheterna fullgör sina ekonomiska redovisnings-skyldigheter.

Innan en myndighet beslutar om revisionsplan för sin internrevision skall samråd ske med Riksrevisionen.

Riksrevisionen får vid granskningen, i den utsträckning det är förenligt med god revisionssed, samverka med anställda vid den granskade myndigheten med uppgift att uteslutande eller huvudsakligen sköta den interna revisionen.

Riksdagens riktlinjer: Frågan har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer delvis med regeringens förslag (betänkandet s. 190 och 191). Utredningens förslag om internrevisionens inriktning omfattar dock endast redovisningen.

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat. Flertalet remissinstanser tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. Andra, såsom *Riksrevisionsverket* och *Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete (Sida)*, avstyrker förslaget. Riksrevisionsverket anser att lagen (1988:46) om revision av statlig verksamhet m.m. inte bör reglera relationen mellan Riksrevisionen och myndigheternas internrevision. Sida motsätter sig att Riksrevisionen skall kunna anlita myndighetens internrevision eftersom det kan medföra oklarhet om ledningen och styrningen av internrevisionen. Några remissinstanser har

synpunkter i enskilda delar. *Riksförsäkringsverket* framhåller att det bör förtydligas huruvida Riksrevisionen skall ha rätt eller möjlighet att vid revision anlita myndigheternas internrevision och om Riksrevisionen genom samrådet i formell mening skall utöva tillsyn över internrevisionen. *Kammarkollegiet* föreslår att den från lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. överförda bestämmelsen om internrevisionens inriktning bör sträckas ut till att omfatta all verksamhet som myndigheterna bedriver och inte bara redovisningen.

Bakgrund: Internrevisionen är myndighetsledningens medel för att värdera den interna kontrollen och styrningen med avseende på effektivitet, ändamålsenlighet och säkerhet. Internrevisionen skall självständigt granska, verifiera och bedöma kvaliteten i den interna kontrollen och styrningen. Den rapporterar till myndighetsledningen. I lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. och förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. finns bestämmelser om att statliga myndigheter och allmänna försäkringskassor är skyldiga att själva inrätta intern revision och även samråda i denna fråga med Riksdagens revisorer respektive Riksrevisionsverket.

Enligt den nyss nämnda lagen skall riksdagens förvaltning, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken samt Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond var för sig svara för sin internrevision. I lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank finns bestämmelser om det ansvar som fullmäktige har för internrevisionen av den egna myndigheten. Motsvarande bestämmelser finns för riksdagens förvaltning i lagen (2000:419) med instruktion för riksdagsförvaltningen, för Riksdagens ombudsmän i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän och för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond i stadgarna (RFS 1988:1) för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Enligt 6 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall internrevisionen för riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter främst inriktas på att bedöma om redovisningen är rättvisande och i enlighet med god redovisningssed. Enligt 7 § fastställer riksdagens förvaltning, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond revisionsplan var och en för sin verksamhet efter samråd med Riksdagens revisorer. Enligt 9 § skall den som är revisionsansvarig vid respektive myndighet, när anledning därtill föreligger, omedelbart och direkt till Riksdagens revisorer anmäla förhållanden som framkommit vid eller har samband med internrevisionen.

Förordningen om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. gäller för ett 40-tal myndigheter under regeringen, de allmänna försäkringskassorna och de myndigheter som efter särskilt beslut av regeringen eller av myndigheterna själva inrättat intern revision. Enligt 3 § skall myndigheterna inrätta intern revision som skall ledas av en chef. Internrevisionen skall omfatta all verksamhet som myndigheten bedriver eller ansvarar för. Enligt 4 § skall internrevisionen avse en självständig granskning av myndighetens styrning och kontroll och hur myndigheten fullgör sina ekonomiska redovisningsskyldigheter. Revisionen skall bedrivas i enlighet med god sed för internrevision. En internrevisor får utföra andra uppgifter än som nu nämnts endast om det är förenligt med

god sed för internrevision och inte hindrar internrevisionen. Enligt 5 § skall myndighetens styrelse besluta om revisionsplan. Planen skall grundas på en inom internrevisionen genomförd analys av risken för väsentliga fel i den granskade verksamheten. Innan beslut fattas om revisionsplan skall samråd ske med Riksrevisionsverket.

Frågor om samverkan mellan internrevisionen och den statliga externa revisionen behandlas också i den av INTOSAI antagna Lima-deklarationen (se även avsnitt 5.2). Enligt deklarationen ingår det i den statliga externa revisionens uppgifter att granska effektiviteten och ändamålsenligheten i internrevisionen hos granskningsobjekten. Bedöms internrevisionen som effektiv, skall den statliga externa revisionen i samverkan med internrevisionen verka för en ändamålsenlig indelning eller fördelning av granskningsuppgifterna mellan de båda revisionsorganen (Part I, Section 3). En i huvudsak likartad reglering för samverkan mellan den externa revisorn och internrevisionen gäller även inom den privata sektorn (se FAR:s rekommendation Revisionsprocessen).

Skälen för regeringens förslag

Samråd om internrevisionens revisionsplan

Föreskrifter om samråd mellan den externa revisionen och internrevisionen om internrevisionens revisionsplan finns i dag i lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. och i förordningen om intern revision vid statliga myndigheter. Enligt dessa föreskrifter skall myndighetens ledning innan den beslutar om revisionsplan för internrevisionen samråda med Riksdagens revisorer respektive Riksrevisionsverket. Denna ordning för samråd bör fortsättningsvis gälla gentemot Riksrevisionen. Riksrevisionen kan härigenom bidra till en effektivare internrevision. Samrådet ger också Riksrevisionen möjlighet att bedöma i vilken utsträckning internrevisionens granskningar kan användas vid den externa revisionen. Det är dock den granskade myndigheten som ytterst beslutar om myndighetens revisionsplan för internrevisionen på grundval av en inom myndigheten genomförd analys av risken för väsentliga fel i verksamheten. En bestämmelse om skyldighet att i detta hänseende samråda med Riksrevisionen har som *Lagrådet* påpekat sin naturliga plats i direkt anslutning till de bestämmelser som gäller myndigheternas skyldighet att upprätta en revisionsplan och inte, som utredningen föreslagit, i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. då bestämmelsen främst riktar sig till myndigheterna och inte till Riksrevisionen (se 12 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i lagen [1986:765] med instruktion för Riksdagens ombudsmän, 9 kap. 2 a § förslaget till lag om ändring i lagen [1988:1385] om Sveriges riksbank och 8 § andra stycket förslaget till lag om ändring i lagen [2000:419] med instruktion för riksdagsförvaltningen). Det innebär att också förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. måste ändras i detta avseende. När det gäller Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond kan

motsvarande bestämmelser tas in i stadgarna för stiftelsen (se även avsnitt 7.7).

Riksrevisionens medverkan i utvecklingen av internrevisionen i staten kommer med regeringens förslag att ske, dels genom iakttagelser, bedömningar och rekommendationer beträffande internrevisionen som Riksrevisionen lämnar i granskningsrapporterna till myndigheterna och regeringen, dels genom samråd om revisionsplanen. Regeringen har i övrigt det yttersta ansvaret för hur internrevisionen i staten utvecklas. De regler om samverkan mellan extern och intern revision som regeringen nu föreslår ändrar således inte denna ansvarsfördelning.

Riksrevisionens samverkan med den granskades internrevision

De allmänna principer som gäller i dag för samverkan mellan den statliga externa revisionen och myndigheternas internrevision bör framdeles gälla även i förhållande till Riksrevisionen. Det bör således av effektivitetsskäl vara möjligt för Riksrevisionen, i den utsträckning det är förenligt med kravet på god revisionssed, att vid sin revision av myndigheterna kunna samverka med myndigheternas internrevision i syfte att åstadkomma en ändamålsenlig indelning eller fördelning av granskningsuppgifterna mellan de båda revisionsorganen. En sådan samverkan ändrar inte det grundläggande förhållandet att internrevisionen är myndighetsledningens medel för att värdera den interna kontrollen och styrningen av myndigheten.

Det uppställda kravet på en självständig statlig revision innebär emellertid generellt sett att anställda eller personer som på annat sätt är knutna till den granskade myndigheten inte är behöriga att medverka i revisionen av myndigheten (se bestämmelserna om jäv i 11 § förvaltningslagen [1986:223]). För att någon oklarhet inte skall finnas på den här punkten bör det därför uttryckligen framgå av lag att Riksrevisionen under angivna förutsättningar får förlita sig på det kontrollarbete anställda vid den granskade myndighetens internrevision utför. Det torde dock förutsätta att endast sådana anställda hos myndigheten som har i uppgift att uteslutande eller huvudsakligen handha myndighetens internrevision svarar för kontrollarbetet, och inga andra. Vad som nu sagts bör framgå av lag. En bestämmelse om detta bör därför tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 8 § förslaget till denna lag).

De närmare formerna för denna samverkan om en ändamålsenlig fördelning av granskningsuppgifter mellan den interna och externa revisionen får avgöras i samråd mellan den granskade myndigheten och Riksrevisionen. Det är således inte fråga om att Riksrevisionen i sin granskning med stöd av ett samrådsförfarande skall kunna anlita myndigheternas internrevision om den granskade myndigheten motsätter sig en medverkan.

Enligt 9 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. gäller för den som är revisionsansvarig för internrevisionen vid riksdagens förvaltning, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken samt vid Stiftelsen Riksbanken Jubileumsfond en anmälningskyldighet gentemot Riksdagens revisorer. Någon motsvarande

anmälningsskyldighet gäller dock inte för myndigheterna under regeringen. Regeringen kan inte se att det finns något sådant behov av en anmälningsskyldighet att en reglering är nödvändig.

Övriga frågor om internrevisionen

Utredningen har föreslagit att lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall upphävas och att de bestämmelser i lagen som rör myndigheternas internrevision i sin nuvarande lydelse tas in i respektive myndighets instruktionslag och för Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond i lagen om Sveriges riksbank respektive stadgarna för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond.

När det gäller frågan om hur inriktningen av internrevisionen skall anges, bör såsom Kammarkollegiet föreslagit, 4 § förordningen om internrevision vid statliga myndigheter m.fl. utgöra förebild. Internrevisionen skall således inte begränsas till främst en bedömning av om redovisningen är rättvisande, utan skall avse en självständig granskning av myndighetens interna styrning och kontroll och hur myndigheten fullgör sina ekonomiska redovisningsskyldigheter (se 8 § förslaget till lag om ändring i lagen med instruktion för riksdagsförvaltningen, 12 § i förslaget till lag om ändring i lagen med instruktion för Riksdagens ombudsmän och 9 kap. 2 a § förslaget till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank).

När det sedan gäller frågan om huruvida de aktuella bestämmelserna om internrevision skall överföras till lagen om Sveriges riksbank, har Riksbanken anfört att banken har en intern kontroll- och revisionsorganisation som avviker från vad som normalt förekommer i statliga myndigheter. Riksbanksfullmäktige beslutar om arbetsordning för Riksbanken och utövar en kontrollerande funktion över Riksbankens direktion genom en revisionsenhet. Enligt arbetsordningen skall revisionsenheten granska om arbetsordningen följs, direktionsledamöternas tjänsteutövning, förslag till vinstdisposition samt övriga frågor inom fullmäktiges ansvarsområde. Enligt arbetsordningen finns också en internrevision för Riksbanken som lyder under direktionen. Dess uppgift är att på uppdrag av direktionen granska att direktionens beslut följs och att arbetet inom banken bedrivs effektivt.

Revisionsplanen för fullmäktiges revisionsenhet beslutas av fullmäktige efter samråd med Riksdagens revisorer medan revisionsplanen för direktionens internrevision, som till viss del styrs av Europeiska Centralbankssystemets revisionsplan, beslutas av direktionen utan samråd med Riksdagens revisorer. Enligt Riksbanken får det senare ses som en del i Riksbankens självständighet, särskilt mot bakgrund av att direktionens internrevision också granskar de områden i bankens verksamhet som omfattas av instruktionsförbudet i 9 kap. 12 § regeringsformen (se avsnitt 5.4.2).

De bestämmelser om revisionsplan, samråd och granskningsinriktning för internrevisionen som utredningen föreslagit i lagen om Sveriges riksbank gäller redan i dag för Riksbanken, enligt lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. Bestämmel-

serna berör inte den internrevision som Riksbankens direktion svarar för utan endast den internrevision som Riksbanksfullmäktige svarar för. Något underlag för att nu föreslå riksdagen en ändring av gällande ordning, i enlighet med vad Riksbanken anfört, eller låta den omfatta direktionens internrevision, som Riksdagens revisorer föreslagit, föreligger inte. Mot bakgrund härav bör bestämmelser om internrevisionen i lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. som rör Riksbanken tas in i lagen om Sveriges riksbank (se 9 kap. 2 a § förslaget till lag om ändring i lagen om Sveriges riksbank).

5.9 Rapporteringen till regeringen och riksdagen

5.9.1 Granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen

Regeringens förslag: Granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen skall, utom i de fall då rapporterna avser riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m., lämnas till regeringen.

Riksdagens riktlinjer: Rapporterna över effektivitetsrevisionen skall expedieras till regeringen och därefter föredras i styrelsen, som skall ta ställning till om rapporterna skall leda till skrivelser med förslag och kommentarer till riksdagen. Rapporter som gäller riksdagens egna organ skall inte lämnas till regeringen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 223 och 224). Utredningen har dock föreslagit att granskningsrapporter som gäller riksdagens organ skall lämnas till riksdagens förvaltning.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* anser att vederbörande riksrevisor skall avgöra om en granskningsrapport efter avslutad effektivitetsrevision skall lämnas inte bara till regeringen utan också till riksdagen, medan frågan om eventuella redogörelser eller förslag i anledning av granskningsrapportens innehåll skall vara en angelägenhet för styrelsen. *Riksdagens revisorer* anser att riksdagens förvaltning inte är rätt mottagare av rapporterna från effektivitetsrevisionen. Dessa rapporter bör i första hand lämnas till den eller de myndigheter som är direkt berörda av granskningen, samt givetvis till Riksrevisionens styrelse. Styrelsen har sedan till uppgift att ta ställning till om en sådan rapport, med eventuella kommentarer, skall överlämnas till riksdagen. *Riksrevisionsverket* anser att granskningsrapporter som gäller riksdagens egna organ skall lämnas till riksdagsförvaltningens styrelse.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen på Riksrevisionens vägnar skall lämnas till regeringen. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 9 § förslaget till denna lag). Genom denna åtgärd – som riksrevisorerna svarar för – blir rapporterna allmänna handlingar och offentliga (se 2 kap. 7 § andra

stycket 2 tryckfrihetsförordningen). Därefter skall rapporterna av riksrevisorerna föredras för Riksrevisionens styrelse som skall ta ställning till om rapporterna skall leda till skrivelser med förslag och kommentarer till riksdagen. Enligt riktlinjerna är det således styrelsen som i varje enskilt fall avgör om granskningsrapporter över effektivitetsrevisionen skall lämnas till riksdagen. Utredningen har föreslagit att detta förfarande skall framgå av den aktuella bestämmelsen. Sedan utredningen lämnat sitt förslag har emellertid riksdagen beslutat att styrelsens uppgifter med anledning av riksrevisorernas granskningsrapporter skall regleras i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Regeringen anser därför, i enlighet med vad *Lagrådet* har förordat, att överlämnande av förslag och redogörelser bör behandlas skilt från överlämnande av granskningsrapporter och att det är fullt tillräckligt att en hänvisning till 12 kap. 7 § regeringsformen tas in som en avslutande paragraf i lagen (se 13 § förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Riksdagens ombudsmän har föreslagit att även riksrevisorerna skall kunna lämna dessa rapporter till riksdagen. Regeringen ser emellertid ingen anledning att föreslå någon annan ordning än vad som följer av riksdagens riktlinjer.

Det självklara förhållandet att granskningsrapporterna lämnas till den eller de myndigheter som ansvarar för den verksamhet eller fråga som har granskats eller annars berörs av granskningen fordrar ingen särskild reglering.

Enligt utredningens förslag skulle rapporterna som avser riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter lämnas till riksdagsförvaltningen. Regeringen bedömer dock att varken riksdagsförvaltningen eller dess styrelse generellt sett är rätt mottagare av dessa rapporter. De bör därför inte lämnas dit. Enligt regeringens bedömning bör därför inte någon bestämmelse om lämnande av dessa rapporter tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Granskningsrapporter som inte enligt en särskild föreskrift skall expedieras blir allmänna handlingar när granskningsärendet slutbehandlats (2 kap. 7 § första stycket andra meningen tryckfrihetsförordningen). Granskningsärendet har slutbehandlats när revisorn – riksrevisorn eller annan tjänsteman – har undertecknat granskningsrapporten.

5.9.2 Revisionsberättelserna över den årliga revisionen

Regeringens förslag: Revisionsberättelser över den årliga revisionen skall lämnas till regeringen. Om delårsrapporter har granskats skall även intyg över dessa lämnas till regeringen. Revisionsberättelser och revisorsintyg som gäller riksdagens förvaltning och myndigheter m.m. skall dock inte lämnas till regeringen.

Revisionsberättelser över den årliga revisionen av Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond skall lämnas till riksdagen.

En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter det att årsredovisningen har lämnats. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter det att delårsrapport har lämnats.

Riksdagens riktlinjer: Granskningsrapporterna (revisionsberättelserna) över den årliga revisionen skall expedieras direkt till regeringen och kopia sändas till berört fackutskott i riksdagen. Revisionsberättelser som gäller riksdagens egna organ skall inte lämnas till regeringen.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 224 och 225). Utredningen har dock föreslagit att granskningsrapporter som gäller riksdagens organ skall lämnas till riksdagens förvaltning. Utredningens författningsförslag innehåller inte någon bestämmelse om att Riksrevisionen skall lämna revisionsberättelserna över revisionen av Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond till riksdagen.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens revisorer* anför att det av utredningens överväganden framgår att någon ändring av lagstiftningen inte är avsedd, utöver vad som följer av att Riksdagens revisorers nuvarande befogenheter tas över av Riksrevisionen, och att det därför bör framgå av bestämmelsen att det är riksdagen, och inte riksdagens förvaltning, som är mottagare av revisionsberättelserna för Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Riksdagens förvaltning är inte heller i andra fall rätt mottagare av den årliga revisionens rapporter. *Riksbanken* förutsätter att revisionsberättelsen om Riksbanken liksom hittills i den interna hanteringen i riksdagen, överlämnas till finansutskottet. *Riksrevisionsverket* anser att revisionsberättelser och revisorsintyg som gäller riksdagens organ skall lämnas till riksdagsförvaltningens styrelse.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att revisionsberättelserna över den årliga revisionen skall lämnas till regeringen. En bestämmelse med denna innebörd bör tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se 10 § första stycket förslaget till denna lag).

Berört fackutskott i riksdagen skall enligt riksdagens riktlinjer få en kopia av revisionsberättelserna. Någon författningsreglering av detta anses inte nödvändig.

Riksdagens riktlinjer berör inte närmare förfarandet kring granskningen av myndigheternas delårsrapporter. Enligt regeringens mening bör även resultatet av granskningen av dessa rapporter rapporteras till regeringen. Så sker i dag beträffande Riksrevisionsverkets granskning av myndigheternas delårsrapporter. Regeringen föreslår därför att motsvarande rapporteringsrutiner som gäller för revisionsberättelserna skall gälla även för intyg över granskningarna av delårsrapporterna (se 10 § första stycket förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Revisionsberättelser som gäller riksdagens egna organ skall givetvis inte sändas till regeringen. Enligt lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall berättelserna över revisionen av Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond avges till riksdagen. Såsom Riksdagens revisorer föreslagit bör detta självfallet gälla även för Riksrevisionen (se 10 § andra stycket förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

Med den fördelning av uppgifter mellan riksrevisorerna och styrelsen i Riksrevisionen som anges i riksdagens riktlinjer när det gäller kontakterna med riksdagen bör, enligt regeringens bedömning, styrelsen svara för att revisionsberättelserna över Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond överlämnas, som en redogörelse med eller utan förslag, till riksdagen (se det vilande grundlagsförslaget).

För Riksrevisionsverkets rapportering gäller enligt 5 § 1 och 3 förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket att en revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter den dag då myndigheten skall ha lämnat årsredovisning eller, om myndigheten lämnar redovisningen en senare dag, senast en månad efter den dagen. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter den dag myndigheten skall ha lämnat delårsrapport eller, om myndigheten lämnar rapporten en senare dag, senast tre veckor efter den dagen. Enligt förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag skall myndigheterna senast den 22 februari varje år lämna en årsredovisning till regeringen avseende det senast avslutade räkenskapsåret. Det innebär, om tidplanen hålls, att Riksrevisionsverket lämnar revisionsberättelserna till regeringen senast den 22 mars.

Enligt lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank och Jubileumsfondens stadgar skall de båda organen varje år före den 15 februari till riksdagen och Riksdagens revisorer avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Enligt lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall Riksdagens revisorer senast den 15 mars avge berättelser till riksdagen över revisionen av Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Det innebär i praktiken att även dessa revisionsberättelser skall lämnas senast en månad efter den dag då redovisningen har lämnats. För riksdagens förvaltning och myndigheter finns ingen motsvarande bestämmelse.

Enligt regeringens bedömning bör en bestämmelse tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. som reglerar när en revisionsberättelse eller ett revisorsintyg senast skall ha lämnats. Bestämmelsen bör i huvudsak utformas i enlighet med motsvarande bestämmelse i Riksrevisionsverkets instruktion (se 10 § tredje stycket förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Såsom *Lagrådet* framhållit är det dock tillräckligt om skyldigheten att lämna revisionsberättelse eller revisorsintyg knyts till den tidpunkt då årsredovisning eller delårsrapport faktiskt har lämnats.

Några bestämmelser om avlämnade av revisionsberättelser finns dock inte i dag beträffande revisionen av riksdagens övriga organ, dvs. i det här fallet riksdagens förvaltning och Riksdagens ombudsmän. Ett skäl för denna skillnad kan vara att Riksbanken och Jubileumsfonden inte är anslagsfinansierade och – när det gäller Riksbanken – att frågan om ansvarsfrihet enligt nyssnämnda lag prövas av riksdagen. Det innebär dock inte att resultatet av Riksdagens revisorers årliga revision av riksdagens förvaltning och övriga myndigheter under riksdagen inte skall redovisas för riksdagen. En sådan redovisning lämnas i dag, som nämnts i föregående avsnitt, i Riksdagens revisorers årsredovisning och behandlas av berört utskott i samband med behandlingen av respektive myndighets budget. En naturlig ordning är enligt regeringen att denna redovisning i fortsättningen lämnas i den årliga rapporten (se avsnitt

5.8.3). Utredningen har förslagit att revisionsberättelserna avseende riksdagens egna organ – med undantag för Riksbanken och Jubileumsfonden – skall lämnas av riksrevisorerna till riksdagens förvaltning. Regeringens bedömning är dock som tidigare redovisats när det gäller granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen, att varken riksdagsförvaltningen eller dess styrelse generellt sett är rätt mottagare. Dessa granskningsrapporter bör lämnas till berörd riksdagsmyndighet och stannar i Riksrevisionen om myndighetens styrelse inte aktualiserar granskningsrapporten som ett ärende hos riksdagen.

I 6 § Riksrevisionsverkets instruktion föreskrivs att revisionsberättelse och revisorsintyg skall lämnas till den granskade myndigheten. Enligt regeringens bedömning får förutsättas att så även fortsättningsvis kommer att ske utan att någon uttrycklig författningsbestämmelse behöver tas in i lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Revisionsberättelserna blir allmänna handlingar under motsvarande förutsättningar som granskningsrapporterna (se avsnitt 5.9.1).

5.9.3 Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten

Regeringens förslag: Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall lämnas till regeringen och riksdagen. Berättelsen skall lämnas senast en månad efter den dag regeringen lämnat årsredovisningen för staten till riksdagen.

Riksdagens riktlinjer: Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall genast expedieras till regeringen och därefter föredras för styrelsen som skall överlämna berättelsen till riksdagen alternativt finansutskottet.

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 225 och 226). Utredningen har dock inte angivit någon tid för när revisionsberättelsen senast skall lämnas till regeringen och riksdagen.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Ekonomistyrningsverket* pekar på att utredningen inte har behandlat frågor om tidsförhållanden för granskningen och rapporteringen när det gäller revisionen av årsredovisningen för staten. Verket anser att det är viktigt att dessa frågor klaras ut i ett tidigt skede eftersom val av tidpunkt är avgörande för bl.a. det sätt på vilket revisionsarbetet skall bedrivas. *Riksrevisionsverket* framhåller betydelsen av att dröjsmål inte uppkommer med avlämnandet av revisionsberättelsen till riksdagen.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall lämnas till regeringen så snart den har undertecknats av ansvarig riksrevisor. Därefter skall berättelsen enligt riktlinjerna föredras för styrelsen som skall överlämna den till riksdagen alternativt finansutskottet. Mot bakgrund av att det enligt riksdagens riktlinjer är en uppgift för styrelsen att avge redogörelser och förslag till riksdagen med anledning av revisionen av årsredovisningen, föreslår regeringen att revisions-

berättelsen över årsredovisningen för staten lämnas direkt till riksdagen och inte till finansutskottet. Revisionsberättelsen skall vidare enligt riktlinjerna lämnas till riksdagen oavsett om styrelsen gör någon framställning till riksdagen med anledning av berättelsen (se 11 § första meningen förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.)

Sammanfattningsvis innebär den föreslagna ordningen för rapporteringen att Riksrevisionen, genom den riksrevisor som ansvarar för revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten, genast efter undertecknandet av berättelsen lämnar den till regeringen och därefter föredrar den för Riksrevisionens styrelse. Riksrevisionen, genom styrelsen, skall sedan lämna revisionsberättelsen med eller utan förslag och redogörelser till riksdagen (se det vilande grundlagsförslaget).

Det framgår inte av riksdagens riktlinjer när revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten bör lämnas. Utredningen har inte heller närmare berört denna fråga. Enligt 38 § lagen (1996:1059) om statsbudgeten skall regeringen så snart som möjligt, dock senast nio månader efter budgetåret, se till att en årsredovisning för staten lämnas till riksdagen. Enligt regeringens bedömning bör revisionsberättelsen lämnas i nära samband med att årsredovisningen lämnas till riksdagen. Enligt regeringens mening bör berättelsen lämnas senast en månad efter den dag då regeringen har lämnat årsredovisningen till riksdagen (se 11 § andra meningen förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.).

5.9.4 Den årliga rapporten

Regeringens förslag: De principiellt viktigaste iakttagelserna vid effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall samlas i en årlig rapport. Den årliga rapporten skall lämnas till regeringen och riksdagen.

Riksdagens riktlinjer: De principiellt viktigaste iakttagelserna vid den årliga granskningen av myndigheternas årsredovisningar skall samlas i en årlig rapport. Rapporten skall genast expedieras till regeringen och därefter föredras för styrelsen, som skall överlämna rapporten till riksdagen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 225).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksrevisionsverket* framhåller dock betydelsen av att dröjsmål inte uppkommer med avlämnandet av rapporten till riksdagen.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer endast att det är de principiellt viktigaste iakttagelserna vid den årliga granskningen av myndigheternas årsredovisningar som skall samlas i den årliga rapporten. Den årliga rapport som Riksrevisionsverket lämnar i dag innehåller dock sammanställningar över såväl den årliga revisionen som effektivitetsrevisionen. Det gäller också för Riksdagens revisorers årsredovisning. Regeringen har därför utformat bestämmelsen så att den avser båda slagen av granskningar (se 12 § förslaget till lag om revision

av statlig verksamhet m.m.). Detta är också i linje med finansutskottets yttrande över Riksdagskommitténs förslag till riktlinjer för en förändrad revision under riksdagen.

Av riksdagens riktlinjer följer vidare att den årliga rapporten efter det att den har beslutats av riksrevisorerna genast lämnas till regeringen och därefter föredras för Riksrevisionens styrelse. Styrelsen skall därefter lämna rapporten till riksdagen med de förslag och redogörelser som rapporten kan ge anledning till (se det vilande förslaget till ny lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen).

6 Riksrevisionen

6.1 Riksrevisorerna

6.1.1 Val av riksrevisorer

Regeringens förslag: Val av riksrevisorer skall beredas av konstitutionstskottet.

Riksdagens riktlinjer: Riksrevisorerna skall väljas på förslag av konstitutionsutskottet. De närmare formerna för valet har inte berörts i riktlinjerna.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 208 och 209).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Revisorsnämnden* och *Riksrevisionsverket* föreslår dock att riksrevisorerna tillsätts efter ett öppet ansökningsförfarande där kvalifikationskrav anges. Även *FAR* anser att tjänsterna bör utlysas offentligt. Enligt Riksrevisionsverket bör själva processen för beredningen av val av riksrevisorer regleras i lag om det inte i lag förs in positivt formulerade kvalifikationskrav.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att konstitutionsutskottet skall bereda val av riksrevisorer. Regeringen föreslår mot den nu angivna bakgrunden att bestämmelser om detta tas in i riksdagsordningen (se tilläggsbestämmelse 4.6.1 och 8.11.1 förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Om ett annat organ än Riksdagens valberedning skall bereda val, gäller att detta skall anges i riksdagsordningen eller i annan lag. Det bör därför tas in en bestämmelse i riksdagsordningen om att valberedningen inte skall bereda dessa val (se tilläggsbestämmelse 7.2.2 förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

De närmare formerna för hur valet av riksrevisorer skall ske har inte berörts i riksdagens riktlinjer. Enligt regeringens bedömning bör valet regleras på motsvarande sätt som gäller val av Riksdagens ombudsmän. Några särskilda regler om t.ex. ett ansökningsförfarande med angivande av kvalifikationskrav behövs därför inte. Det innebär bl.a. att riksrevisorerna väljs var för sig (se 8 kap. 11 § första stycket första och andra meningen förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Regeringens förslag: En riksrevisor får inte inneha anställning eller uppdrag som kan påverka riksrevisorernas självständiga ställning. En riksrevisor får inte heller vara i konkurs, vara underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken.

Riksrevisorerna skall, på eget initiativ, skriftligen anmäla förhållanden som kan antas påverka uppdragets utförande till riksdagen.

Lagen om offentlig anställning skall inte gälla för riksrevisorerna.

Riksdagens riktlinjer: En riksrevisor måste ha stor integritet och åtnjuta högt anseende både inom förvaltning och hos politiska företrädare samt måste ha goda såväl professionella som personliga egenskaper, sannolikt förvärvade under en lång tjänstgöringstid på hög nivå inom statsförvaltningen. Enligt riksdagen skall ingen av riksrevisorerna ingå i styrelsen för Riksrevisionen. Några formella valbarhets- eller behörighetskrav för revisorsuppdraget har dock inte angetts.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s.123–124 och 230).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Statskontoret* anser dock att kraven för ämbetet som riksrevisor bör vara striktare än de som följer av utredningens förslag och föreslår att det i riksdagsordningen införs en bestämmelse om att en riksrevisor inte får inneha andra anställningar eller uppdrag under sin ämbetsperiod. *Revisorsnämnden*, *Riksrevisionsverket* och *FAR* anser att det bör uppställas krav på formell kompetens hos riksrevisorerna. Ett alternativ till att vid utlysandet av tjänsten som riksrevisor ange kvalifikationskrav (se avsnitt 6.1.1) är, enligt Riksrevisionsverket, att i lag ange positivt formulerade krav. Riksrevisionsverket anser vidare att en riksrevisor inte skall få inneha aktier i ett aktiebolag som får granskas av Riksrevisionen eftersom ett sådant ägande kan påverka uppdragets utförande.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att ärenden om val av riksrevisor skall beredas av konstitutionsutskottet. Med den ordning riksdagen beslutat blir det, i likhet med vad som gäller vid val av Riksdagens ombudsmän, riksdagen som i samband med valet avgör om en riksrevisor uppfyller de krav som den anser bör ställas på honom eller henne. Mot denna bakgrund föreslås inte några i lag fastslagna positivt formulerade krav för uppdraget.

De höga krav på saklighet och opartiskhet som allmänt sett ställs på den offentliga verksamheten gör sig gällande inte minst beträffande riksrevisorerna. Mot denna bakgrund är det av grundläggande betydelse att riksrevisorn upprätthåller högt ställda krav på självständighet.

En riksrevisor måste dock ha möjlighet att förvalta sin egendom och i övrigt bevaka sina intressen i olika avseenden men också att delta i exempelvis föreningslivet. Det finns, enligt regeringens bedömning, ett värde i att riksrevisorerna deltar i samhällslivet på områden där konflikter med uppdraget inte uppstår. Det är därför viktigt att inte i onödan begränsa en riksrevisors möjligheter att ägna tid och kraft åt annat än enbart det ordinarie arbetet i Riksrevisionen. I det avseendet kan

en jämförelse göras med synen på domares bisysslor (jfr prop. 2000/01:147, bet. 2001/02:AU2, rskr. 2001/02:38).

Domare omfattas av bestämmelsen om förbud mot förtroendeskadliga bisysslor i 7 § lagen (1994:260) om offentlig anställning. Enligt den bestämmelsen får arbetstagare som omfattas av lagen inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. Därutöver finns det i annan lagstiftning särskilda bestämmelser som innebär att domare inte får ha vissa uppdrag, t.ex. som förvaltare, rådgivare eller förlikningsman i konkurs.

Om lagen om offentlig anställning skulle gälla för riksrevisorerna skulle ett motsvarande förbud mot bisysslor även gälla för dem. Med hänsyn till att riksrevisorerna väljs av riksdagen bör, i likhet med vad som gäller för Riksdagens ombudsmän, lagen om offentlig anställning dock inte vara tillämplig på riksrevisorerna (se 3 § första stycket förslaget till lag om ändring i lagen om offentlig anställning). För Riksdagens ombudsmän saknas visserligen reglering rörande bisysslor. Ombudsmännen kan dock, till skillnad mot vad som föreslås gälla för riksrevisorerna (se avsnitt 6.1.5), entledigas redan på den grunden att de inte längre har riksdagens förtroende. Eftersom den allmänna bestämmelsen i 7 § lagen om offentlig anställning inte föreslås gälla för riksrevisorerna och då riksdagen enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget), utöver fall av allvarlig försummelse, får skilja en riksrevisor från uppdraget endast om denne inte längre uppfyller de krav som gäller för uppdraget, bör en särskild reglering införas för riksrevisorerna vad gäller bisysslor.

En förutsättning för en riksrevisors självständighet är givetvis att denne inte samtidigt med sitt uppdrag som riksrevisor innehar anställning eller uppdrag som kan rubba förtroendet för dennes självständighet. Detta gäller såväl för valbarhet som för att riksrevisorn skall vara behörig under sin mandattid. En reglering med detta innehåll finns för ledamöter i riksbanksfullmäktige och i direktionen för Riksbanken (2 kap. 1 § och 3 kap. 1 § lagen [1988:1385] om Sveriges riksbank).

Enligt riksdagens beslut skall ingen av riksrevisorerna ingå i styrelsen för Riksrevisionen. Med tanke på riksrevisorernas ställning kan en riksrevisor givetvis inte heller vara riksdagsledamot eller statsråd. Det finns även andra befattningar eller uppdrag som det inte är lämpligt att riksrevisorn innehar om det skadar förtroendet för Riksrevisionen. Det är t.ex. otänkbart att en riksrevisor skulle kunna ha en ledande ställning eller vara styrelseledamot i myndigheter eller statliga aktiebolag och stiftelser som Riksrevisionen skall eller får granska.

Det är inte möjligt att uttömmande reglera vilka uppdrag en riksrevisor inte får inneha. Uppdragets karaktär och kravet på riksrevisorernas självständighet torde i sig kräva en viss återhållsamhet när det gäller bisysslor. Regeringen anser det dock inte påkallat att, som Statskontoret föreslagit, införa ett absolut förbud för riksrevisorerna att vid sidan av uppdraget som riksrevisor inneha annan anställning eller uppdrag. Ett sådant absolut förbud skulle innebära en nyordning när det gäller personer i myndighetsledande ställning. Det är regeringens uppfattning att ett effektivare sätt att komma till rätta med situationer där

förtroendeskadligheten kan aktualiseras är att ha verkningsfulla jävsregler och ett tillfredsställande kontrollsystem, vilket utvecklas närmare nedan.

I riksdagsordningen bör följaktligen införas en generell bestämmelse om att en riksrevisor inte får inneha anställning eller uppdrag som kan rubba förtroendet för dennes självständighet (se 8 kap. 11 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen). En riksrevisor som tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag får med stöd av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) skiljas från sitt uppdrag i förtid. Ytterst ankommer det på konstitutionsutskottet som beredande organ och riksdagen att göra dessa bedömningar.

Enligt Riksrevisionsverket bör samma grundläggande syn gälla för tidigare innehav av sådana uppdrag. Av bestämmelsen om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223) följer att en riksrevisor är jävig att handlägga ett granskningsärende bl.a. om det finns någon särskild omständighet som är ägnad att rubba förtroendet för dennes opartiskhet i ärendet. Genom denna jävsregel finns en tillfredsställande reglering som förhindrar att en riksrevisor får granska sådant som denne själv har tagit del i. När det gäller tidigare innehav av uppdrag bör, som Statskontoret påtalat, en person som har haft en post med ett bestämmande inflytande över viktiga delar av statens verksamhet ha lämnat uppgiften tydligt bakom sig för att kunna komma i fråga som riksrevisor. Även om det är möjligt för ett tidigare statsråd att bli riksrevisor är en direkt övergång från regeringen till Riksrevisionen, som Statskontoret påpekat, därför knappast lämplig.

Av riksdagsordningen bör också framgå att en riksrevisor inte får sakna rättshandlingsförmåga (se 8 kap. 11 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen). En riksrevisor får således inte vara i konkurs, vara underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken (jfr bestämmelserna för ledamöter i riksbanksfullmäktige och i direktionen för Riksbanken, 2 kap. 1 § och 3 kap. 1 § lagen om Sveriges riksbank). Om någon av dessa omständigheter föreligger uppfyller riksrevisorn inte längre de krav som gäller för uppdraget. Riksdagen får då med stöd av 12 kap. 7 § regeringsformen skilja riksrevisorn från sitt uppdrag i förtid.

Det är viktigt att bisysslesituationen för riksrevisorerna redovisas öppet och kan granskas. En öppnare redovisning av bisysslorna kan i sig bidra till att öka förtroendet för ämbetet (jfr den anmälningsskyldighet som införts i 7 d § lagen om offentlig anställning [SFS 2001:1016] för ordinarie domare m.fl.). Riksrevisorerna bör därför vara skyldiga att på eget initiativ till riksdagen anmäla vissa förhållanden som kan antas påverka uppdragets utförande. En bestämmelse om anmälningsskyldighet för riksrevisorerna rörande anställningar, uppdrag eller ägande som kan påverka uppdragets utförande bör därför tas in i instruktionen för Riksrevisionen (se förslaget till 14 § instruktionen). Bestämmelsen har utformats efter förebild av bestämmelserna i 4 kap. 4 § lagen om Sveriges riksbank och 10 § lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen. Av samma skäl som anförts mot att införa ett absolut förbud för riksrevisorerna att inneha annan anställning eller annat uppdrag anser regeringen det inte

6.1.3 Riksrevisorernas mandatperiod m.m.

Regeringens förslag: Mandatperioden för riksrevisorerna skall vara sju år utan möjlighet till omval.

Riksdagens riktlinjer: Mandatperioden för riksrevisorerna skall vara sex eller sju år utan möjlighet till omval.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 103–105).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Kammarkollegiet* föreslår dock att vid val efter förtida avgång bör efterträdaren väljas för återstoden av mandatperioden med möjlighet till omval om den återstående tiden är tre år eller kortare. *Revisorsnämnden* föreslår att den nya riksrevisorns mandattid skall motsvara den avgående riksrevisorns återstående mandattid om denna är längre än tre år och med tillägg av sju år om den är kortare. Härigenom skulle de olika tidpunkterna för val av riksrevisor kunna behållas.

Skälen för regeringens förslag

Mandatperiodens längd

Behovet av kontinuitet i Riksrevisionens ledning talar för den längre av de två mandatperioder riksdagen förordnat. Som exempel på långa tjänstgöringsperioder kan nämnas den ordning som gäller för förordnande av statliga verkschefer, dvs. normalt två på varandra följande förordnandeperioder om sex respektive tre år. Å andra sidan kan det finnas skäl att ge riksdagen möjlighet att överväga frågan om tillsättande av en ny riksrevisor efter kortare tid än sju år. Som exempel på det senare kan nämnas den ordning som gäller för val av Riksdagens ombudsmän och Riksbankens direktion som väljs för fyra respektive sex år.

En väsentlig skillnad mellan riksrevisorernas förordnandetider å ena sidan och Riksdagens ombudsmän och myndighetschefer m.fl. å den andra är att riksrevisorerna inte skall kunna väljas om. Det är samtidigt angeläget att en myndighetsledning inte byts ut alltför ofta. Dessa förhållanden talar för att förordnandetiden för riksrevisorerna bör vara relativt lång. Regeringen föreslår därför en förordnandetid på sju år samt att det, i enlighet med vad riksdagen redan uttalat, inte skall vara möjligt att välja om en riksrevisor (se 8 kap. 11 § första stycket fjärde meningen förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Förtida avgång

I riksdagens riktlinjer har inte närmare berörts vilken ordning som skall gälla om en riksrevisor inte kan fullfölja sin mandatperiod. Frågan är om den som ersätter den avgångne riksrevisorn skall väljas för den

återstående mandattiden eller för en hel mandatperiod, dvs. sju år. Det första alternativet kan inverka menligt på rekryteringen. Den som är intresserad av och kompetent för uppdraget kan dra sig för att ta ett sådant uppdrag om mandattiden blir alltför begränsad, särskilt om han eller hon därigenom diskvalificerar sig för en hel mandatperiod. En lösning skulle kunna vara att låta förbudet mot omval gälla bara den som har fullföljt en hel mandatperiod på sju år. Detta skulle dock i extremfallet kunna innebära att en riksrevisor som träder i stället för en annan revisor och som därefter fullföljer sin egen mandatperiod får en tjänstgöringstid på närmare fjorton år.

De skäl som ligger bakom principen om förbud mot omval måste beaktas även i detta sammanhang. Med en ordning som i vissa situationer tillåter omval öppnas möjligheten inte bara för att en riksrevisors handlande kan komma att dikteras av en strävan att väljas på nytt, utan framför allt för att han eller hon riskerar att inte framstå som självständig i förhållande till riksdagen. Regeringen anser därför, till skillnad från Kammarkollegiet, att det inte heller i fall av förtida avgång bör finnas möjlighet till omval.

Att man vid val efter förtida avgång väljer den nya riksrevisorn för en helt ny mandatperiod, kan visserligen få konsekvenser för den successiva förnyelsen och därmed också för kontinuiteten i ledningen av Riksrevisionen. Det kan framstå som mindre tillfredsställande att sjukdom, olyckor eller andra händelser skall kunna förta de positiva effekterna av att riksrevisorerna väljs vid olika tidpunkter. Å andra sidan bör inte betydelsen av den här typen av förändringar överdrivas. Vid en samlad bedömning har regeringen därför stannat för att en riksrevisor, även då företrädaren avgått i förtid, skall väljas för en mandattid på sju år (se 8 kap. 12 § andra stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

6.1.4 Det första valet

Regeringens förslag: Vid det första valet skall en riksrevisor väljas för sju år, en för fem år och en för tre år.

Riksdagens riktlinjer: Särskilda mandatperioder skall gälla för två av riksrevisorerna i inledningsskedet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 104).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Motivet för att de tre riksrevisorerna inledningsvis skall väljas för perioder av olika längd är det värde som ligger i en successiv förnyelse av myndighetsledningen, främst det förhållandet att det i myndighetsledningen alltid finns någon med erfarenhet av granskningsverksamheten. Det kan också vara en fördel att inte alla riksrevisorer väljs vid samma riksmöte. Vid det första valet bör därför en riksrevisor väljas för sju år, en för fem år och en för tre år (se över-

6.1.5 Skiljande av riksrevisor från uppdraget m.m.

Regeringens förslag: Konstitutionsutskottet skall bereda ärende om skiljande av en riksrevisor från uppdraget och besluta om åtal mot riksrevisor för brott begånget i utövningen av riksrevisorns uppdrag.

Regeringens bedömning: Någon särskild beslutsordning vid skiljande av en riksrevisor från uppdraget i förtid bör inte införas.

Riksdagens riktlinjer: Riksdagskommittén, som föreslog att Riksrevisionen skulle ledas av en enda riksrevisor, ansåg att beslut om att i förtid skilja riksrevisorn från uppdraget borde vara omgärdat av speciella beslutsregler i riksdagen. Kommittén föreslog att frågan om krav på kvalificerad majoritet för beslut i riksdagen borde prövas. Riksdagen har emellertid framhållit att det förhållandet att myndigheten skall ledas av tre personer gör att behovet av sådana speciella beslutsregler i riksdagen inte är lika angeläget som om verksamheten skulle ledas av en enda riksrevisor.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning (betänkandet s. 123–124).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag och bedömning.

Bakgrund: Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) får riksdagen skilja en riksrevisor från uppdraget endast om riksrevisorn inte längre uppfyller de krav som gäller för uppdraget eller om riksrevisorn har gjort sig skyldig till allvarlig försummelse (se avsnitt 4.2 och bilaga 1).

Skälen för regeringens förslag och bedömning

Som närmare utvecklats i avsnitt 6.1.2 får en riksrevisor inte samtidigt med sitt uppdrag som riksrevisor inneha sådan anställning eller sådant uppdrag som kan rubba förtroendet för dennes självständighet. En riksrevisor som tar en sådan anställning eller ett sådant uppdrag eller som i övrigt inte uppfyller kraven i 8 kap. 11 § tredje stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen får således med stöd av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) i förtid skiljas från uppdraget på den grunden att riksrevisorn inte längre uppfyller de krav som gäller för uppdraget. En riksrevisor får även skiljas i förtid från uppdraget på den grunden att han eller hon har gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

Formerna för skiljande av en riksrevisor från uppdraget

Huvudregeln är att riksdagen fattar beslut med absolut majoritet. Majoritetsprincipen anses grundläggande för den demokratiska beslutsordningen. Endast i undantagsfall, när det ansetts föreligga särskilda skäl,

gäller en annan beslutsregel, exempelvis krav på kvalificerad majoritet, att en minoritet får initiera frågan eller krav på flera likalydande beslut. Huvudregeln om absolut majoritet gäller för beslut i riksdagen beträffande skiljande av en av riksdagens ombudsmän från sitt uppdrag och för beslut angående behörighet och ansvarsfrihet för ledamöter av riksbanksfullmäktige och för ansvarsfrihet för Riksbankens direktion (se betänkandet s. 120-122).

Det som skulle motivera krav på kvalificerad majoritet för beslut om skiljande från uppdraget som riksrevisor är att kritik från en riksrevisor riktad mot en regering som har tillräckligt parlamentariskt stöd skulle kunna leda till att de partier som stöder regeringen ensamma skulle kunna besluta att skilja riksrevisorn från uppdraget. Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) skall emellertid en riksrevisor, förutom vid fall av bristande behörighet, inte kunna skiljas från sitt uppdrag annat än vid allvarlig försummelse. Genom främst kravet på allvarlig försummelse är riksrevisorernas självständighet gentemot riksdagen tillräckligt skyddad och den nu skisserade situationen skall inte kunna uppstå. Visserligen krävs en särskild majoritet i riksbanksfullmäktige vid skiljande av en direktionsledamot från anställningen. Denna situation är dock inte jämförbar med situationen såvitt avser riksrevisorerna eftersom det är riksdagen som skall fatta beslut i det senare fallet.

Mot denna bakgrund anser regeringen att det inte är påkallat med en kvalificerad beslutsordning för att skilja en riksrevisor från uppdraget.

Konstitutionsutskottets uppgifter

Eftersom det är konstitutionsutskottet som bereder ärende om val av en riksrevisor ligger det närmast till hands att utskottet även bereder ärende om en riksrevisor skall skiljas från sitt uppdrag i förtid. Vidare bör frågan om åtal mot riksrevisor för brott begånget i utövningen av hans eller hennes uppdrag, i likhet med vad som gäller för riksdagens ombudsmän, beslutas av konstitutionsutskottet. Bestämmelser om detta bör tas in i riksdagsordningen (se 8 kap. 12 § första stycket, 9 kap. 8 § första stycket 2 och tilläggsbestämmelse 4.6.1 förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Regeringens förslag: Riksrevisorerna skall besluta gemensamt om fördelningen av granskningsområden mellan sig. De beslutar vidare gemensamt om verksamhetens inriktning och organisation samt om arbetsordning. Inom sina respektive granskningsområden beslutar dock riksrevisorerna var för sig vad som skall granskas. De skall dessförinnan samråda med varandra.

Riksrevisorerna skall också besluta gemensamt i administrativa frågor, men revisorerna får besluta att vissa ärenden skall avgöras av den av riksrevisorerna som skall svara för den administrativa ledningen av myndigheten eller av någon annan tjänsteman vid Riksrevisionen.

Riksdagen skall besluta att en av riksrevisorerna skall svara för den administrativa ledningen av myndigheten.

Riksdagens riktlinjer: Det kan diskuteras om administrativa frågor skall avgöras kollegialt eller av endast en av riksrevisorerna med stöd av delegationsmöjlighet. Ett annat alternativ är om en av de tre tjänsterna skall inrättas som en chefstjänst i enlighet med vad som gäller för Riksdagens ombudsmän. Att besluta budgetframställan och fastställa myndighetens årsredovisning skall dock myndighetens styrelse svara för.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 110 – 114).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* förordar dock att de administrativa ledningsfunktionerna – bortsett från de frågor som tillhör styrelsens kompetensområde – primärt tillkommer en av riksrevisorerna som genom riksdagens beslut givits detta chefsansvar men med vidsträckt möjligheter att delegera beslutanderätten i administrativa ärenden till annan tjänsteman inom myndigheten. *Kammarkollegiet* ifrågasätter om ett kollektivt ledarskap i kombination med att en i kollektivet skall svara för myndighetens administrativa ledning är den lämpligaste ordningen. Enligt kollegiet bör man ange ett tydligt och väl avgränsat ledarskap. *Ekonomistyrningsverket* ifrågasätter om en av riksrevisorerna skall utses att ha ett administrativt ledningsansvar och därmed få en särställning som kan uppfattas som att det finns en ”chefsriksrevisor”. Verket förordar i stället den ledningsmodell som gäller för de högsta domstolarna.

Skälen för regeringens förslag

Utgångspunkter

Av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) framgår att Riksrevisionen leds av de tre riksrevisorerna. Administrativa ledningsuppgifter är i första hand resultat-, budget- och personalansvar. Hit räknas även ett ansvar för att utveckla arbetssätt och arbetsrutiner, planera verksamheten och se till att personalen har den kompetens som krävs för verksamheten. Av det vilande grundlagsförslaget följer dock att

Riksrevisionens styrelse och inte riksrevisorerna skall besluta om myndighetens budgetframställan och fastställa myndighetens årsredovisning.

Ett för den administrativa ledningen av Riksrevisionen särskiljande drag – oavsett hur den organiseras – är att hänsyn måste tas till riksrevisorernas självständiga beslutsbefogenheter i granskningsverksamheten. I det avseendet finns stora likheter med det grundlagsfästa skyddet för den enskilde domarens självständighet i dömandet liksom kravet på självständighet i Riksdagens ombudsmäns granskningsverksamhet. Detta innebär, i motsats till vad som vanligtvis gäller för olika statliga verksamheter (enrådighet), en inskränkning i den administrativa ledningen av verksamheten såvitt gäller riksrevisorernas granskningsverksamhet.

Vid bedömandet av hur ledningen av administrativa frågor bör regleras måste beaktas att Riksrevisionen kommer att vara en förhållandevis stor myndighet med många anställda, vilket ställer särskilda krav på den administrativa ledningen.

Utgångspunkten måste därför vara att finna en form för administrativ ledning som fullt ut beaktar kravet på riksrevisorernas självständiga ställning i granskningsverksamheten samtidigt som Riksrevisionen ges så goda ledningsförutsättningar som möjligt för att kunna genomföra sin uppgift. Det bör dock påpekas att det inte är helt enkelt att upprätthålla rågången mellan dessa båda verksamheter. När en riksrevisor skall bestämma hur en viss granskning skall genomföras är t.ex. de ekonomiska resurserna av betydelse.

Formerna för beslutsfattande i administrativa frågor

När det gäller frågan om vilken form som skall väljas för beslutsfattande i administrativa frågor, står valet närmast mellan å ena sidan den kollegiala ledningsform som tillämpas av Riksbankens direktion och av de högsta domstolarna och å andra sidan den enrådighetsform som tillämpas av Riksdagens ombudsmän. Det bör dock påpekas att såväl de högsta domstolarna som Riksbankens direktion har en genom ett särskilt externt beslut utpekad ordförande.

Det finns klara fördelar med en tydlig chefsroll. Man får inte bara en mer sammanhållen organisation – utan risk för spänningar mellan cheferna – utan också en garanti för en enhetlig praxis. Men det finns också nackdelar. I en organisation där de tre ledande tjänstemännen skall vara helt jämbördiga kan redan utpekandet av en av dem som chef med omfattande administrativa befogenheter leda till att jämvikten dem emellan går förlorad. Detta kan i sin tur få betydelse för synen på deras förmåga att genomföra en självständig granskning. Härtill kommer att riksrevisorernas konstitutionella ställning är speciell. När det gäller Riksdagens ombudsmän kan riksdagen på hemställan av konstitutionsutskottet entlediga en ombudsman som inte har riksdagens förtroende. Riksrevisorerna däremot kommer att vara i princip oavsättliga (se det av riksdagen antagna som vilande förslaget till ändring i 12 kap. 7 § regeringsformen i bilaga 1). I det avseendet har riksrevisorerna en ställning motsvarande domarens. Detta talar, till

skillnad mot vad Riksdagens ombudsmän och Kammarkollegiet anför, för en gemensam beslutsordning i administrativa frågor men med möjlighet till en omfattande delegation i den löpande administrativa verksamheten.

Praktiska skäl och hänsynen främst till anställda och andra som kommer i kontakt med myndigheten motiverar att det för vissa frågor bör finnas en person som företräder myndigheten. En av riksrevisorerna bör därför, utöver sina ordinarie uppgifter, ha ett administrativt ledningsansvar (se 8 kap. 11 § andra stycket första meningen förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Hur den riksrevisor som skall ha det administrativa ledningsansvaret skall utses

Inom en kollegial ledningsform tillämpas som regel principen att den som är äldst i tjänsten för ordet och vid lika tid, den som är äldst till ålder. Det innebär med de föreslagna introduktionsreglerna (7, 5 respektive 3 år) att det administrativa ledningsansvaret, om det bestäms enligt denna princip, skulle komma att växla vart annat eller vart tredje år, ibland ännu oftare beroende på förtida avgångar. Inledningsvis skulle den som är äldst till ålder få det administrativa ansvaret. En ordning där den som har ansvaret för myndighetens administrativa ledning byts ut så pass ofta framstår inte som lämplig.

Regeringen föreslår därför att riksdagen skall besluta vem av riksrevisorerna som skall ha det administrativa ledningsansvaret av Riksrevisionen (se 8 kap. 11 § andra stycket andra meningen förslaget till lag om ändring av riksdagsordningen).

Frågor om myndighetens verksamhetsinriktning och arbetsordning

I riksdagens riktlinjer berörs inte närmare frågor om beslut om myndighetens verksamhetsinriktning och arbetsordning. Utgångspunkten enligt det vilande grundlagsförslaget är att riksrevisorerna leder granskningsverksamheten och att de själva beslutar i sina granskningsärenden. I frågor som inte avser ett granskningsärende blir då den naturliga utgångspunkten att riksrevisorerna beslutar gemensamt men med möjlighet att delegera beslutanderätten till en riksrevisor eller någon annan tjänsteman vid myndigheten. Vissa frågor bör dock alltid beslutas av riksrevisorerna gemensamt. Hit hör frågan om inriktningen av verksamheten. Denna uppgift är nära förknippad med riksrevisorernas granskningsverksamhet. En annan ordning skulle framstå som oförenlig med principen om riksrevisorernas jämbördiga ställning. Vidare bör riksrevisorerna gemensamt besluta om arbetsordning. I denna bör bestämmas vilka uppgifter som skall läggas på den riksrevisor som har det administrativa ledningsansvaret, dvs. en ordning liknande den som gäller för Riksbanken. Regler med denna innebörd bör lämpligen tas in i Riksrevisionens instruktion (se 4 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

En ordning där riksrevisorerna gemensamt skall fatta beslut kräver att det finns en beslutsordning. Även om det får förutsättas att riksrevisorerna i de flesta fall söker sig fram till ett beslut som alla kan ställa sig bakom, kan det inte bortses från att olika meningar kan uppstå i någon fråga. Om inga särskilda regler införs blir förvaltningslagens (1986:223) omröstningsregler tillämpliga. Denna beslutsmodell innebär att ordföranden lägger fram de olika förslag till beslut som har väckts. Varje förslag läggs fram så att det kan besvaras med antingen ja eller nej. Sedan de som deltar i avgörandet har fått ta ställning till förslagen, anger ordföranden vad som enligt hans eller hennes uppfattning har beslutats. Detta blir beslutet, om inte omröstning begärs. Begärs omröstning och förslagen är fler än två, skall det först avgöras vilket förslag som skall ställas mot vad som enligt ordförandens uppfattning hade beslutats. Utgången bestäms genom enkel majoritet och vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst (18 §). Denna ordning lämpar sig mindre väl i en beslutande församling som består av endast tre personer. Regeringen föreslår därför att den s.k. kollegiala metoden i stället skall gälla. Den innebär att om endast två meningar finns vinner den mening som två revisorer ansluter sig till. Vid tre olika meningar får ordföranden utslagsröst. En regel med den innebörden bör därför införas i lagen med instruktionen för Riksrevisionen (se 9 § andra stycket förslaget till den lagen). En rimlig ordning är att den av riksrevisorerna som av riksdagen utses att leda administrationen skall vara ordförande. Om denne inte är närvarande bör den vara ordförande som varit riksrevisor längst tid, i andra hand den som är äldst (se 9 § första stycket nämnda lag).

I sådana frågor som riksrevisorerna skall besluta gemensamt bör endast riksrevisor ha rätt att få avvikande mening antecknad. Föredraganden eller annan tjänsteman som medverkar i handläggningen av ärenden som kräver gemensamma beslut skall således inte ha rätt att få sin mening antecknad (se 9 § tredje stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

För beslut bör som huvudregel gälla att samtliga riksrevisorer är närvarande. Men det finns situationer då det står klart att en riksrevisor inte kommer att kunna tjänstgöra under en längre tid på grund av t.ex. sjukdom eller någon annan motsvarande anledning. Det bör då finnas en möjlighet för de två tjänstgörande riksrevisorerna att besluta i gemensamma frågor (se 8 § första meningen förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). För det fall ett ärende är så brådskande att ett beslut inte utan väsentlig olägenhet kan avvaktas, bör det även kunna få avgöras av endast en riksrevisor (se 8 § andra meningen förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

Möjligheten till delegation

Den riksrevisor som utses att ha det övergripande administrativa ledningsansvaret bör, som tidigare framhållits, i första hand vara revisor och inte administratör. Det är därför viktigt att han eller hon tar en aktiv del i granskningsverksamheten. Av praktiska skäl måste det därför finnas möjlighet för riksrevisorerna att lämna över beslutanderätten i

administrativa ärenden till en enskild tjänsteman i myndigheten. I arbetsordningen eller i särskilda beslut bör således kunna föreskrivas att administrativa ärenden som inte behöver beslutas av riksrevisorerna gemensamt får avgöras av den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av myndigheten eller av annan tjänsteman vid myndigheten (se 7 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av myndigheten kan således inte, med den föreslagna ordningen, själv delegera administrativa ärenden till annan tjänsteman vid myndigheten.

Formerna för uppdelningen i granskningsområden mellan riksrevisorerna

Riksdagen har beslutat att Riksrevisionen skall uppfylla vedertagna kriterier för en oberoende revision. Dessa kriterier innebär att myndighetens ledning, dvs. riksrevisorerna, skall ha fri beslutanderätt i fråga om val av granskningsobjekt, val av granskningsmetod och revisionens slutsatser. I beslutet ligger vidare att var och en av riksrevisorerna skall ha en särskild beslutanderätt i fråga om de revisionsärenden som han eller hon svarar för. Enligt riktlinjerna skall det vara en uppgift för varje riksrevisor att inom sitt granskningsområde besluta om vad som skall granskas samt om innehållet i och slutsatserna från både den årliga revisionens och effektivitetsrevisionens rapportering (jfr det vilande grundlagsförslaget; bilaga 1). Formerna för uppdelningen av granskningsområden mellan riksrevisorerna bör prövas mot denna bakgrund.

Regeringen har i frågan om formerna för beslutsfattande i administrativa frågor förordat en kollegial ledningsform med möjlighet till delegation till den riksrevisor som har det administrativa ledningsansvaret men utan befogenhet för denne att besluta om inriktningen av granskningsverksamheten. Något krav på att revisorerna skall vara eniga i beslutet kan dock inte ställas upp. Ett sådant krav skulle ju kunna innebära att en riksrevisor kan blockera varje beslut. En ordning med majoritetsbeslut måste, som redan nämnts, gälla och med utslagsröst för ordföranden.

När det gäller frågan om uppdelning av granskningsområden mellan riksrevisorerna finns tre alternativ, nämligen att i lag för varje riksrevisor ange ett ansvarsområde, att den riksrevisor som svarar för de administrativa ledningsfrågorna även beslutar om uppdelningen av granskningsområden eller att riksrevisorerna beslutar gemensamt i frågan.

När det gäller det första alternativet – att i lag ange granskningsområdena – bedömer regeringen att en sådan ordning skulle leda till en låsning av granskningsområdena som skulle kunna försvåra rekryteringen av riksrevisorer och göra organisationen komplicerad. Även alternativ två kan medföra likartade konsekvenser för verksamheten. En sådan beslutsbefogenhet hos en av riksrevisorerna kan också påverka deras jämbördiga ställning och i förlängningen deras självständighet. Frågan om fördelningen av granskningsområden är också nära förknippad med frågan om vilken inriktning verksamheten skall ha. Regeringen anser därför att riksrevisorerna bör besluta gemensamt om uppdelningen i granskningsområden. Uppgiften bör inte heller, mot bakgrund av de höga krav på självständighet som skall gälla för riksrevisorerna, kunna delegeras till någon av riksrevisorerna (se 4 §

första stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Hur riksrevisorerna beslutat i frågan bör framgå av arbetsordningen för myndigheten.

Beslut om granskningsplan inom ett granskningsområde enligt den fördelning riksrevisorerna fastställt är en angelägenhet för varje riksrevisor ensam. För att tillgodose önskemål om enhetlighet och heläckande granskningsinsats inom hela det statliga området (verksamhetens inriktning) bör riksrevisorerna samråda inbördes, innan de bestämmer sina granskningsplaner (se 4 § andra stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). En lämplig ordning är att den riksrevisor som har det administrativa ledningsansvaret svarar för att ett sådant samråd sker. Riksrevisorernas beslut skall redovisas i en granskningsplan (se 4 § tredje stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

6.1.7 Riksrevisorernas beslutanderätt i granskningsärenden

Regeringens förslag: Riksrevisorerna beslutar var för sig i sina granskningsärenden. Den årliga rapporten skall dock beslutas av riksrevisorerna gemensamt.

Riksdagens riktlinjer: Riksrevisorerna skall var för sig besluta om granskningsplan samt om innehållet och slutsatserna i granskningsärendena från både redovisnings- och effektivitetsrevisionen.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 114 och 227). Därutöver har utredningen lämnat förslag som i stort sett överensstämmer med riksdagens riktlinjer. Riksdagen har dock sedan utredningen lämnat sitt betänkande antagit det vilande grundlagsförslaget (se bilaga 1) som ingående reglerar riksrevisorernas självständiga ställning.

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Riksrevisorernas självständiga ställning i förhållande till varandra, till riksdagen, granskningsobjekten, regeringen, andra myndigheter samt Riksrevisionens egen styrelse framgår av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Av den föreslagna grundlagsbestämmelsen framgår att riksrevisorerna beslutar självständigt och var för sig hur granskningen skall bedrivas och om slutsatserna av sin granskning. I lagen med instruktion för Riksrevisionen bör trots detta en bestämmelse tas in som anger riksrevisorernas beslutanderätt i granskningsärenden.

Huvudregeln skall således vara att riksrevisorerna beslutar var för sig om innehållet och slutsatserna i samtliga granskningsärenden från både den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen (se 5 § första stycket första meningen förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). En riksrevisor bör även få uppdra åt en tjänsteman vid Riksrevisionen att avgöra granskningsärenden, vilket i praktiken innebär en delegeringsordning avseende undertecknandet av granskningsrapporterna

(se 5 § första stycket andra meningen förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

Enligt regeringens förslag skall emellertid de principiellt viktigaste iakttagelserna från den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen samlas i en årlig rapport som skall undertecknas av en eller samtliga riksrevisorer (se avsnitt 5.9.4). Detta är ett gemensamt dokument från riksrevisorerna, vilket inte hindrar att riksrevisorerna har egna avsnitt inom ramen för den gemensamma rapporten. Regeringen föreslår därför att den årliga rapporten skall beslutas av riksrevisorerna gemensamt (se 5 § andra stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

6.1.8 Riksrevisorernas förslagsrätt hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens m.m.

Regeringens förslag: Riksrevisorerna skall gemensamt eller var för sig kunna väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Innan en riksrevisor väcker ett sådant förslag skall riksrevisorn samråda med övriga riksrevisorer.

Riksdagens riktlinjer: De tre ledande ämbetsmännen skall gemensamt eller var för sig kunna väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 205 och 206).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: Bestämmelser om vilka ärende som får väckas i riksdagen, vem som får väcka dem och själva förfarandet finns i 3 kap. riksdagsordningen. För organ som helt eller delvis utses av riksdagen gäller enligt huvudregeln i 3 kap. 8 § första stycket riksdagsordningen att de får väcka förslag hos riksdagen i fråga som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att riksrevisorerna gemensamt eller var för sig skall ha en sådan förslagsrätt som följer av huvudregeln i 3 kap. 8 § första stycket riksdagsordningen. Med riksdagsorgan avses inte bara riksdagsutskott utan också myndigheter under riksdagen. Riksrevisionen, företrädd av de tre riksrevisorerna, är ett sådant annat organ som avses i 3 kap. 8 § riksdagsordningen. Däremot kan det, även om riksrevisorerna väljs av riksdagen, ifrågasättas om de var för sig skall kunna anses vara ett sådant annat organ. Därför bör det tas in en bestämmelse i det angivna lagrummet om att huvudregeln gäller även för var och en av riksrevisorerna.

Frågan om en riksrevisor skall vara skyldig att samråda med övriga riksrevisorer innan han eller hon väcker ett sådant förslag hos riksdagen har inte berörts i riksdagens riktlinjer. I likhet med utredningen anser regeringen att ett sådant samråd alltid skall ske innan någon av riksrevisorerna gör en framställning hos riksdagen. En bestämmelse om

samråd bör därför tas in i instruktion för Riksrevisionen (se 10 § andra stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Prop. 2001/02:190

6.1.9 Det vetenskapliga rådet

Regeringens förslag: Det skall finnas ett vetenskapligt råd vid Riksrevisionen.

Riksdagens riktlinjer: Ett vetenskapligt råd bör inrättas och knytas till Riksrevisionen. Dess uppgift skall vara att bidra med råd om metoder och metodutveckling.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 226).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Av riksdagens riktlinjer följer att ett vetenskapligt råd skall inrättas och knytas till Riksrevisionen med uppgift att bidra med råd om metoder och metodutveckling. Riksrevisorerna bör bestämma om rådets verksamhet. Regeringen föreslår, mot den nu angivna bakgrunden, att en bestämmelse om att det skall finnas ett vetenskapligt råd vid Riksrevisionen tas in i instruktionen för Riksrevisionen (se 3 § förslaget till denna lag).

6.2 Riksrevisionens styrelse

6.2.1 Val av styrelse m.m.

Regeringens förslag: Endast riksdagsledamöter och f.d. riksdagsledamöter får vara ledamöter av Riksrevisionens styrelse. Ledamöterna skall väljas för riksdagens valperiod. Riksdagens valberedning skall bereda valet.

Beslut om åtal mot ledamot av styrelsen för brott begånget i utövningen av uppdraget skall fattas av konstitutionsutskottet.

Riksdagens riktlinjer: Det skall finnas en styrelse vid myndigheten som tillgodoser riksdagens behov av samband med och insyn i myndighetens verksamhet. Valbara skall vara riksdagsledamöter och f.d. riksdagsledamöter. Styrelsen skall väljas för riksdagens valperiod.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 132, 211 och 212).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag: Frågan om vilket organ som skall bereda val av ledamöter i styrelsen berörs inte i riksdagens riktlinjer. Regeringen anser att Riksdagens valberedning skall bereda detta val även om det formellt sett inte till fullo är fråga om val inom riksdagen. Någon särskild författningsreglering – utöver vad som följer av 7 kap. riks-

dagsordningen om gemensamma bestämmelser om val inom riksdagen – behövs då inte för detta val.

Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen gällde tidigare att bara den som var riksdagsledamot kunde väljas till Riksdagens revisorer. Detta kom till uttryck genom en föreskrift om att riksdagen ”inom sig” skulle välja revisorer. Föreskriften ”inom sig” togs bort genom lagstiftning år 1994 för att möjliggöra att även f.d. riksdagsledamöter skulle kunna väljas (se bet. 1993/94:KU18 och 1994/95:KU2). I 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) anges myndighetens styrelse i regeringsformen och att den utses av riksdagen. Det innebär i detta avseende inte någon ändring i förhållande till vad som gäller i dag för val av Riksdagens revisorer. Både riksdagsledamöter och f.d. riksdagsledamöter är således valbara enligt 12 kap. 7 § regeringsformen.

Av riktlinjerna följer att ledamöterna skall väljas för riksdagens valperiod. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med denna innebörd tas in i riksdagsordningen så att samtliga ledamöter väljs för en fyraårsperiod av den nyvalda riksdagen (se 8 kap. 13 § första stycket förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

I avsnitt 6.1.5 har föreslagits att beslut om åtal mot riksrevisor för brott begånget i utövningen av dennes uppdrag skall fattas av konstitutionsutskottet. I konsekvens härmed bör även beslut om åtal mot ledamot av styrelsen för Riksrevisionen för brott begånget i utövningen av uppdraget fattas av konstitutionsutskottet (se 9 kap. 8 § första stycket 2 och tillägsbestämmelse 4.6.1 förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

6.2.2 Antal ledamöter i styrelsen

Regeringens förslag: Styrelsen skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst elva, och lika många suppleanter. Varje parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket skall besätta minst en ordinarie plats i styrelsen.

Riksdagen väljer bland ledamöterna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordförande och varje vice ordförande väljs var för sig.

Riksdagens riktlinjer: Antalet ledamöter bör bestämmas så att samtliga riksdagspartier kan representeras med ordinarie ledamot på ett sätt som i möjligaste mån speglar sammansättningen i riksdagens kammare samtidigt som styrelsen inte blir för stor. Ett visst minsta antal ledamöter i styrelsen kan anges i lag med möjlighet för valberedningen att bestämma ett större antal. Lika många suppleanter som ordinarie ledamöter bör väljas.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 130–133).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens förslag

Samtliga av riksdagen uppställda villkor för styrelsens sammansättning kan inte uppfyllas samtidigt. Regeringens utgångspunkt är att det först nämnda villkoret, nämligen att samtliga partier skall ha möjlighet att kunna delta i styrelsens arbete med en ordinarie ledamot, skall uppfyllas i sin helhet medan de övriga två villkoren får jämkas samman.

Samtliga riksdagspartier skall ha en ordinarie ledamot i styrelsen

För val av ledamöter till riksdagens utskott gäller enligt riksdagsordningen att platserna skall fördelas proportionellt mellan de partier som har passerat den s.k. fyraprocentsspärren. Det finns dock i riksdagsordningen inga regler som garanterar att samtliga av dessa partier får representation i utskotten. Ett riksdagsutskott skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst 15, och minst lika många suppleanter. Om alla partier som passerat den s.k. fyraprocentsspärren skulle få minst en företrädare i utskotten, måste antalet platser i utskotten uppgå till lägst 25 (Grundlagberedningens beräkningar i SOU 1969:62 s. 69). Om dessa principer skall tillämpas vid val av ledamöter till Riksrevisionens styrelse, går det inte att förena principen att alla riksdagspartier som passerat fyraprocentsspärren blir garanterade representation med en ordinarie ledamot i styrelsen med principen att styrelsen inte får bli allt för stor. Beroende på valutgången kan en sådan garanti leda till ett mycket högt ledamotsantal i styrelsen. För att närmare belysa problematiken kan nämnas att riksdagen för innevarande valperiod har fastställt antalet ledamöter i utskotten till 17. Med den mandatfördelning riksdagen har i dag kan trots det höga ledamotsantalet inte samtliga riksdagspartier som har passerat fyraprocentsspärren av egen kraft få en ordinarie plats i alla utskott.

Enligt regeringens bedömning bör man därför i stället söka en lösning liknande den som används för val av riksdagens valberedning för att tillförsäkra varje partigrupp som passerat fyraprocentsspärren en plats i styrelsen. Vid tillsättande av platser i valberedningen gäller att varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats, medan övriga 10 platser fördelas proportionellt mellan samma partigrupper. Regeringen föreslår därför att varje partigrupp som passerat den s.k. fyraprocentsspärren tillförsäkras en ordinarie plats i Riksrevisionens styrelse (se 8 kap. 13 § andra stycket första meningen förslaget till lag om ändring av riksdagsordningen).

Övriga ordinarie styrelseplatser fördelas proportionellt efter partiernas styrka i riksdagen

Utöver önskemålet att samtliga partier skall ha möjlighet att delta i styrelsens arbete bör den med tanke på dess beslutsfunktioner ha en sammansättning som så vitt möjligt är proportionell mot partifördelningen i riksdagen. Samtidigt bör den ha ett förhållandevis begränsat antal ledamöter för att kunna arbeta effektivt. I vilken mån nu nämnda villkor kan uppfyllas beror inte bara på antalet partier i riksdagen

utan också på skillnaden i antalet mandat mellan det största och det minsta riksdagspartiet. Gemensamt för de parlamentariskt sammansatta organen är att de i större eller mindre utsträckning tillgodoser dessa önskemål.

Riksdagens utskott består av 17 ledamöter. Riksdagens valberedning består av det antal ledamöter som följer av att varje parti som har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket besätter en plats och därutöver tio ledamöter, vilket med den senaste valutgången ger 17 ledamöter. Riksdagens revisorer består av 12 ledamöter. Fullmäktige i Riksbanken består av 11 ledamöter. Riksdagsstyrelsen består av talmannen, som självskriven ledamot, och ytterligare 10 ledamöter.

Det finns för frågan om antalet ledamöter i Riksrevisionens styrelse två huvudalternativ. Det ena alternativet är att styrelsen inte skall behöva ha fler ledamöter än som följer av regeln om att varje parti som passerat fyraprocentspärren skall ha en ordinarie ledamot men med möjlighet för riksdagen att vid varje mandatperiods början besluta om en större styrelse. Dessa styrelseplatser skall då fördelas proportionellt mellan de partier som passerat fyraprocentspärren. Någon övre gräns för hur många ordinarie ledamöter som skall ingå i styrelsen bör då inte föreskrivas. Detta måste varje riksdag besluta om. En variant på detta alternativ är att använda samma lösning som vid val av riksdagens valberedning, nämligen att tillförsäkra varje parti som passerat fyraprocentspärren en plats i styrelsen och därutöver fördela ett i förväg bestämt antal platser proportionellt mellan dessa partier.

Det andra huvudalternativet är att föreskriva ett bestämt antal ledamöter för styrelsen och samtidigt ange att av dessa skall varje parti som passerat fyraprocentspärren utse en ordinarie ledamot.

Riksrevisionens verksamhet skall, enligt riksdagens riktlinjer, ledas av de tre riksrevisorerna. Vissa beslutsfunktioner skall dock även styrelsen ha. Styrelsen skall således yttra sig över riksrevisorernas granskningsplaner samt lämna förslag till riksdagen med anledning av granskningsrapporterna, den årliga rapporten och revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten. Styrelsen skall också besluta budgetframställan för Riksrevisionen och fastställa myndighetens årsredovisning enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Mot bakgrund av de uppgifter styrelsen skall ha är det inte nödvändigt att varje parti är representerat i styrelsen strikt i förhållande till sin styrka i riksdagen. De beslutsfunktioner styrelsen skall ha talar i stället för att den får en sammansättning som möjliggör ett effektivt arbete. En motsvarande argumentation ligger också till grund för sammansättningen i fullmäktige i Riksbanken och i den nyligen inrättade Riksdagsstyrelsen. Enligt regeringens mening bör därför styrelsen kunna begränsas till 11 ledamöter, där varje parti som passerat fyraprocentspärren utser en ledamot och övriga ledamöter utses proportionellt mellan dessa partier (se 8 kap. 13 § första stycket och andra stycket andra meningen förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Regeringen anser emellertid att det skall finnas möjlighet för riksdagen att – på samma sätt som gäller för utskottsplatser – besluta att styrelsen skall ha fler ledamöter än elva. Antalet ledamöter i styrelsen bör fastställas av riksdagen på förslag av valberedningen (se tilläggsbestämmelse

8.13.1 förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen). I detta sammanhang skall dock framhållas att styrelsen även efter ett sådant beslut skall bestå av ett udda antal ordinarie ledamöter. Härigenom kan lika röstetal undvikas i normalfallet (se 8 kap. 13 § första stycket förslaget till lag om ändring av riksdagsordningen).

Vid valet av styrelseledamöter bör riksdagen – på samma sätt som i dag sker när riksdagen väljer Riksdagens revisorer – bland ledamöterna välja en ordförande och en eller flera vice ordförande (se 8 kap. 13 § tredje stycket förslaget till lag om ändring av riksdagsordningen).

6.2.3 Styrelsens uppgifter

Regeringens förslag: I lagen med instruktion för Riksrevisionen införs bestämmelser om styrelsens uppgifter. Av bestämmelserna framgår att styrelsen följer granskningsverksamheten och beslutar om förslag och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas beslut i granskningsärenden avseende effektivitetsrevisionen, den årliga rapporten samt revisionsberättelserna över årsredovisningen för staten, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Vidare framgår att styrelsen beslutar om yttrande till riksrevisorerna över granskningsplan och att den slutligen beslutar årsredovisning och förslag till anslag på statbudgeten för myndigheten.

Innan styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten skall den ge riksdagsförvaltningen tillfälle att yttra sig över förslaget.

Riksdagens riktlinjer: Styrelsens uppgifter skall vara att avge skrivelser och förslag till riksdagen med anledning av granskningsrapporter, årlig rapport och revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten. Styrelsen skall yttra sig över granskningsplan innan den fastställs av någon av riksrevisorerna. Styrelsen skall besluta om budgetframställan till riksdagen och fastställa myndighetens årsredovisning. Styrelsen skall löpande följa granskningsarbetet genom att riksrevisorerna redovisar hur väl granskningsplanerna följs och föredrar läget i de principiellt viktigaste granskningarna. Styrelsen deltar inte i själva revisionsprocessen och påverkar inte heller inriktningen på granskningsarbetet. Styrelsen deltar inte heller i utformningen av revisionsrapporterna. Till skrivelser, förslag och kommentarer skall kunna fogas reservationer och till yttrande över granskningsplan en avvikande mening. Oavsett om styrelsen avser att avge skrivelser och förslag till riksdagen med anledning av riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser, skall styrelsen överlämna den årliga rapporten och revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten till riksdagen.

Formerna för styrelsens beredning av Riksrevisionens budgetunderlag och möjligheter till insyn i myndighetens ekonomiska förvaltning har inte närmare berörts i riktlinjerna.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 136 – 141).

Remissinstanserna: Remissutfallet är blandat i frågan om formerna för styrelsens beredning av riksrevisorernas granskningsrapporter. I

övrigt framför remissinstanserna inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksdagens ombudsmän* framhåller att styrelsens uppgift är enbart att dra eventuella politiska slutsatser av granskningens resultat, sådant det slutgiltigt redovisas i granskningsrapporten, och att med ledning av dessa slutsatser ta ställning till frågan om eventuella förslag och redogörelser till riksdagen. Ett eventuellt remissförfarande i styrelsens regi före dess ställningstagande, liknande det som Riksdagens revisorer tillämpar i dag, kan medföra att förtroendet för riksrevisorernas självständighet skadas och skall därför i princip inte få förekomma. *Riksrevisionsverket* anser att ett eventuellt remissförfarande av riksrevisorernas rapporter öppnar för en helt annan styrelseroll än riksdagen beslutat om, nämligen att granskningen skall avslutas och beslutas av riksrevisorerna och inte av styrelsen. *Riksdagens revisorer* framhåller å andra sidan att det som förberedelse för styrelsens skrivelser är av stort värde om riksrevisorernas rapporter remissbehandlas.

Skälen för regeringens förslag

I 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) regleras i sort sett uttömmande styrelsens uppgifter (se bilaga 1). I lagen med instruktion för Riksrevisionen bör trots detta bestämmelser tas in som på ett samlat sätt anger styrelsens uppgifter med utgångspunkt från den aktuella bestämmelsen i regeringsformen. Av instruktionen skall således framgå att styrelsen följer granskningsverksamheten (se 11 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Av instruktionen skall vidare framgå att styrelsen beslutar om förslag och redogörelser till riksdagen som riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser ger anledning till samt beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten och om årsredovisning för styrelsen. Vidare bör det framgå av instruktionen att styrelsens förslag och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser även avser den årliga rapporten och revisionsberättelserna över årsredovisningen för staten, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Av instruktionen bör även framgå att styrelsen beslutar yttrande till riksrevisorerna över deras granskningsplan (se 12 § första stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

Enligt riksdagens riktlinjer skall riksrevisorerna för styrelsen redovisa hur granskningsplanerna följs och läget i de principiellt viktigaste granskningarna. Regeringen föreslår därför att en bestämmelse med denna innebörd tas in i instruktionen (se 6 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Någon sådan bestämmelse har dock inte tagits med i 12 kap. 7 § regeringsformen. I betänkandet (bet. 2001/02:KU25) har dock uttalats att detta är en uppgift som följer av den givna rollfördelningen mellan styrelsen och riksrevisorerna.

Beredningen av Riksrevisionens budgetunderlag

En särskild fråga är hur beredningen av Riksrevisionens budgetunderlag skall gå till. I dag gäller enligt 9 kap. 4 § 2–4 riksdagsordningen att riksdagsförvaltningen i den omfattning riksdagen bestämmer skall göra

upp förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och riksdagens myndigheter, i övrigt handlägga frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter samt meddela föreskrifter och råd i nu nämnda frågor. I 2 § 2 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen har bl.a. föreskrivits att riksdagsförvaltningen skall meddela gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som anslagits för riksdagen och dess organ.

Som utgångspunkt för riksdagsförvaltningens roll vid handläggning och prövning av myndigheternas budgetunderlag gäller numera för såväl Riksdagens ombudsmän som Riksdagens revisorer att myndigheternas oberoende ställning inte får trädas för när. I första hand skall en teknisk granskning göras utifrån generella krav på budgetunderlagen. Eventuella avvikelser från kraven skall noteras och bifogas som information till budgetpropositionen. Det kan gälla påpekanden om att förslaget har ofinansierade ökningarna eller beräkningar som avviker från budgetanvisningarna. Prövningen får emellertid även avse anslaget storlek i förhållande till den utgiftsram som kan förväntas för utgiftsområdet. Det senare innebär en prövning av vilka resurser som behövs utifrån de av riksdagen fastställda målen för verksamheten.

För Riksrevisionen gäller dock enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) att den genom sin styrelse själv skall besluta om förslag till anslag på statsbudgeten. Riksdagsförvaltningen bör dock yttra sig över förslaget till Riksrevisionen innan styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten (se 9 kap. 4 § andra stycket förslaget till lag om ändring av riksdagsordningen och 2 § 2 och 6 förslaget till lag om ändring i lagen [2000:419] om instruktion för riksdagsförvaltningen). En mot dessa bestämmelser svarande skyldighet för styrelsen att inhämta riksdagsförvaltningens yttrande om förslag till anslag på statsbudgeten bör tas in i lagen med instruktion för Riksrevisionen (se 12 § andra stycket förslaget till denna lag).

Riksdagsförvaltningens yttrande kan avse inte bara en teknisk bedömning utifrån generella krav på budgetunderlagen utan också en bedömning av förslagets storlek i förhållande till den förväntade utgiftsramen för utgiftsområdet i fråga. Rent allmänt gäller att riksdagsförvaltningen kan uppmärksamma respektive fackutskott på områden där en särskilt ingående prövning av förutsättningarna för t.ex. besparingar bör göras (förs. 1999/2000:TK2, bet. 1999/2000:KU19).

Styrelsens möjligheter till insyn i Riksrevisionens ekonomiska förvaltning

Styrelsen fastställer årsredovisningen för Riksrevisionen. Detta innebär att det är styrelsen som går i god för att de uppgifter, beskrivningar och redovisningar av räkenskaper och prestationer som årsredovisningen innehåller är korrekta. Det förutsätter, för att det skall vara rimligt att lägga ett sådant ansvar på styrelsen, att man också skapar en ordning för insyn i Riksrevisionens verksamhet som ger styrelsen en tillräckligt ingående kunskap om förhållandena bakom dessa uppgifter och redovisningar. När det gäller granskningsverksamheten ges en sådan insyn genom riksrevisorernas skyldighet att föredra de principiellt

viktigaste granskningarna för styrelsen och även i övrigt redovisa för styrelsen hur pass väl den fastställda granskningsplanen följs. Någon motsvarande reglering i lag anser regeringen inte behövs för styrelsens rätt till insyn i myndighetens ekonomiska förvaltning. Det får förutsättas att styrelsen ges en sådan insyn utan någon särskild reglering.

Formerna för styrelsens beredning av riksrevisorernas granskningsrapporter

En fråga som inte närmare har berörts av vare sig Riksdagskommittén eller konstitutionsutskottet men som tagits upp av utredningen är om styrelsen skall kunna remittera riksrevisorernas granskningsrapporter m.m. innan styrelsen tar ställning till frågan om en rapport bör leda till en redogörelse eller ett förslag till riksdagen. Riksdagens revisorer tillämpar ett sådant förfarande i dag i den omfattning som revisorerna anser det lämpligt med hänsyn till granskningsärendets allsidiga bedömning. I praktiken går det till så att revisorerna hämtar in skriftliga eller muntliga yttranden av den som har berörts av granskningen eller har speciell sakkunskap i den behandlade frågan (12 § lagen med instruktion för Riksdagens revisorer). Utredningen gjorde därvid bedömningen att styrelsen kunde använda sig av ett liknande förfarande om den ansåg det nödvändigt för sin fortsatta beredning av rapporten. Någon författningsreglering av styrelsens beredning av riksrevisorernas rapporter ansåg utredningen inte behövdes (betänkandet s. 140).

Riksdagens revisorers granskningsuppgift skiljer sig från riksrevisorernas. I Riksdagens revisorers uppgifter ingår bl.a. att uttala sig om behovet och angelägenheterna av olika statliga åtaganden, liksom att fästa uppmärksamheten på möjligheter att öka statens inkomster, att spara på statens utgifter och att effektivisera den statliga förvaltningen (se 3 och 4 §§ lagen [1987:518] med instruktion för Riksdagens revisorer). Några sådana uppgifter har inte föreslagits för riksrevisorerna (se 4 och 5 §§ förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.). Styrelsens roll i Riksrevisionen är inte heller densamma som Riksdagens revisorers. Styrelseledamöterna är inte revisorer. Till skillnad från Riksdagens revisorer deltar inte styrelsen genom sina ledamöter i granskningsarbetet.

Det ovan sagda innebär, enligt regeringens bedömning, att den ordning som Riksdagens revisorer tillämpar i dag när det gäller granskningsrapporterna inte kan tillämpas av styrelsen. Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) har styrelsen i uppgift att lämna de förslag och redogörelser som riksrevisorernas revisionsberättelser och granskningsrapporter kan ge anledning till. Det ankommer på styrelsen att fritt pröva om – och i så fall vilka – politiska beslut som kan behöva fattas med anledning av revisionsberättelserna och granskningsrapporterna. I den uppgiften ingår inte att göra några revisionella uttalanden. I stället blir det fråga t.ex. om att föreslå ändringar av lag.

Det säger sig självt att förslag av sådan innebörd inte föranleds av varje revisionsberättelse eller granskningsrapport, utan snarare kommer att följa av revisionella iakttagelser av särskild vikt. Styrelsens befattning med revisionsberättelserna och granskningsrapporterna får inte medföra

risk för att förtroendet rubbas för riksrevisorernas kompetens eller självständiga ställning. Någon överprövning av riksrevisorernas granskningar kan det således inte bli fråga om. Enligt regeringens bedömning behövs inte, utöver vad som följer av den föreslagna lydelsen av 12 kap. 7 § regeringsformen (se bilaga 1), någon särskild författningsreglering av styrelsens befattning med riksrevisorernas revisionsberättelser och granskningsrapporter.

6.2.4 Styrelsens förslagsrätt hos riksdagen i frågor som rör styrelsens kompetens m.m.

Regeringens bedömning: Styrelsen bör få väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör styrelsens kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Riksdagens riktlinjer: Styrelsens förslagsrätt i frågor om sin egen kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer har inte berörts i riksdagens riktlinjer.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 141 och 142).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Riksrevisorerna skall enligt riksdagens riktlinjer gemensamt eller var för sig kunna väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör organets kompetens m.m. Huruvida en motsvarande förslagsrätt även är tänkt att tillkomma styrelsen framgår emellertid inte av riktlinjerna.

Enligt 3 kap. 8 § första stycket riksdagsordningen gäller för organ som helt eller delvis utses av riksdagen att de får väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Att styrelsen är ett sådant organ som avses i 3 kap. 8 § riksdagsordningen torde stå utom diskussion. Dess rätt att väcka förslag i frågor som rör organets kompetens m.m. följer således av denna bestämmelse och behöver inte regleras särskilt. Regeringen kan inte se något skäl för att undanta styrelsen från att ha en sådan förslagsrätt.

Av 3 kap. 8 § andra stycket riksdagsordningen följer vidare att riksdagen kan föreskriva att ett sådant organ även i annat fall får väcka förslag hos riksdagen. Styrelsens förslagsrätt i andra frågor följer av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Detta bör även framgå av riksdagsordningen (se tilläggsbestämmelse 3.8.4 i förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

Regeringens förslag: Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

Regeringens bedömning: Ledamots rätt att få reservera sig mot styrelsens beslut följer av förvaltningslagens bestämmelser. Någon särskild bestämmelse om ledamots reservationsrätt behövs därför inte.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om beslutförhet för styrelsen berörs inte i riktlinjerna. Till styrelsens beslut om skrivelser, förslag och kommentarer skall dock kunna fogas reservationer och till yttrande över förslag till granskningsplan en avvikande mening.

Utredningens förslag och bedömning: Överensstämmer med regeringens förslag och bedömning (betänkandet s. 137 och 141).

Remissinstanserna: Riksrevisionsverket föreslår att samma beslutsregler som gäller för riksdagsutskott skall gälla för styrelsen. Med sådana beslutsregler måste riksdagen ta ställning till samtliga yrkanden och reservationer som förekommer i ett beslut och inte, som utredningen föreslår, endast till majoritetens uppfattning. I övrigt framför remissinstanserna inte några invändningar mot utredningens förslag.

Skälen för regeringens bedömning och förslag

Beslutförhet

Frågan om beslutförhet i styrelsen har inte närmare berörts i riksdagens riktlinjer. Riksrevisionen är emellertid en förvaltningsmyndighet vilket innebär att förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser kommer att gälla för styrelsens ärendehandläggning om inte annat föreskrivs i lag. Förvaltningslagens bestämmelser innehåller emellertid inga regler om beslutförhet. Det bör därför finnas en regel om styrelsens beslutförhet i Riksrevisionens instruktion. Regeringen föreslår att styrelsen är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande (se 13 § förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

Reservation och avvikande mening

Av riksdagens riktlinjer följer att ledamot skall kunna foga reservationer till styrelsens skrivelser, förslag och kommentarer och en avvikande mening till yttranden över förslag till granskningsplan. När det gäller styrelsens beslut torde riksdagen ha avsett att samma beslutsregler skall tillämpas som i riksdagens utskott, dvs. att ledamot som har förlorat vid omröstning till betänkandet kan foga reservation med yrkande (se 4 kap. 14 § riksdagsordningen). Riksrevisionen är emellertid, som nyss nämnts, en förvaltningsmyndighet vilket innebär att förvaltningslagens regler kommer att gälla för handläggningen av dessa ärenden. Enligt 19 § förvaltningslagen gäller för det fall beslut fattas av flera gemensamt att den som deltar i ärendet skall kunna reservera sig mot detta genom att låta anteckna avvikande mening. Den som inte gör det anses ha biträtt beslutet. Vidare gäller enligt paragrafen att föredragande och andra tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen utan att delta i

avgörandet har rätt att få avvikande mening antecknad. Den som reserverar sig kan göra det mot antingen själva utgången i ärendet eller enbart mot beslutsmotiveringen (prop. 1985/86:80 s. 70 och Hellner/Malmqvist, Förvaltningslagen 1999, s. 193–200). I Riksdagskommitténs förslag används dock en annan terminologi. Ordet reservation används när det gäller beslut av styrelsen om skrivelser till riksdagen och avvikande mening om yttranden över granskningsplan till riksrevisorerna. Det torde emellertid i båda situationerna vara fråga om reservantens rätt att få sin avvikande mening antecknad enligt vad som följer av förvaltningslagen. Någon särskild bestämmelse om ledamots rätt att få reservera sig mot styrelsen beslut behövs därför inte.

Nu redovisade regler innebär att riksdagen med anledning av styrelsens förslag eller redogörelser har att ta ställning till såväl majoritetens som minoritetens ståndpunkt. Beslutar styrelsen att inte lämna något förslag eller redogörelse till riksdagen innebär emellertid detta, som Riksrevisionsverket anför, att minoritetens ståndpunkt inte kommer att prövas av riksdagen i den ordning som gäller för styrelsens förslag och redogörelser till riksdagen. Minoritetens ståndpunkt kan dock alltid under den allmänna motionstiden tas upp av enskilda riksdagsledamöter. På detta sätt kan således de olika ståndpunkter som kommit till känna i styrelsen beaktas.

7 Övriga frågor

7.1 Normgivningen för den statliga redovisningen

Regeringens bedömning: Regeringen och myndigheter under regeringen, i första hand Ekonomistyrningsverket, bör även i fortsättningen meddela föreskrifter om årsredovisning m.m. såvitt avser de myndigheter som lyder under regeringen.

Riksdagens riktlinjer: Det kan finnas anledning att i det fortsatta utredningsarbetet klargöra formerna för normgivningen för den statliga redovisningen. Flera remissinstanser har pekat på risken för dubbelarbete för myndigheterna och för motstridiga signaler. Även denna fråga faller inom ramen för det fortsatta utredningsarbetet.

Utredningens bedömning: Utredningens bedömning överensstämmer med regeringens (betänkandet s. 185–188).

Remissinstanserna: De flesta av remissinstanserna har inte några invändningar mot utredningens bedömning. *Ekonomistyrningsverket* instämmer i utredningens bedömning att det inte nu finns underlag för att ta ställning till frågan om normgivningen av den statliga redovisningen. En sådan normgivning skulle på överordnad nivå behöva avse årsredovisningen för staten och det är, enligt verket, naturligt att regeringen, även om en sådan normgivning skulle införas, fortsätter att normera redovisningen för myndigheterna med den överordnade normgivningen som grund. Enligt *Riksrevisionsverket* bör flera frågor som utredningen aktualiserat behandlas i en översyn av lagen

(1996:1059) om statsbudgeten. Detta i syfte att undvika att organ som är föremål för Riksrevisionens granskning också svarar för normgivningen på området. Ett problem är att lagen om statsbudgeten saknar tydliga krav på att all användning av statliga medel skall vara föremål för återrapportering genom årsredovisning. Regeringen kommer därmed teoretiskt sett – genom bristande eller ofullständig normgivning, beslut om dispenser från tillämpliga föreskrifter och beslut om att genomföra verksamheter utan krav på återrapportering i årsredovisning – att kunna undandra verksamhet från Riksrevisionens årliga revision. Ett annat problem, som Riksrevisionsverket tar upp, är att riksdagsförvaltningen beslutar om vilka redovisningsregler som skall gälla för myndigheter under riksdagen samtidigt som riksdagsförvaltningen är ett revisionsobjekt. *Arbetsmarknadsstyrelsen* anser att ytterligare utredning krävs beträffande ansvaret för normgivning av den statliga redovisningen.

Bakgrund: De grundläggande normerna för statens redovisning finns i lagen om statsbudgeten, som dock inte gäller för riksdagens myndigheter. Bokföring i staten skall, enligt lagens 45 §, ske på ett sätt som stämmer överens med god redovisningssed. Närmare föreskrifter om redovisningen skall, enligt samma lagrum, meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Sådana föreskrifter finns i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och i förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring. Ekonomistyrningsverket får meddela de föreskrifter som behövs för tillämpningen av de nämnda förordningarna, vilka tillsammans med verkets allmänna råd finns samlade i EA-handboken som utges årligen (senaste utgåva EA 2002). Det är således Ekonomistyrningsverket som i stor utsträckning svarar för regelgivningen på redovisningsområdet.

Enligt 2 § 2 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen får riksdagsförvaltningen meddela för riksdagen och dess myndigheter, utom Riksbanken, gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess organ. Riksdagsförvaltningen har med stöd av bestämmelsen utfärdat flera föreskrifter. Genom föreskrifterna om arbetsordning för riksdagsförvaltningen (RFS 2001:2) har de förordningar, föreskrifter och allmänna råd som gäller för myndigheter under regeringen gjorts tillämpliga – med några undantag – även för riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen har vidare för samtliga myndigheter under riksdagen, utom Riksbanken, utfärdat föreskrifter som innebär att förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, förordningen om myndigheters bokföring och förordningen (1994:1261) om statliga myndigheters redovisningssystem i allt väsentligt gäller för riksdagens myndigheter (RFS 2001:9, RFS 2001:10, RFS 2001:11).

Riksrevisionsverkets årliga revision avser myndighetens årsredovisning och behandlar bl.a. frågan om ledningen för myndigheten i sin förvaltning följt tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut. Väsentliga fel i årsredovisningen eller ledningens förvaltning i övrigt anges som en invändning i revisionsberättelsen. I en standardutformad revisionsberättelse anges att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande, vilket innebär att Riksrevisionsverket inte funnit några väsentliga fel i redovisningen eller förvaltningen i övrigt. Skulle

Riksrevisionsverket i granskningen konstatera att myndigheten i sin förvaltning följt för verksamheten tillämpliga föreskrifter och särskilda regeringsbeslut men att redovisningen trots detta inte uppfyller kraven på en rättvisande redovisning anges detta, om det bedöms som väsentligt, i form av en upplysning i revisionsberättelsen.

I sin granskning kan Riksrevisionsverket vidare notera att gällande regelverk är motstridiga, att föreskrifter behöver förtydligas eller att regeringsbeslutet enligt verkets uppfattning strider mot lag eller annan föreskrift. Sådana iakttagelser lämnar Riksrevisionsverket i dag, dels till den berörda myndigheten i form av revisionsrapporter, dels till regeringen i den årliga rapporten. Riksrevisionsverket har också möjlighet att påverka regelverket genom remissvar till regeringen och genom att lämna synpunkter på författningsförslag från Ekonomistyrningsverket. Riksrevisionsverket deltar även med en ledamot i Ekonomistyrningsverkets redovisningsråd.

Skälen för regeringens förslag: Inledningsvis skall framhållas att redan i dag utför Riksdagens revisorer årlig revision i enlighet med föreskrifter utfärdade av regeringen. Riksdagens revisorer utför, som närmare beskrivits i avsnitt 5.4.1, årlig revision av Regeringskansliet. Vid denna revision är det endast de föreskrifter som regeringen själv meddelat som fyller ut kravet på god redovisningssed enligt lagen om statsbudgeten. Enligt huvudregeln i 45 § första stycket förordningen (1996:1515) med instruktion för Regeringskansliet skall Regeringskansliet tillämpa de ekonomiadministrativa bestämmelser som gäller för myndigheter under regeringen.

När granskningsområdet för Riksdagens revisorer, genom införandet av lagen om revision av Regeringskansliet, utökades till att avse även årlig revision av Regeringskansliet berörde riksdagen inte frågan om det kunde föreligga några särskilda problem till följd av att föreskrifterna avseende Regeringskansliets redovisning var beslutade av regeringen men revisionen utfördes av en myndighet under riksdagen (bet. 1996/97:KU22, rskr. 1996/97:253–256). Inte heller berörde riksdagen frågan när granskningsmandatet för den årliga revisionen av Regeringskansliet förtydligades i det nuvarande tredje stycket i 2 § lagen med instruktion för Riksdagens revisorer (SFS 1999:205, se bet. 1998/99:KU16, rskr. 1998/99:155). Det förhållandet att granskningsområdet för riksdagens revisionsmyndighet, genom inrättandet av Riksrevisionen, utökas till att avse årlig revision även av andra myndigheter under regeringen än Regeringskansliet innebär således inte något principiellt nytt.

Eftersom myndigheter under regeringen även i fortsättningen är redovisningsskyldiga i förhållande till regeringen är det naturligt att det är regeringen som är ansvarig för normgivningen på området. Ett alternativ till den nuvarande ordningen skulle vara att ta in fler detaljerade ekonomiadministrativa regler för myndigheter under såväl riksdagen som under regeringen i lag. De bestämmelser som i dag finns i förordningen om myndigheters bokföring och som gäller för myndigheter under regeringen skulle kunna ges formen av lag. Lagregleringen skulle även kunna avse redovisningen för myndigheter under riksdagen. Även föreskrifter om upprättandet av årsredovisning för staten skulle kunna tas in i en sådan lag. En lagreglering skulle således kunna medföra

en helt enhetlig reglering för alla myndigheter som revideras av Riksrevisionen. Dessa frågor är dock alltför omfattande för att kunna övervägas i detta sammanhang.

Riksrevisionens uttalanden kan givetvis leda till att det finns anledning att överväga ändringar av regeringens eller Ekonomistyrningsverkets föreskrifter. Det som kräver särskilda överväganden är därför frågan om det förhållandet att Riksrevisionen blir en myndighet under riksdagen innebär problem när det gäller de synpunkter på det rådande regelsystemet som kan komma från Riksrevisionen.

Eftersom såväl Ekonomistyrningsverket som Riksrevisionsverket är myndigheter under regeringen finns det goda möjligheter för Riksrevisionsverket att få synpunkter på regelsystemet tillgodosedda. I den mån Riksrevisionsverket anser att en ändring bör komma till stånd kan verket vända sig direkt till regeringen eller Ekonomistyrningsverket. För den händelse de båda myndigheterna inte skulle vara ense har de alltid möjlighet att vända sig till regeringen.

Vid den årliga revisionen har en riksrevisor att göra en bedömning av om den granskade myndighetens årsredovisning och underliggande redovisning uppfyller kravet på god redovisningssed. När riksrevisorn gör denna bedömning är han eller hon givetvis medveten om att myndigheten har haft att beakta de bestämmelser om bokföring och årsredovisning m.m. som finns i de av regeringen meddelade förordningarna och i de av Ekonomistyrningsverket eller andra myndigheter meddelade föreskrifterna. Riksrevisorn kan ju dock vid sin bedömning av redovisningen göra en annan bedömning av vad som är god redovisningssed, t.ex. genom att jämföra med den praxis som gäller i privat verksamhet och av denna eller annan anledning finna en ändring av regelverket önskvärd. Den komplikation som kan uppkomma är om regeringen och Ekonomistyrningsverket skulle ha en annan uppfattning än Riksrevisionen och inte vilja anpassa regelverket i enlighet med Riksrevisionens uttalande. Problemet bör dock inte överdrivas. I sista hand har Riksrevisionen genom styrelsen en möjlighet att vända sig till riksdagen och föreslå en lagreglering på området.

Det finns givetvis ett värde i att Riksrevisionen lämnar synpunkter på förslag till reglering på redovisningsområdet. I vilken utsträckning detta lämpligen bör ske är dock en fråga som riksrevisorerna får ta ställning till.

Huruvida Riksrevisionen skall vara representerad i Ekonomistyrningsverkets redovisningsråd är en fråga som riksrevisorerna får ta ställning till.

7.2 Regeringens ansvar för sina myndigheter

Regeringens bedömning: För att kunna fullgöra sitt konstitutionella ansvar för de myndigheter som lyder under regeringen, har regeringen ett behov av att i viss utsträckning kunna låta genomföra granskningar av dessa myndigheter. Sådana granskningar sker helt fristående från Riksrevisionens verksamhet och påverkar inte Riksrevisionens självständiga ställning.

Riksdagens riktlinjer: Svea hovrätt underströk i sitt remissvar på riksdagskommitténs förslag att regeringens behov av att fortsättningsvis – som ett led i dess styrning och kontroll av myndigheterna under regeringen – kunna utföra viss egen revision av statsförvaltningen borde beaktas i det fortsatta utredningsarbetet. Hovrätten hänvisade bl.a. till att den svenska förvaltningsmodellen där förvaltningsmyndigheterna enligt 11 kap. 6 § regeringsformen i huvudsak lyder under regeringen innebär att regeringen har en skyldighet att löpande följa myndigheternas verksamhet, bl.a. för att kunna bedöma hur de efterföljer olika politiska beslut. Frågan om hur den verkställande maktens kontrollfunktion utformas borde, enligt hovrätten, anses inrymma författningsmässiga dimensioner och riksdagen borde inte avhända sig sitt inflytande. Riksdagen förutsatte att frågan närmare skulle analyseras i det fortsatta utredningsarbetet och, enligt utskottets mening, var det angeläget att även regeringens behov av särskild gransknings- och utredningskapacitet beaktades.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 189).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen. Detta ansvar gäller även de myndigheter som lyder under regeringen. För att regeringen fullt ut skall kunna fullgöra detta ansvar måste den därför vid behov kunna låta genomföra granskningar av dessa myndigheter. Sådana granskningar sker helt fristående från Riksrevisionens verksamhet och påverkar inte Riksrevisionens självständiga ställning. Granskningarna kan genomföras antingen inom Regeringskansliet, av en särskild myndighet eller genom att utomstående experter anlitas.

I Regeringskansliet inleddes i december 2001 ett projekt angående regeringens behov av förstärkt kapacitet för kontroll och omprövning av statliga åtaganden och verksamheter. Projektet omfattar en kartläggning av vilka resurser som finns att tillgå inom Regeringskansliet för att kontrollera och styra förvaltningen, men också för att ompröva statliga åtaganden. Projektet kommer även att resultera i ett principiellt förslag till hur regeringens behov av kapacitet för kontroll och omprövning kan tillgodoseas inom Regeringskansliet. Projektet kommer att lämna en slutrapport till regeringen i början av hösten 2002.

7.3 Uppföljningen av Riksrevisionens iakttagelser

7.3.1 Regeringens redovisning för riksdagen

Regeringens förslag: Regeringen skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. Redovisningen bör som hittills kunna lämnas i årsredovisningen för staten, i budgetpropositionen eller på annat sätt.

Riksdagens riktlinjer: Det är viktigt att regeringen även framdeles redovisar för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av revisionens iakttagelser.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 202).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Riksrevisionsverket* anser dock att återrapporteringsskyldigheten skall begränsas till de iakttagelser som Riksrevisionen redovisar i den årliga rapporten. Återrapporteringen bör ske i årsredovisningen för staten. Regeringens återrapportering kan då ske mindre än ett år efter det att den årliga rapporten lämnades till riksdagen.

Bakgrund: I årsredovisningen för staten (se t.ex. skr. 1999/2000:150) redovisar och kommenterar regeringen Riksrevisionsverkets iakttagelser från flertalet effektivitetsrevisioner under det gångna året. På motsvarande sätt behandlas revisionsberättelserna från den årliga revisionen i den mån berättelserna innehåller anmärkningar. Dessa revisionsberättelser kommenteras dock som regel av regeringen i budgetpropositionen under berörd myndighet. Samma förfarande för redovisning och kommentarer tillämpas också av regeringen för Riksdagens revisorers effektivitetsrevisioner och revisorernas årliga revision av Regeringskansliet. Förfarandet är inte författningsreglerat, men har praktiserats sedan mitten av 1990-talet.

Skälen för regeringens förslag: I enlighet med vad riksdagen uttalat bör regeringen även framdeles redovisa vilka åtgärder den har vidtagit eller avser att vidta med anledning av Riksrevisionens iakttagelser vid den årliga revisionen (revisionsberättelser) och effektivitetsrevisionen (granskningsrapporter). Det är därför lämpligt att en bestämmelse om detta tas in i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (se 47 § förslaget till lag om ändring i lagen om statsbudgeten)

Det finns som regeringen ser det en viss risk för att ett så omfattande krav på återrapportering som utredningen har föreslagit kan leda till att information som lämnas av regeringen kan komma att ha en mycket begränsad relevans för riksdagen. Det gäller särskilt för den årliga revisionen, där man erfarenhetsmässigt kan förvänta sig att många iakttagelser kommer att vara av detaljkaraktär. Det finns därmed en risk för att återrapporteringen kan komma att tilldra sig ett allt mindre intresse. Å andra sidan torde det, med den utformning lagförslaget fått, vara möjligt för regeringen att förhållandevis översiktligt redovisa vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av iakttagelser av detaljkaraktär. Regeringen anser därför att kravet på återrapportering inte behöver begränsas vare sig i tid och omfattning till vad som tas upp av Riksrevisionen i den årliga rapporten.

Allmänna krav på överblickbarhet och tillgänglighet talar i och för sig för att regeringens redovisning till riksdagen om vilka åtgärder den vidtagit med anledning av revisionens iakttagelser bör samlas i ett enda dokument. Av praktiska skäl bör emellertid regeringen som hittills få avgöra om åtgärdsredovisningen skall lämnas i årsredovisningen för staten, i budgetpropositionen eller på annat sätt. Även om tyngdpunkten i redovisningen får förutsättas ligga i de två förstnämnda handlingarna, bör en sådan redovisning också kunna tas in s.k. resultatredovisningar som

regeringen varje år skall lämna till riksdagen (se bet. 2000/01:KU23 s. 23). Det förhållandet att årsredovisningen för staten avlämnas på våren innebär som regel att regeringen endast har möjlighet att redovisa revisionsberättelser med invändningar från den årliga revisionen, men inte närmare kommentera dem i årsredovisningen. Frågan om när och hur redovisningen skall lämnas låter sig inte författningsregleras.

7.3.2 Riksrevisionens uppföljning av den egna granskningsverksamheten

Regeringens bedömning: Någon särskild föreskrift om att Riksrevisionen genomgående skall följa upp vilket genomslag granskningsrapporterna och revisionsberättelserna får behövs inte.

Riksdagens riktlinjer: Vikten av att revisionsrapporternas genomslag genomgående följs upp framhålls.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 203).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens bedömning.

Skälen för regeringens bedömning: Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket följer i dag upp vilket genomslag granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen får. Det är för granskningen en naturlig handlingsregel som också följer av god sed. Någon särskild föreskrift om detta behövs därför inte.

7.4 Riksrevisionens medverkan i internationellt arbete

7.4.1 Samverkan med andra nationella revisorsorgan och biståndsverksamhet m.m.

Regeringens förslag: Riksrevisionen skall vara Sveriges nationella revisionsorgan och i denna egenskap företräda Sverige i internationella sammanhang.

Riksrevisionen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området. Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster och själv disponera medlen.

Riksdagens riktlinjer: Riksrevisionen skall vara Sveriges Supreme Audit Institution (SAI) och företräda Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang

Utredningens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag (betänkandet s. 176–178).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser framför inte några invändningar mot utredningens förslag. *Svea hovrätt* anser att frågan om Riksrevisionens medverkan i internationellt arbete som kan komma att finansieras av Sida bör övervägas ytterligare i det fortsatta bered-

ningsarbetet. *Statskontoret* anser att det är olämpligt att Riksrevisionen åtar sig uppdrag från myndigheter som också revideras av Riksrevisionen, t.ex. Sida. Samtidigt är det enligt *Statskontoret* angeläget att Sverige genom sin nationella revisionsmyndighet kan bistå utvecklingsländer med hjälp att bygga upp sin nationella revision. Enligt *Statskontoret* kan detta problem lösas genom att Riksrevisionen i lag ges i uppgift att ge ett sådant stöd och att de medel som krävs för verksamheten överförs från biståndsmedel till anslagsmedel för Riksrevisionen. *Riksrevisionsutredningen* avstyrker utredningens förslag att Riksrevisionen skall kunna ta betalt för sådana uppdrag och tjänster som förmedlas genom Sida.

Bakgrund: Enligt 4 § 1 förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket företräder verket Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Med uppgiften följer en förhållandevis omfattande revisionsamverkan med andra nationella revisionsorgan, i första hand för att utveckla revisionen, men också för ett direkt revisionsarbete inom vissa områden. Kostnaderna för Riksrevisionsverkets internationella verksamhet – som är anslagsfinansierad – uppgick år 2000 till 9 miljoner kronor.

Riksrevisionsverket utför också i begränsad omfattning revision av internationella organisationer som Sverige är medlem i eller finansiär av och där det enligt stadgarna föreskrivs att något medlemslands nationella revisionsorgan skall utses till revisor. Revisionsuppdragen fördelas efter en rotationsordning eller efter upphandling. För Riksrevisionsverkets medverkan i en sådan upphandling gäller att verkets åtagande måste finansieras genom avgifter med full kostnadstäckning. Riksrevisionsverket bedriver även internationellt biståndsarbete i syfte att utveckla den statliga revisionen främst i utvecklingsländerna, men också på efterfrågan av Europeiska unionen för kapacitetsutveckling och medlemsförberedelse av kandidatländerna i Central- och Östeuropa. Riksrevisionsverkets medverkan i biståndsarbetet sker också under villkor av full kostnadstäckning. Sida har varit projektfinansiärer i omkring 65 procent av projekten. I andra fall har Europeiska unionen varit finansiär och i något fall Världsbanken. Kostnaderna för revisionen av internationella organisationer och biståndsverksamheten – som är avgiftsfinansierad – uppgick samma år till sammanlagt närmare 30 miljoner kronor.

Även Riksdagens revisorer har internationella kontakter i olika former för informationsutbyte m.m. Myndigheten deltar dock inte som Riksrevisionsverket i revisionsamverkan med andra nationella revisionsorgan. Däremot förekommer det att anställda med tjänstledighet deltar i internationellt biståndsarbete inom revisionsområdet.

Riksdagsstyrelsen har i ett beslut den 29 maj 2002 förordat vissa principer vad gäller finansieringen av Riksrevisionens verksamhet. Vad gäller den internationella biståndsverksamhet som finansieras av Sida och EU m.fl., har styrelsen uttalat att detta är en viktig del av Sveriges bidrag till revisionell kapacitetsuppbyggnad i utvecklingsländer. Mot denna bakgrund bör Riksrevisionen få möjlighet att bedriva sådan biståndsverksamhet. Enligt riksdagsstyrelsen skall Riksrevisionen få ta betalt för denna verksamhet och disponera inkomsterna från den.

Riksrevisionens samverkan med nationella revisionsorgan

Av riksdagens beslut följer att Riksrevisionen skall vara Sveriges Supreme Audit Institution och företräda Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Regeringen föreslår att en regel om detta tas in i lagen med instruktion för Riksrevisionen (se 21 § förslaget till denna lag).

Riksrevisionen bör som Sveriges nya nationella revisionsorgan ersätta Riksrevisionsverket som medlem i INTOSAI och i samband därmed, med förbehåll för de regler som gäller för medlemskap m.m., överta de särskilda uppgifter som Riksrevisionsverket har i dag i organisationen. Vad som nu sagts bör givetvis också gälla medlemskapet i EUROSAI. Detta behöver inte författningsregleras.

Regeringen anser också att de former för samverkan i INTOSAI med andra nationella revisionsorgan som Riksrevisionsverket bedriver inte bara i fråga om informationsutbyte utan också när det gäller direkt revisionsamverkan, skall kunna fortsätta under Riksrevisionen. Detta gäller även den samverkan och det samarbete som i dag sker mellan de nordiska ländernas nationella revisionsorgan, liksom andra former av samverkan med nationella revisionsorgan samt medlemskap i internationella organisationer vars verksamhet är inriktad på metodutveckling inom sådana områden som redovisning och revision samt annan utvärdering.

Revision av internationella organisationer

Riksrevisionen bör vidare, under samma förutsättningar som i dag gäller för Riksrevisionsverket, kunna ställa sig till förfogande för att utföra revisioner i internationella organisationer där Sverige som stat är medlem och organisationens stadgar föreskriver att till revisor skall utses någon av medlemsländernas nationella revisionsorgan (se 22 § första stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen)

Medverkan i utvecklingen av den statliga revisionen i andra länder

Regeringen ser i sig inte något hinder för Riksrevisionens medverkan i internationellt utvecklingssamarbete. Det aktualiserar dock vissa frågor såvitt gäller Riksrevisionens självständiga ställning i förhållande till de myndigheter den granskar.

Riksrevisionsverkets medverkan i revisionell kapacitetsuppbyggnad m.m. i andra länder finansieras till övervägande del av Sida. Samtidigt är Sida en myndighet vars verksamhet och finansiella rapportering kommer att granskas av Riksrevisionen.

Generellt sett utgör ekonomiska relationer med den granskade ett hot mot revisionens självständiga ställning. Detta gäller inte bara vid statlig utan även vid privat revision liksom vid alla annan verksamhet där det ställs krav på att funktionären skall vara självständig. Samtidigt finns det ett uttalat behov av att den nationella revisionsmyndigheten skall kunna medverka i revisionell kapacitetsuppbyggnad i andra länder inom ramen

för internationell biståndsverksamhet inte bara när organ i andra länder eller internationella organisationer svarar för finansieringen, utan också när Sida gör det.

Till skillnad från Statskontoret anser regeringen inte att det är lämpligt att medel för bistånd räknas in i anslaget till Riksrevisionen. I den verksamhet som det nu är fråga om bör Riksrevisionen kunna ställa sin erfarenhet och kompetens till förfogande när den mottagande regeringen har nått överenskommelse om finansiering av uppdraget med något svenskt eller internationellt organ som administrerar förvaltningsbistånd, t.ex. Sida. Bedömningen av om det aktuella landet är en lämplig mottagare av förvaltningsbistånd och i linje med svenska prioriteringar bör således ske på annat håll än inom Riksrevisionen.

Regeringen anser att det bör vara möjligt för Riksrevisionen att medverka i internationellt utvecklingssamarbete. Det gäller dock att finna sådana former för finansiering och organisation att Riksrevisionens självständighet inte kan sättas i fråga. Utredningen har inte ansett att det är en fråga som det lämpar sig att reglera. I vilken omfattning och i vilka former Riksrevisionen skall medverka i sådan verksamhet är enligt utredningen en fråga som det måste ankomma på riksrevisorerna att finna de närmare formerna för. Regeringen delar denna bedömning.

Finansiering

För att Riksrevisionen skall få ta betalt för sådana särskilda revisions-tjänster som det nu är fråga om måste detta framgå av lag (se 22 § andra stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen). Detta gäller inte bara då verksamheten finansieras av svensk myndighet, t.ex. Sida, utan också vid medverkan i revision av internationella organisationer och vid biståndsverksamhet som finansieras av utländska myndigheter eller internationella organisationer.

Riksrevisionen bör vidare ges rätt att själv bestämma avgiftens storlek och disponera dessa avgiftsinkomster (se 22 § andra stycket förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen).

Frågan om finansieringen av Riksrevisionens verksamhet i övrigt behandlas i avsnitt 7.6.

7.4.2 Revision av EU-bidrag till mottagare i Sverige

Regeringens bedömning: Granskning av användningen av EU-bidrag ryms inom Riksrevisionens ordinarie uppgifter. Riksrevisionen bör själv få besluta om samarbetsformer med Europeiska revisionsrätten.

Riksdagens riktlinjer: Frågan har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 179 – 180).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens bedömning.

Bakgrund: Närmare 90 procent av bidraget från EU till Sverige förs över statsbudgeten för vidare handläggning av svenska myndigheter.

Undantag är forskningsstödet som betalas ut direkt till mottagarna, t.ex. en enskild forskare, ett forskningsinstitut eller ett företag. Enligt 2 § andra stycket lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer får revisorerna granska hur statsmedel som tagits emot som bistånd till en viss verksamhet används, i den mån redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om medlens användning. En motsvarande granskningsrätt följer också av 2 § 3 förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket. Beträffande EU-medel sägs särskilt i 2 § 8 att verket skall granska, i enlighet med god revisionssed, om god kontroll för hanteringen av dessa medel uppnås. Vidare skall verket enligt samma punkt fullgöra uppgifter inom EU-samarbetet enligt artikel 188c (numera artikel 248) i Fördraget om Europeiska unionen.

Artikel 248 i fördraget reglerar förhållandet mellan den Europeiska revisionsrätten och de nationella revisionsorganen i EU. Enligt artikeln skall den Europeiska revisionsrätten och medlemsstaternas nationella revisionsorgan samverka i en anda av förtroende och med bibehållet oberoende. En sådan samverkan skall kunna ske dels genom revisioner, dels genom att representanter från det nationella revisionsorganet deltar som observatör i revisionsrättens revisionsbesök för att vid behov bistå revisionsrätten och den reviderade myndigheten med information i förvaltningsfrågor. Observatörskapet innebär således inte att man deltar som revisor i granskningen.

Skälen för regeringens bedömning: Riksrevisionen skall överta Riksdagens revisorers och Riksrevisionsverkets uppgifter såvitt gäller granskningen av EU-bidrag som administreras av svenska myndigheter. Dessa granskningsuppgifter ryms redan inom Riksrevisionens primära granskningsuppgift och kräver därför inte några särskilda författningsbestämmelser.

Hur utväxlingen av information mellan det nationella revisionsorganet och den Europeiska revisionsrätten skall ske är i dag inte reglerat. Enligt Riksrevisionsverket är det t.ex. vanligt att det nationella revisionsorganet i medlemsstaten inte kommenterar svar på frågor som revisionsrätten ställt till den reviderade myndigheten. Men det finns också enligt verket exempel på motsatsen. Mot denna bakgrund bör det lämpligen ankomma på riksrevisorerna att besluta om de närmare formerna för samarbetet med den Europeiska revisionsrätten.

7.4.3 Förhållandet mellan Riksrevisionen och regeringen i frågor som rör EU

Regeringens bedömning: Regeringen bör inte kunna lämna några uppdrag till Riksrevisionen inom ramen för EU-arbetet. I vilken utsträckning Riksrevisionen bör kunna lämna stöd till regeringen i frågor som har anknytning till EU-arbetet beslutar Riksrevisionen.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om Riksrevisionens uppgifter inom ramen för EU-arbetet berörs inte närmare.

Utredningens bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning (betänkandet s. 180–181).

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har inte några invändningar mot utredningens bedömning. *Statskontoret*, som anser att det är lämpligt att Riksrevisionen svarar för revisionsutlåtanden till EU, menar dock att det är olämpligt ur principiell synvinkel att granskningen sker på uppdrag av regeringen. Enligt kontoret bör Riksrevisionen fullgöra denna uppgift med stöd av en uttrycklig bestämmelse i lag.

Bakgrund: Parallellt med Riksrevisionsverkets ordinarie granskning av myndigheternas hantering av EU-medel förekommer också att verket på uppdrag av regeringen genomför särskilda granskningar som avser uppgifter som Sverige såsom medlemsland är ålagda att utföra av Europeiska kommissionen. Som exempel kan nämnas att regeringen har utsett Riksrevisionsverket till intygsgivande organ enligt kommissionens förordning (EG) nr 1663/95 av den 7 juli 1995 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EEG) nr 729/70 i fråga om förfarandet vid avslutande av räkenskaperna för garantisektionen vid Europeiska utvecklings- och garantifonden för jordbruket (EGT nr L 158, 08/07/1995 s. 6-12, Celex nr 31995R1663). Regeringen har också gett verket i uppdrag att lämna revisionsutlåtande för strukturfondsprogrammen enligt kommissionens förordning (EG) nr 2064/97 av den 15 oktober 1997 om fastställande av närmare bestämmelser för genomförandet av rådets förordning (EEG) nr 4253/88 i fråga om medlemsstaternas finansiella kontroll av verksamhet som samfinansieras av strukturfonderna (EGT nr L290, 23/10/1997 s. 1-7, Celex nr 31997R2064).

I vilken omfattning och med vilken inriktning Riksrevisionsverket genomför de särskilda granskningsuppdragen följer av de villkor som gäller för uppdragen. Det innebär att genomförandet och rapporteringen av granskningsuppdragen i viss mån skiljer sig från verkets vanliga granskningsprocedurer. Internt har uppdragen annars hanterats på samma sätt som övriga revisionsuppdrag som avslutas med revisorsutlåtande eller revisorsintyg. Enligt Riksrevisionsverket har det varit till stor fördel vid utförandet av uppdragen att dessa har kunnat genomföras av samma revisionsorgan som utför den ordinarie revisionen av de myndigheter vars verksamhet berörs av uppdragen.

Enligt verksförordningen (1995:1322), som gäller alla myndigheter under regeringen, åligger det Riksrevisionsverket att ge regeringen stöd vid Sveriges deltagande i verksamheten inom EU och ställa den personal till förfogande för Sveriges deltagande i EU som regeringen begär. Riksrevisionsverkets medverkan i andra frågor som rör EU sker dels genom det vanliga remissförfarandet, dels genom rådgivning i form av underhandssynpunkter på olika frågor till Regeringskansliet. Det krav som ställs på Riksrevisionsverket att lämna stöd till regeringen i dessa frågor skiljer sig inte från de krav som ställs på andra statliga myndigheter under regeringen.

Skälen för regeringens förslag: Det kan av flera skäl diskuteras om Riksrevisionen skall kunna ta emot den typ av uppdrag som det här är fråga om. Riksrevisionen, som en granskande myndighet under riksdagen av all statlig verksamhet, får en helt annan relation till regeringen än vad Riksrevisionsverket som en myndighet under regeringen haft. Regeringen saknar formellt sett möjlighet att lägga ut granskningsuppdrag på

Riksrevisionen. Ifrågavarande slag av kontroller eller granskningar är i själva verket en uppgift som det åligger regeringen att utföra. Eftersom Riksrevisionen primärt skall granska hur regeringen ser till att denna kontroll blir utförd, kan Riksrevisionen inte samtidigt utföra kontrollen i fråga utan att förtroendet för myndighetens självständighet och opartiskhet riskerar att rubbas. Regeringen anser därför att Riksrevisionen inte skall lämna revisionsutlåtanden vare sig på uppdrag av regeringen eller med stöd av bestämmelser i lag. Hur regeringen i stället skall lösa denna fråga bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Vid en jämförelse med andra nationella revisionsorgan inom EU framgår att råd i frågor som har anknytning till EU med få undantag lämnas till respektive regering. Varje revisionsorgan avgör själv om och på vilket sätt rådgivning med hänsyn till kraven på myndighetens oberoende kan lämnas till respektive regering. Att sådan rådgivning sker bedöms som positivt eftersom den kan medverka till att stärka EU:s egen förvaltning. Regeringens bedömning är, mot bakgrund av vad som nu anförts, att det får ankomma på riksrevisorerna att från fall till fall besluta om rådgivning kan ske utan att förtroendet för Riksrevisionens självständighet i förhållande till regeringen kan komma att ifrågasättas.

7.5 Revisionen av Riksrevisionen

Regeringens förslag: Riksdagens finansutskott skall svara för att revision sker av Riksrevisionen.

Riksdagens riktlinjer: Frågan om ansvaret för revisionen av Riksrevisionen skall övervägas i det fortsatta utredningsarbetet.

Utredningens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag (betänkandet s. 161 – 162).

Remissinstanserna: Remissinstanserna framför inte några invändningar mot utredningens förslag.

Bakgrund: Enligt 2 § andra stycket lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. svarar numera riksdagens finansutskott för att revision sker av Riksdagens revisorer. Tidigare svarade revisorerna själva för denna upphandling av revisionen. När det gällde frågan var ansvaret skulle ligga för den externa revisionen av Riksdagens revisorer hade inför ändringen flera alternativ övervägts. Riksdagens revisionsutredning, som hade i uppgift att se över denna fråga, förordade talmanskonferensen som det mest lämpliga alternativet. Som skäl anfördes att talmanskonferensen organisatoriskt var ett organ som stod över Riksdagens revisorer och därför hade möjlighet att ta sig an de problem som skulle kunna uppstå. Konstitutionsutskottet ansåg emellertid att den mest lämpliga lösningen var att finansutskottet ansvarade för upphandlingen av externrevisionen av Riksdagens revisorer. Enligt utskottet var talmanskonferensen i huvudsak ett rådgivande organ åt talmannen och hade avgränsade befogenheter i riksdagens interna arbete. Finansutskottet å andra sidan beredde ärenden om Riksdagens revisorer och kunde i upphandlingen av externrevisionen ta hjälp av riksdagens förvaltningskontor som också borde stå som

formell kontraktspart (bet. 1998/99:KU16). Riksdagen anslöt sig till utskottets förslag (rskr. 1998/99:151–155). Prop. 2001/02:190

Skälen för regeringens förslag: Den närmast till hands liggande lösningen i frågan om den årliga revisionen av Riksrevisionen är att införa samma ordning som i dag gäller för Riksdagens revisorer. Sedan den ordningen infördes har emellertid riksdagsförvaltningen ändrats. Den nya ledningsorganisationen för riksdagsförvaltningen innebär att den nybildade riksdagsstyrelsen har tagit över beslutsuppgifter från såväl talmanskonferensen som förvaltningsstyrelsen och blivit högsta beslutande organ i alla frågor som gäller riksdagsförvaltningen (1999/2000:TK och bet. 1999/2000:KU19). Den nybildade riksdagsstyrelsen skulle således kunna vara ett tänkbart alternativ till finansutskottet när det gäller ansvaret för revisionen av Riksrevisionen. Mot detta talar emellertid det förhållandet att styrelsen har ett ansvar för riksdagens förvaltning. Om Riksdagsstyrelsen har ansvaret för den årliga revisionen av Riksrevisionen samtidigt som Riksrevisionen reviderar riksdagens förvaltning kan detta ge upphov till intressekonflikter. Regeringen föreslår därför att finansutskottet skall svara för att revision sker av Riksrevisionen. En bestämmelse om detta bör tas in i lagen med instruktion för Riksrevisionen (se 19 § andra stycket förslaget till denna lag, jfr tilläggsbestämmelse 4.6.2 i förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen).

7.6 Finansiering av Riksrevisionens årliga revision

Regeringens bedömning: Regeringen bör återkomma till riksdagen med författningsförslag som möjliggör en avgiftsfinansiering av den årliga revisionen från och med den 1 juli 2003.

Riksdagens riktlinjer: Frågan har inte närmare berörts av riksdagen.

Utredningens bedömning: Någon avgiftsfinansiering av Riksrevisionens verksamhet föreslås inte. Om sådana föreskrifter beslutas bör en hänvisning till dessa finnas i lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (betänkandet s. 198 och 199).

Remissinstanserna: *Ekonomistyrningsverket* framhåller att om den årliga revisionen avgiftsbeläggs så bör det framgå av bemyndigandet vem som bestämmer avgiften och vem som får disponera inkomsterna. *Kammarkollegiet* anser att Riksrevisionen skall vara anslagsfinansierad oberoende av om den organisation som omfattas av revisionen är anslagsfinansierad eller inte. Enligt *Kammarkollegiet* intar Riksrevisionen en monopolställning och den organisation som är föremål för revisionen har inte någon möjlighet att påverka omfattningen, sättet för genomförandet eller andra faktorer som påverkar kostnaderna för revisionen. *Statskontoret* delar utredningens bedömning av de formella och principiella förutsättningarna för en avgiftsbeläggning av den årliga revisionen, men framhåller att om möjligheten till avgiftsuttag tas bort så leder detta till ökade utgifter på statsbudgeten. Utredningens bedömning har i övrigt inte mött några invändningar.

Bakgrund: Riksdagens revisorers granskningsverksamhet är i dag helt anslagsfinansierad. Även Riksrevisionsverkets granskningsverksamhet är i huvudsak anslagsfinansierad. Men en inte obetydlig del av granskningsverksamheten – i praktiken närmare en tredjedel – finansieras genom avgifter. Kostnaderna för den avgiftsfinansierade verksamheten uppgick år 2000 till 25,7 miljoner kronor.

Enligt 9 § förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket skall verket ta ut avgifter för den årliga revisionen av affärsverken, vissa myndigheter med hög grad av avgiftsfinansiering samt i de statliga bolagen och stiftelserna där verket utser revisor. Motivet för den nu beskrivna finansieringsordningen för den årliga revisionen är att sådana organ som helt eller till övervägande del finansieras genom avgifter också skall bära den fulla kostnaden för sin revision. Den nu beskrivna ordningen har tillämpats sedan budgetåret 1989/90 (prop. 1988/89:100, bilaga 15).

Utredningen lämnade inget förslag såvitt avser finansieringen av Riksrevisionens verksamhet. Utredningen gjorde den bedömningen att föreskrifter om avgifter meddelade av riksdagen inte skulle behöva komma i konflikt med Riksrevisionens självständighet. Att den reviderade får betala för sin revision gäller på alla områden. Utredningen konstaterade dock att den inte hade något underlag för att beräkna storleken på eventuella avgifter eftersom kostnadsberäkningen låg inom ramen för Riksrevisionsutredningens uppdrag. Därför avstod utredningen från att lämna några förslag till föreskrifter om avgifter.

Riksrevisionsutredningen har i delbetänkandet (SOU 2002:17) Riksrevisionen – organisation och resurser föreslagit att Riksrevisionens granskningsverksamhet skall vara helt anslagsfinansierad.

Riksdagsstyrelsen har i beslut den 29 maj 2002 förordat vissa principer beträffande finansieringen av Riksrevisionen. Enligt dessa principer skall den årliga revisionen från och med den 1 juli 2003 vara avgiftsfinansierad beträffande affärsverk, vissa myndigheter som i hög grad är avgiftsfinansierade samt beträffande de aktiebolag och stiftelser där Riksrevisionen utser revisor. Från och med den 1 januari 2004 skall avgiftsfinansieringen av den årliga revisionen omfatta samtliga myndigheter under regeringen och riksdagen. Vad gäller avgiftsinkomsterna skall Riksrevisionen få disponera dessa under det andra halvåret 2003, men att de därefter skall redovisas på inkomsttitel och medel i stället anvisas över anslag. Av samma beslut framgår att Riksrevisionens effektivitetsrevision skall vara anslagsfinansierad.

Skälen för regeringens bedömning: Frågan om hur Riksrevisionens granskningsverksamhet skall vara finansierad har inte närmare berörts av riksdagen. Däremot har Riksdagsstyrelsen nyligen tagit ställning i frågan.

De nuvarande avgifterna för den årliga revisionen framgår av en taxa beslutad av Riksrevisionsverket. Taxan har verket beräknat utifrån budgeterade kostnader för den årliga revisionen med tillägg för den årliga revisionens andel av de gemensamma kostnaderna för att uppnå full kostnadstäckning. De rättsliga förutsättningarna för en avgiftsbeläggning av den årliga revisionen genom myndighetsföreskrifter, när den i framtiden kommer att utföras av en myndighet under riksdagen, är emellertid inte desamma som när den utförs av en myndighet under regeringen (jfr 8 kap. 13 § tredje stycket och 14 § andra stycket

regeringsformen). För att Riksrevisionen skall kunna besluta en taxa krävs en ändring av regeringsformen. En sådan grundlagsändring skulle dock inte hinna genomföras till år 2003. Den möjlighet som återstår är att riksdagen själv meddelar föreskrifter om sådana avgifter i en särskild lag.

Det föreligger inget remitterat utredningsförslag som skulle kunna utgöra underlag för ett förslag om avgiftsfinansiering i enlighet med de principer Riksdagsstyrelsen förordat. Regeringen har inte heller något underlag att beräkna storleken på avgifter för den årliga revisionen eftersom de organisatoriska frågorna kring bildandet av Riksrevisionen är föremål för utredning och några slutliga kostnadsberäkningar ännu inte har tagits fram. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med de förslag som krävs för att det skall vara möjligt att genomföra de av Riksdagsstyrelsen fastställda principerna för en avgiftsfinansiering av den årliga revisionen.

I sammanhanget skall nämnas att vad som nu sagts om de rättsliga förutsättningarna för avgifter för revisionen inte berör Riksrevisionens rätt att ta betalt för medverkan i internationellt samarbete (se avsnitt 7.4.1). I de fallen är det fråga om att ta betalt för frivilligt efterfrågade tjänster.

7.7 Frågor där regeringen inte lämnar förslag

Vad gäller vissa frågor som har samband med inrättandet av Riksrevisionen saknar regeringen möjlighet att lämna förslag. Det gäller bestämmelser om arvoden för ledamöter i styrelsen för Riksrevisionen, undantag från möjligheten att överklaga tjänstetillsättningsbeslut, bestämmelser rörande internrevisionen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond samt bestämmelser om delårsrapport för Riksrevisionen.

När det gäller arvoden så regleras det för Riksdagens revisorer i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ. Regeringen föreslår endast att Riksdagens revisorer byts ut mot styrelsen för Riksrevisionen (se 1 § förslaget till ändring i denna lag). Bestämmelsen får under riksdagsbehandlingen av lagstiftningsärendet kompletteras med uppgifter om arvoden för ledamöterna.

Överklagande av tjänstetillsättningsbeslut regleras i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter. Enligt lagens 3 § får beslut om tillsättning av tjänsten som kanslichef hos Riksdagens revisorer inte överklagas. Regeringen föreslår endast att detta undantag från överklagandemöjligheten tas bort (se 3 § förslaget till ändring i denna lag). I den mån det hos Riksrevisionen kommer att finnas tjänster där tillsättningsbeslutet inte skall gå att överklaga får bestämmelsen kompletteras under riksdagsbehandlingen av lagstiftningsärendet.

De lagrum som i dag reglerar internrevisionen för Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond föreslås upphävas (se förslaget till lag om upphävande av lagen [1988:46] om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.). Som närmare utvecklas i författningskommentaren till upphävandet av den lagen kan bestämmelser om internrevisionen vid stiftelsen, om fastställande av

revisionsplan och om samråd med Riksrevisionen tas in i stadgarna för stiftelsen. Prop. 2001/02:190

Om Riksrevisionen skall lämna delårsrapport bör detta beaktas vid utformningen av 12 § första stycket 3 förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen.

8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Reglerna skall träda i kraft den 1 juli 2003.

Skälen för regeringens förslag: De författningsförslag som läggs fram i denna proposition skall träda i kraft när Riksrevisionen inrättas. Detta sker den 1 juli 2003 (bet. 2001/02:KU25; rskr. 2001/02:238).

9 Kostnader

Regeringens bedömning: Några kostnadsberäkningar eller andra konsekvensbeskrivningar av riksdagens principbeslut behöver inte redovisas.

Skälen för regeringens bedömning: I föreliggande proposition lämnar regeringen författningsförslag till ett av riksdagen fattat principbeslut för en förändrad revision under riksdagen. Med hänsyn till ärendets karaktär – att utforma ett regelverk utifrån ett av riksdagens fattat principbeslut – har regeringen ansett att några särskilda konsekvensbeskrivningar av beslutet inte behövs.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen

3 kap.

8 §

Förslaget har behandlats i avsnitt 6.1.8.

Bestämmelsen innebär att riksrevisorerna gemensamt eller var för sig kan väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. I 10 § andra stycket lagen med instruktion för Riksrevisionen föreslås en föreskrift om att riksrevisorerna skall samråda med varandra innan någon av dem gör en sådan framställning hos riksdagen.

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.4.

Riksdagen kan enligt 3 kap. 8 § andra stycket föreskriva att ett sådant organ som avses i bestämmelsens första stycke, dvs. som helt eller delvis utses av riksdagen, får väcka förslag hos riksdagen i andra frågor än som rör dess kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer. Av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) framgår att styrelsen får göra framställningar hos riksdagen med anledning av riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser. Genom tilläggsbestämmelsen upplyses om att styrelsen vid Riksrevisionen har en sådan förslagsrätt.

4 kap.

4.6.1

Bestämmelserna om val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget samt åtal mot riksrevisor och åtal mot ledamot av Riksrevisionens styrelse har behandlats i avsnitten 6.1.1, 6.1.5 och 6.2.1. Dessa ärenden bereds av konstitutionsutskottet. Val av ledamot av Riksrevisionens styrelse bereds dock av Riksdagens valberedning (se avsnitt 6.2.1)

Övriga ärenden om Riksrevisionen bereds av finansutskottet (se kommentaren till tilläggsbestämmelse 4.6.2).

4.6.2

Finansutskottet svarar för beredningen av ärenden om Riksrevisionen som inte bereds av konstitutionsutskottet eller Riksdagens valberedning (se tilläggsbestämmelserna 4.6.1 och 7.2.2 samt 9 kap. 8 §). Av tilläggsbestämmelsen framgår att alla övriga ärenden bereds av finansutskottet. Detta innefattar revision av Riksrevisionen, vilket behandlas i avsnitt 7.5 (se även 19 § andra stycket lagen med instruktion för Riksrevisionen).

7 kap.

7.2.2

Ändringen i *första* och *andra stycket* är en följd av att det är konstitutionsutskottet som har i uppgift att bereda ärenden om val av riksrevisorer (se tilläggsbestämmelse 4.6.1). Däremot följer valet av ledamöter till Riksrevisionens styrelse huvudregeln för val som förrättas av kammaren. Det valet bereds således av valberedningen (se avsnitt 6.2.1)

11 §

Första stycket motsvarar i sak vad som föreskrivs i 8 kap. 10 § andra stycket såvitt gäller val av Riksdagens ombudsmän. Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 6.1.1 och 6.1.3. För riksrevisorerna gäller en mandatperiod på sju år och utan möjlighet till omval.

I *andra stycket* anges att riksdagen skall utse en av riksrevisorerna att vid sidan av sitt uppdrag som riksrevisor svara för myndighetens administrativa ledning. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.6.

I *tredje stycket* anges behörighetskraven för en riksrevisor. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.2. Utöver denna bestämmelse gäller reglerna om jäv i 11 och 12 §§ förvaltningslagen (1986:223), jfr RÅ1983 2:89. Genom att lagen (1994:260) om offentlig anställning inte är tillämplig på riksrevisorerna (se författningskommentaren till den lagen) kommer dess bestämmelse om bisysslor i 7 § inte att gälla för riksrevisorerna. Av 12 kap. 7 § fjärde stycket regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) framgår att en riksrevisor som inte uppfyller behörighetskraven eller som gjort sig skyldig till allvarlig försummelse får skiljas från sitt uppdrag.

8.11.1

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.1.

Om annat organ än Riksdagens valberedning skall bereda val, skall detta anges i riksdagsordningen eller i annan lag (jfr även ändringen i tilläggsbestämmelserna 4.6.1 och 7.2.2).

12 §

I *första stycket* slås fast att det endast är på begäran av konstitutionsutskottet som riksdagen kan skilja en riksrevisor från hans eller hennes uppdrag. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.5. Av 12 kap. 7 § fjärde stycket regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) framgår att en riksrevisor som inte uppfyller behörighetskraven eller som gjort sig skyldig till allvarlig försummelse får skiljas från sitt uppdrag. I 14 § lagen med instruktion för Riksrevisionen föreslås en bestämmelse som innebär att en riksrevisor är skyldig att anmäla vissa förhållanden som har betydelse för uppdragets utförande.

I *andra stycket* anges att riksrevisor som efterträder riksrevisor som avgått i förtid alltid skall väljas för en ny sjuårsperiod. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.3.

13 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 6.2.1 och 6.2.2.

Valbara till Riksrevisionens styrelse skall vara riksdagsledamöter och före detta riksdagsledamöter.

Första stycket motsvarar med undantag för ledamotsantalet vad som gäller vid val av ledamöter till riksdagens utskott. Riksdagen har också på samma sätt som vid utskottsvalen möjlighet att besluta om ett högre ledamotsantal. Val inom riksdagen bereds och genomförs enligt huvudregeln i 7 kap. 1 och 2 §§, dvs. av Riksdagens valberedning. Suppleanter utses med stöd av 7 kap. 8 § till minst samma antal som de ordinarie ledamöterna och vad som är föreskrivet om de ordinarie ledamöterna tillämpas också i fråga om suppleanterna.

Genom bestämmelsen i *andra stycket* tillförsäkras varje riksdagsparti en ordinarie plats i styrelsen. Bestämmelsen har utformats efter förebild av bestämmelserna om val av ledamöter till Riksdagens valberedning. För det fall någon ledamot lämnar sitt uppdrag i förtid och efterträdare skall utses kommer bestämmelserna i 7 kap. 12 § första stycket att tillämpas.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar vad som gäller vid val av ordförande och vice ordförande bland Riksdagens revisorer enligt 8 kap. 11 § andra stycket i dess nuvarande lydelse.

8.13.1

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.2.

9 kap.

4 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.3.

Av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) framgår att Riksrevisionen har undantagits från ordningen att det är riksdagsförvaltningen som upprättar förslag till anslag på statsbudgeten för riksdagen och dess myndigheter. Riksrevisionen, genom dess styrelse, upprättar själv förslag till anslag på statsbudgeten för sin verksamhet. Riksdagsförvaltningen skall endast yttra sig över förslaget.

8 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 6.1.5 och 6.2.1.

Beslut om åtal mot riksrevisor eller mot ledamot av Riksrevisionens styrelse skall fattas av konstitutionsutskottet. Av 10 § lagen (1986:165) med instruktion för Riksdagens ombudsmän följer att det är Riksdagens ombudsmän som skall väcka och utföra sådana åtal.

Övergångsbestämmelser

Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 6.1.4 och 8.

Ändringarna i riksdagsordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 2003 i samband med inrättandet av Riksrevisionen. Enligt övergångsbestämmelserna till 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) får riksdagen välja riksrevisorer och ledamöter till styrelsen

före ikraftträdandet. Formellt kan ett sådant val ske först sedan den nya riksdagen samlats efter 2002 års riksdagsval och beslutat om de ändringar i regeringsformen som är nödvändiga för bildandet av Riksrevisionen. Vid ett sådant val skall dock de nya bestämmelserna tillämpas. Av bestämmelsen följer vidare att vid det första valet skall bestämmelsen i 8 kap. 11 § inte tillämpas utan i stället skall en riksrevisor väljas för sju år, en för fem år och en för tre år.

10.2 Förslaget till lag om revision av statlig verksamhet m.m.

1 §

Bestämmelsen i *första stycket* innehåller en hänvisning till 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.2.

I *andra stycket* finns en informationsregel om att ytterligare granskningsuppgifter för Riksrevisionen finns i andra lagar. Se t.ex. 18 kap. lagen (1962:381) om allmän försäkring, 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.8.

I *tredje stycket* finns en informationsregel om att det finns bestämmelser i aktiebolagslagen och stiftelselagen om Riksrevisionens rätt att förordna revisorer i statliga aktiebolag och stiftelser (se vidare kommentarerna under 10 kap. 8 § aktiebolagslagen och 4 kap. 1 § stiftelselagen). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.5.

Granskningens omfattning

2 §

I bestämmelsen anges de verksamheter som med stöd av denna lag får granskas från effektivitetssynpunkt. Den närmare inriktningen av denna granskning framgår av 4 §.

Med statlig verksamhet avses en verksamhet som inte direkt behöver vara knuten till en viss myndighet utan kan avse flera myndigheters verksamheter (prop. 1973:90 s. 435). Att verksamhet och myndighet knyts samman i bestämmelsen innebär emellertid inte något annat synsätt på statlig verksamhet än det som det angivna förarbetsuttalandet ger uttryck för. Riksrevisionens granskning kan således inriktas på en verksamhet som bedrivs av en viss myndighet men också på en verksamhet som berör flera myndigheter.

Punkterna 1 – 3 motsvarar i sak 2 § första stycket i lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer och 2 § 2 förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket. Bestämmelserna har behandlats i avsnitten 5.4.1, 5.4.2 och 5.4.4. Uttrycket ”den statliga verksamheten” i revisorernas instruktion har ersatts av en uppräkningslista av de verksamheter som omfattas.

Beträffande effektivitetsrevisionen av domstolarna måste, som *Lagrådet* har framhållit (se avsnitt 6.4.1), stor återhållsamhet iakttas när det gäller att framföra synpunkter på det sätt på vilket en domstol organiseras och utför sin dömande verksamhet.

Att Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning nämns särskilt (punkten 3) beror på att de inte ingår i den statliga förvaltningsorganisationen. Verksamheten är dock statlig.

Punkten 4 motsvarar dels 2 § första stycket i lagen med instruktion för Riksdagens revisorer, dels 1 § första stycket i lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktieföretag och stiftelser (jämförd med förordningen [1993:958] med samma namn). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.5. De företag som får granskas enligt denna punkt är desamma som får granskas enligt lagen med instruktion för Riksdagens revisorer.

Punkten 5 anger granskningskretsen för stiftelser. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.5. Den motsvarar delvis 2 § första stycket i lag med instruktion för Riksdagens revisorer och 1 § första stycket i lagen om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktieföretag och stiftelser. Det i de båda lagarna uppställda villkoret att staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten för att denna skall få granskas har dock ersatts av ett krav på att stiftelsen skall vara bildad av eller tillsammans med staten eller förvaltas av en statlig myndighet. Förebild är bestämmelserna i 9 kap. 10 § stiftelselagen (1994:1220). Bestämmelsen gör det möjligt för Riksrevisionen att granska verksamheten i samtliga stiftelser som staten medverkat i bildandet av eller som förvaltas av en statlig myndighet. Beträffande granskningskretsen är någon ändring i förhållande till gällande rätt inte avsedd. Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, som också omfattas av denna punkt, har behandlats särskilt i avsnitt 5.4.3.

Punkten 6 motsvarar i huvudsak 2 § andra stycket i lagen med instruktion för Riksdagens revisorer och 2 § 3 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. En utvidgning har skett i förhållande till dessa lagar eftersom även villkor kan grunda redovisningsskyldighet. Det innebär att granskningen även kan grundas på förvaltningsbeslut om hur medlen får användas och inte bara på särskilda föreskrifter om användningen (normbeslut). Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.6.

Genom *punkten 7* införs en möjlighet för Riksrevisionen att granska arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.7. Arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen regleras i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring. Granskningen kan omfatta handläggning av enskilda ärenden men även frågor som rör hanteringen av det statliga statsbidraget som arbetslöshetskassorna administrerar inom arbetslöshetsförsäkringen. Utanför granskningsområdet faller den del av arbetslöshetskassornas verksamhet som rör det rent privaträttsliga förhållandet mellan arbetslöshetskassan och dess medlemmar, t.ex. medlemskapsärenden. De uppgifter om medlemskap som förekommer i ett ärende om arbetslöshetsersättning kommer emellertid att ingå i det underlag som Riksrevisionen får granska.

I bestämmelsen lämnas en uttömmande uppräknings av de myndigheter m.fl. vars årsredovisningar och delårsrapporter Riksrevisionen skall granska som årlig revision enligt denna lag. Den närmare inriktningen av granskningen framgår av 5 §.

Första stycket punkten 1 behandlar årsredovisningen för staten. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.1. Regeringens skyldighet att för riksdagen redovisa hur statens finanser utvecklas genom uppföljning, prognoser och utfall samt redovisning och revision regleras i lagen (1996:1059) om statsbudgeten (se författningskommentaren till 47 § förslaget till lag om ändring i den lagen).

Första stycket punkten 2 motsvarar 1 § lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet, 2 § tredje stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer och 2 § 4 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.1. Efter som domstolarna inte själva lämnar någon årsredovisning, utan denna redovisning i stället redovisas genom en statlig förvaltningsmyndighet (Domstolsverkets årsredovisning), anges efter påpekande från *Lagrådet* domstolarna inte i denna punkt.

I förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag finns för myndigheter som lyder under regeringen föreskrifter om redovisningskyldighet. Enligt föreskrifterna skall myndigheterna årligen upprätta och till regeringen lämna årsredovisning, delårsrapport och budgetunderlag. Årsredovisningen, delårsrapporten och budgetunderlaget skall omfatta all den verksamhet som myndigheten ansvarar för, oavsett hur verksamheten finansieras eller i vilken form verksamheten bedrivs. Årsredovisningen skall bestå av resultatredovisning, resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning, finansieringsanalys samt noter. Årsredovisningen skall även innehålla en sammanställning över väsentliga uppgifter från resultaträkning, balansräkning och anslagsredovisning, liksom uppgifter om låneram, anslagskredit samt vissa nyckeltal. I årsredovisningen skall även lämnas information om andra förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten. I förekommande fall skall myndigheten i anslutning till årsredovisningen även lämna en sammanställd redovisning. Att även denna redovisning omfattas av granskningen har inte ansetts behöva regleras särskilt (jfr 2 § 5 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket).

Första stycket punkten 3 motsvarar 2 § lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. och 2 § tredje stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 5.4.2 och 5.4.3. Enligt 2 § 2 lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen får riksdagsförvaltningen meddela för riksdagen och dess myndigheter, utom Riksbanken, gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess organ. Riksdagsförvaltningen har med stöd av bestämmelsen utfärdat flera föreskrifter. Genom 36 § riksdagsförvaltningens föreskrifter om arbetsordning för riksdagsförvaltningen (RFS 2001:2) har de förordningar, föreskrifter och allmänna råd som gäller för myndigheter

under regeringen gjorts tillämpliga – med några undantag – även för riksdagsförvaltningen. Riksdagsförvaltningen har vidare utfärdat föreskrifter som innebär att förordningen om årsredovisning och budgetunderlag, förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring och förordningen (1994:1261) om statliga myndigheters redovisningssystem i allt väsentligt gäller för riksdagens myndigheter, utom Riksbanken (RFS 2001:9, RFS 2001:10, RFS 2001:11).

Första stycket punkten 4 motsvarar 2 § tredje stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.4. För Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning tillämpas förordningen om årsredovisning och budgetunderlag med undantag för föreskrifterna om resultatredovisning (dnr Ju2000/6333/F).

Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar 2 § 6 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Av förordningen om årsredovisning och budgetunderlag följer att myndigheter skall lämna delårsrapport avseende de första sex månaderna av ett pågående budgetår. En sådan delårsrapport skall bestå av resultaträkning, balansräkning, anslagsredovisning samt prognos för det pågående räkenskapsåret över utfallet på anslag, inkomstitlar och bemyndiganden samt för verksamhetens kostnader och intäkter.

Att Riksrevisionen skall granska årsredovisningen m.fl. redovisningshandlingar även för andra myndigheter och organ än som nämns i denna paragraf framgår av 1 § andra stycket.

Granskningens inriktning

4 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.1.

I *första stycket första meningen* anges vilken inriktning effektivitetsrevisionen skall ha av de verksamheter m.m. som anges i 2 §. Granskningen skall även knytas till de resultat i stort som har uppnåtts inom olika verksamhetsområden. Bestämmelsen motsvarar delvis 3 § första stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Bestämmelsen i *andra meningen* motsvarar 4 § andra stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer.

I *andra stycket* anges att resultatet av granskningen som huvudregel skall redovisas i en särskild granskningsrapport. Det överensstämmer med det rapporteringsförfarande som i dag tillämpas av Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket vid effektivitetsrevision (se bl.a. 7 § förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket). På förslag av *Lagrådet* har bestämmelsen utformats så att inte varje granskningsärende skall rapporteras. Ett granskningsärende skall givetvis kunna inledas med en förstudie eller annan förberedande undersökning i syfte att pröva om granskningsfrågan är genomförbar utan att ärendet för den skull skall behöva redovisas i en särskild granskningsrapport om granskningen inte fullföljs (se även kommentaren till 5 § om revisionsberättelse).

Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 5.4.1 och 5.4.4.

I *första stycket* anges hur granskningen av årsredovisningen för staten och de myndigheter m.fl. som anges i 3 § skall genomföras. Begreppet god revisionsred motvarar i statlig revision begreppets innebörd vid privat revision. Revisorsorganisationerna FAR och Svenska Revisors-samfundet SRS utfärdar rekommendationer avseende innehållet i god revisionsred. Revisorsnämnden ansvarar för att god revisionsred utvecklas på ett ändamålsenligt sätt (3 § revisorslagen [2001:883]). I det enskilda fallet avgör i sista hand domstol vad som är god revisionsred. Att granskningen skall ske i enlighet med god revisionsred betyder att den får växlande omfattning och innebörd allt efter de granskade myndigheternas och organens skiftande förhållanden och att en anpassning måste ske efter utvecklingen genom teori och praxis i fråga om uppfattningen av granskningens innebörd och omfattning (jfr prop. 1975:103 s. 242).

Bestämmelsen i första stycket motvarar delvis 2 § tredje stycket lagen med instruktion för Riksdagens revisorer, 2 § lagen om revision av Regeringskansliet och 2 § 4 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Bestämmelsen om att en bedömning också skall göras av om ledningens förvaltning inte bara följer tillämpliga föreskrifter utan också särskilda beslut motvarar 2 § 4 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Med särskilda beslut avses såväl regeringens beslut när det gäller myndigheter under regeringen som beslut av riksdagen eller av riksdagsförvaltningen när det gäller myndigheter under riksdagen.

Enligt 45 § lagen om statsbudgeten skall bokföringen i staten ske på ett sätt som stämmer överens med god redovisningsred. Redovisningen skall ge en rättvisande bild av verksamheten, det ekonomiska resultatet och ställningen samt förvaltningen av statens medel och övriga tillgångar. Riksrevisionens uttalande om årsredovisningen för staten begränsas av detta förhållande. Årsredovisning bygger i hög grad på underställda myndigheters årsredovisningar. Någon samlad redovisning av de sakliga resultat som uppnåtts inom olika delar av statens verksamhet ingår inte i årsredovisningen. Granskningen omfattar inte ledningens förvaltning.

I 38 § lagen om statsbudgeten anges vilken information årsredovisningen för staten skall innehålla. Årsredovisningen för staten kan dock innehålla också annan information som regeringen bedömer som lämplig att redovisa i detta sammanhang. Riksrevisionens granskning skall dock endast ske i syfte att bedöma om årsredovisningen är upprättad på ett sådant sätt att den ger en rättvisande bild. Om det i årsredovisningen inte har lämnats upplysningar som skall lämnas enligt 38 § lagen om statsbudgeten, skall Riksrevisionen ange detta och om det är möjligt lämna de upplysningar som behövs i sin berättelse. Annan information som lämnas i årsredovisningen, även om denna är av ekonomisk natur, skall inte bli föremål för Riksrevisionens granskning. För att undanröja eventuella oklarheter är det lämpligt att detta förhållande också anges i revisionsberättelsen.

Undantaget för ledningens förvaltning vid granskningen av Regeringskansliet motsvarar i sak 2 § lagen om revision av Regeringskansliet.

Bestämmelsen i *andra stycket* att granskningen efter varje räkenskapsår – vilket förfarande också tillämpas i dag av Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket – alltid skall avslutas med en revisionsberättelse och i förekommande fall med ett revisorsintyg motsvarar 5 § förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Något sådant obligatoriskt krav på rapportering för varje granskningsärende har inte föreskrivits för effektivitetsrevisionen (se kommentaren till 4 §).

I *tredje stycket* finns föreskrifter om vad revisionsberättelsen för Riksbanken skall innehålla. Föreskrifterna motsvarar i sak 3 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. I övrigt beslutar Riksrevisionen om innehållet i revisionsberättelsen och om vad som där skall uttalas med anledning av granskningen.

Samverkans- och uppgiftsskyldighet

6 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.5.

Bestämmelsen är tillämplig i förhållande till samtliga som granskas enligt denna lag. Liknande bestämmelser om biträde finns i 10 kap. 7 § aktiebolagslagen och 18 kap. 24 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Uppgifts- och upplysningsskyldigheten motsvarar i huvudsak vad som föreskrivs i 2 och 3 §§ lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m. samt lagen om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser och 8 § förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Bestämmelsen innebär en viss utvidgning av den nuvarande uppgiftsskyldigheten för statliga bolag och stiftelser eftersom uppgiftsskyldigheten endast har gällt för de bolag och stiftelser som granskats av Riksrevisionsverket, men inte för de som granskats av Riksdagens revisorer. I aktiebolagslagen och stiftelselagen föreslås en särskild uppgiftsskyldighet gentemot Riksrevisionen för revisorer, se författningskommentarerna till 10 kap. 42 § aktiebolagslagen respektive 4 kap. 15 § stiftelselagen.

Skyldigheten gäller även vid förstudier eller andra förberedande undersökningar inför en förestående granskning.

I *första meningen* regleras samverkans- och uppgiftsskyldigheten för statliga myndigheter och i *andra meningen* samma skyldighet för andra än statliga myndigheter. Andra än statliga myndigheter är endast skyldiga att hjälpa och lämna uppgifter till Riksrevisionen beträffande den del av den egna verksamheten som granskas.

Skyldigheten att tillhandahålla uppgifter enligt den föreslagna bestämmelsen omfattar alla uppgifter oavsett medium som bär uppgifterna. Det innebär således att uppgiftsskyldigheten omfattar uppgiftslämnande på medium för automatiserad behandling. Bestämmelsen är en sådan bestämmelse om utlämnande av uppgifter som innebär att Riksrevisionen

inte behöver lämna information till de registrerade om utlämnandet skulle avse personuppgifter (se 24 § personuppgiftslagen [1998:204]). Prop. 2001/02:190

Vite

7 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.6.

Enligt bestämmelsen kan Riksrevisionen i vissa fall förelägga vite för fullgörande av en begäran enligt 6 §. I dessa fall skall lagen (1985:206) om viten tillämpas. Bestämmelsen motsvarar i sak 3 § lagen om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.

Anlitande av biträde

8 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.8.

Av bestämmelsen framgår att Riksrevisionen under vissa förutsättningar i sin revision får använda det granskningsarbete som utförs av anställda hos den myndighet som granskas. En grundförutsättning är att de granskade myndigheten inte motsätter sig det. Det innebär inte något undantag från huvudregeln i 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) att granskningen skall bedrivas självständigt i förhållande till den som granskas. Bestämmelsen klargör endast att Riksrevisionen i detta fall, inom ramen för god revisionsred, får samverka med någon som enligt bestämmelserna om jäv i 11 § förvaltningslagen (1986:223) inte är behörig att utföra granskningen på myndighetens vägnar (jfr 10 kap. 17 § aktiebolagslagen).

Rapportering

9 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.9.1.

Vid vilken tidpunkt granskningsrapporterna över effektivitetsrevisionen skall lämnas till regeringen kan av naturliga skäl inte anges i bestämmelsen. Genom överlämnandet ges revisionsrapporten offentlig spridning. Bestämmelsen innebär att granskningsrapporter som skall lämnas till regeringen blir allmänna handlingar när de expedieras (se 2 kap. 7 § andra stycket 2 tryckfrihetsförordningen). Övriga granskningsrapporter blir allmänna handlingar redan när granskningsärendet slutbehandlats (se 2 kap. 7 § första stycket andra meningen tryckfrihetsförordningen). Ett granskningsärende har slutbehandlats när granskningsrapporten undertecknats av ansvarig revisor inom Riksrevisionen – en riksrevisor eller annan tjänsteman.

Huruvida Riksrevisionen skall lämna förslag och redogörelser till riksdagen med anledning av granskningsrapporterna avgörs därefter av Riksrevisionen genom dess styrelse. Styrelsens behandling av en granskningsrapport utgör ett nytt ärende. Det är först i samband med att

styrelsen gör en sådan framställning till riksdagen som det kan bli aktuellt att också överlämna en granskningsrapport till riksdagen (se det vilande förslaget till ny lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen).

10 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.9.2.

Bestämmelsen i *första stycket* reglerar rapporteringen över den årliga revisionen till regeringen.

Bestämmelsen i *andra stycket* motsvarar 3 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. Den nuvarande regleringen i lagen saknar – med undantag för revisionsberättelsen över årsredovisningen för Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond som skall lämnas till riksdagen – uttryckliga föreskrifter om till vem och när revisionsberättelsen skall lämnas. Några sådana föreskrifter har inte heller tagits med i denna lag.

Bestämmelsen i *tredje stycket* motsvarar delvis 5 § 1 och 3 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket. Bestämmelser om avgivande av revisionsberättelse över årsredovisningen för staten finns i 11 §.

11 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.9.3.

Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall av styrelsen lämnas till riksdagen oavsett om styrelsen avser att göra någon framställning till riksdagen med anledning av revisionsberättelsen eller inte.

12 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.9.4.

Bestämmelsen har utformats så att den avser både den årliga revisionen och effektivitetsrevisionen. Det får förutsättas att det i första hand är ärenden som har avgjorts under det gångna året som samlas i rapporten. Det bör emellertid vara möjligt att i rapporten även kunna redovisa andra ärenden. Den årliga rapporten skall av styrelsen lämnas till riksdagen oavsett om styrelsen avser att göra någon framställning till riksdagen med anledning av rapporten eller inte.

13 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.9.1.

Enligt 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget) är överlämnande av förslag och redogörelser till riksdagen, i motsats till upprättande och överlämnande av granskningsrapporter och revisionsberättelser till regeringen som riksrevisorerna svarar för, en uppgift för styrelsen i Riksrevisionen.

Genom lagens ikraftträdande upphävs lagen om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m., lagen om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser och lagen om revision av Regeringskansliet. Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket när myndigheterna läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.3 Förslaget till lag med instruktion för Riksrevisionen

Inledande bestämmelser

1 §

Första stycket innehåller en hänvisning till vad som föreskrivs i regeringsformen (se bilaga 1).

Andra stycket innehåller en hänvisning till vad som föreslås om Riksrevisionens uppgifter enligt lagen om revision av statlig verksamhet m.m. och att det utöver dessa bestämmelser finns bestämmelser om uppgifter för Riksrevisionen i andra lagar. I den mån inte annat föreskrivs skall bestämmelserna i denna instruktion tillämpas även på sistnämnda uppgifter.

2 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitten 6.1.6, 6.1.7 och 6.2.3.

3 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.9.

Riksrevisorerna bestämmer om rådets verksamhet.

Riksrevisorerna

4 §

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 6.1.6.

Huvudregeln i *första stycket* är att riksrevisorerna beslutar gemensamt i alla frågor som omfattas av denna bestämmelse.

Bestämmelsen i *andra stycket* innebär att riksrevisorerna inom respektive granskningsområde efter samråd beslutar vad som skall granskas. Val av granskningsobjekt, val av granskningsmetod och revisionens slutsatser omfattas inte av bestämmelsen (se kommentaren till 5 §).

Bestämmelsen i *tredje stycket* innebär att riksrevisorernas beslut skall redovisas i en granskningsplan.

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 6.1.7.

Bestämmelsen i *första stycket första meningen* innebär att riksrevisorerna skall var för sig besluta om innehållet och slutsatserna i revisionsrapporterna från både effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen. Bestämmelsen i *andra meningen* innebär att varje riksrevisor avgör själv i vilken utsträckning granskningsärenden kan delegeras till någon annan tjänsteman vid myndigheten.

Bestämmelsen i *andra stycket* avviker från huvudprincipen om att riksrevisorerna beslutar var för sig om innehållet och slutsatserna i revisionsrapporterna från både effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen.

I ärenden som inte fordrar gemensamt beslut av riksrevisorerna tillämpas förvaltningslagens (1986:223) bestämmelser om avvikande mening (jfr 9 § tredje stycket). Det innebär att föredraganden och andra tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen av ett granskningsärende utan att delta i avgörandet har rätt att få avvikande mening antecknad.

6 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.3.

7 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.6.

8 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.6.

För gemensamt beslut fordras som huvudregel att samtliga riksrevisorer är närvarande. *Första meningen* avser situationer där det står klart att en riksrevisor inte kommer att kunna tjänstgöra under en längre tid på grund av t.ex. sjukdom eller av någon annan motsvarande anledning.

Andra meningen avser akuta situationer när beslut i ett visst ärende inte kan avvaktas och bara en av riksrevisorerna är närvarande.

9 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.6.

I *första stycket* anges vem av riksrevisorerna som skall vara ordförande när riksrevisorerna sammanträder.

I *andra stycket* har tagits in en bestämmelse om beslutsordning. Förvaltningslagens omröstningsregler gäller inte.

Av *tredje stycket* följer att föredraganden och andra tjänstemän som är med om den slutliga handläggningen när riksrevisorerna fattar beslut inte har rätt att få avvikande mening antecknad (jfr 19 § förvaltningslagen).

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.8. (se även författningskommentaren till 3 kap. 8 § förslaget till lag om ändring i riksdagsordningen). Bestämmelsen innebär att en riksrevisor skall samråda med de övriga riksrevisorerna innan han eller hon utnyttjar sin förslagsrätt hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens m.m.

Styrelsen

11 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.3, jfr det vilande grundlagsförslaget till ny lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen (se bilaga 1).

12 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.3.

I *första stycket* anges styrelsens uppgifter, jfr det vilande grundlagsförslaget till ny lydelse av 12 kap. 7 § regeringsformen (se bilaga 1).

Av *andra stycket* följer att yttrande skall inhämtas från riksdagsförvaltningen innan styrelsen beslutat om förslag till anslag på statsbudgeten, se tilläggsbestämmelse 3.8.3 och 9 kap. 4 § andra stycket riksdagsordningen samt 2 § lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen.

13 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.5.

Bestämmelsen är en beslutsregel för styrelsen. Därutöver gäller reglerna om omröstning och avvikande mening i 18 och 19 §§ förvaltningslagen. En ledamot av styrelsen kan med stöd av 19 § förvaltningslagen foga reservationer till styrelsens förslag och redogörelser och anteckna avvikande mening till styrelsens yttrande över förslaget till granskningsplan. Bestämmelserna i förvaltningslagen om rätt att få avvikande mening antecknad gäller även föredragande och andra tjänsteman som är med i den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Anmälningsskyldighet

14 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.2.

Paragrafen har utformats efter förebild av bestämmelserna i 4 kap. 4 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank och 10 § lagen (1996:810) om registrering av riksdagsledamöters åtaganden och ekonomiska intressen.

Av punkten 6 följer att riksrevisorn är skyldig att, förutom vad gäller de särskilt under punkterna 1–5 angivna förhållandena, anmäla alla anställningar, uppdrag eller innehav som kan anses påverka uppdragets utförande. Ett sådant uppdrag är exempelvis uppdrag hos enskild mottagare av statlig stöd, om mottagaren kan bli föremål för granskning enligt 2 § 6 lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Redan av behörighetsregeln i 8 kap. 11 § tredje stycket riksdagsordningen följer dock att en riksrevisor inte får ha vissa uppdrag. Den som innehar exempelvis styrelseuppdrag i en myndighet eller i ett aktiebolag eller stiftelse som avses i 2 § 4 och 5 lagen om revision av statlig verksamhet m.m. är inte behörig att vara riksrevisor på grund av att ett sådant uppdrag skulle kunna påverka hans eller hennes självständiga ställning.

Om riksdagen finner att en riksrevisor på grund av något sådant förhållande som avses i bestämmelsen inte längre uppfyller de i 8 kap. 11 § tredje stycket riksdagsordningen uppställda behörighetskraven kan riksdagen skilja riksrevisorn från dennes uppdrag med stöd av 12 kap. 7 § regeringsformen (det vilande grundlagsförslaget).

Personalansvarsnämnd

15 och 16 §§

I paragraferna regleras vissa anställningsfrågor för personalen vid Riksrevisionen. Det är inte lämpligt att dessa frågor prövas av personalansvarsnämnden vid riksdagsförvaltningen. Motsvarande bestämmelser finns i 23 och 24 §§ lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen, 9 kap. 6 § lagen om Sveriges riksbank samt 19 och 20 §§ verksförordningen.

I 23 § hänvisas beträffande överklagande av Riksrevisionens beslut till lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter. Den lagen föreslås genom en ändring i dess 1 § vara tillämplig även vid överklagande av Riksrevisionens beslut. En förutsättning för att ett beslut som gäller anställning hos Riksrevisionen skall få överklagas är dock, om det inte gäller tjänstetillsättning (2 § 1), att det gäller en fråga som är reglerad i lag eller annan författning och det i samma författning också föreskrivs att beslutet i fråga får överklagas (2 § 2). Någon sådan föreskrift har inte föreslagits för personalansvarsnämnden vid Riksrevisionen. Det innebär att den som är missnöjd med personalansvarsnämndens beslut i stället får väcka talan vid Arbetsdomstolen eller vid tingsrätt enligt lagen (1974:371) om rättegång i arbetstvister.

Ersättningar

17 §

Paragrafen motsvarar 19 § lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Bestämmelsen innebär att det är riksdagsförvaltningen som beslutar om ekonomiska förmåner för ledamöterna i styrelsen vid

Riksrevisionen. Ett sådant beslut får överklagas till riksdagens besvärsnämnd enligt 5 § och 7 § andra stycket lagen om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter. Prop. 2001/02:190

Övriga bestämmelser

18 §

Bestämmelsen motsvarar 1 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m., som varit tillämplig bl.a. för Riksdagens revisorer. Med tillämpning av 2 § 2 lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen får riksdagsförvaltningen meddela redovisningsföreskrifter för Riksrevisionen.

19 §

Bestämmelsen i *första stycket* överensstämmer med undantag för tidpunkten med 16 § lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Tidpunkten motsvarar vad som föreskrivs om årsredovisningens avlämnande i 2 kap. 1 § förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Enligt 12 § 3 är det styrelsen som beslutar om årsredovisning.

Andra stycket motsvarar 2 § andra stycket lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. Se även författningskommentaren till tilläggsbestämmelse 4.6.2 i riksdagsordningen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.3.

20 §

En motsvarande bestämmelse finns i dag för Riksrevisionsverket i 2 § 7 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket.

21 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.4.1.

22 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7.4.1.

Överklagande

23 §

Bestämmelsen motsvarar 20 § lagen med instruktion för Riksdagens revisorer (se även kommentarerna till 15 och 16 §§).

Genom lagens ikraftträdande upphävs lagen med instruktion för Riksdagens revisorer. Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksdagens revisorer när myndigheten läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

18 kap.

24, 25 och 27 §§

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 5.4.8.

I bestämmelserna har Riksrevisionsverket bytts ut mot Riksrevisionen. Ändringarna är föranledda av att Riksrevisionen övertar Riksrevisionsverkets granskning av de allmänna försäkringskassorna.

28 §

Bestämmelserna har behandlats i avsnitt 5.4.8.

Ändringarna i *första och andra stycket* är föranledda av att Riksrevisionen övertar Riksrevisionsverkets granskning av de allmänna försäkringskassorna.

Det normgivningsbemyndigande som finns i dag i *fjärde stycket* har utgått.

Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksrevisionsverket när verket läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.5 Förslaget till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

10 kap.

8 §

I *tredje stycket* har införts en ny bestämmelse. Av bestämmelsen följer att Riksrevisionen får förordna revisorer i statliga aktiebolag. En motsvarande ändring införs i 4 kap. 1 § stiftelselagen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.5.

Bestämmelsen innebär, till skillnad från vad som tidigare har gällt enligt 4 § 2 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket, att Riksrevisionen får förordna revisorer även om det inte finns stöd för det i bolagsordningen. Den särskilt utsedde revisorns deltagande i revisionen styrs av vad som gäller för revision enligt aktiebolagslagen. För bolagsrevisionen gäller bl.a. att den skall utföras av personer med den

kompetens som anges i aktiebolagslagen, dvs. av Revisorsnämnden auktoriserad eller godkänd revisor (se 11 § och revisorslagen [2001:883]). Kompetenskraven för bolagsrevisionen följer av rådets åttonde direktiv 84/253/EEG av den 10 april 1984 grundat på artikel 54.3 g i fördraget, om godkännande av personer som har ansvar för lagstadgad revision av räkenskaper (EGT nr L126, 12/05/1984 s. 20-26, Celex nr 31984L0253).

Enligt nuvarande 4 § 2 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket får den revisor som Riksrevisionsverket utser med stöd av bolagsordning vara anställd vid verket. Någon motsvarande bestämmelse har inte ansetts nödvändig för Riksrevisionens förordnande av revisorer i de aktuella bolagen. Det innebär emellertid inte något hinder i sig mot att den revisor som Riksrevisionen förordnar också är anställd i Riksrevisionen. Av 12 § revisorslagen, som gäller för den som är auktoriserad eller godkänd revisor, följer att han eller hon som huvudregel inte får vara anställd hos någon annan än ett revisionsföretag. Av andra stycket samma paragraf framgår emellertid att Revisorsnämnden får medge undantag från anställningsförbudet i första stycket om det finns särskilda skäl. Sådana dispenser har också meddelats för revisorer anställda vid Riksrevisionsverket. Någon ändring vad gäller förutsättningarna för tillämpningen av dispensregeln i 12 § revisorslagen avses inte.

Det tidigare tredje stycket har tagits in i ett nytt *fjärde stycke*.

42 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.5.

I paragrafen har införts ett nytt *fjärde stycke*. I det regleras revisorns skyldighet att lämna upplysningar till Riksrevisionen. Skyldigheten gäller endast revisorer i bolag där staten äger samtliga aktier och avser endast uppgifter som Riksrevisionen behöver för sin granskning av bolagets verksamhet. En motsvarande ändring införs i 4 kap. 15 § stiftelselagen. Vid effektivitetsrevision av aktiebolaget är bolagets ledning skyldig att lämna Riksrevisionen uppgifter enligt bestämmelsen i 6 § lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se vidare kommentaren till den bestämmelsen).

10.6 Förslaget till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

8 kap.

28 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.7.

Genom bestämmelsen, som är ny, införs sekretess hos Riksrevisionen motsvarande den sekretessreglering som i dag gäller hos Riksrevisionsverket i ärenden om granskning av hur statsmedel använts, se 8 kap. 6 § sekretesslagen, 2 § sekretessförordningen (1980:657) och punkten 19 i bilagan till sekretessförordningen.

Genom att uppgifterna inhämtas direkt från den enskilde är regeln om överföring av sekretess i 13 kap. 1 § sekretesslagen inte tillämplig.

Sekretessen för uppgifter i allmänna handlingar är, i enlighet med vad som i regel gäller för sekretess enligt 8 kap. sekretesslagen, begränsad till att gälla i högst 20 år.

Beträffande undantag från meddelarfriheten, se kommentaren till 16 kap. 1 §.

9 kap.

4 §

Bestämmelsen, som har behandlats i avsnitt 5.7 gäller i första hand sådan särskild verksamhet hos en myndighet som avser framställning av statistik. Med statistik avses i bestämmelsen en mera allmänt utredande verksamhet utan anknytning till något särskild ärende. Enligt bestämmelsens nuvarande lydelse kan regeringen vidare sekretessbelägga uppgifter i annan med statistik jämförbar undersökning som utförs av myndighet. Sådana undersökningar har nämnts särskilt eftersom de inte alltid kan sägas ske för statistiska ändamål (prop. 1979/80:2 del A s. 262–164).

Genom ändringen har det i sekretessbestämmelsen uttryckligen angetts att sekretess gäller i en med statistik jämförbar undersökning som utförs av Riksrevisionen, såvitt gäller uppgift om enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Regeringen överensstämmer i sak med den som i dag på grund av regeringens föreskrifter, enligt 9 kap. 4 § jämförd med 3 § 7 sekretessförordningen, gäller hos Riksrevisionsverket.

16 kap.

1 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.7.

I paragrafen har bestämmelsen i 8 kap. 28 § första stycket 2 lagts till i uppräkningslistan av de bestämmelser där meddelarfrihet inte gäller. Tillägget innebär att meddelarfrihet inte gäller för uppgifter om andra ekonomiska eller personliga förhållanden än affärs- eller driftförhållanden för den som trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som är föremål för Riksrevisionens verksamhet. Undantaget överensstämmer med vad som i dag gäller för dessa uppgifter när sekretesskyddet bygger på regeringens föreskrifter med stöd av 8 kap. 6 § sekretesslagen.

10.7 Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (1982:763)

Prop. 2001/02:190

3 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.8.

Ändringen i *femte stycket* är föranledd av att Riksrevisionen övertar Riksrevisionsverkets uppgifter att granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av den allmänna försäkringskassan eller länsarbetsnämnden.

Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksrevisionsverket när verket läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän

12 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.8.

I paragrafen har ett tillägg gjorts i *andra stycket* och ett nytt *tredje stycke* införts.

I andra stycket har en bestämmelse om internrevisionen vid Riksdagens ombudsmän införts. Bestämmelsen har utformats med bestämmelsen i 4 § förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. som förebild. Bestämmelsen har, vad gäller Riksdagens ombudsmän, ersatt bestämmelsen om internrevision vid riksdagens myndigheter i 6 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.

I tredje stycket har en bestämmelse om samråd motsvarande den som i dag finns i 7 § nämnda lag tagits in.

10.9 Förslaget till lag om ändring i lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank

9 kap.

2 §

I *andra stycket* har hänvisningen till lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. tagits bort eftersom den lagen föreslås upphävas. Se vidare kommentaren till upphävandet av den lagen.

2 a §

Paragrafen, som är ny, har behandlats i avsnitt 5.8.

I *första stycket* har en bestämmelse om internrevisionen vid Riksbanken införts. Bestämmelsen har utformats med bestämmelsen i 4 § för-

ordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. som förebild. Bestämmelsen har, vad gäller Riksbanken, ersatt bestämmelsen om internrevision vid riksdagens myndigheter i 6 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.

I *andra stycket* har en bestämmelse om samråd motsvarande den som i dag finns i 7 § nämnda lag tagits in.

10 kap.

2 och 3 §§

Ändringarna är föranledda av att Riksrevisionen övertar Riksdagens revisorers granskning av Riksbanken.

10.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ

1 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7. 7.

3 §

I *andra strecksatsen* i paragrafen har hänvisningen till lagen med instruktion för Riksdagens revisorer ersatts av en hänvisning till lagen med instruktion för Riksrevisionen. En bestämmelse om ersättning för inrikes resor är föreslagen i 17 § den lagen.

10.11 Förslaget till lag om ändring i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter

1 §

Ändringen i *d)* är föranledd av att Riksdagens revisorer ersätts av Riksrevisionen. Härigenom kommer lagens bestämmelser om överklagande av administrativa beslut att gälla för Riksrevisionen. En hänvisning till lagen finns i 23 § lagen med instruktion för Riksrevisionen.

Vilka beslut i personalärenden som får överklagas regleras i 2 och 3 §§. Av 2 § 1 följer att beslut av Riksrevisionen rörande tjänstetillsättning får överklagas om saken inte enbart avser tvist om kollektivavtal. Av 2 § 2 följer att andra beslut i personalärenden får överklagas om det gäller en fråga som är reglerad i lag eller i annan författning och det i samma författning föreskrivs att beslut i frågan får överklagas. Någon sådan föreskrift har inte föreslagits såvitt gäller beslut i personalärenden hos Riksrevisionen (jfr kommentaren till 15 § lagen med instruktion för Riksrevisionen). I de fall det inte finns någon föreskrift

om överklagande blir reglerna om domstolsprövning av arbetstvister i lagen om rättegången i arbetstvister tillämpliga, jämför 2 § tredje stycket i den lagen. Beslut om tillsättning av vissa högre tjänster är undantagna från överklagandemöjligheten, se kommentaren till 3 §.

Av övergångsbestämmelserna till ändringen framgår att äldre bestämmelser gäller i fråga om beslut som fattats av Riksdagens revisorer före ikraftträdandet.

3 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 7. 7.

10.12 Förslaget till lag om ändring i lagen (1994:260) om offentlig anställning

3 §

I *första stycket* har en ny punkt lagts till som innebär att riksrevisorerna är undantagna från lagens tillämpningsområde. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.1.2.

10.13 Förslaget till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)

4 kap.

1 §

I paragrafen har införts ett nytt *fjärde stycke*. Av bestämmelsen följer att Riksrevisionen får förordna revisorer i statliga stiftelser. En motsvarande ändring införs i 10 kap. 8 § aktieförordningen. Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.5.

Bestämmelsen innebär, till skillnad från vad som tidigare har gällt enligt 4 § 2 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket, att Riksrevisionen får förordna revisorer utan att det finns stöd för det i stiftelseförordnandet. Den särskilt utsedde revisorns deltagande i revisionen styrs av vad som gäller för revision enligt stiftelselagen. För stiftelserevisionen gäller bl.a. att den skall utföras av personer med den kompetens som anges i stiftelselagen, dvs. i de flesta fall av Revisorsnämnden auktoriserad eller godkänd revisor (se 4 §).

Enligt nuvarande 4 § 2 förordningen med instruktion för Riksrevisionsverket får den revisor som Riksrevisionsverket utser med stöd av stiftelseförordnande vara anställd vid verket. Någon motsvarande bestämmelse har inte ansetts nödvändig för Riksrevisionens förordnande av revisorer i de aktuella stiftelserna. Det innebär emellertid inte något hinder i sig mot att den revisor som Riksrevisionen förordnar också är anställd i Riksrevisionen. Av 12 § revisorslagen, som gäller för den som är auktoriserad eller godkänd revisor, följer att han eller hon som huvudregel inte får vara anställd hos någon annan än ett revisionsföretag.

Av andra stycket samma paragraf framgår att Revisorsnämnden får medge undantag från anställningsförbudet i första stycket om det finns särskilda skäl. Sådana dispenser har också meddelats för revisorer anställda vid Riksrevisionsverket. Någon ändring vad gäller förutsättningarna för tillämpningen av dispensregeln i 12 § revisorslagen avses således inte.

15 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.5.

Ett nytt *femte stycke* har införts. Bestämmelsen reglerar skyldigheten för revisorer i statliga stiftelser att lämna upplysningar till Riksrevisionen och avser endast uppgifter som Riksrevisionen behöver för sin granskning av stiftelsens verksamhet. Se även kommentaren till 10 kap. 42 § aktiebolagslagen. Vid effektivitetsrevision av stiftelsen är stiftelsen skyldig att lämna Riksrevisionen uppgifter enligt bestämmelsen i 6 § lagen om revision av statlig verksamhet m.m. (se vidare kommentaren till den bestämmelsen).

10.14 Förslaget till ändring i lagen (1996:1059) om statsbudgeten

47 §

Bestämmelsen är ny. Den har behandlats i avsnitt 7.3.1. Den tidigare bestämmelsen i 47 § har bytt beteckning till 48 §.

10.15 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor

81 a §

Paragrafen, som är ny, har behandlats i avsnitt 5.4.7. Den innehåller en hänvisning till lagen om revision av statlig verksamhet m.m., se vidare kommentaren till 2 § 7 den lagen.

10.16 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

9 §

Bestämmelsen har upphävts eftersom lagen om revision av statlig verksamhet m.m. gäller även vid revision av Premiensionsmyndigheten. Föreskrifter om Premiensionsmyndighetens redovisning finns i 5 och 6 §§ i lagen med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten. Riksrevisionen kan anlita revisorer från privata revisionsbyråer vid revision av Premiensionsmyndighetens verksamhet i likhet med vad som gäller vid revision av andra myndigheter.

10.17 Förslaget till lag om ändring i lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet Prop. 2001/02:190

8 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.8. Ändringen är föranledd av att Riksrevisionen övertar Riksrevisionsverkets granskning av årsredovisningen för förvaltningen av de fonder som omfattas av lagen.

Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksrevisionsverket när verket läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.18 Förslaget till lag om ändring i lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen

2 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 6.2.3.

8 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.8.

I paragrafen har ett tillägg gjorts i *första stycket*. Där har en bestämmelse om internrevisionen för riksdagsförvaltningen införts. Bestämmelsen har utformats med bestämmelsen i 4 § förordningen (1995:686) om intern revision vid statliga myndigheter m.fl. som förebild. Bestämmelsen har, vad gäller riksdagsförvaltningen, ersatt bestämmelsen om internrevision vid riksdagens myndigheter i 6 § lagen om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.

I *andra stycket*, som är nytt, har en bestämmelse om samråd motsvarande den som i dag finns i 7 § nämnda lag tagits in.

15 §

Ändringen i *punkten 4* är föranledd av att Riksrevisionen ersätter Riksdagens revisorer.

20 §

Ändringen i paragrafen är föranledd av att Riksrevisionen ersätter Riksdagens revisorer.

10.19 Förslaget till lag om ändring i socialtjänstlagen
(2001:453)

Prop. 2001/02:190

2 kap.

6 §

Bestämmelsen har behandlats i avsnitt 5.4.8.

Ändringen i *andra stycket* är föranledd av att Riksrevisionen övertar Riksrevisionsverkets granskning av sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden.

Någon övergångsbestämmelse har inte ansetts behövlig. Det följer av allmänna förvaltningsrättsliga principer att de oavslutade ärenden som finns hos Riksrevisionsverket när verket läggs ned skall lämnas över till Riksrevisionen.

10.20 Förslaget till lag om upphävande av lagen (1988:46)
om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens
myndigheter m.m.

Lagen upphävs. Frågor rörande internrevision m.m. har behandlats i avsnitten 5.8 och 7.7.

Bestämmelser om att riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän respektive Riksbanken svarar för sin internrevision finns redan i 8 § lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen, 12 § lagen med instruktion för Riksdagens ombudsmän respektive i 9 kap. 2 § lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank. En motsvarande bestämmelse föreslås i 18 § lagen med instruktion för Riksrevisionen, se författningskommentaren till den bestämmelsen.

Bestämmelser motsvarande de i 2 § första stycket och 3 § har förts in i 3 § första stycket 3 och 5 § lagen om revision av statlig verksamhet m.m. En bestämmelse motsvarande den i 2 § andra stycket har förts in i 19 § andra stycket lagen med instruktion för Riksrevisionen.

Bestämmelsen i 4 § om i vilka författningar det finns bestämmelser om internrevision för Riksbanken, Riksdagens revisorer, Riksdagens ombudsmän respektive Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond har, med hänsyn till att övriga bestämmelser i lagen upphävs, blivit onödig.

Bestämmelserna i 5 och 8 §§ är upphävda sedan den 1 januari 2000 (SFS 1999:203).

Bestämmelser om internrevision, fastställande av revisionsplan och om samråd motsvarande de i 6 och 7 §§ föreslås i 8 § lagen om instruktion för riksdagsförvaltningen, 12 § lagen med instruktion för Riksdagens ombudsmän respektive 9 kap. 2 a § lagen om Sveriges riksbank, se vidare kommentarerna till respektive paragraf.

Nuvarande lydelse

Det vilande förslaget

12 kap.

7 §

Riksdagen väljer revisorer att granska den statliga verksamheten. Riksdagen kan besluta att revisorernas granskning skall omfatta också annan verksamhet. Riksdagen fastställer instruktion för revisorerna.

Revisorerna får enligt bestämmelser i lag infordra handlingar, uppgifter och yttranden som behövs för granskningen.

Närmare bestämmelser om revisorerna finns i riksdagsordningen.

Riksrevisionen är en myndighet under riksdagen med uppgift att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Närmare bestämmelser om Riksrevisionen finns i riksdagsordningen och i annan lag. Enligt vad som föreskrivs i sådan lag kan Riksrevisionens granskning avse också annan än statlig verksamhet.

Riksrevisionen leds av tre riksrevisorer, som väljs av riksdagen. Riksrevisorerna beslutar självständigt med beaktande av de bestämmelser som finns i lag, vad som skall granskas. De beslutar självständigt och var för sig hur granskningen skall bedrivas och om slutsatserna av sin granskning.

Vid myndigheten finns också en styrelse, som utses av riksdagen. Styrelsens uppgift är att följa granskningsverksamheten, lämna de förslag och redogörelser till riksdagen som riksrevisorernas granskningsrapporter och revisionsberättelser ger anledning till samt att besluta om förslag till anslag på statsbudgeten och om årsredovisning för myndigheten.

Riksdagen får skilja en riksrevisor från uppdraget endast om riksrevisorn inte längre uppfyller de krav som gäller för uppdraget eller om riksrevisorn har gjort sig skyldig till allvarlig försummelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003.

2. Riksdagen får före ikraftträdandet välja riksrevisorer och utse styrelse för Riksrevisionen.

3. Riksrevisorerna och styrelsen får, i den utsträckning riksdagsstyrelsen bestämmer, före ikraft-

trädandet vidta de åtgärder som Prop. 2001/02:190
behövs för att Riksrevisionens Bilaga 1
verksamhet skall kunna påbörjas
vid ikraftträdandet.

Sammanfattning av betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97)

Prop. 2001/02:190
Bilaga 2

Bakgrund

Riksdagen har beslutat att en sammanhållen revisionsmyndighet, Riksrevisionen, med ansvar för den statliga redovisnings- och effektivitetsrevisionen skall bildas under riksdagen under det första halvåret 2003. Myndigheten skall rapportera till både riksdagen och regeringen. Den ersätter Riksdagens revisorer och Riksrevisionsverket. Riksdagsbeslutet innehåller en principmodell för en ny organisation av den statliga revisionen (förs.1999/2000:RS1, bet. 2000/01:KU8, rskr. 2000/01:116–119).

I departementspromemorian (Ds 2001:11) Riksrevisionen – ändringar i regeringsformen har lagts fram förslag till de ändringar i regeringsformen som bedöms nödvändiga för att den nya myndigheten skall kunna inrättas i enlighet med riksdagens beslut. Avsikten är att en proposition med förslag till ändring i regeringsformen skall föreläggas riksdagen den 6 december i år.

Utredningen om regler om regler för Riksrevisionen har haft till uppgift att lämna förslag till de ytterligare författningsregler om Riksrevisionen och dess verksamhet som behövs. Förslagen skall avse regler i riksdagsordningen, i en ny revisionslag samt i en lag med instruktion för myndigheten.

I detta betänkande lämnas de förslag till författningsregler om Riksrevisionen och dess verksamhet som fordras för att riksdagens beslut skall kunna genomföras. Förslagen läggs fram i form av ändringar i riksdagsordningen, i en lag om revision av statlig verksamhet m.m. samt i en lag med instruktion för Riksrevisionen. Vidare läggs fram ett antal förslag till följdändringar i andra lagar.

Riksrevisionen

Riksdagens beslut innebär att Riksrevisionen skall ledas av tre riksrevisorer, som väljs av riksdagen. Utredningen föreslår att mandattiden för en riksrevisor skall vara sju år. Det skall inte vara möjligt att i något fall kunna välja om en riksrevisor. Vid inrättandet av Riksrevisionen skall dock en riksrevisor väljas för sju år, en för fem år och en för tre år. Härigenom undviks att i fortsättningen alla riksrevisorer väljs samtidigt.

Riksrevisionen skall, som huvudregel, företrädas av de tre riksrevisorerna gemensamt. En av dem skall därutöver svara för den administrativa ledningen av myndigheten. Riksdagen skall bestämma vem som skall ha denna uppgift.

Vissa frågor skall alltid beslutas av riksrevisorerna gemensamt. Hit hör frågor om inriktningen av verksamheten, om fördelningen av granskningsområden mellan riksrevisorerna, om granskningsplan och om arbetsordning för myndigheten. Av arbetsordningen skall framgå vilka uppgifter som skall läggas på den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen. Det skall finnas möjlighet för den riksrevisor

som har denna uppgift att lämna över beslutanderätt i administrativa ärenden till en tjänsteman vid myndigheten.

Riksrevisorerna beslutar var för sig vad som skall granskas och hur granskningen skall gå till. Varje riksrevisor fattar själv beslut i sina granskningsärenden. Det gäller både i den årliga revisionen av myndigheternas årsredovisningar och effektivitetsrevisionen av den statliga verksamheten. Det skall dock finnas möjlighet för en riksrevisor att lämna över beslutanderätt i granskningsärenden till en tjänsteman vid myndigheten. Enligt riksdagens beslut skall de principiellt viktigaste iakttagelserna från revisionen samlas i en årlig rapport. Utredningen föreslår att den rapporten skall beslutas av riksrevisorerna gemensamt.

Det är förutsatt att det av regeringsformen skall framgå att en riksrevisor får skiljas från uppdraget endast om riksrevisorn inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon skall kunna fullgöra sina uppgifter eller om han eller hon gjort sig skyldig till allvarlig försummelse. Utredningen föreslår att det i riksdagsordningen tas in regler om vilka krav som skall ställas på den som skall kunna väljas till riksrevisor. En riksrevisor får t.ex. inte vara i konkurs eller underkastad näringsförbud. En riksrevisor får vidare inte ha anställning eller uppdrag som kan påverka hans eller hennes oberoende. I lagen med instruktion för Riksrevisionen har också tagits in bestämmelser om att en riksrevisor är skyldig att till riksdagen anmäla förhållanden som kan antas påverka uppdragets utförande.

Riksdagens beslut innebär också att det vid Riksrevisionen skall finnas en styrelse, som utses av riksdagen. Utredningen föreslår att styrelsen skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst elva, och lika många suppleanter. Varje parti som vid valet till riksdagen har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket skall besätta minst en ordinarie plats i styrelsen. Riksdagen väljer bland ledamöterna en ordförande och en eller flera vice ordförande.

I styrelsens uppgifter ingår enligt riksdagens beslut att besluta om budgetunderlag för Riksrevisionen, avge yttrande över riksrevisorernas granskningsplan, besluta skrivelser och förslag till riksdagen med anledning av riksrevisorernas granskningsrapporter samt att besluta årsredovisning.

Riksrevisionens uppgifter

De övergripande bestämmelserna om den statliga revisionen samlas i lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Revision av statlig verksamhet

Riksrevisionen får utföra effektivitetsrevision av den verksamhet som bedrivs av regeringen, Regeringskansliet och övriga myndigheter under regeringen. Vidare skall Riksrevisionen utföra årlig revision av Regeringskansliet och övriga myndigheter under regeringen. I den årliga revisionen ingår också granskningen av årsredovisningen för staten.

Någon särskild bestämmelse som reglerar gränsdragningen mellan Riksrevisionens och konstitutionsutskottets granskningsområden införs inte. Det får förutsättas att Riksrevisionen inte kommer att granska statsrådets tjänsteutövning.

Riksrevisionen får vidare utföra effektivitetsrevision av den verksamhet som bedrivs av riksdagsförvaltningen och myndigheter under riksdagen. Vidare skall Riksrevisionen utföra årlig revision av riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond. Även Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning skall kunna granskas av Riksrevisionen.

Riksrevisionen får vidare rätt att ur effektivitetssynpunkt granska samtliga bolag och stiftelser där staten har ett bestämmande inflytande. Riksrevisionen skall också kunna utse revisorer i dessa bolag och stiftelser för den årliga revisionen. Bolagen och stiftelserna skall ha en författningsreglerad uppgiftsskyldighet gentemot Riksrevisionen. Samtliga revisorer i sådana bolag och stiftelser skall också ha en sådan uppgiftsskyldighet.

Riksrevisionen får också under vissa förutsättningar granska användningen av statsmedel som tagits emot som stöd till en viss verksamhet.

Medverkan i internationellt arbete

I lagen med instruktion för Riksrevisionen slås fast att Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang. Utredningen föreslår att Riksrevisionen i denna egenskap får medverka i internationellt arbete inom sitt verksamhetsområde.

Regeringens respektive Riksrevisionens ansvar för den statliga revisionen

Enligt utredningens bedömning bör regeringen och myndigheter under regeringen, i första hand Ekonomistyrningsverket, även i fortsättningen meddela föreskrifter om årsredovisning m.m. såvitt avser myndigheter som lyder under regeringen. Regeringen har i det sammanhanget även ett ansvar för myndigheternas interna revision. Däremot är det i fortsättningen Riksrevisionen som skall svara för den externa revisionen av myndigheterna.

För att revisionsrapporternas genomslag genomgående skall kunna följas upp föreslår utredningen att regeringen årligen skall redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser. En regel med denna innebörd föreslås i lagen (1996:1059) om statsbudgeten.

Förslag till lag om ändring i riksdagsordningen

Härigenom föreskrivs i fråga om riksdagsordningen

dels att nuvarande 8 kap. 12 och 13 §§ samt tilläggsbestämmelserna 8.12.1, 8.12.2 och 8.13.1 skall betecknas 8 kap. 14 och 15 §§ respektive 8.14.1, 8.14.2 och 8.15.1,

dels att 3 kap. 8 §, 8 kap. 11 §, 9 kap. 4 § och 9 kap. 8 § samt tilläggsbestämmelserna 3.8.4, 4.6.1, 4.6.2 och 7.2.2 skall ha följande lydelse,

dels att det skall införas två nya paragrafer, 8 kap. 12 och 13 §§, samt tre tilläggsbestämmelser, 3.8.3, 8.11.1 och 8.13.1 av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

8 §¹

Annat organ som helt eller delvis utses av riksdagen får väcka förslag hos riksdagen i fråga som rör organets kompetens, organisation, personal eller verksamhetsformer.

Riksdagen kan föreskriva att ett sådan organ även i annat fall får väcka förslag hos riksdagen.

Om redogörelse till riksdagen från riksdagsorgan är särskilt föreskrivet.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller även direktionen i Riksbanken.

Vad som sägs i första–tredje styckena gäller även direktionen i Riksbanken. *Det gäller också var och en av riksrevisorerna i Riksrevisionen.*

Tilläggsbestämmelse

3.8.3

Riksrevisionen skall för myndigheten göra upp förslag till anslag på statsbudgeten.

Tilläggsbestämmelse

4.6.1²

Om förslagsrätt för fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och Riksdagens revisorer i annan fråga än som avses i 8 § första stycket *föreskrives* särskilt.

Om förslagsrätt för fullmäktige och direktionen i Riksbanken, Riksdagens ombudsmän och *styrelsen i Riksrevisionen* i annan fråga än som avses i 8 § första stycket *föreskrivs* särskilt.

¹ Senaste lydelse 1998:1403.

² Senaste lydelse 1998:1403.

Tillägsbestämmelse

4.6.1³

Konstitutionsutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 4 §, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, ärenden om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, övriga ärenden om riksdagen, Riksdagens ombudsman och riksdagens myndigheter utom Riksbanken och Riksdagens revisorer, ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Konstitutionsutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 4 §, bereda ärenden om lagstiftning i konstitutionella och allmänt förvaltningsrättsliga ämnen, ärenden om press- eller partistöd, lagstiftning om radio, television och film liksom andra ärenden som angår yttrandefrihet, opinionsbildning och religionsfrihet, *ärenden om Riksrevisionen såvitt avser val av riksrevisor, skiljande av riksrevisor från uppdraget, åtal mot riksrevisor och åtal mot ledamot av myndighetens styrelse*, övriga ärenden om riksdagen, Riksdagens ombudsman och riksdagens myndigheter i övrigt utom Riksbanken och *Riksrevisionen*, ärenden om medgivande från riksdagen att väcka talan mot riksdagsledamot eller att ingripa i hans personliga frihet samt ärenden av allmän betydelse för den kommunala självstyrelsen.

Ärenden om anslag inom utgiftsområde 1. Rikets styrelse tillhör konstitutionsutskottets beredning.

Tillägsbestämmelse

4.6.2⁴

Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket, bereda ärenden om penning-, kredit-, valuta- och statskuldspolitiken, kredit- och fondväsendet, det affärsmässiga försäkringsväsendet samt Riksdagens revisorer. Det skall vidare bereda ärenden av allmän betydelse för den kommunala ekonomin samt ärenden om statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, om statens egendom och upphandling i allmänhet och förvaltningsekonomiska ärenden i övrigt som icke rör enbart visst

Finansutskottet skall, utöver sina uppgifter enligt 5 § första stycket, bereda ärenden om penning-, kredit-, valuta- och statskuldspolitiken, kredit- och fondväsendet, *det affärsmässiga försäkringsväsendet samt ärenden om Riksrevisionen som inte tillhör konstitutionsutskottets beredning*. Det skall vidare bereda ärenden av allmän betydelse för den kommunala ekonomin samt ärenden om statlig statistik, redovisning, revision och rationalisering, om statens egendom och upphandling i allmänhet och förvaltningsekono-

³ Senaste lydelse 1996:158.

⁴ Senaste lydelse 1996:158.

ämnesområde. Utskottet skall även bereda budgettekniska ärenden, granska beräkningen av statens inkomster samt sammanställa statsbudgeten.

Ärenden om anslag inom utgiftsområdena 2. Samhällsekonomi och finansförvaltning, 25. Allmänna bidrag till kommuner, 26. Statskuldräntor m.m. samt 27. Avgiften till Europeiska gemenskaperna tillhör finansutskottets beredning.

miska ärenden i övrigt som icke rör enbart visst ämnesområde. Utskottet skall även bereda budgettekniska ärenden, granska beräkningen av statens inkomster samt sammanställa statsbudgeten.

Tilläggsbestämmelse

7.2.2⁵

Valberedningen bereder alla val som förrättas av kammaren utom val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän, samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i tilläggsbestämmelse 8.10.2 och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i tilläggsbestämmelse 8.4.1.

Valberedningen bereder alla val som förrättas av kammaren utom val av riksföreståndare, vice riksföreståndare, person som skall inträda som tillfällig riksföreståndare, talman, vice talmän, kammarsekreterare, Riksdagens ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän, *riksrevisorer* samt val till Statsrådsarvodesnämnden.

Föreskrifter om beredning av val finns i fråga om ombudsmän och ställföreträdande ombudsmän i tilläggsbestämmelse 8.10.2, *i fråga om riksrevisor i tilläggsbestämmelse 8.11.1* och i fråga om ledamöter i Statsrådsarvodesnämnden i tilläggsbestämmelse 8.4.1.

8 kap.

11 §

Riksdagens revisorer skall vara tolv. De väljes för riksdagens valperiod.

Riksdagen väljer bland revisorerna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordföranden och varje vice ordförande väljes för sig.

Riksrevisorerna väljs var för sig. Vid val med slutna sedlar tillämpas förfarandet i 1 § andra stycket. Val av riksrevisor gäller från tiden för valet eller den senare tidpunkt riksdagen bestämmer till dess nytt val har genomförts under sjunde året därefter. En riksrevisor kan inte omväljas.

En av riksrevisorerna skall också svara för myndighetens administrativa ledning. Riksdagen bestämmer vem av riksrevisorerna som skall ha denna uppgift.

⁵ Senaste lydelse 1999:403.

En riksrevisor får inte vara i konkurs, underkastad näringsförbud eller ha förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken. En riksrevisor får inte heller inneha anställning eller uppdrag som kan påverka dennes oberoende.

Tilläggsbestämmelse

8.11.1

Val av riksrevisor bereds av konstitutionsutskottet.

12 §

På begäran av konstitutionsutskottet kan riksdagen skilja en riksrevisor från hans uppdrag i sådana fall som avses i 12 kap. 7 § regeringsformen.

Avgår riksrevisor i förtid, skall riksdagen snarast välja efterträdare för en ny sjuårsperiod.

13 §

Vid Riksrevisionen finns en styrelse. Den skall bestå av ett udda antal ledamöter, lägst elva, som väljs för riksdagens valperiod.

Varje partigrupp, vilken motsvarar parti som vid valet till riksdagen har minst fyra procent av rösterna i hela riket, skall besätta en plats. Därutöver fördelas platserna i styrelsen proportionellt mellan samma partigrupper.

Riksdagen väljer bland ledamöterna en ordförande och en eller flera vice ordförande. Ordförande och varje vice ordförande väljs för sig.

Tilläggsbestämmelse

8.13.1

Antalet ledamöter i styrelsen fastställs av riksdagen på förslag av valberedningen.

9 kap.

4 §⁶

Riksdagsförvaltningen skall, såvitt gäller riksdagen och riksdagens myndigheter, i den omfattning riksdagen bestämmer

1. handlägga frågor angående förhandlingar om anställnings- och arbetsvillkor för arbetstagare samt andra personalfrågor,
2. göra upp förslag till anslag på statsbudgeten,
3. i övrigt handlägga frågor om förvaltningen inom riksdagen och frågor om förvaltning av ekonomisk natur inom riksdagens myndigheter, utom Riksbanken,
4. meddela föreskrifter och råd i sådana frågor som avses i 1–3.

Såvitt gäller förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen skall riksdagsförvaltningen dock endast yttra sig innan Riksrevisionen beslutar om förslaget.

8 §⁷

Åtal mot här angiven befattningshavare för brott, begånget i utövningen av hans uppdrag eller tjänst får beslutas,

1. åtal mot fullmäktige i Riksbanken, ledamot av Riksbankens direktion *eller någon av Riksdagens revisorer* endast av finansutskottet,

2. åtal mot ledamot av riksdagsstyrelsen, av riksdagens valprövningsnämnd *eller av riksdagens bevärsnämnd* eller *mot Riksdagens ombudsman* eller kammarsekreteraren endast av konstitutionsutskottet.

Vad som sägs i första stycket om åtal mot ledamot av Riksbankens direktion skall inte tillämpas i fråga om brott begånget i utövningen av Riksbankens beslutanderätt enligt lagen (1992:1602) om valuta- och kreditreglering.

Denna lag träder i kraft ...

Riksdagen väljer efter utfärdandet av lagen snarast riksrevisorer och ledamöter i styrelsen för Riksrevisionen. Istället för vad som sägs i 8 kap. 11 § skall vid detta val en av riksrevisorerna väljas för sju år, en för fem år och en för tre år.

⁶ Senaste lydelse 2000:418.

⁷ Senaste lydelse 2000:418.

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Riksrevisionen är enligt 12 kap. 7 § regeringsformen en myndighet under riksdagen med uppgift att svara för revision av den statliga verksamheten.

Revisionen skall bedrivas oberoende i förhållande till såväl riksdagen och regeringen som till dem som revideras.

Revisionens omfattning

2 § Riksrevisionen får i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 6 § granska

1. den verksamhet som regeringen, Regeringskansliet och övriga myndigheter under regeringen samt riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen bedriver,

2. den verksamhet som Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens förvaltning bedriver,

3. den verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag och stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, samt

4. hur statsmedel som tagits emot som stöd till en viss verksamhet används, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om hur medlen får användas.

3 § Riksrevisionen skall i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 7 § granska årsredovisningen för

1. staten,

2. Regeringskansliet och övriga myndigheter under regeringen,

3. riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken, och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, samt

4. Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Om delårsrapport lämnas skall den granskas med undantag för prognoser.

4 § Riksrevisionen får utse revisorer att delta i den årliga revisionen av sådana aktiebolag och stiftelser som avses i 2 § 3. Revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen.

5 § Utöver denna lag finns det bestämmelser om uppgifter för Riksrevisionen även i andra lagar.

Revisionens inriktning

6 § Den granskning som avses i 2 § skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt, men får också avse en bedömning av de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser (effektivitetsrevision).

Resultatet av granskningen skall redovisas i en granskningsrapport.

7 § Den granskning som avses i 3 § skall ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt, med undantag för granskningen av årsredovisningen för staten och för Regeringskansliet, om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut (årlig revision).

Granskningen skall efter varje räkenskapsår avslutas med en revisionsberättelse. Granskningen av en delårsrapport skall avslutas med revisorsintyg.

Revisionsberättelsen för Riksbanken skall innehålla ett uttalande om huruvida balansräkning och resultaträkning bör fastställas och om huruvida fullmäktige och direktionen i Riksbanken bör beviljas ansvarsfrihet.

Uppgiftsskyldighet m.m.

8 § Den som granskas enligt denna lag skall på begäran lämna Riksrevisionen det biträde och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen.

Statliga myndigheter skall på begäran lämna Riksrevisionen de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för sin granskningsverksamhet.

Vite

9 § Riksrevisionen får vid vite förelägga den som har tagit emot statsmedel som stöd till viss verksamhet att fullgöra sin skyldighet enligt 8 §. Detta gäller dock inte kommuner och landsting.

Internrevision

10 § Riksrevisionen får vid revisionen anlita den granskade myndighetens internrevision i den utsträckning det är förenligt med god revisionssed.

11 § Innan en myndighet beslutar om revisionsplan för sin internrevision skall den samråda med Riksrevisionen.

Rapportering till riksdagen och regeringen

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

12 § Granskningsrapporterna från effektivitetsrevisionen skall lämnas till regeringen och, om Riksrevisionen beslutar det, till riksdagen. Granskningsrapporter som gäller riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen skall dock lämnas till riksdagsförvaltningen i stället för till regeringen.

13 § Revisionsberättelserna från den årliga revisionen skall lämnas till regeringen. Om delårsrapporter har granskats skall även intyg över dessa granskningar lämnas till regeringen. Revisionsberättelser och revisorsintyg som gäller riksdagens förvaltning och myndigheter m.m. skall dock lämnas till riksdagsförvaltningen i stället för till regeringen.

En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter den dag då myndigheten skall ha lämnat årsredovisning, eller om myndigheten lämnar redovisningen en senare dag, senast en månad efter den dagen. Ett revisionsintyg skall lämnas senast tre veckor efter den dag myndigheten skall ha lämnat delårsrapport eller, om myndigheten lämnar delårsrapporten en senare dag, senast tre veckor efter den dagen.

14 § De principiellt viktigaste iakttagelserna från effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall samlas i en årlig rapport. Den årliga rapporten skall lämnas till regeringen och riksdagen.

15 § Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall lämnas till regeringen och riksdagen.

Denna lag träder i kraft ...

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Riksrevisionen är enligt 12 kap. 7 § regeringsformen en myndighet under riksdagen med uppgift att svara för revision av den statliga verksamheten.

Riksrevisionens uppgifter framgår av lagen (0000:00) om revision av statlig verksamhet m.m.

2 § Riksrevisionen leds av tre riksrevisorer som väljs av riksdagen. En av riksrevisorerna svarar för den administrativa ledningen av myndigheten.

Vid Riksrevisionen finns också en styrelse.

I 8 kap. 11 och 13 §§ riksdagsordningen finns bestämmelser om val av riksrevisorer och styrelse.

3 § Vid Riksrevisionen finns ett vetenskapligt råd.

Riksrevisorerna

4 § Riksrevisorerna beslutar gemensamt om granskningsplan samt om fördelningen av granskningsområden mellan sig. De beslutar vidare gemensamt om verksamhetens inriktning och organisation samt om arbetsordning.

5 § Riksrevisorerna beslutar var för sig i sina granskningsärenden. Den årliga rapporten beslutas av riksrevisorerna gemensamt.

6 § Genom arbetsordning eller särskilda beslut får föreskrivas att administrativa ärenden som inte behöver beslutas av riksrevisorerna gemensamt får avgöras av den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av myndigheten eller av annan tjänsteman vid myndigheten.

Genom arbetsordning eller särskilda beslut får riksrevisorerna uppdra åt tjänsteman vid Riksrevisionen att avgöra granskningsärenden.

7 §. Vid sammanträde med riksrevisorerna förs ordet av den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen av Riksrevisionen. Som riksrevisorernas mening gäller den som biträds av majoriteten eller, vid lika röstetal, av ordföranden.

Endast en riksrevisor har rätt att få avvikande mening antecknad.

8 § Om särskilda skäl föreligger får beslut fattas även om endast två av riksrevisorerna är närvarande. Om den riksrevisor som svarar för den administrativa ledningen är frånvarande är den som varit riksrevisor längst tid, eller om båda har varit riksrevisorer lika lång tid, den som är äldst, ordförande.

Ett ärende får avgöras av endast en riksrevisor, om det är så brådskande att ett beslut inte utan väsentlig olägenhet kan avvaktas.

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

9 § Av 3 kap. 8 § tredje stycket riksdagsordningen framgår att riksrevisorerna gemensamt eller var för sig får väcka förslag hos riksdagen i frågor som rör Riksrevisionens kompetens, organisation, personal och verksamhetsformer.

En riksrevisor får väcka förslag enligt första stycket först efter samråd med övriga riksrevisorer.

Styrelsen

10 § Styrelsen skall löpande följa granskningsarbetet. Riksrevisorerna skall för styrelsen redovisa hur granskningsplanerna följs och hur arbetet bedrivs i de principiellt viktigaste granskningarna. Den årliga rapporten och revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall också redovisas för styrelsen

11 § Styrelsen beslutar om

1. förslag och redogörelser till riksdagen med anledning av riksrevisorernas beslut i granskningsärenden avseende effektivitetsrevisionen, den årliga rapporten och revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten,

2. yttranden till riksrevisorerna över granskningsplan, samt

3. årsredovisning, delårsrapport och förslag till anslag på statsbudgeten för Riksrevisionen.

Innan styrelsen beslutar om förslag till anslag på statsbudgeten skall riksdagsförvaltning yttra sig över förslaget.

12 § Styrelsen är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

Anmälningsskyldighet

13 § En riksrevisor skall till riksdagen skriftligen anmäla följande förhållanden

1. innehav av aktier i ett aktiebolag som avses i 2 § 3 lagen (0000:00) om revision av statlig verksamhet m.m.,

2. avtal av ekonomisk karaktär med tidigare arbetsgivare, såsom avtal om löne- eller pensionsförmån som utgår under tid som omfattas av uppdraget i Riksrevisionen,

3. avlönad anställning som inte är av endast tillfällig karaktär,

4. inkomstbringande självständig verksamhet som bedrivs vid sidan av uppdraget som riksrevisor,

5. uppdrag hos en kommun eller ett landsting, om uppdraget inte är av endast tillfällig karaktär, samt

6. annan anställning, uppdrag eller annat ägande som kan antas påverka uppdragets utförande.

Personalansvarsnämnd

14 § Vid Riksrevisionen skall det finnas en personalansvarsnämnd med den riksrevisor som har det administrativa ledningsansvaret som ordförande. Nämnden skall därutöver bestå av, förutom personalföreträdarna, de ledamöter som myndigheten utser. Följande frågor skall prövas av personalansvarsnämnden:

1. skiljande från anställning på grund av personliga förhållanden, dock inte i fråga om provanställning,
2. disciplinansvar,
3. åtalsanmälan, och
4. avstängning.

15 § Personalansvarsnämnden är beslutför när ordföranden och minst hälften av övriga ledamöter är närvarande.

Ersättningar

16 § Föreskrifter om arvoden till ledamöterna och suppleanterna i styrelsen finns i lagen (1989:185) om arvoden m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ.

Under resor och förrättningar som ledamöterna och suppleanterna företar för sitt uppdrag har de rätt till ersättning enligt 4 och 5 kap. lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter och tillämpningsföreskrifterna till denna. Vid bedömningen av rätten till ersättning skall ledamöternas och suppleanternas bostad på hemorten anses som tjänsteställe.

Övriga bestämmelser

17 § Riksrevisionen svarar för att intern revision sker av myndigheten.

18 § Varje år senast den 22 februari skall Riksrevisionen till riksdagen avge årsredovisning för det senaste budgetåret.

Riksdagens finansutskott svarar för att revision sker av Riksrevisionen.

19 § Riksrevisionen skall planera för sin verksamhet under kris- och krigsförhållanden.

20 § Riksrevisionen företräder Sverige som det nationella revisionsorganet i internationella sammanhang.

21 § Riksrevisionen får inom sitt verksamhetsområde utföra uppdrag och tillhandahålla tjänster på det internationella området.

Riksrevisionen får ta betalt för sådana uppdrag och tjänster.

Överklagande

Prop. 2001/02:190

Bilaga 3

22 § Om överklagande av Riksrevisionens beslut föreskrivs i lagen (1989:186) om överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och riksdagens myndigheter.

Denna lag träder i kraft

Härigenom föreskrivs att 18 kap. 24, 25, 27 och 28 §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

18 kap.
24 §¹

Riksrevisionsverket skall granska de allmänna försäkringskassorna. *Riksrevisionsverket* får när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar och granska kassans böcker, räkenskaper och andra handlingar.

Styrelsen och direktören skall lämna de upplysningar och den hjälp som *Riksrevisionsverket* begär.

Riksrevisionen skall granska de allmänna försäkringskassorna. *Riksrevisionen* får när som helst inventera den allmänna försäkringskassans medel och övriga tillgångar och granska kassans böcker, räkenskaper och andra handlingar.

Styrelsen och direktören skall lämna de upplysningar och den hjälp som *Riksrevisionen* begär.

25 §

Riksrevisionsverket skall i enlighet med god revisionssed granska den allmänna försäkringskassans årsredovisning och räkenskaper samt styrelsens förvaltning. Verkets granskning skall göras i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. *Verket* skall även granska om styrelsens och direktörens förvaltning står i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionsverket skall i överensstämmelse med god revisionssed översiktligt granska försäkringskassans delårsrapport.

Riksrevisionen skall i enlighet med god revisionssed granska den allmänna försäkringskassans årsredovisning och räkenskaper samt styrelsens förvaltning. *Granskningen* skall göras i syfte att bedöma om redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. *Riksrevisionen* skall även granska om styrelsens och direktörens förvaltning står i överensstämmelse med tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut.

Riksrevisionen skall i överensstämmelse med god revisionssed översiktligt granska försäkringskassans delårsrapport.

27 §²

Revisorerna utför gemensamt med *Riksrevisionsverket* granskningen av den allmänna försäk-

Revisorerna utför gemensamt med *Riksrevisionen* granskningen av den allmänna försäkringskassan.

¹ Senaste lydelse 1998:87.

² Senaste lydelse 1998:87.

ringskassan. Det som sägs i 24 och 25 §§ skall även tillämpas på revisorerna. Det som sägs i 24 och 25 §§ skall även tillämpas på revisorerna. Prop. 2001/02:190 Bilaga 3

28 §³

Riksrevisionsverket och revisorerna skall lämna en gemensam revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen senast en månad efter det att den allmänna försäkringskassan har lämnat årsredovisningen.

Riksrevisionsverket och revisorerna skall lämna ett gemensamt revisorsintyg över granskningen av delårsrapporten senast tre veckor efter det att försäkringskassan har lämnat rapporten.

Revisionsberättelsen respektive revisorsintyget skall undertecknas av dem som utfört granskningen. Berättelsen respektive intyget skall lämnas till Riksförsäkringsverket. En bestyrkt kopia av revisionshandlingarna skall samtidigt sändas till det landstingsfullmäktige eller kommunfullmäktige som enligt 35 § har utsett revisorerna.

Regeringen får utfärda närmare föreskrifter om försäkringskassornas revision.

Riksrevisionen och revisorerna skall lämna en gemensam revisionsberättelse över granskningen av årsredovisningen senast en månad efter det att den allmänna försäkringskassan har lämnat årsredovisningen.

Riksrevisionen och revisorerna skall lämna ett gemensamt revisorsintyg över granskningen av delårsrapporten senast tre veckor efter det att försäkringskassan har lämnat rapporten.

Bestämmelserna i 6–7 §§ lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. skall tillämpas även vid revision av försäkringskassorna.

Denna lag träder i kraft den ...

³ Senaste lydelse 1998:87.

Förslag till lag om upphävande av lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m. skall upphöra att gälla vid utgången av ...

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 42 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.
42 §¹

Revisorn är skyldig att lämna medrevisor, lekmannarevisor, särskild granskare som avses i 11 kap. 21 §, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorn i ett aktiebolag som avses i 2 § 3 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. är även skyldig att på begäran lämna de upplysningar om bolagets angelägenheter som Riksrevisionen behöver för sin granskning.

Denna lag träder i kraft den ...

¹ Senaste lydelse 1999:622.

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100) dels att 9 kap. 4 § och 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 8 kap. 28 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

28 §

Sekretess gäller i Riksrevisionens verksamhet för uppgifter om

1. affärs- eller driftförhållanden hos enskild som tagit emot statsmedel som stöd till en viss verksamhet, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgifterna röjs,

2. ekonomiska eller personliga förhållanden för annan, som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som avses under 1.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst 20 år.

9 kap.

4 §¹

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik samt, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan därmed jämförbar undersökning, som utförs av myndighet, för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av Riksrevisionen eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, av annan myndighet. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att

¹ Senaste lydelse 2001:101.

honom närstående lider skada eller men.
den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilda personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

8 kap. 28 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Denna lag träder i kraft den ...

Härigenom föreskrivs att 3 § hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Varje landsting skall erbjuda en god hälso- och sjukvård åt dem som är bosatta inom landstinget. Detsamma gäller dem som är kvarskrivna enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistas inom landstinget. Även i övrigt skall landstinget verka för en god hälsa hos hela befolkningen. Vad som i denna lag sägs om landsting gäller också kommuner som inte ingår i ett landsting, i den mån inte annat följer av 17 §. Vad här sagts utgör inte hinder för annan att bedriva hälso- och sjukvård.

Landstingets ansvar omfattar dock inte sådan hälso- och sjukvård som en kommun inom landstinget har ansvar för enligt 18 § första och tredje styckena.

Ett landsting får sluta avtal med någon annan om att utföra de uppgifter som landstinget ansvarar för enligt denna lag. En uppgift som innefattar myndighetsutövning får dock inte med stöd av denna bestämmelse överlämnas till ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ.

Landstinget får även träffa överenskommelse med kommun, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att inom ramen för landstingets uppgifter enligt denna lag samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Landstinget skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Riksrevisionsverket får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionsverket* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionen* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den ...

¹ Senaste lydelse 1997:1306.

Härigenom föreskrivs att 12 § lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän skall ha följande lydelse.

12 §¹

Enligt 8 kap. 10 § riksdagsordningen är chefsjustitieombudsmannen administrativ chef och bestämmer inriktningen i stort av verksamheten. Han skall i arbetsordning meddela bestämmelser om organisationen av verksamheten och fördelningen av ärendena mellan ombudsmännen.

Chefsjustitieombudsmannen svarar för att intern revision av myndigheten sker.

Chefsjustitieombudsmannen svarar för att intern revision av myndigheten sker. *Internrevisionen skall främst inriktas på att bedöma om redovisningen är rättvisande och i enlighet med god redovisningssed.*

Riksdagens ombudsmän fastställer revisionsplan för sin verksamhet. Av 11 § lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. framgår att detta får ske först efter samråd med Riksrevisionen.

Denna lag träder i kraft den...

¹ Senaste lydelse 1999:204.

Förslag till lag om upphävande av lagen (1987:518) med
instruktion för Riksdagens revisorer

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att lagen (1987:518) med instruktion för
Riksdagens revisorer skall upphöra att gälla vid utgången av ...

Förslag till lag om upphävande av lagen (1987:519) om
Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och
stiftelser

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets
granskning av statliga aktiebolag och stiftelser skall upphöra att gälla vid
utgången av ...

Förslag till lag om upphävande av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m. skall upphöra att gälla vid utgången av ...

Härigenom föreslås i fråga om lagen (1988:1385) om Sveriges
riksbank

dels att 9 kap. 2 § samt 10 kap. 2 och 3 §§ skall ha följande lydelse,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 9 kap. 2 a §, av följande
lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

2 §¹

Vid huvudkontoret skall det finnas en revisionsenhet samt de övriga
enheter som Riksbanken beslutar.

Verksamheten vid revisionsenheten leds av fullmäktige, *om inte annat följer av lagen (1988:46) om revision av riksdagens förvaltning och riksdagens myndigheter m.m.*

Fördelningen av ärenden mellan enheterna skall framgå av den
arbetsordning som avses i 4 §.

2 a §

Internrevisionen vid Riksbanken skall främst inriktas på att bedöma om redovisningen är rättvisande och i enlighet med god redovisningssed.

Riksbanken fastställer revisionsplan för sin verksamhet. Av 11 § lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. framgår att detta får ske först efter samråd med Riksrevisionen.

10 kap.

2 §²

Riksbankens räkenskapsår är kalenderår.

Varje år före utgången av december månad skall direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Direktionen skall lämna budgeten till riksdagens finansutskott, *Riksdagens revisorer* och fullmäktige för kännedom.

Varje år före utgången av december månad skall direktionen fastställa en budget för Riksbankens förvaltningsverksamhet under det följande räkenskapsåret. Direktionen skall lämna budgeten till riksdagens finansutskott, *Riksrevisionen* och fullmäktige för kännedom.

¹ Senaste lydelse 1999:206.

² Senaste lydelse 1998:1413.

3 §³

Riksbanken är bokföringsskyldig och det åligger banken att fullgöra denna skyldighet på ett sätt som ger erforderlig information för en bedömning av bankens verksamhet.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, *Riksdagens revisorer* och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och *Riksdagens revisorer* lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Varje år före den 15 februari skall direktionen till riksdagen, *Riksrevisionen* och fullmäktige avge redovisning för det föregående räkenskapsåret. Fullmäktige skall till riksdagen och *Riksrevisionen* lämna förslag till disposition av Riksbankens vinst. Redovisningen skall omfatta resultaträkning, balansräkning, förvaltningsberättelse och en redogörelse för penning- och valutapolitiken samt för hur Riksbanken har främjat ett säkert och effektivt betalningsväsende.

Denna lag träder i kraft den ...

³ Senaste lydelse 1998:1413.

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1989:185) om arvoden
m.m. för uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och organ skall ha
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

1 §¹

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och
organ skall betalas enligt följande:

3. Riksdagens revisorer

<i>Ordförande:</i>	<i>17,5</i>
<i>Vice ordförande:</i>	<i>14</i>
<i>Ledamot av arbetsutskottet som inte är ordförande eller vice ordförande eller tjänsteman vid kansliet:</i>	<i>12,5</i>
<i>Annan revisor:</i>	<i>10,5</i>
<i>Suppleant:</i>	<i>4</i>
<i>Suppleant som företräder en parti- grupp utan ordinarie revisor:</i>	<i>10,5</i>

Föreslagen lydelse

1 §

Arvoden för vissa uppdrag inom riksdagen, dess myndigheter och
organ skall betalas enligt följande:

3. Styrelsen i Riksrevisionen

<i>Ordförande</i>
<i>Vice Ordförande</i>
<i>Ledamot som inte är ordförande eller vice ordförande</i>
<i>Suppleant</i>

¹ Senaste lydelse 2000:548.

3 §¹

För inrikes resor som företas för fullgörande av uppdrag som uppräknas i 1 eller 2 § lämnas resekostnadsersättningar och traktamente

– för riksdagsledamöter enligt regler i lagen (1994:1065) om ekonomiska villkor för riksdagens ledamöter efter samordning med den resekostnads- och traktamentsersättning som i övrigt lämnas från riksdagsförvaltningen,

– för *Riksdagens revisorer och suppleanter som inte är riksdags-* *suppleanter* *– för ledamöter och suppleanter*
ledamöter enligt bestämmelser i lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer, *för ledamöter i styrelsen i Riksrevisionen enligt bestämmelser i lagen (0000:000) med instruktion för Riksrevisionen,*

– för fullmäktige och suppleanter för fullmäktige i Riksbanken som inte är riksdagsledamöter enligt de bestämmelser om sådana förmåner som enligt kollektivavtalet gäller för anställda inom Riksbanken,

– för övriga uppdragstagare enligt samma bestämmelser som för arbetstagare vid riksdagsförvaltningen.

För utrikes resor gäller bestämmelserna i utlandsreseförordningen (1991:1754).

Denna lag träder i kraft den...

¹ Senaste lydelse 2000:548.

Förslag till lag om ändring i lagen (1989:186) om
överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen
och riksdagens myndigheter

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 1 och 3 §§ lagen (1989:186) om
överklagande av administrativa beslut av riksdagsförvaltningen och
riksdagens myndigheter skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

Denna lag gäller överklagande av beslut av

- a) riksdagsförvaltningen
- b) Riksbanken
- c) Riksdagens ombudsmän
- d) *Riksdagens revisorer*

d) Riksrevisionen

3 §²

Ett beslut om tjänstetillsättning får inte överklagas om det avser någon
av följande tjänster

hos riksdagen – förvaltningschef, biträdande kammarsekreterare, chef
för utskottskansli, chef för EU-nämndens kansli och chef för riksdagens
internationella kansli,

hos Riksbanken – ledamöter av direktionen och chef för
revisionsenhet,

hos Riksdagens ombudsmän – chef för ombudsmännens kansli,

*hos Riksdagens revisorer – chef
för revisorernas kansli.*

Denna lag träder i kraft den ...

Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om beslut som
fattats av Riksdagens revisorer före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 2000:428.

² Senaste lydelse 2000:428.

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (1994:260) om offentlig anställning skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 §¹

Lagen gäller inte

1. statsråden,

2. riksdagens ombudsmän,

3. arbetstagare som är lokal-
anställda av svenska staten utom-
lands och som inte är svenska
medborgare,

4. arbetstagare som har anvisats
beredskapsarbete eller skyddat
arbete.

För justitiekanslern, justitieråden och regeringsråden gäller bara 4 §
om bedömningsgrunder vid anställning, 7 § om bisysslor och 23–29 §§
om arbetskonflikter.

3. *riksrevisorerna,*

4. arbetstagare som är lokal-
anställda av svenska staten utom-
lands och som inte är svenska
medborgare,

5. arbetstagare som har anvisats
beredskapsarbete eller skyddat
arbete.

Denna lag träder i kraft den ...

¹ Senaste lydelse 1999:311.

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 15 § stiftelselagen (1994:1220) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.
15 §¹

Revisorerna får inte lämna upplysningar till utomstående om sådana stiftelsens angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för stiftelsen.

Revisorerna är skyldiga att

1. till medrevisor, ny revisor, tillsynsmyndigheten och, om stiftelsen har försatts i konkurs, konkursförvaltaren lämna behövliga upplysningar om stiftelsens angelägenheter, samt

2. på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelsen i andra stycket 1 om upplysningsskyldighet till tillsynsmyndigheten gäller inte när det är fråga om sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket. Detsamma gäller upplysningar i sådana hänseenden där stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt 9 kap. 10 a §.

Revisorerna i en stiftelse som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är *även* skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorerna i en stiftelse som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorerna i en stiftelse som avses i 2 § 3 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. är även skyldiga att på begäran lämna de upplysningar om stiftelsens angelägenheter som Riksrevisionen behöver för sin granskning.

Denna lag träder i kraft ...

¹ Senaste lydelse 2001:305.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1996:1059) om statsbudgeten
dels att nuvarande 47 § skall betecknas 48 §,
dels att rubriken närmast före 47 § skall sättas närmast före 48 §,
dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 47 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

47 §

Regeringen skall årligen redovisa för riksdagen vilka åtgärder den vidtagit med anledning av Riksrevisionens iakttagelser.

Denna lag träder i kraft den.....

Förslag till lag om upphävande av lagen (1997:560) om
revision av Regeringskansliet

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att lagen (1997:560) om revision av
Regeringskansliet skall upphöra att gälla vid utgången av ...

Förslag till lag om ändring i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiensionsmyndigheten

dels att 9 § skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 9 § skall utgå,

vid utgången av ...

Härigenom föreskrivs att 8 § lagen (1998:1757) om förvaltning av vissa fonder inom socialförsäkringsområdet skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §

För varje räkenskapsår skall Kammarkollegiet i samråd med Riksförsäkringsverket upprätta en årsredovisning över kapitalförvaltningen för de fonder som omfattas av denna lag. Den skall innefatta förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning. *Riksrevisionsverket* skall granska årsredovisningen för förvaltningen av de fonder som omfattas av denna lag.

För varje räkenskapsår skall Kammarkollegiet i samråd med Riksförsäkringsverket upprätta en årsredovisning över kapitalförvaltningen för de fonder som omfattas av denna lag. Den skall innefatta förvaltningsberättelse, resultaträkning och balansräkning. *Riksrevisionen* skall granska årsredovisningen för förvaltningen av de fonder som omfattas av denna lag.

Denna lag träder i kraft den ...

Härigenom föreskrivs att 2, 8, 15 och 20 §§ lagen (2000:419) om instruktion för riksdagsförvaltningen skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Riksdagsförvaltningen skall om annat inte är särskilt föreskrivet

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m.,

1. upprätta förslag till anslag på statsbudgeten avseende riksdagen och dess myndigheter m.m, *dock ej för Riksrevisionen,*

2. meddela för riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken gemensamma budget- och redovisningsföreskrifter samt föreskrifter för utnyttjande av medel som har anslagits för riksdagen och dess organ,

3. handlägga frågor dels om arvoden och ersättningar till riksdagens ledamöter och till Sveriges företrädare i Europaparlamentet, dels om pensioner och andra förmåner till ledamöterna och deras efterlevande samt till företrädarna och deras efterlevande,

4. svara för frågor om löner och ersättningar till arbetstagare hos riksdagen och dess myndigheter utom Riksbanken samt frågor angående pensioner och andra förmåner till dessa arbetstagare och deras efterlevande,

5. svara för frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen.

5. svara för frågor som rör förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare såvitt gäller riksdagen och dess myndigheter samt företräda riksdagen och dess myndigheter som arbetsgivare i arbetstvister rörande kollektivavtal som har slutits av riksdagsförvaltningen,

6. yttra sig över Riksrevisionens förslag till anslag på statsbudgeten.

Riksdagsförvaltningen skall bereda riksdagens myndigheter tillfälle att framföra sina synpunkter på förhandlingsfrågor som direkt berör respektive myndighet.

Riksdagsförvaltningen får till envar av riksdagens myndigheter överlämna handläggningen av en avtalsfråga som är av betydelse för myndigheten.

8 §

Riksdagsförvaltningen svarar för att intern revision sker av förvaltningen.

Riksdagsförvaltningen svarar för att intern revision sker av förvaltningen. *Internrevisionen skall främst inriktas på att bedöma om redovisningen är rättvisande och i enlighet med god redovisningssed.*

Riksdagsförvaltningen fastställer revisionsplan för sin verksamhet. Av 11 § lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. framgår att detta får ske först efter samråd med Riksrevisionen.

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

15 §

Styrelsen skall pröva om förvaltningens verksamhet bedrivs effektivt och i överensstämmelse med syftet för verksamheten. Styrelsen beslutar om

1. förslag och framställningar till riksdagen,
2. målen för förvaltningens verksamhet,
3. förvaltningens årsredovisning, delårsrapport och förslag till budget för riksdagen,
4. åtgärder med anledning av *Riksdagens revisorers* rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
4. åtgärder med anledning av *Riksrevisionens* rapporter över förvaltningens verksamhet och den redovisning som styrelsen skall lämna till riksdagen enligt 7 §,
5. åtgärder med anledning av internrevisionens redovisning samt revisionsplan,
6. föreskrifter som enligt denna lag eller andra författningar får meddelas av riksdagsförvaltningen,
7. riksdagsförvaltningens arbetsordning,
8. slutande av kollektivavtal med arbetstagarnas huvudorganisationer, avbrytande av annan förhandling än förhandling i tvist om avtal, lockout eller annan stridsåtgärd samt andra förhandlingsfrågor som är av principiell natur eller har större ekonomisk betydelse eller är gemensamma för riksdagen och dess myndigheter,
9. anställning på chefsnivå direkt under riksdagsdirektören samt av kanslichef i utskott och EU-nämnden,
10. frågor som avses i 4 §,
11. frågor som hänskjuts till styrelsen från rådet för ledamotsnära frågor,
12. frågor som är av större vikt eller principiell betydelse eller som riksdagsdirektören hänskjuter till styrelsen.

20 §

Om *Riksdagens revisorers* revisionsberättelse över förvaltningens årsredovisning innehåller någon anmärkning, skall förvaltningen, inom en månad efter berättelsens överlämnande, till riksdagen redovisa de åtgärder förvaltningen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av anmärkningen.

Om *Riksrevisionens* revisionsberättelse över förvaltningens årsredovisning innehåller någon anmärkning, skall förvaltningen, inom en månad efter berättelsens överlämnande, till riksdagen redovisa de åtgärder förvaltningen har vidtagit eller avser att vidta med anledning av anmärkningen.

Denna lag träder i kraft den.....

Prop. 2001/02:190
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 6 § socialtjänstlagen (2001:453) skall ha följande lydelse.

2 kap.

6 §

Kommunen får även träffa överenskommelse med landstinget, den allmänna försäkringskassan och länsarbetsnämnden om att, inom ramen för socialtjänstens uppgifter, samverka i syfte att uppnå en effektivare användning av tillgängliga resurser. Kommunen skall bidra till finansieringen av sådan verksamhet som bedrivs i samverkan.

Riksrevisionsverket får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionsverket* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Riksrevisionen får granska sådan verksamhet som bedrivits i samverkan med och delvis finansierats av försäkringskassan eller länsarbetsnämnden. Vid en sådan granskning har *Riksrevisionen* rätt att ta del av de uppgifter som behövs för att granska verksamheten.

Denna lag träder i kraft den ...

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97)

Prop. 2001/02:190
Bilaga 4

Riksdagens ombudsmän, Riksdagens revisorer, Sveriges riksbank, Svea hovrätt, Justitiekanslern, Kammarkollegiet, Statskontoret, Revisorsnämnden, Datainspektionen, Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete, Riksförsäkringsverket, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionsverket, Premiepensionsmyndigheten, Uppsala universitet, juridiska fakulteten, Uppsala universitet, statsvetenskapliga institutionen, Stiftelsen Chalmers tekniska högskola, Stiftelsen Högskolan i Jönköping, Arbetsmarknadsstyrelsen, Affärsverket svenska kraftnät och FAR.

Följande remissinstanser har inte svarat: Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Svenska Revisorssamfundet SRS och Vasakronan AB.

Följande instanser utöver remisslistan har yttrat sig: AP-fonderna och Riksrevisionsutredningen.

Sammanfattning av promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet (N2002/1665/A)

Prop. 2001/02:190
Bilaga 5

I promemorian behandlas frågan om Riksrevisionen skall få granska arbetslöshetskassornas verksamhet. Det är i första hand fråga om granskning av arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsersättningen. Även granskningen av aktivitetsstödet, som i dag hanteras av de allmänna försäkringskassorna, berörs.

I dag utförs granskningen av arbetslöshetskassorna som redovisningsrevision av auktoriserade eller godkända revisorer. Någon direkt statlig effektivitetsrevision förekommer inte.

Riksrevisionsverket svarar i dag för granskningen av de allmänna försäkringskassorna. Även Riksdagens revisorer får granska försäkringskassorna. Riksrevisionsverkets granskning utförs både som redovisningsrevision och effektivitetsrevision. Riksdagens revisorers granskning är enbart effektivitetsinriktad.

I betänkandet Utbetalning av aktivitetsstödet (SOU 2001:81) föreslås att uppgiften att beräkna och betala ut aktivitetsstödet överförs från de allmänna försäkringskassorna till arbetslöshetskassorna. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen har ännu inte tagit ställning till förslaget. I betänkandet lämnas inget lagförslag såvitt avser frågan om revision. För det fall uppgiften att beräkna och betala ut aktivitetsstödet överförs till arbetslöshetskassorna, måste även revisionen vid arbetslöshetskassorna beträffande aktivitetsstödet regleras. Även denna fråga behandlas därför i föreliggande promemoria.

Promemorians överväganden och förslag

I promemorian föreslås det att Riksrevisionen får möjlighet att genomföra effektivitetsrevision hos en arbetslöshetskassa i den verksamhet som arbetslöshetskassan bedriver i form av handläggning av arbetslöshetsersättning och beräkning och utbetalning av aktivitetsstöd.

Då arbetslöshetskassorna redan i dag är föremål för årlig revision enligt lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor är behovet av en årlig revision vid arbetslöshetskassorna är tillgodosett. Något behov av att dessutom låta Riksrevisionen genomföra en årlig revision av arbetslöshetskassorna föreligger inte.

Ett huvudkriterium vid fastställande av det statliga granskningsintresset är omfattningen av de berörda statliga medelsflödena. Arbetslöshetskassornas administration av arbetslöshetsförsäkringen utgör myndighetsutövning och den företer stora likheter med den verksamhet som bedrivs hos de allmänna försäkringskassorna. Vad gäller arbetslöshetskassorna handlar det om en årlig utbetalning om ca 30 miljarder kronor vilket är ett medelsflöde av sådan omfattning att staten har ett stort intresse av att kunna granska medelsanvändningen.

Den löpande kontrollen i arbetslöshetsförsäkringen sker i en samverkan mellan arbetslöshetskassorna och arbetsförmedlingarna, varvid förmedlingarna framför allt svarar för uppsikten över att de

arbetssökande står till arbetsmarknadens förfogande. Effektiviteten i kontrollverksamheten är i hög grad beroende av hur detta samspel fungerar och i vilken utsträckning de båda aktörerna har tillgång till den information som krävs för att en meningsfull kontroll överhuvud taget skall bli möjlig. Förutsättningarna för att få kunskap om effektiviteten i hela denna hantering skulle uppenbarligen bli avsevärt bättre ifall även arbetslöshetskassorna öppnades för granskning av det statliga revisionsorganet.

Det föreligger inte några konstitutionella hinder mot införandet av en statlig revision av arbetslöshetskassorna. Som berörts ovan kommer en effektivitetsrevision endast att omfatta det område som avser hantering av statliga medel, dvs. avseende arbetslöshetsförsäkringen.

Då ett antal argument, varav det statsfinansiella väger särskilt tungt, talar för införandet av en sådan revisionsmöjlighet är det lämpligt att ge Riksrevisionen möjlighet att genomföra effektivitetsrevision vad avser arbetslöshetskassornas handläggning av arbetslöshetsförsäkringen.

Om ansvaret för beräkning, fastställande och utbetalning av aktivitetsstödet förs över till arbetslöshetskassorna bör Riksrevisionen ges möjlighet att genomföra revision även i detta fall. Motivet till att överföra aktivitetsstödet till arbetslöshetskassorna är att handläggningen skall effektiviseras. Att samtidigt ta bort den nuvarande möjligheten att utföra effektivitetsrevision av stödformen skulle kunna motverka förslaget. Det skulle vidare vara direkt olämpligt om staten avhände sig administrationen av ett stöd i vilket det årligen utbetalas cirka 9 miljarder kronor utan att säkerställa att det även i fortsättningen finns möjlighet att genomföra effektivitetsrevision.

Mot bakgrund av vad som föreslås i betänkandet Regler för Riksrevisionen (SOU 2001:97) ter det sig lämpligast att föra in regler om effektivitetsrevision av arbetslöshetskassor vad avser användning av statsbidragen till arbetslöshetsförsäkringen och utbetalningen av aktivitetsstöd i den av utredningen föreslagna lagen om revision av statlig verksamhet m.m.

Lagförslag i promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet

Prop. 2001/02:190
Bilaga 6

Förslag till lag (000:000) om revision av statlig verksamhet m.m.

I stället för den föreslagna lydelsen av 2 § lagen (000:000) om revision av statlig verksamhet m.m. i betänkandet Regler för Riksrevisionen, SOU 2001:97, skall 2 § ha följande lydelse.

*Föreslagen lydelse enligt SOU
2001:97*

Föreslagen lydelse

2 §

Riksrevisionen får i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 6 § granska

1. den verksamhet som regeringen, Regeringskansliet och övriga myndigheter under regeringen samt riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen bedriver,

2. den verksamhet som Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens förvaltning bedriver,

3. den verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag och stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten, *samt*

4. hur statsmedel som tagits emot som stöd till en viss verksamhet används, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om hur medlen får användas.

3. den verksamhet som staten bedriver i form av aktiebolag och stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

4. hur statsmedel som tagits emot som stöd till en viss verksamhet används, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter har meddelats om hur medlen får användas, *samt*

5. den verksamhet som arbetslöshetskassorna bedriver i form av handläggning av arbetslöshetsersättning samt beräkning och utbetalning av aktivitetsstöd.

Denna lag träder i kraft

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Revisionen av arbetslöshetsförsäkringen och aktivitetsstödet

Prop. 2001/02:190
Bilaga 7

Riksdagens ombudsmän, Riksdagens revisorer, Svea hovrätt, Justitiekanslern, Statskontoret, Riksförsäkringsverket, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionsverket, Arbetsmarknadsstyrelsen, Landsorganisationen i Sverige, Tjänstemännens Centralorganisation, Sveriges Akademikers Centralorganisation, Företagarnas Riksorganisation och Arbetslöshetskassornas Samorganisation.

Följande remissinstans har inte svarat: ALFA-kassan.

Följande instans utöver remisslistan har yttrat sig: Småföretagarnas Arbetslöshetskassa.

Lagtext

Förslag till lag om revision av statlig verksamhet

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelse

1 § Denna lag innehåller närmare bestämmelser om Riksrevisionens granskning enligt 12 kap. 7 § regeringsformen.

Granskningens omfattning

2 § Riksrevisionen får i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 6 § granska

1. den verksamhet som bedrivs av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen,

2. den verksamhet som bedrivs av riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen,

3. den verksamhet som bedrivs av Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning,

4. den verksamhet som bedrivs av staten i form av aktiebolag, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om staten som ägare eller genom tillskott av statliga anslagsmedel eller genom avtal eller på något annat sätt har ett bestämmande inflytande över verksamheten,

5. den verksamhet som bedrivs av staten i form av stiftelse, om verksamheten är reglerad i lag eller någon annan författning eller om stiftelsen är bildad av eller tillsammans med staten eller förvaltas av en statlig myndighet

6. hur de statsmedel används som tagits emot som stöd till en viss verksamhet, om redovisningsskyldighet för medlen föreligger gentemot staten eller särskilda föreskrifter eller villkor har meddelats om hur medlen får användas, samt

7. handläggningen av arbetslöshetsersättningen hos arbetslöshetskassorna.

3 § Riksrevisionen skall i enlighet med vad som närmare föreskrivs i 7 § granska årsredovisningen för

1. staten,

2. Regeringskansliet, domstolarna och, med undantag för AP-fonderna, de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen,

3. riksdagsförvaltningen, Riksdagens ombudsmän, Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, samt

4. Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.
Om delårsrapport lämnas skall den granskas med undantag för prognoser.

4 § Riksrevisionen får utse revisorer för att delta i revisionen enligt 10 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) och 4 kap. stiftelselagen (1994:1220) i sådana aktiebolag och stiftelser som avses i 2 § 4 och 5. Revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen.

5 § Bestämmelser om Riksrevisionens granskning finns även i andra lagar.

Granskningens inriktning

6 § Den granskning som avses i 2 § skall främst ta sikte på förhållanden med anknytning till statens budget, genomförandet och resultatet av statlig verksamhet och åtaganden i övrigt, men får också avse en bedömning av de statliga insatserna i allmänhet. Granskningen skall främja en sådan utveckling att staten med hänsyn till allmänna samhällsintressen får ett effektivt utbyte av sina insatser (effektivitetsrevision).

Resultatet av granskningen skall redovisas i en granskningsrapport.

7 § Den granskning som avses i 3 § skall ske i enlighet med god revisionssed och ha till syfte att bedöma om årsredovisningen och underliggande redovisning är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande samt – med undantag för granskningen av årsredovisningen för staten, Regeringskansliet samt Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning – om ledningens förvaltning följer tillämpliga föreskrifter och särskilda beslut (årlig revision).

Granskningen skall efter varje räkenskapsår avslutas med en revisionsberättelse. Granskningen av en delårsrapport skall avslutas med ett revisorsintyg.

Revisionsberättelsen för Riksbanken skall innehålla ett uttalande om balansräkningen och resultaträkningen bör fastställas och om fullmäktige och direktionen i Riksbanken bör beviljas ansvarsfrihet.

Samverkans- och uppgiftsskyldighet

8 § Statliga myndigheter skall på begäran lämna Riksrevisionen den hjälp och de uppgifter och upplysningar som Riksrevisionen behöver för granskningen. Andra som får granskas enligt denna lag har en motsvarande skyldighet när den egna verksamheten granskas.

Vite

9 § Riksrevisionen får vid vite förelägga den som avses i 2 § 6 att fullgöra sin skyldighet enligt 8 §. Detta gäller dock inte kommuner och landsting.

Anlitande av biträde

10 § Riksrevisionen får vid sin årliga revision inte anlita biträde av den som på grund av ett sådant förhållande som anges i 11 § förvaltningslagen (1986:223) skulle vara förhindrad att genomföra granskningen. Riksrevisionen får dock anlita den granskade myndighetens internrevision i den utsträckning det är förenligt med god revisionsd.

Samråd om internrevision

11 § Innan en myndighet beslutar om revisionsplan för sin internrevision skall den samråda med Riksrevisionen.

Rapportering till riksdagen och regeringen

12 § Granskningsrapporter över effektivitetsrevisionen skall lämnas till regeringen och får, i form av förslag och redogörelser, lämnas till riksdagen. Rapporter som avser riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen skall dock inte lämnas till regeringen.

13 § Revisionsberättelser och revisorsintyg över den årliga revisionen skall lämnas till regeringen. Detta gäller dock inte berättelser och intyg som avser riksdagens förvaltning och myndigheter. Revisionsberättelserna för Riksbanken och Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond skall lämnas till riksdagen.

En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter den dag då myndigheten skall ha lämnat årsredovisning, eller om myndigheten lämnar redovisningen en senare dag, senast en månad efter den dagen. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter den dag myndigheten skall ha lämnat delårsrapport eller, om myndigheten lämnar delårsrapporten en senare dag, senast tre veckor efter den dagen.

14 § De viktigaste iakttagelserna vid effektivitetsrevisionen och den årliga revisionen skall samlas i en årlig rapport. Den årliga rapporten skall lämnas till regeringen och riksdagen.

15 § Revisionsberättelsen över årsredovisningen för staten skall lämnas till regeringen och riksdagen. Berättelsen skall lämnas senast en månad efter den dag då årsredovisningen lämnats till riksdagen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer. Genom lagen upphävs

1. lagen (1974:585) om skyldighet att tillhandahålla Riksdagens revisorer vissa handlingar m.m.,
2. lagen (1987:519) om Riksrevisionsverkets granskning av statliga aktiebolag och stiftelser, och
3. lagen (1997:560) om revision av Regeringskansliet.

Förslag till lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385)

Härigenom föreskrivs att 10 kap. 42 § aktiebolagslagen (1975:1385) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

10 kap.

42 §¹

Revisorn är skyldig att lämna medrevisor, lekmannarevisor, särskild granskare som avses i 11 kap. 21 §, ny revisor och, om bolaget har försatts i konkurs, konkursförvaltaren de upplysningar som behövs om bolagets angelägenheter.

Revisorn är dessutom skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Revisorn i ett aktiebolag som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorn i ett aktiebolag i vilket staten äger samtliga aktier är skyldig att på begäran lämna upplysningar om bolagets angelägenheter till Riksrevisionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 1999:622.

Förslag till lag om ändring i sekretesslagen (1980:100)

Härigenom föreskrivs i fråga om sekretesslagen (1980:100)¹ dels att 9 kap. 4 § och 16 kap. 1 § skall ha följande lydelse, dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 8 kap. 28 §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

28 §

Sekretess gäller hos Riksrevisionen vid revision som avser hur statsbidrag används av enskilda mottagare, för uppgift om

1. enskilda affärs- eller driftförhållanden, om det kan antas att den enskilde lider skada om uppgiften röjs,

2. andra ekonomiska eller personliga förhållanden för den som har trätt i affärsförbindelse eller liknande förbindelse med den som avses under 1.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst 20 år.

9 kap.

4 §²

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik samt, i den utsträckning regeringen föreskriver det, i annan därmed jämförbar undersökning, som utförs av myndighet, för uppgift som avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jämförbart förhållande är direkt

Sekretess gäller i sådan särskild verksamhet hos myndighet som avser framställning av statistik för uppgift som avser enskilda personliga eller ekonomiska förhållanden och som kan hänföras till den enskilde. Detsamma gäller annan jämförbar undersökning som utförs av Riksrevisionen eller, i den utsträckning regeringen föreskriver det, av någon annan myndighet. Uppgift som behövs för forsknings- eller statistikändamål och uppgift, som inte genom namn, annan identitetsbeteckning eller därmed jäm-

¹ Lagen omtryckt 1992:1474

² Senaste lydelse 2001:101.

hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

förbart förhållande är direkt hänförlig till den enskilde, får dock lämnas ut, om det står klart att uppgiften kan röjas utan att den som uppgiften rör eller någon honom närstående lider skada eller men.

I fråga om uppgift i allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år, såvitt angår uppgift om enskilds personliga förhållanden, och annars i högst tjugo år.

Nuvarande lydelse

16 kap.

1 §³

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Föreslagen lydelse

16 kap.

1 §

Att friheten enligt 1 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 1 kap. 2 § yttrandefrihetsgrundlagen att meddela och offentliggöra uppgifter i vissa fall är begränsad framgår av 7 kap. 3 § första stycket 1 och 2, 4 § 1–8 samt 5 § 1 och 3 tryckfrihetsförordningen och av 5 kap. 1 § första stycket samt 3 § första stycket 1 och 2 yttrandefrihetsgrundlagen. De fall av uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt, i vilka nämnda frihet enligt 7 kap. 3 § första stycket 3 och 5 § 2 tryckfrihetsförordningen samt 5 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket 3 yttrandefrihetsgrundlagen i övrigt är begränsad, är de där tystnadsplikten följer av

3. denna lag enligt

8 kap. 23 § första stycket 2

³ Senaste lydelse 2001:1134.

8 kap. 28 § första stycket 2

9 kap. 1–4 §§

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Förslag till lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220)

Härigenom föreskrivs att 4 kap. 15 § stiftelselagen (1994:1220) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap. 15 §¹

Revisorerna får inte lämna upplysningar till utomstående om sådana stiftelsens angelägenheter som de har fått kännedom om vid fullgörandet av sitt uppdrag, om det kan vara till nackdel för stiftelsen.

Revisorerna är skyldiga att

1. till medrevisor, ny revisor, tillsynsmyndigheten och, om stiftelsen har försatts i konkurs, konkursförvaltaren lämna behövliga upplysningar om stiftelsens angelägenheter, samt

2. på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till undersökningsledaren under förundersökning i brottmål.

Bestämmelsen i andra stycket 1 om upplysningsskyldighet till tillsynsmyndigheten gäller inte när det är fråga om sådan stiftelse som avses i 9 kap. 10 § första stycket. Detsamma gäller upplysningar i sådana hänseenden där stiftelsen är undantagen från tillsyn enligt 9 kap. 10 a §.

Revisorerna i en stiftelse som omfattas av 1 kap. 9 § sekretesslagen (1980:100) är även skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till de förtroendevalda revisorerna i kommunen eller landstinget.

Revisorerna i en stiftelse som avses i 2 § 5 lagen (0000:000) om revision av statlig verksamhet är skyldiga att på begäran lämna upplysningar om stiftelsens angelägenheter till Riksrevisionen.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

¹ Senaste lydelse 2001:305.

Protokoll vid sammanträde 2002-05-03

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 25 april 2002 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om revision av statlig verksamhet,
2. lag om ändring i aktiebolagslagen (1975:1385),
3. lag om ändring i sekretesslagen (1980:100),
4. lag om ändring i stiftelselagen (1994:1220).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av kanslirådet Erik Nymansson samt rättssakkunniga Helena Rosén Andersson och Lars-Åke Ström.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om revision av statlig verksamhet

2 och 3 §§

I 2 § anges omfattningen av Riksrevisionens effektivitetsrevision. Bl.a. skall Riksrevisionen enligt punkt 1 få granska den verksamhet som bedrivs av regeringen, Regeringskansliet, domstolarna och de förvaltningsmyndigheter som lyder under regeringen. En motsvarande specificering saknas i de nu gällande bestämmelserna i 2 § lagen (1987:518) med instruktion för Riksdagens revisorer och 2 § förordningen (1998:418) med instruktion för Riksrevisionsverket.

Lagrådet noterar särskilt att det här för första gången explicit anges att domstolarna får göras till föremål för effektivitetsrevision. Det finns anledning att framhålla att sådan revision måste genomföras med beaktande av domstolarnas självständighet i förhållande till övriga statsorgan (jfr 11 kap. 2 § regeringsformen) och att den därför inte alltid blir helt jämförbar med motsvarande revision av förvaltningsmyndigheter. Stor återhållsamhet måste sålunda iakttas när det gäller att framföra synpunkter på det sätt på vilket en domstol organiserar och utför sin dömande verksamhet.

Lagrådet förordar att i 3 § första stycket 2 ordet ”domstolarna” utgår, eftersom årsredovisningen för samtliga domstolar upprättas av en förvaltningsmyndighet, nämligen Domstolsverket.

4 §

I paragrafen anges att Riksrevisionen får utse revisorer att delta i revision enligt aktiebolagslagen och stiftelselagen i sådana aktiebolag och stiftelser som avses i 2 § 4 och 5. Det är här fråga om juridiska personer som enligt 6 § kan bli föremål för Riksrevisionens granskning i form av så kallad effektivitetsrevision. Av vad som upplysts vid föredragningen framgår att avsikten inte är att den särskilt utsedde revisorns deltagande i sådana fall skall uppfattas som ett led i Riksrevisionens granskning enligt

den nu föreslagna lagen, utan hans deltagande i revisionen skall i sin helhet – alltså även när det gäller upplysningsskyldighet i förhållande till Riksrevisionen – styras av vad som gäller för revision enligt bestämmelserna i aktiebolagslagen och stiftelselagen (jfr de nu framlagda förslagen till ändringar i dessa lagar).

Lagrådet förordar mot den bakgrunden att också Riksrevisionens rätt att utse revisorer i dessa juridiska personer regleras i aktiebolagslagen och stiftelselagen och att – om så anses önskvärt – den nu föreslagna bestämmelsen i stället ersätts med en hänvisning till den regleringen.

Det kan tilläggas att det inte framgår av lagtexten om den föreslagna bestämmelsen om att revisorerna får vara anställda vid Riksrevisionen innebär att det i de här aktuella fallen inte längre skall krävas dispens av Revisorsnämnden enligt 12 § andra stycket revisorslagen (2001:883). Enligt författningskommentaren (s. 78) synes emellertid avsikten ha varit att sådan dispens ändå skall erfordras. Om så är fallet, bör den nu föreslagna bestämmelsen kunna utgå. Om en bestämmelse av detta slag däremot bibehålls, behövs preciseringar om förhållandet till 12 § revisorslagen, eftersom det är oklart vad Revisorsnämndens dispensprövning skall gå ut på om det finns en lagbestämmelse om att viss anställning är tillåten.

6 §

Enligt andra stycket skall resultatet av en granskning enligt 2 § redovisas i en granskningsrapport. I författningskommentaren till den nu aktuella paragrafen sägs att granskningsärendet givetvis skall kunna inledas med en förstudie eller annan förberedande undersökning utan att ärendet för den skull skall behöva redovisas i en särskild granskningsrapport om granskningen inte fullföljs.

Lagrådet anser att det av lagtexten bör framgå att en granskning som på detta sätt avbrutits inte behöver redovisas i en granskningsrapport. Det kan ske genom att andra stycket formuleras på t.ex. följande sätt: "Resultatet av granskningen skall, om den inte avsett endast förberedande åtgärder, redovisas i en granskningsrapport."

11 §

I paragrafen anges att en myndighet, innan den beslutar om revisionsplan för sin internrevision, skall samråda med Riksrevisionen. Detta är en bestämmelse som främst riktar sig till myndigheterna och inte till Riksrevisionen. Inte heller finns det i den nu föreslagna lagen någon bestämmelse som ålägger myndigheterna att upprätta en revisionsplan.

Enligt Lagrådets mening har en bestämmelse om skyldighet att i detta hänseende samråda med Riksrevisionen sin naturliga plats i direkt anslutning till de bestämmelser som gäller myndigheternas skyldighet att upprätta en revisionsplan. Paragrafen bör därför utgå och en motsvarande bestämmelse i stället infogas i de författningar som reglerar myndigheternas åligganden i detta hänseende.

12 §

Av 6 § andra stycket framgår att den granskning i form av effektivitetsrevision som genomförs av någon av de tre särskilda riksrevisorerna skall redovisas i en granskningsrapport. Enligt före-

varande paragraf skall de i enlighet härmed upprättade granskningsrapporterna överlämnas till regeringen utom i de fall då rapporten avser riksdagens förvaltning och myndigheter under riksdagen.

I paragrafen nämns att förslag och redogörelser får lämnas till riksdagen. Av förslaget till ändring i regeringsformen i prop. 2001/02:73 framgår att sådant överlämnande, i motsats till upprättande och överlämnande av granskningsrapporter, är avsett att vara en uppgift för styrelsen. Lagrådet förordar mot den bakgrunden att överlämnande av förslag och redogörelser behandlas skilt från överlämnande av granskningsrapporter. Vad som sägs om förslag och redogörelser lägger inte heller till något i förhållande till den i regeringsformen föreslagna regleringen. Det synes därför tillräckligt med en hänvisning till den regleringen, vilken lämpligen kan tas in som en avslutande paragraf i lagen.

Med beaktande av vad som nu anförts skulle paragrafen kunna ges exempelvis följande lydelse:

”Granskningsrapporter över effektivitetsrevision enligt 2 § 1 och 3-7 skall lämnas till regeringen.”

En avslutande paragraf kan därefter ges exempelvis följande formulering:

”Bestämmelser om förslag och redogörelser till riksdagen finns i 12 kap. 7 § regeringsformen.”

13 §

I andra stycket knyts skyldigheten att lämna revisionsberättelse eller revisorsintyg till den tidpunkt då myndighet skall ha lämnat eller faktiskt har lämnat årsredovisning eller delårsrapport. Lagrådet finner att ordet ”myndighet” inte är lämpligt i detta sammanhang, eftersom bestämmelsen också skall gälla Stiftelsen Riksbankens Jubileumsfond, Kungliga Slottsstaten och Kungliga Djurgårdens Förvaltning.

Dessutom anser Lagrådet det tillräckligt att skyldigheten att lämna revisionsberättelse eller revisorsintyg knyts till den tidpunkt då årsredovisning eller delårsrapport faktiskt har lämnats.

Andra stycket bör därför lämpligen få följande lydelse:

”En revisionsberättelse skall lämnas senast en månad efter det att årsredovisning har lämnats. Ett revisorsintyg skall lämnas senast tre veckor efter det att delårsrapport har lämnats.”

14 och 15 §§

I såväl 13 § som 15 § finns bestämmelser om revisionsberättelser. Paragraferna bör lämpligen placeras intill varandra. Föreslagna 15 § bör därför betecknas 14 § (och föreslagna 14 § betecknas 15 §).

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 13 juni 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Lindh, Sahlin, von Sydow, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Larsson, Lövdén, Ringholm, Sommestad

Föredragande: Statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 2001/02:190 Riksrevisionen.